

T.C.

**MARDİN NARTUKLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI**

Yüksek Lisans Tezi

**İŞİTİMCİLERİN ADALET VE KALKINMA
PARTİSİNİN EĞİTİM POLİTİKALARINA İLİŞKİN
GÖRÜŞLERİ**

**Bünyamin DEĞER
15762003**

**Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Nurettin BELTEKİN**

Mardin 2019

T.C.
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı 15762003 numaralı öğrencisi Bünyamin DEĞER'in hazırladığı "İslamcıların Adalet ve Kalkınma Partisinin Eğitim Politikalarına İlişkin Görüşleri" başlıklı Tezli Yüksek Lisans tezi ile ilgili Tez Savunma Sınavı, Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 10/06/2019 Pazartesi günü saat 10:00'da yapılmış, tezin onayına oy çokluğu/oybirliğiyle karar verilmiştir.

Danışman

Dr.Öğr.Üyesi Nurettin Beltekin

Üye

Doç.Dr. Ahmet Kaya

Üye

Dr. Öğr.Üyesi Mürşet Çakmak

ONAY:

Bu tezin kabulü, Enstitü Yönetim Kurulu'nun/...../20.. tarih ve/..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

...../...../20..

Enstitü Müdürü

.....

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	ix
ÖZET.....	x
ABSTRACT.....	xi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xii
1.GİRİŞ	1
1.1.Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı	14
Alt Amaçlar:	14
1.3. Araştırmanın Önemi.....	15
1.4.Varsayımlar	16
1.5.Sınırlılıklar	16
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	17
2.1. Gölcüklük Nedir, Gölcüklük Kimdir?.....	17
2.2. Adalet ve Kalkınma Partisi	22
2.3. Adalet ve Kalkınma Partisi Hükümetleri	24
2.4. Eğitim.....	25
2.5. Politika	26
2.6. Eğitim Politikası.....	26
3.YÖNTEM.....	29
3.1. Araştırmanın Yaklaşımı	29
3.2. Çalışma Grubu	30
3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri	31
3.4. Verilerin Toplanması	32
3.5. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması.....	33
4. BULGULAR VE YORUM.....	34
4.1. AK PARTİİNİN EĞİTİM POLİTİKALARININ AMACI	34
Gölcüklük'e Geri Dönme.....	34

Politikalarda Çstikrar, Süreklilik Yok, Sürekli Bir Değişim.....	37
Ak Parti Eğitimde Çktidar Olamadı.....	39
Eğitimde Amaç Yok	40
Eğitimdeki Nicelik-Nitelik Dengesizliği	42
4.1.2. Dindar Nesil Hedefi	43
Dindar Nesil Hedefi Olumlu, Olmalı.....	43
Öteki Üretmek.....	45
Kapitalist Dindar, Eklektik Nesil.....	46
Dindar Nesil Hedefi Yok, Siyasi Popülizm	48
4.1.3. Yeni Türkiye ve Muasır Medeniyetler Seviyesini Açmak, 2023, 2053, 2071	49
Muasır Medeniyetler Seviyesini Açmak.....	51
4.1.4. Dindar Doktor/Mühendis/Avukat/Öğretmen vs.....	52
Dindarlıktan Önce Ğnsani Özellikler, Ahlak, Erdem, Çalışkanlık Olmalı	52
Liyakat, Ehliyet Olmalı.....	54
Din-Bilim Çatışması.....	56
Dindarlık Görünür Olmalı	57
4.1.5. Ğnam Hatip Okulları ve Ğahiyat Fakülteleri	58
4.1.5.1. Ğnam Hatip Okulları.....	58
“Yeniden Bir Diriliğ” Ğnkanı.....	59
Nicelikteki Artığ, Nitelikteki Düğüğ.....	61
Eski Ğnam-Hatiplilik Yok	62
Ehli Sünnet Dışıve Deist Görüğler.....	63
4.1.5.2 Proje Okullar.....	64
4.1.5.3. Ğahiyat Fakülteleri.....	65
Müfredatları Ciddi sıkıntılı	66
Sayı-Kalite Dengesizliği	66
4.1.5.4. Devletin Çstediği Bir Din ve Din Adamı Yetiğtirme Amacında Kurumlar Oldukları Eleğtirileri	68
Haksız, Çarpık Eleğtiriler, Halk Birçok Ğey Kattı.....	68
Bir Kontrol Mekanizması Olmalı	71
Çok Haklı Eleğtiriler, Devlet Ğeolojili Kurumlar	72

4.1.6. Neoliberal Eğitim Politikaları Eleştirileri	72
Küresel Sistem Bu... ..	73
Kapitalist, Neoliberal Politikalara Karşı Konulmalı.....	75
4.1.6.1. Üniversite-Sanayi, Meslek Lisesi- Sanayi Çıbirliği	77
Olumlu, Pratik Kazandırılmalı, Ara Eleman Çıtiyacısı Var	78
Olumlu, Pratik Kazandırılmalı, Fakat.....	81
4.1.6.2. Üniversitelerin ğirketleĒmesi, ğirketlerin ÜniversiteleĒmesi	82
Olumlu, Doğru.....	82
Hangi Niyetle Yapıldığı Önemli.....	83
Eğitim Kapitalizmin Temeli Olarak Görülmemeli	84
4.1.6.3. IMF, OECD, Dünya Bankası ve PCA gibi kuruluşların etkileri.....	84
Dikkate Alınmalılar, AMA.....	85
Batı, Kapitalist Düzenin Kuruluşları	88
4.1.6.4. Paralı/Parasız Eğitim, Özel/Kamusal Eğitim.....	89
Fırsat EĒsizliği Doğuruyor.....	89
Devlet Üzerindeki Yükü Azaltmak Çıtiyor.....	91
Bilgi TicarileĒtilmemeli, Para Olarak Satılmamalı	91
4.2. İSLAMCILIK VE KÖMLÜK.....	92
4.2.1. Eğitim, Ulusal Kimlik ve Dinsel Kimlik	92
Dinsel Kimlik Çıin Birçok ğey Yapıldı.....	93
Milliyetçi- Muhafazakarlık, Milliyetçi İslamcılık AĒınıyor	94
Hiçbir DeĒiĒlilik Yok, Hala Ulusalçı Kimlik Baskın	96
Ulusalçı Kimliğimizin Olması Lazım.....	97
4.3. AK PARTİVE EĒĒİMDEKİ YAPISAL DÖNÜĒÜMLER.....	98
4.3.1. 4+4+4.....	98
Kademeli 4+4+4 Alternatif Eğitim Çıin Ēy Oldu.	99
12 Yıllık Temel, Zorunlu Eğitim Fazla	99
Bazı Sıkıntılar Doğurdu	100
4+4+4 GeliĒtirilmesi Gereken Doğru Bir Adım	101
4.3.2. Sınav Sistemlerindeki DeĒiĒim.....	102
Hızlı Bir DeĒiĒim, KarmaĒıklık, Kafa KarıĒıklığı	103

Eğitim Politikası Yok Ğlenimi Veriyor.....	104
Bütün Bir Toplum Etkileniyor.....	105
Bir ArayığVar.....	106
FETÖ Etkisi Vardı, Yeni Sistem Doğru	106
4.3.3. Zorunlu Okul Öncesi Eğitim.....	107
Okul Öncesi Eğitim Olmalı	107
Okul Öncesi Eğitim Olmalı Fakat Geliğtirilmeli	108
Çocuklar Ailelerinden, Annelerinden Koparılıyorlar	109
4.3.4. Yabancı Dil Eğitimi-Ortaokul Hazırlık Sınıfları	111
Bağırsız.....	111
Son Düzenlemeler Olumlu.....	113
4.3.5. Kılık-kıyafet Serbestisi	114
Olumlu, Tek Tipliliği Ortadan Kaldırdı.....	114
Olumsuz, Sosyal EĞsizlik, Düzensizlik Doğurdu	115
4.3.6. Her Ğ'e Bir Üniversite	116
Nitelik, Kalite Artırılmalı	117
Ėşsizlik, Ėstihdam Sorunu Yaratıyor	120
ğehirlerin Sosyal Yapısı Değiğiyor.....	121
Olumlu, Üniversite ve Üniversiteli Sayısı Artırılmalı	121
4.4. ÖĖRETMENĖDÖNÜĖTÜR(EME)MEK	123
4.4.1. Öğretmen ve Yönetici Yeterliliği	123
Öğretmenler Yetersiz.....	123
Yeterli ve Yetersiz Öğretmenler Var	123
Mülakatlar Öğretmen Niteliğini Düşünüyor	124
Öğretmen- Öğrenci iliğkisi Değiğiyor.....	125
Sistemin Değiğmesine Öğretmenler Direnç Gösteriyor.....	125
4.4.2.Ücretli Öğretmenlik	126
Olumsuz Bir Uygulama	126
Faydalı Tarafları Var	128
Devletin Ğnkânları Yetmiyor.....	128
4.4.3. Sözlü Sınavla Birlikte Gelen Kadrolağma EĞtirileri	129

15 Temmuz, FETÖ...	129
Her Ökütidar, Hükümet YapmıÇtır.....	131
Liyakat, Ehliyet Ön Planda Olmalı.....	132
4.5. AK PARTİVE SÖVĞLEĞÖTÖM.....	133
4.5.1. Vakıf, Dernek ve Cemaatlerin Eğitimdeki Yeri	133
Eğitime Zenginlik Katmaktalar, Olmalılar	134
Kendilerini Geliğtirmeleri Lazım.....	135
FETÖ vakası.....	136
Dernek ve Cemaatler STK'laÇyorlar	138
SiyasileÇyorlar.....	138
4.5.2. TÜGVA, TÜRGEV ve Maarif Vakfı	139
Olumlu, Çünkü.....	139
Olumsuz, Çünkü	141
Maarif Vakfı	144
4.5.3. Sendikaların Eğitim Politikalarına Etkileri.....	144
4.6. İSLAMCILIK VE MÜFREDAT	146
4.6.1. Eğitim Müfredatının Temeli/Kaynağı	146
Yeni Düzenlemeler Olumlu	147
Müfredat Geliğtirilmeli, Düzenlenmeli.....	148
Kemalizm, Cumhuriyet, Ulus Devlet Temelli	150
Müfredat Kalabalık	150
Beni Ders Kitaplarından Uzak Tutan Bir ğey Vardı... ..	151
4.6.2 Seçmeli Dersler(Kuran'ı Kerim ve Siyer-i Nebi).....	152
Dini Eğitim Çin Olmalı	152
Olumlu Ama Nasıllığı Önemli.....	153
4.6.3. Yapılandırmacı Yaklaşım.....	154
Olumlu, Öğrenci Aktif Olmalı.....	154
Olumlu, Fakat... ..	155
Öğretmen BaÇı Faktör Olmalı	156
4.7. DEĞÖEN EĞÖTÖMSEL ARAÇLAR VE ÖĞRETÖM TEKNOLOJİĞÖ.....	157
4.7.1. Eğitimde Artan Teknoloji/Görüntü Kullanımı	157

Teknoloji Mutlaka Olmalı	157
Teknoloji Olmalı, Ama	158
İnsanı Robotlaştırın, Doyumsuzlaştırın Bir şey Bu	161
4.7.2. Çoktan Seçmeli Test	162
Ezbercilik... Yorumlama, Sorgulama, Özgün Fikirler Ortadan Kalkıyor	162
Sınav Sistemi Bunu Gerektiriyor	164
Bunu Ağmaya Çalışıyorlar	165
4.8. AK PARTİ KADIN VE AĞI	165
4.8.1. Erkek Görüşme Grubu	166
Annelik Kutsaldır... Kadın Çalışmalı... Fakat	166
Ak Parti Kendiyle Çeliyor	169
Batı ve Kapitalizm Telkinleri	170
Ev Kadını Değerli Görülmeli	171
Modern Hayat Bunu Gerektiriyor	172
4.8.2. Kadın Görüşme Grubu	172
4.9. AK PARTİ GENEL POLİTİKALARI VE İSLAMCILIKTA DEĞİŞİM	175
5.SONUÇ VE ÖNERİLER	185
5.1. SONUÇ	185
5.2. ÖNERİLER	189
KAYNAKÇA	190
EK:I GÖRÜŞÜLEN KİŞİLER	193
EK:II GÖRÜŞME SORULARI	199
ÖZGEÇMİŞ	203

ÖN SÖZ

Modern zamanlar ile birlikte Türk insanı derin kırılmalar ve değişimler geçirmek zorunda kalarak farklı görüşler, düşünceler ve ideolojiler ile farklı çözümler, arayışlar içine girmiştir. İslamcılık ise bu arayışların Batıcılık ile birlikte bağında gelmektedir. İslamcılık/İslamcılar Müslüman kalarak Batı'ya karşı koyma düşüncesiyle kendimiz kalarak değişimi sağlamayı amaç edinmiştir. Batı'nın teknolojisini alalım ama kültürünü almayalım düşüncesiyle hareket etmeye çalışılan İslamcılık, geçirdiği birçok değişimle kendi içinde birçok hareketi ve kurumu ortaya çıkarmıştır. Bu çalışmayla genelde Türkiye'deki ve belki Dünya'daki İslamcılık'ın son 16 yılına büyük bir damga vuran Adalet ve Kalkınma Partisi özelde ise eğitim politikaları İslamcılarının gözünden anlaşılmasına çalışılmıştır. Bu son 16 yılda uygulanan eğitim politikaları amaç ve bu amaçlara ulaşılmasına çalışılırken kullanılan araçlar özelinde değerlendirilmeye çalışılmıştır. Çalışma grubu ile en son Mart 2018'de görüşüldüğünden Adalet ve Kalkınma Partisi'nin ilk kez iktidar olduğu Kasım 2012 ile Mart 2018 tarihleri arasındaki eğitim politikaları değerlendirilmiştir.

Birçok çalışmada gibi bu çalışmada ortak bir çabanın sonucudur. Çalışma sırasında çok sayıda kişinin katkısı olmuştur. Fakat bazı kişilerin tezin oluşmasında azımsanmayacak katkıları olmuştur. Öncelikle tez çalışmasının oluşmasında bağından beri çok değerli katkılar sunan Dr. Öğr. Üyesi Nurettin BELTEKİN'e, beni güzel bir insan ve Müslüman olarak yetiştirmeye çalışılan annem Hacire DEĞER ve babam Mehmet Emin DEĞER'e, tezin her safhasının zorluklarını yaşayan eğitim Amine DEĞER'e teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca tez sorularına büyük bir içtenlikle ve çekinmeden cevaplar veren çalışma grubuna ve veri toplama aracını hazırlarken görüş bildiren herkese ve çalışma sırasında görüşleri ve içinde bulunduğum arkadaşlara teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET
ĞLAMCILARIN ADALET VE KALKINMA PARTİSİNİN EĞİTİM
POLİTİKALARINA İLİŞKİN ÇÖRÜĞLERİ

Bünyamin DEĞER

Mardin Artuklu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Nurettin BELTEKİN

2019: 203 Sayfa

Bu çalışmanın amacı, Ğlamcıların Adalet ve Kalkınma Partisinin eğitim politikalarına ilişkin görüşlerini araştırmaktır. Ak Parti'nin eğitimde amacının ne olduğu ve bu amaca ulaşmaya çalışırken kullandığı araçlar ve izlediği yol Ğlamcılar tarafından ne kadar kabul görmektedir sorusuna cevap aranmıştır. Çalışmanın, Ak Parti'nin içinden çıktığı Ğlamcı kesimin Ak Parti'nin eğitim politikaları ile ilgili görüşlerini anlamaya çalıştığından Ğlamcılarla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örneklem ve kartopu örneklem teknikleri kullanılarak belirlenmiştir. Çalışma için bir görüşme formu hazırlanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuş ve tematik olarak düzenlenmiştir. Çalışmanın bulguları katılımcıların Ak Parti'nin son 16 yıl boyunca uyguladığı temel politikalar hakkında ne düşündükleri sorularak toplanmaya çalışılmıştır. Çalışma grubunun eğitim ile ilgili temel görüşleri anlaşılıp Ak Parti'nin eğitim politikalarının bunda ne yer ettiğinin anlaşılması amaçlanmıştır. Araştırmada Ğlamcıların Ak Parti'nin eğitim politikaları hakkındaki görüşlerinin büyük bir bölümünün olumsuz görüşler olduğu görülmüştür. 16 yıl boyunca uygulanan politikaların büyük bir belirsizlik içerdiği genel olarak paylaşılmıştır. Özellikle eğitim politikalarındaki hızlı değişim ve dönüşümler en çok rahatsızlık içeren konu olmuştur. Fakat Ak Parti'nin eğitim politikalarını olumsuz bulan Ğlamcıların doğru politikaların neler olması ve bunların nasıl uygulanması gerektiği ile ilgili de belirsizlikler yaşadığı araştırmanın temel bulguları arasındadır. Ğlamcıların belirli ve tutarlı bir eğitim politikalarının olmadığı görülmüştür. Araştırma bize Türkiye'de büyük bir kesim olan Ğlamcıların eğitim görüşleri ve Ak Parti eğitim politikaları hakkında büyük bir resim çizmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ğlamcılar, Ak Parti, Eğitim Politikaları

ABSTRACT
THE VIEWS OF ISLAMISTS ON JUSTICE AND DEVELOPMENT
PARTY'S EDUCATION POLICIES

Bünyamin DEĞER

Mardin Artuklu University

Institute of Social Sciences

Department of Educational Sciences

Thesis Advisor:Dr. Öğr. Üyesi Nurettin BELTEKİN

2019: 203 Pages

The aim of this study is to search the views of islamists about Justice and Development Party's education policies. In this study, it has been tried to analyze the views of the Islamists on the educational aims, educational policies and educational practice of the Justice and Development Party. The study group has been determined by using purposive sampling and snowball sampling techniques. The study has been done with the Islamists because the Justice and Development Party is associated with the Islamist tradition and the study is trying to understand the views of the Islamists on the Party's educational policies. An interview form has been prepared for the study. The data has been subjected to content analysis and arranged thematically. The findings of the study have been tried to be gathered by asking the participants what they think about the basic policies implemented by the Justice and Development Party for the last 16 years. In the research. It has been seen that the Islamists used a critical discourse on the education policies of the Justice and Development Party. According to islamists, one of the most criticized issues is the policies implemented for 16 years have included great uncertainty. Particularly, rapid changes and transformations in education policies have been the subject of the most discomfort. However, one of the main findings of the study that the Islamists, who have found the Justice and Development Party's education policies negative, also have uncertainties about what the right policies are and how they should be implemented. In the study, it has been observed that the Islamists do not have certain and consistent education policies. The Research draws a big picture about education views of The Islamists, who are a big part in Turkey, and education policies of Justice and Development Party.

Key Words: Islamists, Justice and Development Party, Education Policies

KISALTMALAR LGSTESİ

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

AK PARTİ: Adalet ve Kalkınma Partisi

AKP: Adalet ve Kalkınma Partisi

CHP: Cumhuriyet Halk Partisi

MHP: Milliyetçi Hareket Partisi

MNP: Milli Nizam Partisi

MSP: Milli Selamet Partisi

RP: Refah Partisi

FP: Fazilet Partisi

MTTB: Milli Türk Talebe Birliği

STK: Sivil Toplum Kuruluşu

MÜSGAD: Müstakil Sanayici ve İş Adamları Derneği

İTÜ: İstanbul Teknik Üniversitesi

IMF: Uluslararası Para Fonu (International Monetary Fund)

OECD: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (Organisation for Economic Co-operation and Development)

PISA: Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (Programme for International Student Assessment)

TEOG: Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş

LGS: Liseye Geçiş Sınavı

LKS: Liselere Kayıt Sistemi

YGS: Yükseköğretime Geçiş Sınavı

LYS: Lisans Yerleştime Sınavı

YKS: Yüksek Öğretim Kurumları Sınavı

SBS: Seviye Belirleme Sınavı

FETÖ: Fethullahçı Terör Örgütü

TUGVA: Türkiye Gençlik Vakfı

TÜRGEV: Türkiye Gençlik ve Eğitime Hizmet Vakfı

AGD: Anadolu Gençlik Derneği

EĞİTİMSEN: Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası

EĞİTİMBİRSSEN: Eğitimciler Birliği Sendikası

MEMUR-SEN: Memur Sendikaları Konfederasyonu

1.GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi, amacı, önemi, varsayımları ve sınırlılıkları yer almaktadır.

1.1.Problem Durumu

I

Bugün dünyanın neresinde olursa olsun ve hangi bilim alanı ile ilgili olursa olsun üretilen tarih çözümleri ve entelektüel format “Antik Yunan, Roma, Ortaçağ, Rönesans, Aydınlanma ve Modern dönem” şeklinde aynı akış çizgisini barındırmaktadır. Bu akış çerçevesine dayalı olarak okutulan ders kitapları, incelenen düşünürler ve başvurulan klasikler aslında Batı-dışı toplumların seçkinlerine daha eğitim sürecinin ilk safhasından itibaren aynı mesajı vermekte ve entelektüel idraki bu mesaja odaklanmaktadır: İnsanlık tarihi ve birikimi dediğimiz şey Batı tecrübesinden ibarettir; Batı-dışı medeniyet havzalarının ve Hristiyanlık dışı dini geleneklerin tarihi varoluşları ancak tarihin öznesi olan Batıya referansla anlaşılabilir; tarihte kendisi özne olmayan bu geleneklerin bugün etkili olmadıkları gibi gelecekte de var olmaları söz konusu değildir! (Davutoğlu, 2005: 135). Batı dünyası, Batı İslam dünyası olmak üzere tüm Batı-dışı toplumlara karşı bu yüksek iddialar ve elindeki birçok araçla birlikte –en Batıaaskeri ve teknolojik araçlarla karşı koyup kendi üstünlüğünü kabul ettirmek istemektedir.

Modern Batı bu iddialarla, Batı-dışı toplumlara kendilerinde olmayan üç şey sunuyordu: Seküler düşünce, ulus-devlet yapılanması, sanayi devrimi/kapitalizm. Bunları daha açık bir şekilde okuduğumuzda; modernleşme süreci, zihni temellerini aydınlanma felsefesinin temel önermelerinde-seküler önermeler- siyasi temellerini ulus-devlet yapılanmasında, ekonomik temellerini sanayi devrimi ve kapitalizmde bulan ilk çıktığı Batı-Avrupa’dan dünyanın diğer bölgelerine yayılma, benimsenme ve yerleşme süreci olarak görülebilir (Davutoğlu, 2005: 119).

İslam dünyası bu süreç/saldırıya –bunu 17. ve 18.yy’a kadar götürebiliriz- 19.yy’dan itibaren ise çok daha fazla bir şekilde maruz kalmıştır. Daha önceki iki

yüzyılda kısmi askeri bağımsızlıklar olarak görülen bu saldırıların etkileri 19.yy'dan itibaren ise toplum üzerinde açıkça görülmeye başlanınca bu saldırılara Müslümanlar tepki göstermeye, karşı koymaya çalıştılar. İslam dünyasında Batı'ya karşı tekrar güçlü olmak için çeşitli arayışlar ve fikirler öne sürülüp uygulanmak istendi. Fakat bu arayış ve fikirleri tüm alt başlıkları içine alacak şekilde iki ana başlık altında toplayabiliriz: Batıcılar ve Müslümanlar/İslamcılar¹

İslamcılığın ortaya çıkmasının temel konjonktürel sebeplerinin başında Tanzimat'tan itibaren süregelen "Batıcılık" akımları gelmektedir. İslamcılık, kendi gelişimi içerisinde Batıcılık akım(lar)ının dini daha seküler bir tarzda kavrama, İslam'ın nüfuz ve etkisini sınırlandırarak ona gündelik hayatın birçok alanlarından el çekirme iddialarına, "İslam'ın bütüncül bir dünya ve hayat görüşü" olduğu temel teziyle karşı çıkmıştır. O günden bu yana İslamcılık ile Batıcılık kendi iç gelişimi ve konjonktürel değişiklikleri de kapsayarak iki ana damar halinde kendisini göstermiştir (Tekin, 2013: 552).

"Terakki" kavramı üzerinden bir okuma yapıldığında ise "İslam terakkiye manidir" bundan dolayı Batı bir bütün olarak kavranılmalı ve aktarılmalı; Batı'nın moral/ahlaki değerleri de teknolojisi ile birlikte benimsenmelidir diyen Batıcılar ile "İslam terakkiye mani değildir" Batı'nın teknolojisi alınmalı ama ahlaki değerleri alınmamalıdır diyen İslamcılar görülmektedir. İslamcılara göre, Batının bilimsel bilgisi, fenni ve teknolojisi alınıp kültürü, ahlakı ve felsefesi gümrük kapılarından içeriye sokulmayabilirdi (Bulaç, 2012: 228). Batıcılar bütün bir değişimi ve ilerlemeyi savunurken İslamcılar ise kendimiz kalarak değişim ilerlemeyi savunmuşlardır. Bu çalışmada ise hem Batı'nın teknolojisine sahip olup hem de

¹ Müslüman İslamcı ayrımı, çalışmanın daha sonraki bölümlerinde ayrıntılı bir şekilde incelenecektir. Fakat bunu ilk olarak belirtmek gerekirse, çalışmada İslamcı tanımı Müslüman tanımından farklı bir şekilde kullanılmamıştır. Abdurrahman Arslan'ın 2012 yılında Milat gazetesinde:

"İslamcılık, modern olan ya da harici bir durum karşısında, Müslümanın tutum ve tavrını ifade eder. Bu haliyle bence, bütün Müslümanlar kabul etseler de, etmeseler de İslamcıdır. "Bu İslam'a uygun değildir" dediğiniz andan itibaren, siz dışarı bir güce karşı mücadele ediyorsunuz demektir. Bu da sizi İslamcı kılar. Dışarı/harici güç modern olandır. Dolayısı ile ben Müslüman'ım, Batılılaşmaya karşıyım diyenler de aslında İslamcıdır. Burada İslamcılık genel olarak, harici olan bir durum karşısında Müslüman'ın tavrıdır" dediği gibi İslamcı/İslamcılık dışarı olana karşı koyma iradesinin adı olarak okunmalıdır. Bu okumayla değerlendirdiğimizde, Batıcıların karşı koyma alternatif üretme gibi bir amaçlarının olmadığını İslam'dan umudu keserek bir bütün olarak Batılı olmayı benimsediklerini İslamcılarının ise temelde bir karşı koymayı amaç edindiklerini söyleyebiliriz.

kendimiz olarak kalabiliriz diyen diğere bir deyişle “teknolojisini al kültürünü alma”yı sloganlaştıran İslamcıların yaşadıkları dönüşümleri göz önüne alarak bilgiye ve eğitime nasıl baktıkları son dönem Ak Parti deneyiminden yola çıkarak incelenmeye çalışılacaktır.

II

İslamcılık Müslüman'ın modern dünyayla yaşadığı sersemletici karşılaşımyla beraber, kökenine geri dönerek kendini inçaya çalışın her şeyden evvel göz ardı edilemeyecek bir sadakatin açıkça ifade edildiğini gösterir. İslamcılık bu nedenle, günümüz Müslümanlarının anlamamakta ısrarlı oldukları gibi sadece iktisadi veya siyasi bir tercih sayılamaz. Müslümanların asla kaçamayacakları bir imtihanla, diyelim ki bir “gerçekle” yüz yüze gelmelerinin ve bu gerçeklikle kurulmuş zorunlu diyalogun bugün de bütün hızıyla sürmekte olan hasılası olarak ortaya çıkıp bütün eksiklikleriyle beraber hareketine temel aldığı kaynak ve bilgi biçimi nedeniyle bağından itibaren “paradigma dışı” bir muhalefeti temsil etmesiyle önem taşımıştır (Arslan, 2012: 68-69). Bu yönüyle İslamcılığa ortaya koyduğu ürünleri bir kenara koyup sadece ortaya çıkışı yönüyle baktığımızda Müslüman'ın tarih boyunca harici/dışsal olana koyduğu tepki olarak görebiliriz.

Bu açıdan bir okuma yaptığımızda İslamcılık, İslam'ı dışallaştırma çabasının adıdır; İslam'ın toplumsallaşma eğiliminin önüne bir engel ya da İslam'a, Müslümanlara ya da genel olarak insanlığa yönelik bir tehdit ortaya çıktığında devreye giren düşünceler bütünü olarak tanımlanabilir. Bu itibarla İslamcılığın, İslam'ın toplumsal hayatta dışlaşmasının önündeki engellerin nasıl kaldırılabileceğine dair düşünceler külliyatı olduğunu söyleyebiliriz (Erkilet, 2013: 506). Osmanlı'da ilk olarak Genç Osmanlılar olarak bilinen Namık Kemal, Ali Suavi, Ziya Paşa Mısır'da Cemaladdin Afgani ve Muhammed Abduh gibi aydın/entelektüel özellikler gösteren, geleneksel alim/ulema kesiminden farklı bir grup ile bağlatılmasının ve daha sonraki süreçlerde de yine sadece aydın/entelektüel isimlerin ön plana çıkartılarak bu isimler ön planda olmasına rağmen eksik İslamcılık

okumaları olduğu kanaatindeyiz. Geleneksel alim/ulema dediğimiz sınıfın hatta bütün bir İslam'ı merkeze koyan Müslümanların da modern/harici olan karşısında mücadele gösterdiğinden yola çıkarak İslamcı refleksine sahip olduklarını söyleyebiliriz. İslamcılığın modern/harici olana karşı bir duruş olduğu kanaatiyle İslamcılığı modernizmle karşılaştıra her Müslümanın refleksi olarak görebiliriz. Böylelikle İslamcılığı sadece son iki yüzyıldır ortaya çıkan bir hareket şeklinde göstermenin kapsamını dar tuttuğumuzu göz önüne alarak İslamcılık Gazali'nin Yunan felsefecilerine ve Batınilığe karşı koyması ve hatta Peygamberin ilk tebliğle bağlamından itibaren başlayan bir mücadele olarak görülebilir.

Müslümanların modern bilim/teknolojiyle ilk defa olsa bile, modern düğünleyle karşılaşmanın ilk defa olduğunu söyleyemeyiz. Modern düğünleyle kuran asli kaynak olarak Helenistik mirası hatırladığımızda, bugünkü karşılaşma Müslümanların tarihlerinde cereyan eden "paradigma dığı" ikinci karşılaşma sayabiliriz. Paradigma dığı olarak tanımlamamız İslamcılık düğünlelerinin, İslam'ın kendi paradigmasından hasil olmuğı sorunlara çözüm arama çabası olmaktan çok, paradigma dığı bir tehdide karşı bulmaya çalışılan bir çözüm tarzı olarak ortaya çıkmasından dolayıdır. Söz konusu ilk karşılaşma 7. asırdan itibaren cereyan etmeye başlamış ve bu ilk karşılaşmasadece entelektüel düzlemde sürmüş olmasıyla bugünkü mücadeleden farklılık gösterir (Arslan, 2012: 26). Burada muhalefet eden kesim alimler/kelamcılar idi ve bu alimlerin bağında da Gazali gelmektedir.

Bugün yaşamakta olduğumuz bu ikinci karşılaşma ise entelektüel düzeyde sanki ilkinin tekrarı gibi görünse de onun kadar hakkında karar verilebilmesi kolay, anlaşılması yalın bir mesele sayılamaz; tersine maddi/sosyal açılımlarını göz önüne aldığımızda fazlasıyla karmaşık bir meseleyle karşı karşıya olduğumuzu görürüz. Çünkü bugünkü karşılaşma sadece modern düğünleyle kuran felsefi mirasla entelektüel düzeyde cereyan eden bir karşılaşma olmamış bir yandan modern düğünleinin kendini somutlaştırdığı askeri/teknolojik boyutuyla olurken, bir yandan içinde yaşadığımız hayatın sosyal/fiziki dokusunun modernite tarafından şekillendirilmiş dünyasının kendisiyle de ilgilidir (Arslan, 2012: 26-27). Bu ikinci karşılaşmada birlikte Batı'ya karşı mücadele ile başlayan ve nihayetinde uzun sürdüğünü bildiğimiz süreçler İslam ile Hristiyanlık arasındaki kurulu ortak "gramer"

üzerinden yürütülen geleneksel çatığmayı geri plana itmiğ, bunun yerine niteliği farklı yeni bir çatığmatürü ikame etmiğtir. Geleneksel çatığmadatarafından birinin diğerine benzemesi bir yana, esas mesele benzememe üzerine kurulmuğtu. Modern zamanlardaki çatığmanın bu yeni türü çeliÇkil bir özellik taĖımĖ bir muhalefeti temsil etmeye çalığırken, aynı zamanda kendini Avrupalıya benzetmek gibi bir hedef üzerinden inĖa etmiğtir (Arslan, 2012: 135).

III

İlk dönem İslamcılar modernizmin getirmiğolduğu ağındırıcı değerlere karĖı bir mücadele verdiler. İslamcılar modernizmin akıl, bilim, kanun, değiğim diyerek seküler düğünceyi referans alarak bir “merkez” yaratma çabasına karĖı bir merkez yaratmaya çalığtılar. Modernizmin bütün kabulleri sarsan saldırılarına karĖı İslam’ı merkeze alarak cevap verme imkânını aradılar. Tanzimat, Meğrutyet ve İlkdönem Cumhuriyet İslamcılığı/İslamcıları olarak sınıflandırabileceğimiz bu ilk dönem İslamcılığı bugünden bakıldığında belki bir çok yanlığlığı barındırabilmekteydi fakat yine de İslami bilgiye, usule ve geleneksel alim prototipine yakınlığı dolayısıyla “paradigma dığı” özellik göstermekteydi.

Fakat iki dünya savağıyla birlikte 1960’lardan sonra modernist düğüne/paradigmanın sarsılıp post-modernist veya neoliberal diyebileceğimiz düğüne/paradigmanın çevrelediği bir dünya ile birlikte modernizmin moral değerleri kapitalizmin getirdiklerine cevap verememekte modernizmin ardılı diyebileceğimiz post-modernizmin değerleri bizi kuğatmaktadır. Post-modernizmle birlikte insanın özgür olması gerektiği aforizmasıyla bütün değerlerin çözümlenmesi gerekliliğine inanılıp değerlerimizin içi oyulmaktadır. Post-modernizmin yarattığı yeni politik kültür din, laiklik, modernleğme, toplum, birey, özgürlük, cemaat, ulus devlet ve kimlik gibi yakın zamana kadar doğruluklarından Ėüphe edilmeyen hususları, istenmese bile tartığmaya açmaktadır (Arslan, 2012: 16). Batı dünyası/modernizm bu tarihten itibaren ne 19. asrın sömürgeci rüzĖarını besleyen canlılıkta; ne de 20. asrın ilk yarısındaki akıl-bilim-ilerleme felsefi teslisinin tanrılaĖmĖiddialarının tartığmaz

güvenliği içindedir. Kimse artık mutlak anlamda bilim; bilimin tartışılmaz doğrusal ilerleme doğurduğu; her ilerlemenin de insanoğlunu yeryüzü cennetine götürecektir müspet etki yapacağı varsayımına dayalı dogmatik formüllerin sihirli etkisinde değil ve dolayısıyla statik olarak algılanan bir iyinin/gelişimin/yeninin statik olarak algılanan geri/ilkel bir yapıya aktarılması olarak görünen tek boyutlu ve tek yönlü modernleşme süreci anlayışını yerini, bitmemiş ve her an yeniden şekillenen çok boyutlu ve çok yönlü bir sürece bırakmıştır (Davutoğlu, 2005: 136). Bugünün post-modern dünyasında değerlerimiz her an yeniden ve yeniden tanımlanarak karmaşıklaşmaktadır insanlarımız derin bir kafa karışıklığı yaşamaktadırlar.

Çünkü modernizmin kabullerinin yerini postmodernizmin yıkıcı etkilerine bıraktığı bu dönemde İslamcılığın yeni bir okuma yapıp postmodern/neoliberal dünyayı anlamlandırıp kendini yenileyerek karşı koymasına gerekmektedir. Fakat İslamcılığın bunu yapamadığını 1960'lılardan itibaren yaşadığı kırılmayla paradigma dışı muhalefet özelliğini büyük nispette tehlikeye düşürdüğünü söyleyebiliriz. İslam'ın tefekkür geleneğine hâkim koruyucu bağlamaların harici müdahalelerle çözümlenmesi; bunun neticesinde İslam'a ait kavram ve değerler, hâkim düşünce ve hayatın düzenleniş mantığının kalıplarına dökülmekte ve bu mantığın öngördüğü bağlam içinde anlaşılma ve düşünülme çabı yapılmaktadır. Diğer yandan da modern bilgiyi, onda içkin idealleri özümseyen ve zihinselleştiren Müslüman aydınların zihniyet olarak bir dönüşümden geçerek önderliğin "alim geleneğinden" "entelektüel/pozitivist geleneğe" veya "engineer" geleneğe geçişini İslamcılığın yaşadığı iki derin dönüşüm olarak görebiliriz (Arslan, 2012: 68-69). İslamcılık ilk ortaya çıktığı andan itibaren klasik/geleneksel İslam'dan farklı bir şekilde bilgi, bilgiyi içleme tarzı olarak usul ve entelektüel tipi ortaya koymuştur fakat geleneksel İslam'dan çok büyük bir şekilde faydalanmıştır. Fakat bu faydalanma düzeyinin 1960'lılardan itibaren ise çok büyük nispette düşüğünü görebiliyoruz.

Bu Davutoğlu (2005)'nin dile getirdiği üzere "kendi özgün paradigmasını kurmuş olan medeniyetlerde temayüz eden üç önemli ayırıcı vasıf" la söz edilebilir:

1. Medeniyetin kendi bireysel prototipini tanımlayan ve daha önceki medeniyetlerin prototiplerinden farklılaşan bir ben idrakinin oluşması,

2. Medeniyetin bilgi boyutunu Gkllendiren farklı bir ilmi önderlik prototipinin ortaya çıkıGı,
3. Medeniyetin kendisinde tevarüs eden bilgi birikimi yeniden kuran özgün bir sistemleGtirme faaliyetinde bulunması

Bu açıdan Osmanlı düGüne birikiminin ve ilmi prototipinin de içinde Gkllendiği Ğlam medeniyetinin düGüne geleneğini özgün kılan üç önemli farklılığından bahsedilebilir.

1. Ğlam inancı getirmiGolduğu kapsamlı varlık telakkisi ile insan bireyine yeni bir ben- idraki sunmuGtur.
2. “Alim” prototipinin ortaya çıkıGı ile berraklık kazanmıGtır. Özgün her medeniyet kendi bilgi boyutunu doyuracak özgün bir ilmi önderlik prototipi ortaya koyar.
3. Özgün ben-idraki ve ilmi önderlik prototipi hem o güne kadar ortaya çıkan bilgi birikimin yeniden örgütlendirilmesi sürecini baGlatmGhem de yeni bilgi disiplinlerinin ortaya çıkıGınısağlamıGtır.

Ğte bu parametrelerden bir okuma yaptığımızda modernizmle karGılaGta Müslüman dünyada bu üç önemli unsurun da özgünlüklerini kaybettiklerini görebiliriz; fakat bunun 1960’lardan sonra çok daha fazla olduğu tekrar vurgulamak gerekirse söylenilebilir. Bugünkü Ğlamcıların/Ğlamcılığın durumunda ise:

1. Bugün insanlarımız Ğlam’ın varlık telakkisi ile Modernizm/post-modernizmin varlık telakkisi arasında bocalamakta, karmaGık bir kiGliğe bürünmektedir.
2. Ğmi önderlik’in geleneksel/klasik Ğlam’ın “alim” prototipinden “aydın/entelektüel/pozitivist” veya “engineer” prototipine geçiG izlenilmektedir.
3. Bugün Ğlam dünyası geleneksel bilgi üretim yöntemini aGırı yetersiz bulmakta, klasik medrese ve onun özgün bilgi üretme yönteminin yerine Batılı usul/metodolojiyi koymakta, üniversiteleri yüceltmektedir.

IV

İslamcılığı özgün bir ben-idraki, usul ve âlim bir prototipi gibi temel özellikleri bakımından Tanzimat'tan 1960'a oradan da günümüze kadar iki farklı döneme ayırabiliriz. Fakat İslamcılık, konjonktürel olarak göstermiş olduğu tepkilerle daha fazla alt bağla da ayrılabilir. 1960'a kadar olan ilk dönemi Tanzimat, Mevriyet ve İlk dönem Cumhuriyet İslamcılığı; 1960'tan sonraki dönemi ise 80'e kadar İkinci dönem/Radikal İslamcılık 80'den sonraki dönemi ise Neoliberal İslamcılık olarak tanımlanabilir.

İslamcılığı iki ana bağla altında ikiye ayırmamızın belki de ana sebebi daha önce de değindiğimiz gibi bilgi, usul ve âlim prototipindeki değidir. Bu değinin de ana sebebini modern düğündeki pozitivist bilgi arayışının yerini relativist/göreceli bilgi arayışına bırakmasında bulabiliriz. Gerçeğin yasalar içeren bir düzeni ve/veya düzenlemeyi temsil ettiği; rasyonel karakterde olmalarından dolayı insan aklının bu yasaları keğtme kapasitesine sahip olduğu inancına dayalı modernist/pozitivist anlayıştan, postmodernist zihniyetin temsil ettiği gerçeğin kendi içinde herhangi bir düzen içermediği ve nihai olarak bilinemez bir özelliğe sahip olduğu, bunun ise Çüphe ve belirsizlik anlamına geldiği fikri yaygınlaşarak kabul görmektedir. Postmodernist zihniyet dünyası Çüphe belirsizlik, relativizm, karamsarlık ve çok daha önemlisi yeni gerçekliğin ifadesi olarak bedeninin arzularını öne çıkarmakta, uzun bir tarih sonrasında insanı tekrar "hakikatin ölçüsü" yapmaktadır (Arslan, 2012: 96). Çte 1960'lardan itibaren Batı'nın bilgiye bakışındaki bu değin etkilerini özellikle 80'de sonra göstermeye başlamış ve bu değinin getirdiklerini kavramayan İslamcılık daha önceki birçok ilkesinin aksine değinler göstermeye başlamıştır.

Yıldırım (2016)'da Neoliberal İslamcılık olarak nitelenen 1980'den günümüze olan dönemi üç ayrı döneme ayırarak şöyle nitelemiştir:

1.1980-1994 Dönemi: Sistemin Neferi Radikalizm, Seküler Sufilik, Tağrı Cemaatçilik

2.1994-2001 Dönemi: İslamcılarının Para, Kariyer, Devlet ve Buluşması

3.2001 Sonrası Dönem: Neoliberal İslamcılığın İktidarı

Özellikle 2001’de Ak Parti ile bağlayan üçüncü dönem İslamcılık/İslamcılar bu çalışmada anlaşılmalı çalışıldığından İslamcıların bu dönemle birlikte nasıl bir insan, toplum, ekonomi, siyaset ve din anlayışına sahip olduğundan yola çıkarak bilgi ve eğitimi nasıl çökelttikleri ortaya çıkarılmaya çalışılacaktır. Yıldırım (2016)’da bu üçüncü dönemi şöyle alt başlıklara ayırmaktadır:

- Sisteme Uyumdan Sahiplenmeye
- Var Olmak İçin Dış Açılmak
- Finans, Piyasa, Tüketimin Getirdiği Özgürlük
- Kapitalizmi Sorun Etmemek
- Özgürlükler, Sosyal Yardımlar ve Yüzde 50
- Nargile Kafe, Suç, Borçlandırılmış Müslümanlar

Bu alt başlıkların bizde bıraktığı izlenim göz önünde tutulduğunda bu dönemle birlikte İslamcılığın/İslamcılarının 1980’den bağlayan Neoliberal İslamcılığının 2001’den itibaren ise doruklarını yaşadığı, dün karıştıktıklarını bugün sahiplendiği görülebilir.

Neoliberalizm klasik merkez-çevre modelini esnetip, “çevredekileri” de sisteme dahil ederek dışlanmışları, kenardakilerin, marjinallerin, etniklerin enerjisi yoğun talepkârlıklarından, motivasyonlarından içsel bir dünya sistemi tasavvur etmiştir. Turgut Özal, neoliberalizmin bu anlayışına bağlı olarak İslamcılarını, tarikat ve cemaat yapılarını dernek, vakıf, medya ve İslami bankacılık ile sisteme dâhil etmeyi başardı. 90’lar bu süreci sancılı hale getirirse de 2000’ler neoliberal İslamcılığın kat’i başarısı şeklinde ele alınabilecek dönüştürme sahne oldu (Yıldırım, 2016: 8). 80’lerden itibaren Turgut Özal’ın sistemin dışı/çevrede tuttuğu kesimleri de içine alacak neoliberal politikaları sonucu İslamcılar sisteme entegrasyonu amaçlamaya başladılar İslamcılar artık 60 ve 70’lerde savundukları İslam devleti; İslam’ı inanç, siyaset, ibadet ahlak bağtaolmak üzere bir bütün olarak ele alıp hayata hâkim kılma fikrini, Müslümanların kamuda etkinliğini artması biçiminde yorumlayan; Batı dünyasıyla, modernlikle ve bilhassa kapitalizmle hesaplaşma, onu geriletmenin yerine Müslümanların maddi olarak güçlenmesi için

dünya sistemiyle, piyasa ekonomisiyle bütünleşmeyi öne almış. İslamcılığın klasik kaynaklara dönme, teccid, ihya, ıslah, İslam birliği gibi İslami dönüşümü ifade eden esas kavramlarını arka plana iterek, daha çok Müslümanların kamudaki varlıklarını garantiye almalarını sağlayacak barış içinde bir arada yaşama, çoğulculuk, çok kültürlülük, ötekileştirmeme, hoşgörü kavramlarını öne çekmişlerdir (Yıldırım, 2016: 10).

İslamcılık hareketi, ilk ortaya çıktığı, Tanzimat döneminde, Genç Osmanlıların Tanzimat Fermanı sonrası Müslüman ile gayrimüslimi “denk” gören anlayışa itiraz ederek, topyekûn Batı karşıtlığıyla ortaya çıkmıştı Meşrutyet İslamcılığı bunu yumuşattı; medeniyet diyerek, suçu Müslümanların üzerine yıkmak istedi, Batının tekniğini alalım, kültürünü reddedelim” eklektizmine girişti (Yıldırım, 2016: 9). Fakat Klasik İslam’ın etkilerinin bariz olduğu, özgün bir ben idraki, bilgi ve bilgi usulü âlim prototipi etkilerinin görüldüğü Meşrutyet İslamcılığı ve ilk dönem Cumhuriyet İslamcılığında/İslamcılığında derin kafa karışıklıklarını göremiyoruz. Fakat tek parti sonrası ve 1960’lardan sonra dünya sistemi yeni doktrinlerle her on yılda bir yenilenen İslam anlayışlarına yol açtı.

1980 sonrasında, kamunun gelişmesi, “merkez” in çevredekilere sınırlı da olsa açılmasıyla birlikte taç heveskârları İslamcılığı, kariyerizme endekslendi. 2015’e gelindiğinde devletin, sermayenin medyanın bir yerlerinde adacıklar halinde de olsa İslamcılar söz sahibi, kamuda bağırtüsü serbest, Müslümanların etkinliği hayli kuvvetli. Tanzimat İslamcılığı İslamcılığın gündemine hiç girmiyor; gayrimüslimle Müslümanın denkleştirilmesine itiraz edecek İslamcılık silindi gitti. Onun yerine neoliberal İslamcılar, Avrupa’ya ciddi tekliflerle gidiyor, “Batı artık kapitalizmi geliştiremiyor, hazır sistemi Batıracaklar, bize devretsinler, Müslümanlar her şeyin en güzelini yapar” diyorlar (Yıldırım, 2016: 10). Batı’ya ve Batıcılık’a karşı olmak üzere ortaya çıkan İslamcılığın bu son dönemlerle birlikte bu iddialarından çok büyük bir şekilde vazgeçtiğine şüphe olunmaktadır. Bugünkü İslamcılık salt siyasi karşılıkla Batı’ya karşı koyabileceğine inanmak durumuna gelmiş; ekonomik, sosyal, kültürel, siyasi hayata dinin nasıl temel olabileceğini ve nasıl bir karşıtlık kurabileceğini düşünmeği unutmuştur.

Postmodernizm din anlayışı hakikatin bütünüyle temsilinden çok, hakikate ancak kısmen ulaşabileceği fikrine dayanır. Hakikatin temsilcisi olan vahiy temelli din anlayışı kendi müminlerinde kesin bir tercih ve bütünüyle teslimiyet isterken; çoğulculuğun din anlayışı, yaşanan hayatı onaylayan ve sadece bireyi kapsayan bir din anlayışını meşru kabul ediyor. İslamcılık, Batı'nın dini tamamen dışlayıp pozitivist bir bilim anlayışını yerine koymasını kavrayıp buna karşı koyabiliyordu ilk dönemlerinde fakat postmodern din anlayışını kavramakta zorlanan İslamcılık bu din anlayışına karşı koyamamakta; bireyin özgürlüğünü, kendine ait inançları seçme ve bunları oluşturma hakkını gözetken, sadece bireyi kapsayan bir din anlayışını meşru kabul etmektedir.

Bu bireye bağlı/bağımlı hakikat anlayışını esas alan çoğulculuk, her şeyden evvel dini kendi müntesipleri için bağlayıcı olan evrensel ortak hüküm ve değerlerini küreselliğin alt kategorisi içinde yerleştirmeye çalışmakta bu haliyle relativist niteliği içinde küreselleşme, her aşamada çoğulculuğun yeniden çoğulculuğu talebiyle karşımıza çıkıyor (Arslan, 2012: 114). Bugün ortaya çıkan İslamcı için İslam yaşanacak bir şey olmaktan çıkarak konuşulacak, tartışılacak bir şey haline gelmiş durumdadır. Çünkü değindiğimiz gibi post-modernizm her insanın kendi fakihi olmasını, özgür bir dini anlayışa sahip olarak kendi dinini kurmasını istemektedir. Bu şekilde geleneksel bağlarından kopardığı Müslümanı kendi değerleri karşısında korumasız bırakarak kendi değerlerini çoğulculuk, evrensellik, çok kültürlülük, hoşgörü diyerek kabul ettirmek istemektedir.

V

Eğitimden bahsetmek sürekli tekrarladığımız gibi sadece pedagojik bir mesele olarak görülemez. Gündeme gelmesi gereken esas husus, hayat dediğimiz kavram ve gerçekliktir. Bugün hayatı tarafsız bir şey gibi ele alıyor veya algılıyoruz; eğer böyleyse, bu demektir ki Müslüman zihin hayata artık rahim görevi yapmıyor, tersine hayat – tabi ki onun yaşanan biçimi- zihnin rahmi olmuştur demektir. Eğer eğitim hayata hazırlanmaksızın ve “hayat” tarafsız değilse bizim evvela hayatı tanımlamamız

gerekmektedir (Arslan, 2013: 35). Bu düğünelerle eğer eğitimden bahsetmek, eğitimle ilgili bir çözüm, çalışmaya ortaya koymak istiyorsanız hayatı tanımlamak zorundasınızdır. Bunun için biz ilk olarak Müslüman'ın hayatını daha önce hiç olmadığı kadar etkileyen modern ve post-modern düğüneyi, Müslümanların bu düğünelere karşı koymak için İslamcılık ile ne yapmak istediğini, neyi ne kadar yapabildiğini, bugün itibarıyla bizleri nereye getirdiğini anlamaya çalıştık.

Batıcılar/ Laikler ve İslamcılar olarak iki temel ideoloji/dünya görüşü Türk modernleşmesinin iki ana akımı olarak kendini ortaya koymuş, devletin ve dolayısıyla toplumun çöküşünü önlemeyi amaç edinmişlerdir. Eğitim için bu çöküşü önleyebilmek amacıyla ortaya çıkan bu iki akımın en çok üzerinde durduğu konuların belki de en başında gelmektedir. Batıcılar var olan eğitim kurumlarının günün koşullarına cevap veremediği gerekçesiyle geniş kapsamlı değişimini savunurken; İslamcılar ise diğer birçok konuda olduğu gibi tedrici değişimi savunarak var olan eğitim kurumlarının aksayan yönlerini gidermeyi, geleneksel ve modern eğitimi mezcetmeyi savunmuşlardır. Batıcı ve İslamcı akımlar için Batılılaşmak ve böylece güçlü olmak temel görüş olarak benimsenmiştir fakat bunun nasıl olacağı, yöntem bu iki akım için temel farklılıktır. Eğitim konusunda da bu yöntem farklılığın kendini çok bariz bir şekilde gösterdiği söylenilebilir.

Batıcı/Laik akımı genel anlamda veya eğitimin modernleşmesi bağlamında II.Mahmut, Tanzimat bürokratları, Jön Türkler ve Cumhuriyet/Kemalist yönetimle ve Batıcı elitistlerle gözlemlenip değerlendirilebilirken; İslamcı akım da bu bağlamda II. Abdülhamit, Genç Osmanlılar, Meşrutiyet; Cumhuriyet döneminde ise ilk dönem Cumhuriyet İslamcılığı, Radikal İslamcılık ve Neoliberal İslamcılar/İslamcılık olarak gözlemlenebilmektedir.

Bugün eğitim sistemimizin hangi şekilde aldığını, nereden nereye hangi aşamalardan geçtiği Osmanlı/Türkiye siyasi ve toplumsal hayatının son iki yüzyıl ne gibi değişimler geçirdiğini anlayabilmek ile mümkündür. Siyasi ve toplumsal hayattaki değişimlerin eğitim üzerindeki etkileri açık bir şekilde gözlemlenebilmektedir. Fakat bu durumun çift taraflı bir etki olduğunu anlayabilmek gerekmektedir. Eğitim bu değişimlerden etkilenerek şekillendiği gibi, eğitim aynı zamanda bu değişimin en büyük taşıyıcısı olarak değişimi sağlamıştır. Bu yönüyle

Osmanlı/ Türk modernleşmesinin eğitim yoluyla bir modernleşmesüreci olduğu da söylenilebilir.

Osmanlı- Türkiye modernleşmesinin din eksenini ihmal edildiği, ağırlığı gözetilmediği zaman bu din-modernleşme ilişkisini incelemek ve İslam dünyasında modernleşme denen şeyin bizzat kendisini anlamak ve açıklamayı da imkânsız kılacaktır. Osmanlı/Türkiye modernleşmesinin sadece yukarıda belirttiğimiz Batıcı/laik akım bağlamında değerlendirilmesinin çok yanlış bir değerlendirme olacağı, İslamcı modernleşmenin Osmanlı ve Türkiye'deki modernleşme macerasında önemli bir yer tuttuğu artık bugün daha çok ifade edilmektedir. Bunun özellikle eğitimle gerçekleştirildiği, II. Abdulhamid dönemi eğitim uygulamalarının modernleşmesini kalıcı bir şekilde yerleşimine yol açtığı bugün daha açık bir şekilde dile getirilmektedir (Somel, 2015; Fortna, 2005). Modernleşmenin uygulayıcılarının Müslümanlar olması her zaman daha az tepki çekmiş ve modernlik daha kolay bir şekilde benimsenebilmiştir. Bu eğitimde modernleşme de gayet rahat görülebilmektedir.

Türk halkı modernliğe özelde eğitimde modernleşmeye uygulayıcılarının Batıcılar olması nedeniyle mesafeli bir tavır almışlardır. Cumhuriyetin kuruluşu ile birlikte ise modern eğitime ve onun getirdiklerine çok daha fazla bir şekilde karşılık koymuşlardır. Fakat 60'lar ve 70'lere gelince bu karşılık koyduğu kendini uyuma 80'lerden sonra ise sahiplenmeye bırakmıştır. Çünkü onlara göre kurumlar sadece onları kullananların amacıyla sınırlı bir etkiye sahip araçlardır; bir kurumun sürekliliğini sağlayan kurumun kendisi değil insanların niteliğidir ve dolayısıyla bir kurum Müslümanlar tarafından ele geçirilirse pekâlâ İslami'dir. İşte İslamcılar- özellikle siyasal İslamcılar- bu yanlış düğünle modernizmin ürünleri olan kurumların savunucusu olmuşlardır. Dün katı Batıcı/Laikler bu kurumları ve kurumların getirdiklerini Müslümanlara empoze etmeye çalışıyorlardı fakat Müslümanlar taahhütçülerine güvenmedikleri için karşılık koyuyorlardı. Fakat bugün bu modern eğitim/bilgi İslamcılar- siyasal İslam/Ak Parti-tarafından sunulunca kabul görmeye başladı.

ÇiçeçaliÇmıyla siyasal Çlam/Ak Parti tarafından benimsenen bu kurumların ve bu kurumlar tarafından üretilen politikaların Çlamcılar tarafından ne kadar kabul görüp onaylandığının çözümlenmesi amaçlanmaktadır.

1.2. AraÇtımının Amacı

Bu araÇtırma Ak Parti'nin kendi tabanının önemli bir kesimini oluÇtıran Çlamcıların Ak Parti'nin eğitim politikaları ile ilgili görüşlerini saptamak, Ak Parti'nin eğitim politikalarıyla ne ölçüde özdeşleşip farklılaşmalarını anlamaya çalışmaktadır.

Alt Amaçlar:

1. Çlamcılara göre Ak Parti'nin eğitim politikalarının amacı nedir?
2. Çlamcıların neoliberal eğitim eleÇtırmeleri hakkındaki fikirleri nelerdir?
3. Çlamcıların Ak Parti ile birlikte değiÇen eğitimde ulusal kimlik ve dinsel kimlik hakkındaki fikirleri nelerdir?
4. Çlamcıların Ak Parti'nin eğitimde gerçekleÇtirdiğ yapısal dönüÇimler hakkındaki görüşleri nelerdir?
5. Çlamcıların Ak Parti ile birlikte öğretmen yeterlilikleri hakkındaki görüşleri nelerdir?
6. Çlamcılar Ak Parti ve sivil eğitim hakkında ne düşünmektedirler?
7. Çlamcıların Ak Parti ile birlikte değiÇen müfredat hakkındaki görüşleri nelerdir?
8. Çlamcıların değiÇen eğitimsel araçlar ve öğretim teknolojisi hakkındaki görüşleri nelerdir?
9. Çlamcıların değiÇen kadın-erkek, aile ilişkilerinin çocuk eğitimi üzerindeki etkileri hakkındaki görüşleri nelerdir?
10. Çlamcılara göre Ak Parti Eğitim Politikaları ile Çlamcılıkta/Çlamcılarda nasıl bir değişim olmuÇtur?

1.3. Araçtımının Önemi

Eğitim hiçbir zaman tarafsız, dünya görüőleđi ve ideolojilerinden bağımsız bir konu, kavram olmamıştır. Eğitim hakkında konuşmak, eğitimin ne olup olmadığını anlamaya çalışmak isteniyorsa; ilk olarak eğitimin temel aktörü, belirleyeni olan dünya görüőleđi ve ideolojilerin nasıl bir eğitim tasavvurlarının olduğunun anlağılmaya çalışması gerekmektedir. Fakat eğitimle ilgili yapılan konuőmalarda, çalışmalarda açık bir ekilde bu durumun göz ardı edildiğini görebilmekteyiz. Örneğin bugün sosyalizmin veya liberalizmin nasıl bir eğitim amaçladığı ile ilgili açık bir görüőesahip değildir. Türkiye özelinden bu duruma bakıldığında son iki asırdır etkili olan lamcılık, Batıcılık ve Milliyetçiliğin eğitim tasavvurları pek bilinmemektedir. Bu akımların eğitim yönlerinin ne olduğu ile ilgili yeterli alıőmanını yapılmamıőması bunda temel rol oynamaktadır.

“lamcılık ve Eğitim” veya “lamcılar ve Eğitim” yukarıda belirtildiği gibi hakkında yeteri kadar fikir yürütülemeyen bir konu. Bugün lamcıların eğitimde hangi temel esasları savundukları, bu konuda nasıl bir tasavvurları olduğu, bunu hangi araçlar ve politikalarla geekleğtirmek istedikleri, bu eğitim sonunda nasıl bir insan ortaya koyma amaçlarının olduğu çok belirli olmayan, temel esasları belirsiz olan bir konu. lamcıların bugün erevesi sağlam bir ekilde ortaya konmuğ bir eğitim görüőleđi olduğunu söyleyemeyiz. lamcılığın ağırını bir ekilde siyasi taleplerinin ön planda olması, araştırmaların bu siyasi talepler üzerine odaklanması bir ekilde lamcılığın sadece siyasi bir düğüne olduğu izlenimini doğurmuğtır.

Bu çalışmayla lamcıların eğitim görüőleđini ortaya koymak gibi bir iddiamız yok. Bu konu tek bir çalışma ile ortaya konabilecek bir durum da değil. Bu, belki birçok çalışmayla üstesinden gelinebilecek bir durum. Bu çalışmayla sadece, bugünün lamcılarının kendi ierlerinden ıkmıőolan muhafazakar- lamcı bir parti olan Ak Parti“nin son 16 yıldaki eğitim politikaları ile ilgili görüşleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu ekilde literatürde eksikliğini gördüğümüz ideoloji- eğitim veya dünya görüşleri- eğitim çalıőmalarına katkı sunarak çalışmanın bu alanda yapılacak çalışmalara kaynaklık etmesi amaçlanmaktadır.

1.4.Varsayımlar

1. Çalışmada veri toplama amacıyla, derinlemesine görüşme için hazırlanan yarı yapılandırılmış bir veri toplama aracı (görüşme formu) uygundur.
2. Hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorulara görüşülenler içtenlikle cevap vermiştir.

1.5.Sınırlılıklar

1. Çalışma,27 Nisan- 28 Mart 2018 tarihleri arasında İstanbul ve Mardin ilindeki belirlenen İslami vakıf, dernek, sendika ve cemaatlerde belirlenen kişiler ve onların yönlendirdikleri kişilerle sınırlıdır.
2. Çalışma,görüşülen 23 erkek, 8 kadın ile sınırlıdır.
3. Çalışma,hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formunun ölçtüğü yeterlilikle sınırlıdır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Ğlamcılık Nedir, Ğlamc Kimdir?

I

Ğlamcılık/Ğlamcılar daha önce de vurguladığımız gibi modernizmin saldırılarına karĞı geliĞen bir refleks olarak görülmeli ilk olarak. Bu refleksin genel adı olarak okunmalı. Müslümanlara yönelen saldırılara her dönemde olduğu gibi Ğlam'dan (Kur'an ve Sünnet) cevaplar geliĞtirmeye çalıĞan bir refleksin adı. Bu yönüyle bir değerlendirme yaptığımızda birçok yanlıĞlar olmasına rağmen Ğlamcılık'ın kaçınılmaz sonuç olduğu gerçeğini kabul etmemiz gerekmektedir. Ğlam'ı vicdanlara hapsedme onun dünya'ya söyleyebileceği Ğylerin olmadığını söyleyen Batı'ya karĞı "Ğlam"ın bütüncül bir dünya görüşü olduğunu vurgulamanın adı.

Ğlamcılık düĞüncesi bu topraklardaki kökleĞmiĞ Ğlâm ve Müslümanlık dairelerinin bir parçası olarak, modernleĞme döneminde, yeni yorumları ve farklı davranıĞ biçimleri olan bir düĞünce ve akım olarak vücut buldu ve değiĞerek, dönüĞerek varlığını bugüne kadar sürdürdü. Yapmak istediği Ğy Ğlâm'ı, Müslümanlığı, Ğlâm toplumunu, Ğlâm devletini, Müslüman bireyi var kılmak, yeni Ğatlarında yeniden inĞaetmek ve her halükârda devamlılığını sağlamaktı (Kara, 2013: 43). Batı'nın önüne kattığı her Ğeyi silip süpüren, insanları, toplumları boğan "seyl-i hurüĞâ" (coĞkunmedeniyet/Avrupa seli) karĞısında Müslüman bireyi var kılmak. ÇalıĞmada Ğlamcılık'ın adının Ğlam'ı merkezine alan her Müslümanın tanımı olduğu kabulünden yola çıkarken Ğlamcılığın Ğlam ve Müslümanlık dairelerinin ayrılmaz bir parçası olduğundan hareket edilmektedir. Bu kabulden sonra Ğlamcılık/Ğlamcıların ne yapmaya çalıĞtığını, yaptıklarının ne kadar doğru veya yanlıĞ olduğunu, dönemseller olarak hangi değiĞimlerden geçtiği anlaĞılabilir.

Bu kabulü temellendirmek adına Ğlamcılık'ın kelam ilmiyle benzerlik ve farklılıklarından yola çıkmamızın bu düĞüncelerimizi daha sağlam bir zemine oturtmamız için faydalı olacağı kanaatindeyiz. Ğlam'da „savunma“ refleksi olan ilim

kalam ilmidir. Bu itibarla Ğlâm içerisinde ortaya çıkan savunma refleksi her hareket kalamî bir arka plana sahiptir. Buradan hareketle baktığımızda Ğlâmcılığı „Ğlâm“ı hayatın her alanında yol göstermeye salâhiyetli yeterli ve hatta zorunlu bir „ilke“ olarak savunulmasını esas ittihaz etmiş bir hareket olarak görebiliriz. Öyleyse „Ğlâmcılık“ geleneksel kalamın iğtini daha yaygın bir çerçevede yerine getirmeye niyetli, çağın sorunlarının ortaya çıkardığı yeni konulara odaklanmış bir harekettir diyebiliriz (Demirli, 2013: 185).

Ğlâmcılık bir dini savunma hareketi olmakla birlikte kalam ilminden farklılıklar arz eder. Bu farklılardan birisi yaygınlığıdır. Kalam ilmi bir dini ilimdir ve savunma iğni üstlenen „âlimler“ sınıfıydı. Öyle ki, kalam ilmi belirli gerekçelerle sıradan insanlara yasaklanmış veya tavsiye edilmemiştir. Ğlâmcılıktaki savunma kitlelidir ve bütün Müslümanlar belirli bir ölçüde savunmanın tarafı olmuştur (Demirli, 2013: 186). Ğte bu temel farklılık günümüz Müslümanlarının aynı zamanda Ğlâmcı olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır. Ğk ortaya çıktığından günümüze gelinceye değin kitlelilik artan bir oranda devam etmiş ve Ğlâmcılık günden güne artan kitleliliğiyle daha sık bir görünüme kavuşmuştur.

Arslan'ın (2012a)'da Ğlâmcılığı iki ana kısma ayırmasındaki nedenin de iğte bu Ğlâmcılığın kitleleşmesi ve önderlik pozisyonundaki değışimle ilgili olduğunu söyleyebiliriz:

Ben iki safhaya ayırıyorum. Birisi özellikle Türkiye'yi hesaba katacak olursak 1850-60 başlayıp 1960 yılına kadar devam eden süreçtir. Buradaki temel karakter de geleneksel Ğlâm bilgisinden faydalanmaktır. 1960'lardan itibaren bilgi ve toplumsal önderlik meselesinde bir değışim olduğunu görüyoruz. Dindar mühendis entelektüeller bu önderliği ele geçirmeye başlıyorlar. Önderlik bunlara geçince Ğlâmcılık ciddi bir dönüşüm yağıad.

Ğlâmcılık yukarıda da vurguladığımız gibi kalam ilmindeki temel farklılığı olan yaygınlığı ve kitleliliği nedeniyle başta Gazali olmak üzere o dönemin kalamcıları gibi başlı bir hareket olamamıştır. Kalam ilminde sadece ilimde derinleşmiş olanlar, yetkinliğini ispatlamış olanlar söz sahibi olabiliyordu. Fakat bu durum Ğlâmcılık'ta ortaya çıktığı ilk dönemlerde az çok gözetilmiş olsa bile 1950-60'dan itibaren ise tamamen göz ardı edilmiştir. Ğmi yeterliliği ve yetkinliği sınanmamış Müslümanlar bile kendilerince Modernizm/Batı'ya karşı koymaya ve

hatta Müslümanların toplumsal önderliklerine soyunmaya bağımlıdır. Söz söyleme rahatlığı ve bu sözün ciddi bir ilmi otorite tarafından sınanmaması İslamcılığı başkibir konuma itmiştir.

Namık Kemal, Ziya Paşa Ali Suavi, Cemaleddin Afgani, Muhammed Abduh, Muhammed İbni Kâmil gibi Tanzimat dönemine denk gelen İslamcılarda ve daha sonraki dönemde, İsmail Kara'nın, İslamcılık üzerine temel başvuru kitabı niteliğindeki Türkiye'de İslamcılık düşüncesi adlı üç ciltlik eserindeki ilk dönem İslamcılar sırasıyla referans olarak alındığında, Şehbenderzade Filibeli Ahmed Hilmi (1865-1914); Şeyhülislam Musa Kazım Efendi (1858-1920); Said Halim Paşa(1863-1921); Seyyid Bey (1873-1924); Şikilipli Mehmed Atıf (1876-1926); Babanzade Ahmed Naim (1872-1934); Mehmet Akif Ersoy (1873-1936); Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır (1878-1942); Ferid Kam (1864-1944); Mehmed Ali Ayni (1869-1945); İsmail Hakkı Şimşirli (1868-1946); İsmail Fenni Ertuğrul (1855-1946); Ahmed Hamdi Akseki (1887-1951); Şeyhülislam Mustafa Sabri(1869-1954); Bediüzzaman Said Nursi (1876-1960) ve M.Şemseddin Günaltay (1883-1961) gibi genelde II.Meşrutiyet döneminde etkin olmakla beraber Cumhuriyet'in ilk dönemlerinde de etkisini sürdüren İslamcılarının yaşımlarına, aldıkları eğitime ve ortaya koydukları ürünlere eğildiğimizde değişik oranlarda geleneksel İslam'ın, eğitimin ve değerlerin izlerini bulmaktayız.

Bu isimlerin ve hatta Tanzimat İslamcılarının geleneksel alim/ulema'dan farklı bir portre ortaya koyduğu ve bilgiyi geleneksel usulden farklı bir şekilde içtikleri durumların olduğunu görebiliyoruz. Fakat geleneksel eğitim/medresenin bu isimler üzerindeki etkileri görüldüğünde ortaya koyduklarının "paradigma dışı" bir muhalefet olduğu gerçeğini kabul etmemiz gerekmektedir. Tanpınar (2014)'de "Vakıa Suavi, laikliğinde İslamiyet'in dışında değildir" derken de bunu anlatmaya çalışmıştır.

Yukarda saydığımız isimlerden bazıları üzerinden geleneksel alim/ulema'dan farklılığı Şerif Mardin (2013)'de "sivilleşme,entellektüelleşmeve ideolojileştirme" olarak adlandırarak Tanzimat İslamcılarından olan Ali Suavi'nin geleneksel medrese mezunu olmamasına rağmen kendini yetiştirerek İstanbul'un en saygın camilerinde vaazlar vermesini bu farklılığa örnek olarak vermektedir. Şerif Mardin, daha sonra

II.MeGrutyet Ğlamcılarında Ğebenderzade Ahmed Hilmi, Said Halim PaĞa Babanzade Ahmed Naim, Mehmed Akif Ersoy, Ferid Kam, Mehmed Ali Ayni, Ğmail Hakkı Ğmirli ve M.ġemseddin Ğnaltay"ın aldıkları eġitimden yola çıkarak ve geleneksel eġitim formatından farklı bir Ğilde kendilerini yetiġtiklerini ve bunun "Kendi BaĞınaĞlam"a yol aġtığını savunmaktadır.

ġerif Mardin"ın "sivilleġme, entellektüelleġme ve ideolojileġtirme" dediği ve MeGrutyet Ğlamcılarını üzerinden örneklendirdiği bu durumun asıl ikinci dönem Ğlamcılıktaki -1950-60 sonrası- kırılmayı anlamamız bakımından çok önemli olduğunu düġünüyoruz. Ğlamcılık II.MeGrutyet"le birlikte baĞlayan bir kendi kendinin fakihi olma, Ğlam"ı kendi baĞına anlama ve yorumlama ve bunlardan yola çıkarak Ğlam"ı savunma gibi bir karıġıklı yaĞanıġtır. Fakat bu ikinci dönemde çok daha keskin bir Ğilde yaĞanıġtır. Geleneksel Ğlami usuldeki tecdit faaliyetinin gerġekleġti müceddid geleneği belli bir bilgi, usul ve otoriteden yola çıkarak deġiġimi gerġekleġtirmeye ġalıġmaktaydı, fakat artık günümüz Ğlamcılığında bugün deġiġim için nasıların yeniden yorumlanmasını isteyen entelektüel gelenek arasında bir mahiyet farkının bulunduğu açıktır. YaĞanıġ ve yaĞanmakta olan bir hakikati kendi geleneği içindeki bir süreklilikle bugün yaĞanır kılmak ġabasındaki gelenek ile hakikati "transfer" etmeye ġabalamak arasında mahiyet farkı vardır.

İkinci dönem Ğlamcılığında -1950/60 sonrası- çok baskın hale gelen sivilleġme entellektüelleġme ve ideolojileġtirmesonrası toplumsal ve ilmi önderlik pozisyonunu ele geġiren entellektüeller ve siyasiler Ğlamcılıktaki paradigma dıġı muhalefette ciddi bir usulsüzlüğe ve geleneksizliğe sebep olmuġtur. Siyaset artık hiç olmadığı kadar Ğlamcılarının gündeminde yer almıġ ve Ğlamcılarının gündemini belirler hale gelmiġtir.

Bu durumu bir baĞka açıdan ahlak-siyaset ikilemi üzerinden de okuyabileceğimizi düġünüyoruz. Siyasetin ahlakın yerini alması, bir baĞla ifadeyle ahlakın da siyasetin güdümüne terk edilmesidir. Yakın zamanlara kadar halkın hafızasında bütün kuvvetiyle yaĞayan, "nasılsanız öyle idare edirsiniz" kalıp ifadesi, siyasetin aldığı/alacağı Ğkli ve muhtevayı ferdi veya içtimai ahlakın, yaĞantının tabii bir uzantısı ve devamı olarak görürken, Ğlamcı söylem siyasi iktidar ele geġmeden ve tahkim edilmeden ahlakın kıvam düzeyinde veya "doğru" bir tarzda teġkilünü

imkânsız veya zor görmektedir. Bu meseleye, siyasi bir problem olarak İslam'ın, ağıdan yukarıya doğru mu (birinci sırada ahlak) yoksa yukarıdan ağıya doğru mu (birinci sırada siyaset) sirayet edip yayılacağı zaviyesinden de bakılmalıdır (Kara, 2005: 40). Siyasetin giderek Müslümanların merkezinde yer alması birçok İslamcı araştırmacının 1950/60'lı temel ayrımlar yapmasına neden olmuştur: Daha önce Arslan (2012a)'ın böyle bir ayrıma gittiğini belirtmiş, bunu Bulaç (2005)'de ve Kara (2005)'de de görmekteyiz.

1950'yi başlangıç tarihi almamızın sebebi Türkiye'nin bu tarihte (1946) çok partili hayata geçmesi; Hint yarım kıtasında yayılan Müslümanların tarihte ilk defa Pakistan adı altında modern ulus formatında bir İslam devletini kurmaları (1947) ve Mısır'da İslam-Müslimin hareketinin politik bir kimlik değişimine uğramış olmasıdır. Aynı tarihlerde İran'da da (1953) Musaddık hareketi patlak vermiş olup da bu da Müslümanların politik düşüncelerinde köklü bir değişime işaret eder (Bulaç, 2005: 49).

Türkiye'de İslamcı söylemde siyasetin ahlakın önüne geçmesi hadisesi 27 Mayıs ihtilalinden, hususen 60'lı yıllarda Müslüman Kardeşlere ve Cemaat-ı İslami'ye mensup zevatın eserlerinin tercümesiyle oluşmaya başlayacak; (sloganlarından biri "önce ahlak ve maneviyat olsa da) MNP-MSP çizgisi ile devam edecek, İran devrimin etkisiyle son sınırına varacaktır. (Kara, 2005: 46) Bu durum bugün Ak Parti ile zirve durumlarını yaşayacaktır.

II

. Bugünkü İslamcılığı anlayabilmek için Ak Parti'nin geldiği yeri ve yapmak istediklerini de anlamalıdır. Ak Parti'yi anlayabilmek için de İslamcılığın ortaya çıkışındangünümüze gelinceye değin nasıl geliştiğini anlayabilme zorunluluğumuz olduğu bilincinde olunmalı. Örneğin yukarıda ilk dönem İslamcılarının çizdiği çerçeve bugün hangi şekilde Ak Parti'de görüme kavuşmuş gibi analizlerin yapılması gerekmektedir.

2.2. Adalet ve Kalkınma Partisi

Cumhuriyet dönemi İslamcılığın kültürel İslamcılık, sosyal İslamcılık, siyasal İslamcılık olarak farklı hareketler biçiminde geliştiği söylenebilir. Bu tanımlamalar bu hareketlerin temel yaklaşım ve yöntemlerinden hareketle belirtilmektedir. Ak Parti, Milli Görüş Hareketi'yle ilişkilenen doğrudan siyasal alana yönelik hedefler koyan ve siyasal yöntemler izleyen siyasal İslamcılığın (Akdoğan, 2000) son ve en güçlü temsilcisi olarak okunabildiği gibi kendini "muhafazakâr demokrat" olarak tanımlamasıyla da siyasal İslamcılık'tan ayrılan muhafazakâr demokrasiyi Türkiye'de kurmaya çalışan bir parti olarak da okunabilmektedir. Ak Parti'nin nasıl tanımlanabileceği ile ilgili temel bir kabulün olmaması Ak Parti'nin nasıl görülebileceğini zorlaştırmaktadır.

Adalet ve Kalkınma Partisi 2001 yılında kurulan ve 3 Kasım 2002 milletvekili genel seçimlerinde yüzde 34 oy alarak tek başına iktidara gelen bir parti olarak ve daha sonraki 2007, 2011 ve 2015 genel seçimlerinde de oylarını artırıp tek başına iktidar olan bir parti olarak, Türkiye'deki siyasi yaşamın en önemli siyasal hareketlerinden biridir. MNP ile başlayan, Milli görüş çizgisinden gelen, sonunda tek başına iktidar olan Ak Parti'nin nasıl bir kimliğe sahip olduğu tartışmaların odak noktasını oluşturur. Her ne kadar partinin önde gelenleri ve teorisyenleri merkez sağ, muhafazakâr demokrat gibi tanımlamalar dışındaki diğer tanımlama ve adlandırmalara karşı çıkarsalar da, hem parti önde gelenlerinin hem de Ak Parti'yle ilgili yazarların kafasının bir hayli karışık olduğu anlaşılmaktadır. Parti içindeki siyasi aktörlerin beyanları önemli olsa da, bu siyasi hareketin, iç kamuoyu ve dış çevreler tarafından nasıl algılandığı önemlidir (Bulaç, 2010:94-95; akt: Demir, 2012: 12-13).

Ak Parti kendini "muhafazakar demokrat" bir parti olarak tanımlamaktadır. Ak Parti'nin yayımladığı "muhafazakar demokrasi" (Akdoğan, 2003) adlı kitapta AKP'nin dünya genelinde test edilen bir siyasal çizgi olan muhafazakarlığı Türkiye'nin sosyo-kültürel yapısında yeniden üretmeye çalıştığı belirtilmektedir. Genel Başkan Erdoğan bu kitaba yazdığı önsözde "AKP kendi düğün geleneğimizden hareketle yerli ve köklü değerler sistemimizi evrensel standarttaki muhafazakâr siyaset çizgisiyle yeniden üretmek amacındadır." demektedir (Akdoğan, 2005: 625). Ak Parti kurulurken kendini Türkiye'deki siyasal

Ğlamcılık“dan, yani MNP-MSP-RP-FP çizgisinden soyutlayarak, muhafazakâr demokrat olarak tanımlamıştır. Akdoğan (2003: 6; akt: Akdoğan 2005: 625)“de muhafazakar demokrasinin siyaset anlayışını şöyle ifade etmektedir: “Siyaset toplumsal alandaki farklılıkların tanındığı bir uzlaşmalıdır. Siyasa otorite hukuki, anayasal ve siyasal meşruluk temeline oturmalıdır. Muhafazakârlık devrimci dönüşüne karşı devrimci ve tedrici değişimi savunur, radikalizmin yerine ılımlılığı esas alır, geleneği, aileyi ve geçmişten gelen toplumsal kazanımların korunması gereğine inanır.”

Akdoğan (2005: 626)“da Ak Parti“nin muhafazakar demokrasi kavramıyla yapmaya çalıştığına demokrasiye yeni bir tanım veya tür getirmek değil, bu terkip altında kendisine yeni bir kulvar açmak olduğunu belirterek, böyle bir kavram üretmenin neden önem taşıdığını maddeler halinde anlatmaktadır.

1. Siyaseti normalleştirmek
2. Siyaseti gerçekçi bir zemine oturtmak
3. Müstakil bir muhafazakâr parti üretmek
4. Kuşatıcı bir siyaset tarzı üretmek

Ak Parti“ye yukarıda belirtilen maddeler üzerinden baktığımızda, Ak Parti kendine ve dolayısıyla içinden gelmiş olduğu Ğlamcılığa yeni bir kulvar açmak istemiştir. Yılmaz (2005: 607)“ de Cumhuriyet“in bir Ğlam devleti olarak kuruluş, sonradan yapısal olarak karakterini aldığı Ğslami toplumsallığı öteki olarak tanımlaması, gördüğü her yerde ezerek baskıcı bir yaklaşım sergilemesi, Ğlamcı hareketlerin nispeten daha tedbirli, çekingen bir üslupla hareket etmelerine yol açmıştır. Bu tedbir geleneğinin yarattığı çekingenlik hatta zaman zaman apolojetik tavrı, Ğlamcılığın kendisini sağcı hareketler veya bağkasiyasallıklar üzerinden temsil etmesini de beraberinde getirmiştir, tespitinin Ak Parti ve muhafazakâr demokratlık arasındaki ilişki için de yol gösterici olacağını söyleyebiliriz.

Ak Parti, 28 Ğubat“la birlikte baskılanan Ğlamcılığa yeni bir siyasi zemin yaratmak istemiştir. Sistemin aldığı gelen siyasal Ğlam siyaset tarzını kabul etmediğini ve etmeyeceğini görerek sistemin kabul edebileceği bir siyaset üretmeye çalışmıştır. Dolayısıyla Ak Parti“nin kendini muhafazakar demokrat olarak

tanımlaması, muhafazakar demokrasiyi Türkiye’de kurmaya çalışması, siyasal İslamcılık’tan kendini soyutlamaya çalışması ve İslamcı olarak görülmek istenmemesini temel olarak yeni bir siyasi kulvar açma stratejisi olarak görebiliriz.

Yılmaz (2005: 615)’de Ak Parti’nin 28 şubat yenilgisine verilen bir cevaptan ibaret olarak yorumlanabileceğini vurgulayarak Ak Parti çizgisinin 28 şubat’la gelen yenilginin faturasını siyasal kimliğe, yani İslamcı bir özne imkânının ihtimali düşüncesine keşme, faturanın ideolojiye kesilmesi, Ak Parti’yi gün geçtikçe İslamcı düşüncesinin temel değerlerinden ve siyasal reflekslerinden uzaklaştırarak, İslamcılıktan uzaklaşarak kendisini var etmeyi tercih etmiştir demektir. Bu süreçte Ak Parti’nin İslamcılığı yer yer liberalizm, yer yer muhafazakârlık, yer yer de klasik Türk sağcılığı lehinde terk ettiğini, İslamcı kitleyi de muhafazakar demokrasi tabir edilen, postmodern bir kimlik(sizlik) lehinde dönüştürmeye başladığını belirtmektedir.

Sonuç olarak Yılmaz’ın yaptığı tespitlerin Ak Parti ile birlikte İslamcılık, siyasal İslam, İslamcılarının muhafazakârlık, liberallik ve sağcılık lehine dönüşümleri ile ilgili çok doğru görüşler olduğunu belirtmekle beraber Ak Parti’nin nasıl bir kökenden geldiği, hangi toplumsal ilişkileri değiştirdiği ve kullandığı söylemlerin hangi kesimi temsil ettiği gibi durumlardan hareketle, Ak Parti’nin İslamcı veya muhafazakâr- İslamcı olarak tanımlanmasının daha doğru olacağı kanaatindeyiz.

2.3. Adalet ve Kalkınma Partisi Hükümetleri

Parti tüzüğüne göre kısa adı “Ak Parti” olan Adalet ve Kalkınma Partisi 14 Ağustos 2001’de Recep Tayyip Erdoğan başkanlığında kurulmuştur. Parti 3 Kasım 2002 tarihinde Türkiye Cumhuriyetinin 58. Hükümeti (Gül Hükümeti) Adalet ve Kalkınma Partisi Kayseri milletvekili Abdullah Gül başkanlığında kurulmuştur. Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan, milletvekili seçilme yasağının kaldırılması ve ara seçimle Siirt milletvekili olmasının ardından 14 Mart 2003’te 59. T.C Hükümetini (I. Erdoğan Hükümeti) kurmuştur. Recep Tayyip Erdoğan’ın genel başkanı olduğu Adalet ve Kalkınma Partisi 2007 ve 2015 genel seçimlerinde de en çok oy alan parti olarak 60. (II. Erdoğan Hükümeti) ve 61. (III.

Erdoğan Hükümeti) hükümetlerini kurma görevini üstlenmiştir. Erdoğan Cumhurbaşkanlığı olduktan sonra Ahmet Davutoğlu'na, 62. Türkiye Hükümeti'ni kurma görevini verdi. Ahmet Davutoğlu başkanlığında 63.(II. Davutoğlu Hükümeti) ve 64.(III. Davutoğlu Hükümeti) görev yapmıştır. Ahmet Davutoğlu'nun istifasının ardından 65. hükümet Binali Yıldırım başkanlığında kurulmuştur ve görev yapmıştır. Değişen hükümet sistemiyle 24 Haziran 2018 seçimlerinde Recep Tayyip Erdoğan cumhurbaşkanlığında 66. hükümet kurulmuştur ve halen görev yapmaktadır.

2.4. Eğitim

Kelime anlamı olarak, eğitim kelimesi Türkçe'de „eğmek“ mastarından veya „eğ“ emir kipinden türetilmiş bir sözcüktür (Sezgin: 1991). Eğmek, topluma yeni katılan bireyi toplumun öngördüğü şekilde içermek de denilebilir. Dolayısıyla eğitimi bir toplumsallaşma süreci olarak görebiliriz. Topluma yeni katılan bireye toplumun değerlerini aktarma, toplum tarafından benimsenen bu değerlerin birey tarafından benimsenmesini sağlama süreci olarak okunabilir.

Eğitim ile eğ anlamlı olarak düşünülebilecek olan toplumsallaşma, “belirli toplumsal durumların deneyimi ve bilgisi aracılığıyla insan davranışının biçimlendirilmesi: bireylerin kendi davranışlarına ilişkin olarak bağdaştırmanın beklentilerinden haberdar oldukları; bir toplumsal grubun veya toplumun normlarını, törelerini, değerlerini ve inançlarını edindikleri ve bir toplumsal grubun veya toplumun kültürünün aktarıldığı süreç” olarak tanımlanır (Watson, Hill, 1984: 153; akt: Kaplan, 2009: 11). Bir bağla deyince, bireyler hem toplumsallaştırılırlar, hem de kendi kendilerini toplumsallaştırırlar. Bir toplumsal grubun veya toplumun değerleri, inançları ve davranış kodları bireylere ağıdır ve tersinden bakıldığında, bireyler, bir toplumsal grubun veya toplumun değerlerini, inançlarını ve davranış kodlarını edinirler. Toplumsallaşma sürecinin sonucunda, bireyler, o toplumsal grubun veya toplumun kurumsal yapılarıyla bütünleşirler (Kaplan, 2009: 11).

Çocuk büyüme pratikleri, iç süreçleri, siyasal süreçler, ekonomik ilişkiler, eğlenme, boş zaman pratikleri, kültürel aktarımlar vb. birçok şey eğitim ile verilmeye

çalıdır. Bu nedenle aile, arkadaşlık grupları, okul, siyasal partiler, hükümet, ordu, iyeri, ibadet yerleri, kitle iletiimaraçları, sinema eğitim etkenleri arasında yer alır. Fakat son yıllarda iletiimin ve internetin çok hızlı yayılımı ile birlikte sosyal medya'nın okulları bile geçebilecek düzeyde bir konuma kavuştıklarına da dikkat çekmek gerekmektedir.

Toplumun ekonomik, siyasal ve kültürel güçlerine göre birbirlerinden ayırt edilen karıt toplumsal gruplara bölünmüş olması gerçeğinden kaynaklı olarak toplumsallaşmadinamik ve çatışmalı bir süreçtir. Birbirine karıt toplumsallaştırma etkenleri, bireyi kendi bakışaçlarına göre etkilemek, daha doğrusu biçimlendirmek üzere mücadele ederler. Bu şekilde, egemen gruplar, kurulu düzeni korumaya ve sürdürmeye çalışırken, alt gruplar, kurulu düzeni değirme eğilimi taşır. Buna bağlı olarak, toplumsallaşma, bireyi kendi yanlarına çekmeye çalışın karıt toplumsal güçlerin mücadelesinin somut sonucu olur (Kaplan, 2009: 12).

2.5. Politika

Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük (2018)'de “*Devletin etkinliklerini amaç, yöntem ve içerik olarak düzenleme ve gerçekleştirme esaslarının bütünü, siyaset, siyasa*” ve “*davranış biçimi, düşünce yapısı*” olarak tanımlanan politika, Fransızca *politique* "siyaset" sözcüğünden alıntıdır. Fransızca sözcük Latince aynı anlama gelen *politica* sözcüğünden alıntıdır. Bu sözcük Eski Yunanca "Gehir veya devlet yönetme sanatı, a.a." deyiminden alıntıdır (Niçayan Sözlük, 2018).

Siyasetle eğ anlamlı olan politika, siyasetin yerine kullanılmakla beraber, siyasetin altında yer alan, siyasetin kullandığı yöntemleri tanımlamak için de kullanılmaktadır.

2.6. Eğitim Politikası

Her din, her dünya görüşüya da her inanç sistemi farklı adlar altında da olsa eğitim aracılığıyla kendisini görünür kılacak ve yaçacak bir insan modeli inçatme amacını taşır. Eğitim dediğimiz mesele bu sebeple tarafsız bir faaliyet olarak ele

alınmaz. Eğitim süreci belli bir bilgi birikiminin insana aktarımını içerir; ancak her eğitim faaliyeti son kertede belli bir inançla hayat telakkisinin bilgi yoluyla insana aktarılmasıdır. İnsan zihnen ve amel/davranış olarak paylaşılabilir bu hakikatin bilgisi yoluyla geliştirilmek istenir. Dolayısıyla eğitim varsayılanın aksine sadece pedagojik veya kültürel bir mesele değildir (Arslan, 2013: 28).

Eğitim, Arslan'ın dile getirdiği gibi tarafsız bir faaliyet olarak veya salt pedagojik ve bilimsel bir faaliyet olarak da görülemez. Her din, dünya görüşü, inanç, ideoloji, siyaset ve hatta siyasi partiler ve oluşumlar kendi amaçlarını görünür kılabilmek adına eğitimi araçsallaştırmaktadırlar. İnanç tarihi boyunca topluma yeni katılan bireylere kendi amaçları doğrultusunda bir inanç, değer, hayat görüşü vermeye çalışırlar. Dolayısıyla eğitim politikaları oluşturulan toplumsal grupların veya kurumların kendilerini görünür kılma adına, devamlılıkları sağlayabilme amacıyla ilk yaptıkları şeylerden olur.

Arslan'ın (2013: 33) “eğitim dediğimiz “bilgi” temelli faaliyet bu yüzden kendinde içkin üç önemli hususu gündeme getirir; bunlar insan, bilgi ve bilginin aktarımı meselesidir” diyerek eğitimin sacayaklarını belirttiği durumun eğitim politikalarının oluşumunu anlamak için de açıklayıcı olacağı kanaatindeyiz.

Öncelikle nasıl bir insan tanımının esas alındığı ve nasıl bir insan modelinin ortaya konulmak istendiği eğitim politikalarının oluşumunda esas yeri kaplamaktadır. İkinci olarak bilgi meselesi önemlidir. Bilgi konusu da kendi içinde üç durumu barındırmaktadır. İlk olarak bilgiye kaynaklık eden nedir veya bilgi meşruiyetini neye/ hangi kaynağa dayandırmaktadır. İkincisi, bilginin amacı durumu, bilginin insanı nasıl bir insan kılma kapasitesine sahip olduğu önemlidir. Üçüncü olarak, bilginin elde edilmesi meselesi gelmektedir. İnsan ve bilgiden sonra üçüncü olarak bilginin aktarımı konusu gelmektedir. Bilginin aktarımında aktarım aracı olarak karşımıza okul ve modern devletin kendine karşı bir tehdit olarak gördüğü ev/aile gelmektedir (Arslan, 2013: 33).

Her eğitim politikası için bu üç temel konuyu belirginleştirmek zorundadır. Nasıl bir insan amaçlandığı, amaçlanan bu insanı sağlayacak bilgi ve bu bilginin aktarımı meselesi cevaplanmaya çalışılır.

Eğitimin modern dönemde nasıl bir insan ve bilgi amacını taşıdığına Cookson ve Sadovnik (2002) (akt: Yüksel, 2004:17) de görmek mümkün; onlara göre eğitimin amaçları dört grupta toplanabilir:

1. Eğitimin siyasal amaçları: Öğrencilerin mevcut siyasal düzene uyum göstermeleri ve bu siyasal düzene katılmaları için onları hazırlamayı ve temel toplumsal kuralları öğretmeyi kapsar.

2. Eğitimin entelektüel amaçları: Öğrencilerin okuma, yazma ve matematik gibi temel bilişsel becerileri; edebiyat, tarih ve fen gibi bilimsel bilgileri; analiz sentez ve değerlendirme gibi yüksek düzeyli düşünme becerilerini elde etmesini kapsar.

3. Eğitimin sosyal amaçları: Bireylere toplumun çeşitli kural, norm, değer vb. öğretilerek onların toplumsallaşmasını kapsamaktadır.

4. Eğitimin ekonomik amaçları: Gelecekteki mesleki rolleri, meslek seçimi ve meslek eğitimi ile öğrencilerin gelecekteki mesleki rollerine hazırlanmasını kapsamaktadır.

Modern dönemle birlikte eğitim politikalarına kaynaklık eden şeyin temelde bunlar olduğunu söyleyebiliriz. Bugün eğitim politikaları siyasal düzene uyum göstermeyi, siyasal düzene katılmayı, temel bilişsel ve düşünme becerilerini vermeyi, toplumun kural, norm ve değerlerini vererek toplumsallaşmayı ve mesleki rolleri vermeyi amaç edinmektedir.

3.YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi ile ilgili açıklamalar yer almaktadır. Bu bölümde Araştırmanın Yaklaşımı, Çalışma Grubu, Veri Toplama Araç ve Teknikleri, Verilerin Toplanması, Verilerin Yorumlanması ve Çözümlemesine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Yaklaşımı

Ünal ve Özsoy (2010: 181), “yeni eğitim bilimleri” nin, eğitimsel gerçekliği bir “durum” değil “süreç” olarak gören; genellemeler ve yasalar peçinde koğmayan, bunun yerine tekile/yerele yönelen; “ötekini” de inceleme konusu yaparak birleştirici yaklaşım seçen; araştırma sürecinde insansal öğeyi öne çıkaran; eğitim sürecindeki bireyi hem öğrenen hem öğreten katılımcılar olarak ele alan bir bilimsel yaklaşıma ve eylem biçimine dayandırdığı söylenebilir.

Yorumcu eğitim sosyolojisi, araştırma konusunda kendi “bilimsel” kavramlarını dayatan nesnelci-pozitivist yöntemlere karşıdır, öznelci yaklaşımı benimser. Çünkü insanların neye nasıl anlam verdiklerini anlayabilmek için onların durumu nasıl tanımladıklarına, yani kafalarının içinde olup bitenlere bakmak gerektiğini savunur.(...) Yorumcu akım, değişik görüşleri, yarattığı tartışma zemini ve geleneksel araştırmalara yönelttiği eleştirilerle eğitim sosyolojisine yeni bir soluk getirmiştir. Yalnız önemli kuramsal sorunlara parmak basmakla kalmamış yeni araştırma alanlarıyla konularını da işgaetlemiştir (Tan, 1993: 83,85).

“Yalnızca insana özgü bir nitelik olarak “bilinç” hermeneutik paradigmanın merkezinde yer alır. Yorumcular, toplumdaki kişlere şeylerin nasıl göründüğünü, bireylerin bilinçaltı yansımalarına, bağka bir deyişle toplumsal gerçekliğin özel yönüne odaklanırlar” (Tan, 1993: 77).

Ünal ve Özsoy’un eğitimsel gerçekliği süreç olarak gören, tekile/yerele ve ötekine yönelen, insansal öğeyi öne çıkaran olarak belirttiği yeni eğitim bilimleri yaklaşımının ve Tan’ın yorumcu/hermeneutik eğitim sosyolojisi olarak, nesnelci-pozitivist yöntemlere karşı öznelci yaklaşımını benimseyen, toplumdaki kişlere şeylerin

nasıl görüldüğünü anlamaya çalışın araştırma yaklaşımı bu çalışmada benimsenmiştir.

İslamcıların Ak Parti'nin eğitim politikaları hakkındaki görüşlerini çok kapsamlı olarak birçok yönden (amaç, politikalar, yapısal dönüşümler, eğitim personeli yeterliliği, müfredat, eğitimsel araçlar, toplumsal değişimler vb..) anlamaya çalışmanın ancak yorumcu/hermeneutik yaklaşımına mümkün olacağı düşünülmüştür.

3.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubu kendini İslamcı olarak tanımlayan otuz bir İslamcıdan oluşmuştur. Çalışma, Ak Parti'nin içinden çıktığı İslamcı kesimin Ak Parti'nin eğitim politikaları ile ilgili görüşlerini anlamaya çalıştığından İslamcılarla yapılmıştır. Görüşme yapılan kişiler, amaçlı örneklem ve kartopu örneklem teknikleri kullanılarak belirlenmiştir. Görüşülen kişilerin "İslamcı" niteliğe sahip olması için İstanbul ve Mardin ilindeki İslami vakıf, dernek, cemaat, sendika yaynevlerindeki İslamcılar amaçlı örneklem ile belirlenmiştir.

Olasılık temelli örnekleme yöntemlerinin tersine amaçlı örnekleme yöntemleri, tam anlamıyla nitel araştırma geleneği içinde ortaya çıkmıştır (Yıldırım, gimçık, 2013: 135). Patton (1987; akt: Yıldırım, gimçık, 2013: 135)'a göre amaçlı örnekleme zengin bilgiye sahip olduğu durumların derinlemesine çalışmasına olanak vermektedir. Araştırmanın çalışma grubu araştırma amacına dayanan ve "belirli kriter ve özelliğe bağlı olarak seçilen birey veya gruplardan oluşan" bir yapıya kavuşturmak (Beltekin, 2014: 86) hedefiyle amaçlı örnekleme ile belirlenmiştir.

Araştırmanın çalışmagrubunun büyük bir kısmı İstanbul ve Mardin ilindeki on bir vakıf, dernek, cemaat, sendika ve yaynevinde görev yapan veya çalışmalarna katılan İslamcılardan oluşmaktadır. Çalışma birçok İslami STK merkezinin İstanbul'da olması, doğal bir çeşitliliği barındırması nedeniyle İstanbul ve çalışmanın Mardin Artuklu Üniversitesinde yapılması nedeniyle Mardin ilinde gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubu oluşturulurken Türkiye'de en çok bilinen İslami STK'lar tercih edilmiştir. Araştırma grubunun üyelerinin tümünü amaçlı örneklem tekniği ile belirlemek, görüşme grubunun çeşitliliğini kısıtlayacağından farklı meslek

gruplarındaki İlamcılara da ulaşma amacıyla, ilk gruptan alınan isimlerle görüşme grubu tamamlanmıştır. Kartopu örnekleme olarak adlandırılan bu örnekleme tekniği, araştırmacının problemine ilişkin olarak zengin bilgi kaynağı olabilecek birey veya durumların saptanmasında özellikle etkilidir (Yıldırım, ğimşek, 2013: 139).

Çalışmagrubunun kodlanmasında yazı ve rakam Ğkisinde bir kullanım tercih edilmiştir. Sözelimi “E01” kodunda, “E”, katılımcının erkek olduğunu, “01” ise erkekler arasındaki görüşme sırasını göstermektedir. Yine “K01” kodunda, “K” katılımcının kadın olduğunu, “01” kadınlar arasındaki görüşme sırasını göstermektedir.

Görüşülenlerin 23“ü erkek, 8“i kadındır. 21 erkek ve 1 kadın katılımcı İstanbul“dan, 2 erkek ve 7 kadın katılımcı Mardin“den olacak Ğkilde görüşme grubu oluşturulmuştur. İstanbul“da kadın görüşülere ulaşma zorluğu nedeniyle kadın görüşülere büyük kısmı Mardin“den olmuştur. Grubun büyük bir kısmının İlamî STK“larda görev yapması nedeniyle yönetici ve gönüllü olarak nitelendirilmekle beraber mesleki açıdan ve öğrenim durumu olarak heterojen bir yapı arz etmektedir. Yazar, esnaf, öğretmen, öğrenci, imam-hatip, editör, öğretim görevlisi, memur, mimar gibi mesleklerden olmaktadır. Görüşülenlerden ikisi doktora mezunu, biri doktora öğrencisi, biri yüksek lisans mezunu, üçü ise yüksek lisans öğrencisidir. Görüşülenlerden üçü İlamî vakıf ve dernek genel başkanları olmak üzere biri bölge sendika başkanlarıdır. Görüşülenlerin yaşaralığı 19 ve 66 aralığında, yaş ortalaması 40“tır. Erkek görüşülere yaşaralığı 19 ve 66 aralığında, yaş ortalaması 42, kadın görüşülere yaşaralığı 26 ve 42, yaş ortalaması 35“tır. Görüşülen kişlere ilişkin ayrıntılı bilgiler Ek I“ de yer almaktadır.

3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri

Bu araştırma, “İlamcıların Ak Parti“nin eğitim politikalarına ilişkin görüşleri“ni görüşülere ifadelerinden hareketle çözümlenmeyi amaçlamaktadır. Bu nedenle araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, araştırmaya konu olan bireylerin araştırma süreçlerinde öznelleğisine imkân veren bir yöntemdir (Beltekin, 2014: 89). Caymaz“a göre (2007: 58; akt: Beltekin, 2014:

89) derinlemesine görüŒme tekniği nitel bir alıŒmabiimi olup, nicel alıŒmaların yetersiz kaldığı, rakamlarla ölçülebilirliği tartıŒmalı olabilecek fenomenlerin incelenmesinde kullanılmaktadır.

Derinlemesine görüŒme için yarı yapılandırılmıŒ bir veri toplama aracı (görüŒme formu) geliŒtirilmiŒtir (Ek: II). GörüŒme formunda iki soru türüne yer verilmiŒtir. Birinci soru türünde alıŒmagrubunu oluŒturanların yaŒ,meslek, cinsiyet gibi kiŒisel bilgileri, ikinci tür sorularda ise Ak Partinin eğitim politikalarına iliŒkin lamcıların görüŒlerini saptamaya yönelik sorular bulunmaktadır. GörüŒme formu hazırlanırken uzman görüŒüne bađvurulmuŒtur. Uzmanlardan gelen dönütler doğrultusunda forma son hali verilmiŒtir.

3.4. Verilerin Toplanması

alıŒmaya konu edilen “lamcılar”, “lamcılık” ve “Ak Parti”yi inceleyen araŒtırmalar, makaleler ve benzeri alıŒmalar üzerinden literatür taraması yapılmıŒtır. Bu yönüyle alıŒma belgelere dayalı analitik bir alıŒmadır. AraŒtırmada görüŒmelerden elde edilen verilerin yorumlanmasında alıŒma grubunu oluŒturan lamcılara iliŒkin alıŒmalara bađvurulmuŒtur.

GörüŒmeden önce görüŒülenlere alıŒmanın amacı ve yöntemi konusunda gerekli açıklamalar yapılmıŒtır. GörüŒme kayıtlarının gizliliğine azami derecede uyulacağı, alıŒmada isimleriyle değil, onları temsil eden bir kod ile yer alacakları ve istemedikleri ifadelerin alıŒmada kullanılmayacağı güvencesi verilmiŒtir. GörüŒme sırasında görüŒülenlerin kendilerini daha rahat ifade etmeleri için biçimsel olmayan bir yöntem izlenmiŒve görüŒmenin “sohbet/muhabbet” ortamında geçmesi için çaba sarf edilmiŒtir. GörüŒmeler sırasında herhangi bir yönlendirme yapılmadan görüŒülenlerin deneyimlerini kendi ifadeler ile anlatmalarına ve tanımlamalarına imkân veren bir tutum sergilenmiŒtir. alıŒmagrubuna alınan otuz bir (31) kiŒi ile tek tek görüŒme yapılmıŒtır. GörüŒmelerde ses kayıt cihazı kullanılmıŒtır. GörüŒmelerin süreleri en az 28 dakika en fazla 1 saat 20 dakikadır.

3.5. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Verilerin çözümü ve yorumlanması sürecinde öncelikle ses kayıtlarının deşifresi yapıldı. Ses kayıtları görüşmelerin ifadelerinde herhangi bir değiklik yapılmadan, görüşmesindeki atmosferi de yansıtan bir şekilde yapıldı. Deşifre edilen metinler tekrar tekrar okundu. Görüşmelerin aynı sorulara verdikleri cevaplar kendi bağlamları ile birlikte alt alta toplandı. Ortaya çıkan metinler tekrar tekrar okunarak ilgili soru ile ilişkileri konusunda emin olundu. Bu şekilde elde edilen metinler araştırmacı tarafından ayrı ayrı okunarak temalar ve alt temalar bulundu. Ana ve alt temalar danışmanın önerileri doğrultusunda tekrar düzenlenerek son şekline kavuştu. Bu şekilde elde edilen metinlerde tematik bir bütünlük sağlanarak aynı tema altında kalan bölümler beraber yorumlandı.

Nitel araştırmanın çalışma konusu olan kişilere tanıdığı özne olma imkânı, çözümleme ve yorumlama sürecinde azami derecede görüşülere tanındı. Herhangi bir konudaki saptama mümkün olduğu kadar görüşmelerin kendi ifadelerinden verilmeye çalışıldı.

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın bulgularına ve yorumlarına yer verilmiştir. Araştırmanın bulguları tematik bir şekilde düzenlenmiştir. Araştırma sonucunda dokuz temel tema belirlenmiştir. Her tema, alt temalardan oluşmaktadır. Bu temalar; “Ak Partinin Eğitim Politikalarının Amacı”, “İslamcılık ve Kimlik”, “Ak Parti ve Eğitimdeki Yapısal Dönüşümler”, “Öğretmeni Dönüştür(eme)mek”, “Ak Parti ve Sivil Eğitim”, “İslamcılık ve Müfredat”, “Değişen Eğitimsel Araçlar ve Öğretim Teknolojisi”, “Ak Parti, Kadın ve Aile”, “Ak Parti Eğitim Politikaları ile İslamcılıktaki Değişim” başlıklarını taşımaktadır.

4.1. AK PARTİNİN EĞİTİM POLİTİKALARININ AMACI

Araştırmanın ilk hedeflerinden biri, İslamcılara göre Ak Parti'nin 15 yılda eğitim sisteminde ana hatlarıyla ne amaçladığını anlamaya çalışılmıştır. Ak Parti'nin eğitim politikalarının İslamcılarda ürettiği algı, algının oluşmasını sağlayan faktörler ve faktörler arasında benzerlik ve farklılıklar ortaya çıkarılmak istenmiştir.

İslam'a Geri Dönmek

Büyük bir dönem, yaklaşık 80 yıldır ihmal edilen İslam'a ve İslami eğitime geri dönüşün birçok aksaklığı barındırmasına rağmen Ak Parti'nin eğitim politikasının temel amacı olduğu görülmüştür. Görüşmenler bunu geleceğe, tarihe, geçmiş medeniyete geri dönmek olarak da ifade etmektedirler. Yayınevi Sahibi, Yazar E02'ye göre Ak Parti'nin eğitim amacı, “Bulduğumuz topluluğun İslam medeniyetiyle, İslam'ın dünya görüşüyle tekrar irtibat kurmak, tarihiyle, coğrafyasıyla, geçmişle barınmak” olarak kabul edilmektedir. Vakıf Yöneticisi E03'göre de Ak Partinin temel amacı İslam'dır, din'dir. “Bana göre Ak Partinin parti kurması da hükümete talip olması da İslam için, din içindir” diyerek görüşlerini aşağıdaki gibi ifade etmektedir:

Bunun amacı ana hatlarıyla bağlı buldukları, bulduğumuz topluluğun İslam medeniyetiyle, İslam'ın dünya görüşüyle tekrar irtibat kurmak, tarihiyle, coğrafyasıyla, geçmişle barınaktır. Bu eğitim politikası da bunun bir neticesidir, tezahürüdür. Dindar nesil de, neticede bir coğrafyada yaşıyorsunuz. Bir tarihiniz var, geçmişiniz var,

bir tecrübe yaşıyorsunuz. Çi bu, Cumhuriyetten sonra bir inkıtaaya uğramıŞ 90-100 yıllık bir kesintiden sonra siz ülke olarak millet olarak yavaŞ yavaŞ kendinize geliyorsunuz. Kendinize geldikten sonra da o cumhuriyetin ilk kurulduğu andaki Çartların zorlaması değil de yavaŞyavaŞbir toplumun olması gereken bir siyaset, devlet, iÇeyiÇ tayin ediyorsunuz. Ona göre de bir politika belirliyorsunuz. Bu siyasetin bir ayağı olarak eğitim politikasını belirliyorsunuz. Ben bunun temelinde bu olduğuna inanıyorum...(E02)

Bana göre Ak Partinin parti kurması da hükümete talip olması da Ğlam için, din içindi. Tabi ben dindar bir parti değilim dedi. Kendi ağzıyla bunu söyledi. Ğlamcı değilim dedi. Mantıklıydı, bana göre doğru bir hareketti o günkü siyasi durumda. Ama bunu yaparken de ben halkıma hizmet edeceğim dedi. Burada bize Çınu gösterdi. Halka hizmet ne demektir? Halk Müslümandır. Ve ben bu Müslümanlığa ne kadar fayda verebilirim? EĞitimde de bu temel kabulde hareket etmektedir bana göre.(E03)

Ğlami Yayınevi Sahibi, Yazar E02 için “90-100 yıllık bir kesintiden sonra yavaŞ yavaŞ kendine gelme, topluma uyan bir politikaya geçiÇ ve buna göre bir eğitim politikasının temelde oluÇu” amaç olarak görölmektedir. Vakıf Yöneticisi E03’te Ak Parti”nin kuruluğuve hükümete talip olmasındaki temel amacın Ğlam, din olduğunu, eğitimde de bu temel kabulde hareket ettiğini, kendini Ğlamcı olarak nitelememesinin de siyasi durumla alakalı olduğunu belirtmektedir.

“Milliliği sağlama”, “geleneksizleÇtirmede geleneye dayandırma çabası”, “milletin değerlerinin eğitime yansıdığı bir çerçeve oluÇurma” yı Ak Parti”nin eğitim amacı olarak gördüğünü dile getiren Memur K02, bu millilik ve geleneğin temelinde de dinin, Ğlam”ın olduğunu belirlemektedir. Vakıf Yöneticisi E05 de Cumhuriyetle birlikte eğitim sisteminin vatandağtan, gelenekten koparılarak ithal eğitim sitemlerinin uygulanmaya çalığıldığını, Ak Parti”nin ihmal edilen geleneğe dönüğü hedeflediğini ama bunu bağaramadığını ve diğer kesimleri de rahatsız ettiğini belirtmektedir.

Yani ilkin o aksatılan milliliği sağlama, geleneksizleÇirmeden geleneye dayandırma çabası olduğunu düÇünüyorum özetle. Çünkü tarihini bilmeyen geleceğini inÇa edemez. Dolayısıyla köklerinden beslenen toplumlar daha kaliteli daha geliÇmiÇ toplumlar olurlar. Yani yapılan değiÇkliklerle ilgili bunu düÇünüyorum ben. Hedefin bu olduğunu düÇünüyorum. Yani eğitimi millileÇirme, geleneye dayandırma hedefi var. Bunu gerçekleÇirmek için de ciddi bir çabanın olduğunu düÇünüyorum. Böyle bir çaba, hedef var fakat hedefe giden yollar da çok önemli(...) Yine tekrar etmem gerekirse bir millileÇirme, bir geleneye dayandırma yani o milletın değerlerinin eğitime yansıdığı bir çerçeve oluÇurma gibi bir amaç, hedef var. Tabii bu millilik ve geleneği Çkillendiren Çey olarak da ben dinimizi görüyorum. Bizim tarihimiz yoğuran Çey Ğlam”dır.(...)Bağta dediğim gibi eğitimde millileÇirme yolunda bir Çeyler yapılmaya çalığılıyor. Ee tabii ki bizim milli değerlerimizden bir tanesi belki de en önemlisi dini değerlerimiz. Ki zaten diyorum ya size dine sadece Kuranı Kerim, Hz Peygamber ya da Çı veya bu olarak bakmamak lazım. Benim dine bakıÇaçım yani yaÇan felsefesi olduğu için dinin de kesinlikle eğitim içerisinde yer alması gerektiğini düÇünüyorum. (K02)

Ak Partiden ziyade eğitim ile alakalı, cumhuriyet dönemi ile birlikte belli bir modele sokulmak isteniyor. Ak Parti anladığım kadarıyla, vatandağna uymayan, dıÇarıdan ithal

edilen bu eğitim sistemini kendi geleneklerine bağlı bir sisteme dönüştürmeye çalışıyor ama tam olarak da yapamadılar. Bugüne kadar onların başarılı olamadıkları en büyük alan, eğitim. Geleneklere dönmeye çalışıyor ama bunu yaparken de son dönemlerde birazcık liberallikten ziyade itici bir politikaya doğru götürüyor. Çok fazla imam hatip açması. Farklı noktalarda bağlarını rahatsız eden. Tamamen kucaklayan değil de böyle bir model izliyor ama genel anlamda; geleneklere dönük, özlerinden koparılmış kişileri tekrar özlerine dönük bir eğitim sistemini hedefliyor diye düşünüyorum.(E05)

Ak Partinin kendi içlerinden çıkmalarından dolayı toplumun huzurunu, güven ortamını temin etmeye çalıştığı bir dönemde oldukları kanaatinde olduğunu belirten İslami Vakıf Halkla İlişkiler Müdürü E13, Ak Parti'nin ihmal edilen toplum geleneğini ortaya çıkarma amacında olduğunu dile getirmektedir.

Ak Partinin önceki iktidarlara nazaran, en azından bizim gibi düşünen bizim içimizden çıkan, insafsız, vicdansız bir yola tevessül etmeyeceğini düşündüğüm insanlardan oluşan bir ekip. O açıdan yani iç dünyalarında inandıkları, her açıdan toplumun huzurunu, güven ortamını temin etmeye çalıştığı bir düşünceye sahip oldukları kanaatindeyim. Bazı şeyleri siyaseten yerleştirmek mümkün olmuyor. İhmal edilen toplumun geleneğine, kabulüne yaklaşma, onları ısıdırma, en azından gündemlerine sokma, alıştırma belki bir müzakere ortamı oluşturma, toplumun gündemine sokma adına bir çalışmaları oldu. Belki ileride zemin daha müsait hale gelir. (E13)

İslamcıların Ak Parti'den eğitim anlamında 28 gubat kaynaklı problemleri gidermek ve devletin kuruluşundan beri devam eden sıkıntılarla ilgili olarak iki temel mesele de talepleri olduğunu dile getiren Yayınevi Editörü E20, Ak Parti'nin kurulduktan günümüze kadar, bu taleplerle alakalı gelişmeler kaydettiğini düşünmektedir. Öğretim Görevlisi K08, okuryazarlığı artırmayı ve süregelen mağduriyetleri gidermeyi Ak Partinin temel amacı olarak görmektedir.

Yani şimdi, Ak Parti'nin eğitimde neyi hedeflediğinden önce, bizim İslamcılar olarak Ak Parti'den eğitim anlamında neyi talep ettiğimiz sorusu bizim açımızdan önemli. Ak Parti iktidara geldiğinde eğitimle alakalı iki temel mesele vardı bizim talep ettiğimiz. Bir, işte hani bu 28 gubat darbesi süreci ile kaynaklı problemler vardı. İkincisi bu devletin kuruluşundan beri devam eden sıkıntılarla ilgili bizim itirazımız vardı. Bu anlamda biz, hani Ak Parti kurulmadan evvel de, Ak Parti kurulduktan sonra da, eğitim alanı ile alakalı iki temel şey üzerinde ısrarla duruyorduk. Bir, eğitimde, eğitim haklarının herkese eşit verilmesi bu anlamda özellikle bağımsızlıklara yönelik yasağın kaldırılmasıyla alakalı taleplerimiz vardı. İkinci, bu anlamda Kemalist dayatmaların kaldırılmasıyla alakalı taleplerimiz vardı. Üçüncü bunlar da, işte andımızın kaldırılması, milli güvenlik derslerinin kaldırılması, okullarda askerlerin subayların ders vermesi ve okullarda oluşturulan baskı ortamının sonlandırılması. Matematik dersinin bile işte, bir şekilde Mustafa Kemal'e bağlanarak bir şekilde Mustafa Kemal dayatmasının her derste öğrencilerin kafasına tabiri caizse bir çivi gibi çakılmasına yönelik itirazlarımız var. Bu anlamda da hani çocuklarımız devletin değil de bizimdir, çocuklarımızı kendi istediğimiz şekilde yetiştirmek istiyoruz. Devlet de çocuklarımıza okullarda bu dayatmaya son vermelidir şeklinde talebimiz vardı. Bu anlamda Ak Parti kurulduktan günümüze kadar, bu taleplerle alakalı önemli gelişmeler kaydedildi.(E20)

şimdi tabii genel olarak baktığımızda, okur-yazarlığı arttırmak hedefleniyor. Çünkü Türkiye'de ki okur-yazarlık 15-16 yıl öncesinde çok düşüktü. Temel politika bu olabilir aslında ve Ak Parti hükümeti, önceki dönemlerde mağdur olan belli kesimlerin önünü

açmaya çalışıyor. Çünkü biliyorsunuz, Türkiye birçok dönemden geçti ve bu dönemde en çok mağdur olanlar bağırtülülerdi. Mesela ben de o mağdurlar arasındayım. Bağırtülü biri olarak üniversiteyi açık olarak okumak zorunda kaldım. Bu sebeple şu an yürütülen politikalar bunlarla alakalı daha çok. Önemli hatiplerin önünü açmak, katsayı problemini ortadan kaldırmak gibi politikaları var. Genel olarak bu iki faktör üzerinde durulduğunu düşünüyorum. Okur-yazarlığı arttırmak ve mağduriyetleri gidermek.(K08)

Politikalarda İstikrar, Süreklilik Yok, Sürekli Bir Değişim

Milli Eğitim Bakanlarının sık değişimi ve her Milli Eğitim Bakanının yeni sistem denemeleri, sınav sistemlerindeki değişim gibi konulardan kaynaklı olarak görüşme grubunun bir kısmı için Ak Parti'nin eğitim amacının bir farklılık doğurmadığı, eğitimi bir istikrarsızlığa ve süreksizliğe götürdüğü ortak görüş olarak paylaşılmaktadır. Birçok görüşülen bu sık değişimlerden memnun olmadığını görüşmenin hemen başında veya daha görüşme başlamadan önce ilk olarak belirtme ihtiyacı hissetmiştir. Bu değişimlerin Ak Parti'nin eğitimdeki amacını ve gerçekleştirmek istediklerini ciddi bir şekilde gölgelediğini savunmuştur.

Sürekli yapılan değişimlerden dolayı bir amacın, felsefenin olmadığını dile getiren görüşülenlerden Özel Okulda Müdür Yardımcısı, Vakıf Gönüllüsü E07, "Bu bağlamda birçok Milli Eğitim bakanı değişti. Gelenlerin arasında eğitimci var mıydı diye düşünüyorum. Düğünün halimizi eğitimci var mıydı diye düşünüyorum yani." Yayınevi Yöneticisi E09, "Ama eğitim politikası anlamında, çok sık bakanların değişmesi, bürokratların değişmesi, bir süreklilik durumunu ortaya koyamadı. Sürekli bir değişim vardı ama bunun sacayakları yok. Yani neye dayalı bir değişim?" Hukuk Öğrencisi, Vakıf Gönüllüsü E17, "Eğitim sisteminde müthiş bir düzensizlik, müthiş bir istikrarsızlık görüyorum. 15 yılda sadece 4-5 Milli Eğitim Bakanının değişmesi bunun en büyük göstergesi. Ve her gelenin kendisinden önceki sistemi eleştirip, değiştirmesi bunun göstergesi" diyerek bu istikrarsızlıktan kaynaklı memnuniyetsizliklerini dile getirmektedirler.

Türkiye'nin bugüne kadar ki eğitim politikalarında verim alınan bir istikrar görülmedi. Eğitim düzeyimizde bir artış olmadı. Çığır açacak bir değişim olmadı. İğradan aldık Çıraya getirdik falan olmadı. Rakamlarla bazı şeyleri ifade edebilirsiniz ama somut yani bizim bunun reel olarak karşılığını gördüğümüz bir netice alamadık.(...)Ak Parti dönemine kadar böyle şeyler olmadığı için Ak Parti geldiğinde biz geldik bazı şeyleri değiştireceğiz deyip bir şeyler yapmaya çalıştı. Bu bağlamda birçok Milli Eğitim Bakanı değişti. Gelenlerin arasında eğitimci var mıydı diye düşünüyorum. Düğünün halimizi eğitimci var mıydı diye düşünüyorum yani. Yoktu zannedersem. O bağlamda

Ak Partinin eğitim politikaları bir istikrara kavuşmuş değildir. Siyasi argümanların ve manevraların etkisi altında. (E07)

Normal şartlarda bir devletin eğitim felsefesinin olması gerekir. Ama bizim Türkiye'nin, Osmanlıdan sonra özellikle Cumhuriyetin bağlamından itibaren bir eğitim politikasının olmadığını gördük. Sürekli evrilen ve devrilen bir yapı ile karşı karşıya kaldık. 10 yılda bir kullandığımız Türkçenin bile eskidiğini fark ettik. Devlet son 15-16 yılda sosyal devlet formunu bazı yönleri ile yakalayabildi. Ama eğitim politikası anlamında, çok sık bakanların değişmesi, bürokratların değişmesi, bir süreklilik durumunu ortaya koyamadı. Sürekli bir değişim vardı ama bunun sacayakları yok. Yani neye dayalı bir değişim? Açıklanamadı bu. (E09)

Eğitim sisteminde müthiş bir düzensizlik, müthiş bir istikrarsızlık görüyorum. 15 yılda sadece 4-5 Milli Eğitim Bakanının değişmesi bunun en büyük göstergesi. Ve her gelenin kendisinden önceki sistemi eleştirip, değiştirmesi bunun göstergesi. Hatta bu son değişiklikler var. Cumhurbaşkanının tek bir açıklaması üzerine paldır küldür, yerine yeni bir sistem gelmeden kaldırılması. Ki bence eski sistem şu an getirilen sistemden çok daha iyiydi. Oturmuştu da. İyi gidiyordu yani. Ben yeni sistemi hala anlamadım, zaten açıkladıkları yeni sistemi kısa bir süre sonra yine yenisiyle değiştirdiler. Bu düzensizliği vurgulamak istiyorum bir kere. 15-16 yıldır tek başına iktidar olan bir partiden insan daha iyi politikalar bekliyor. Eğitim felsefeleri, oturmuş sistemleri yok. (E17)

Yukarıda görüşlerini verdiğimiz kişilerde ilk planda göze çarpan şeyin değişimlerden kaynaklanan istikrarsızlık olduğunu görebiliyoruz. Ayrıca görüşlerinden Dernek Genel Başkanı E16, "Genel hatlarıyla, Türkiye'deki eğitim sisteminin teknik anlamda, işlevi olarak çok fazla bozukluğu var. Ak Parti'nin de bu konudaki sıkıntıları malum. Çok fazla Milli Eğitim Bakanı değişti bu süreçte. Diğer bakanlıklara nazaran daha istikrarsız bir görüntü mevcut. Çok başarılı olsalardı görevi sürdürürlerdi. Demek ki orada bekledikleri politikaları gerçekleştiremediklerini düşünüyorum. Bir başka gösterge de sınav sistemlerinin sürekli değişmesi. 15. yıllarını dolduruyorlar iktidarda ama hala değişmeye devam ediyor." Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E10, "Ak Parti eğitim politikalarının halkta bıraktığı izlenim şu; çocukları bir kobay olarak kullandığı, deneme-yanılma yoluyla gittiği noktadadır anlayış." Öğretmen, Dernek Yöneticisi E22, "Yeni bir şeyler yapmaya çalışıyorlar. Uygun sistemi bulmaya çalışıyorlar ama bunun sürekli deneme-yanılma şeklinde yapılmaya çalışılması çok sağlıklı oluyor." Okul Öncesi Öğretmeni K04, "Sürekli yeni gelişmeler, yeni değişimler oldu. Geçmiş eğitim bakanları çok değişti. Her gelen öncekinin politikasını değiştirmeye çalıştı yani" diyerek felsefesiz, amaçsız ve istikrarsız değişimlerden duydukları rahatsızlıkları dile getirmiştir.

Ak Parti Eğitimde İktidar Olamadı

Ak Parti'nin hedeflerini özelde eğitim hedeflerini gerçekleştirme ve ciddi engellemelere maruz kaldığı, bu yüzden bu engelleri aşmaya yönelik çabalarının daha ön planda olduğu ve dolayısıyla eğitimde amaçladığı yerde olamadığı görüşüne grubunun bir kısmı tarafından dile getirilmiştir. Bu durum "Cumhuriyet"le gelen sistem", "80 yıllık sistem", "İktidar ayrı, hükümet ayrı, devlet ayrı", "İktidara olan ama muktedir olmayan" gibi anahtar cümlelerle dile getirilmektedir. Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E11, Esnaf, Dernek Gönüllüsü E12, Yayınevi Editörü E20 ve Sendika Yöneticisi, Yazar E20 bu minvalde görüşler dile getirmişlerdir.

Benim anladığım kadarıyla milli olan bir eğitime geçmek için uğraştık fakat önünde ciddi engeller vardı. Bu engelleri aşabildiğimiz kadarıyla bir şeyler yapmak için uğraştık Samimi bir niyet ile hareket etti. Ancak cumhuriyetten itibaren yerleşmiş olan sistemi değiştirmek için 16 yıllık bir iktidar olmak takdir edersiniz ki yeterli değildir(...) Dedikim gibi iktidar yapabildiğimiz kadar yapıyor bazı şeyleri. Mesela başkanlığı meselesinden yola çıkabiliriz. İktidara geldiği zaman ilk çözüme kavuşturmak istediği meselelerden bir tanesi buydu. Ama yanlış hatırlamıyorsam ancak 2011 yılında çözebildi bu meseleyi. Demek ki her şey her zaman olmuyor. Çünkü bunun önünde engeller var. Yıllarca aksi şekilde mücadele etmiş olanlar var. (E11)

Ak Parti 15-16 yıldır iktidarda olan bir parti değil, son 3-4 yıldır iktidarda olan bir parti. Son 15 yıldır hükümette olan bir partiydi. Ancak 3 yıldır iktidar olabilmemiz bence. Çünkü biliyorsunuz Türkiye'de iktidar ayrı, hükümet ayrı, devlet ayrı konumlandırılmıştır. Özellikle darbeciler tarafından oluşturulmuş bir sistem bu. Amacı da hiçbir gücün, özellikle de halk tarafından seçilen bir partinin, milletin iradesini arkasına almış siyasetçiler devlete nüfuz edemesin, çizilen alanın dışına çıkamamaları diye kurgulanmış bir şeydi. 15 Temmuz ile beraber hatta 17-25 Aralık ile beraber Fetö'nün açığa çıkıp aşkâr olması ile birlikte bu değişti. Ve böylelikle Ak Parti hem hükümet hem de %50 iktidar oldu. Ama hala devlet değil. Şu an Ak Partinin hakim olduğu alan ancak %50'dir hala. (E12)

Yani tabii ki Ak Parti iktidara geldiği 2003'te iktidara geldi, bu mesele bizimle alakalı, başkanlığı ile alakalı şeyler, ancak 2011, 12, 13'te bu dönemde yapılabildi, dolayısıyla bu anlamda devlet nezdinde iktidar erklerinin farklı olduğu sonucunu da buradan çıkarıyoruz. Dolayısıyla iktidar olan ama muktedir olmayan bir Ak Parti var idi bu anlamda. Halktaki bu beklenti ve parlamenterlerdeki bu beklenti, ancak 2010'da, 11'de karşılanabildi. (E20)

Eğitim rejiminin, sistemin bizzat kendisidir, ruhudur. Kalkınma ile ilgili iş daha kolaydı ama eğitimle ilgili tarafı, sistemin 80 yıllık sistemin, ruhuna müdahale olduğu için bu konuyu oldukça geciktirmek zorunda kaldı, erteledi. Ertelemesinin altında kendisinin bunu yeniden düzenleme ile ilgili niyeti ile alakalı olmaktan çok irade koyabilmesi ve demokratik yasalarla gelen bir iktidar olarak kendi seçmen tabanına da anlatması ile alakalı idi. O günkü konjonktürün böyle bir düzenlemeyi kaldıramayacağı da bir gerçektir. Dolayısıyla bunu öncelikleri arasında alamadı. Aradan 17 yıl geçti, 17 yıl için geriye dönüp baktığımızda Ak Parti'nin ekonomi, ulaşım, dış politika ve özellikle sosyal hizmetler, sosyal yardımlar ile alakalı bir sosyal hukuk devleti olma ile alakalı almış olduğu muazzam mesafeyi maalesef eğitimde göremiyoruz. (E23)

Başkanı gibi bir meseleyi bile ancak 2011'de çözebildiğini o zamana kadar bu konuda ciddi engellemeler olduğunu belirten Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E11, çözüme

kavuşturulması gereken birçok şey için de hala beklenilmesi kanaatindedir. Esnaf, dernek gönüllüsü E12 ise iktidar, hükümet ve devletin ayrı şeyler olduklarını, Ak Parti'nin ancak yarı yarıya iktidar olup hala devlet olamadığını, eğitim politikalarını ancak bu şartlarda gerçekleştirmeye çalıştığını belirtmektedir. İktidar olan ama muktedir olmayan bir Ak Parti vardı bu anlamda diyen Yayınevi Editörü E20 de Ak Parti'nin ciddi engellemelere maruz kaldığına vurgu yapmaktadır.

Eğitimde Amaç Yok

Ak Parti'nin eğitim alanında amacının ne olduğu ile ilgili olarak görüşünlerin bir kafa karışıklığı yaşadığı görülmektedir. Görüşmeler "Bir amaç görülmedi", "Net bir felsefe, program, teori ortaya konulmadı", "Bir şeyler yapıldı ama deseniz ki nasıl bir amaç var tam, belirgin olarak belli değil", "Gülmeliğin dolayısıyla Ak Parti'nin bir eğitim tasavvuru yok", "10 yıl sonrası için bizim kadar öğrencimiz burada olacak diyemiyoruz" gibi ifadelerle Ak Parti'nin eğitim amacını okumakta sıkıntı yaşadıklarını dile getirmektedirler. Moleküler Biyoloji ve Genetik Öğrencisi, Vakıf Gönüllüsü E06, Dernek Genel Başkanı E16, Öğretmen, Dernek Yöneticisi E22, Sendika Yöneticisi, Yazar E23 bu doğrultuda görüşleri dile getirmektedirler.

Açıkçası eğitim ile ilgili tam olarak bir amaç görmüş değilim. Sürekli yeni sistem denemeleri oluyor. Bir şeyler oturtulmaya çalışılıyor ama bir amaç gözetiliyor mu yoksa günü kurtarma ile mi yapılmaya çalışılıyor şu an belli değil gibi duruyor. Üniversite sınavlarında da mesela aynı şekilde, eskiden tek sistemdi. Sonra ikili sisteme döndü, sonra tekrar değişti garip bir sistem oldu. Sürekli bir değişim var, bir amaç var mı? Nasıl bir amaç var?..(E06)

İdeolojik olarak, çok net tanımlanabilecek bir felsefesi olduğunu düşünmüyorum. Tabii Ak Parti, muhafazakar-demokrat olarak tanımlanan bir parti. Buna uygun adımlar atıyor. Mesela Kemalist resmi ideolojiyi, kalıplaştıran şekilde sürdürme anlayışına nazaran bir farklılığı temsil ediyor. Ama bununla alakalı, sistemin yapısından da kaynaklı olarak, net olarak kendisini tanımlama noktasında sıkıntılar yaşadığını düşünüyorum. Ancak toplumsal yapının ihtiyaç ve taleplerine yönelik olarak iyileştirmeler yapıldığını düşünüyorum.(E16)

Çok olarak sanki eski, diyelim ki kafatasçı eğitim sistemi mi diyorlar, ne diyorlar? O eğitim sistemini değiştirmeye çalışıyorlar, cumhuriyetle gelen eğitim sistemini değiştirmeye çalışıyorlar. Hatta bunun da ilk örneğini sekiz yıllık kesintisiz eğitimi kaldırarak yapmaya çalışıyorlar 4+4+4'ü getirerek. Çünkü o 8 yıllık kesintisiz eğitim de çocukların dini eğitimi aksıyordu. Çocukların Kur'an öğrenmesi, camilere gitmesi engelliyordu, bunu bir nebze iyileştirdiler. Fakat deseniz ki nasıl bir amaç var amaç tam, belirgin olarak ortaya konabildi mi diye. Ben buna amaç çıkmıyordum tam olarak. Çünkü amaç tam, belirgin olarak bizlere anlatılamadı. Uygulamaların bir kısmının karışıklığından dolayı da amaç çıkmıyor diyemiyoruz.(E22)

Herhangi bir politikası yok bunun için Ak Partinin. Burada bağı bir temel problem daha var. Bana göre eğitim ile öğretim arasında çok ciddi bir fark var. Eğitimin kendisi bana göre çok büyük bir insan hakları ihlalidir. Doğrudan bir insan hakları ihlaline tekabül eder. Çünkü eğitimde insanları alıyorsun, hamur gibi yoğuruyorsun, yönlendiriyorsun. Bu hakkı sana kim veriyor? Aile veriyor. Bu ancak, eğitime iş, tanrıya veya aileye özgü bir şeydir. Allah'a aittir. Birde onu doğurduğu, beslediği, büyüttüğü için çocuğun hangi tercihleri seçeceğine ailesi de karar verebilir. Hangi dine, inanca bağlı olacağı, hangi çevrede bulunacağına karar verebilir. Ama bugün faşist devlet eğitim politikasında bunu devletin kendisi belirliyor. Ben öğrenciye yapılandırıcı yaklaşım eğitim sistemi vereceğim yok davranışsal yaklaşım vereceğim falan yani. Sana bu hakkı kim veriyor yani? Oysa öğretim daha farklı bir şey yani. Devlet ancak çocuğa, öğretim verebilir. Öğretim de iş, var olan dünyayı, çevreyi, kendisini keşfettirebilir. Var olan kültürler, objeler, bilgiler hakkında bilgi verebilir. Farklı kanaatler vardır, diyelim ki sosyal bilimlerde, fen bilimlerinde. Herhangi birisini dayatmaz. Hepsini verir, arasından kendisi seçer. Eğitimci sadece çocuğun bunların hepsini bilmesinden sorumludur. Seçimini doğru yapmasına katkıda bulunur. Hiçbir eğitim sisteminde iş an böyle bir şey yok. Dolayısıyla Ak Partinin herhangi bir eğitim politikasının olmadığını görürüz. Devam edegelen sistem dışında. Kendisine ait bir eğitim sisteminin olma ihtimali yok. Çünkü Ak Partinin üzerinde yükseldiği tabanın herhangi bir eğitim tasavvuru yok. Sonuçta küpün içinde ne varsa dışarıya o sızar. (E21)

İslami Vakıf Yöneticisi, yazar E21'in "Ak Partinin herhangi bir eğitim politikasının olmadığını görürüz. Devam edegelen sistem dışında. Kendisine ait bir eğitim sisteminin olma ihtimali yok. Çünkü Ak Partinin üzerinde yükseldiği tabanın herhangi bir eğitim tasavvuru yok. Sonuçta küpün içinde ne varsa dışarıya o sızar" diyerek amaç okuması yapmasındaki sıkıntısının sadece Ak Parti'den değil üzerinden yükseldiği İslamcı kesimin de eğitim konusundaki net bir tasavvurunun olmamasından dolayı olduğu görüşü önemlidir. Mimar, Dernek Yöneticisi K03, "Eğitimde amaç olarak aslında görebildiğimiz net bir şey yok. Bir eğitim politikası var mı? Bir yönlendirme var mı? Planladıkları bir şey var mı? Biz dışardan bakan ve eğitim alan insanlar olarak bunu çok göremedik. Bir felsefesi, teorisi, programı yok gibi. Kendilerinin belki bir programları, sistemleri vardır ama biz göremiyoruz bunu." Öğretim Görevlisi K01, "Çok istikralı, planlı ve buna göre de düzenli bir şekilde adımların atıldığı, yeniliklerin yapıldığı bir şey görebildiğimi pek söyleyemem. Hızlı değişim ve neye göre değiştiğini de çok da açık bildiğimiz bir açık bir şey yok gibi görünüyor." Moleküler Biyoloji ve Genetik Öğrencisi, Vakıf Gönüllüsü E06, "Dindar nesil yetiştirme politikası var ama kendileri de zaten muhafazakâr demokrat bir parti oldukları için. Ama eğitimde tam bir amaç henüz göremiyoruz sanki. Mesela 10 yıl sonrası için bizim çukadar öğrencimiz burada olacak diye bir şey ben görmedim" diyerek bir amaç okuması yapmadaki yaşıllıkları karışıklığı belirtmektedirler.

Eğitimdeki Nicelik-Nitelik Dengesizliği

Eğitimde nicelik, sayı olarak ciddi bir iyileşmenin olduğu ama bu niceliğin içinin sağlıklı bir şekilde nitel olarak doldurulmadığı görülmektedir. Sözelimi İmam-hatip okullarının ve buralara giden öğrenci sayılarında artış olduğu, okul sayılarının arttığı ve iyileştirildiği, Kur'an kurslarının sayısının artırıldığı, üniversitelerin sayısının arttığı, ilahiyat fakültelerinin çoğaldığı... Nicelik olarak ciddi bir iyileşmenin olduğu ama bunun nitelik olarak kazanılmadığı dile getirilmiştir. Dernek Eğitim Birimleri Sorumlusu E18, Sendika Yöneticisi, Yazar E23 ve Öğretim Görevlisi K07 eğitimdeki nicelik-nitelik dengesizliğine vurgu yapmışlardır.

Bu anlamda ama son dönemine baktığımız zaman özellikle son dört, beş yılda yani belki bu 4+4+4 sistemiyle olsun ve işte bu sistemin getirisi ile beraber imam hatip okullarının artırılması olsun, liselerde ve ortaokul seviyesinde özellikle ve yine temel liselerde, Anadolu liselerinde siyer dersleri olsun, hadis dersleri olsun bu tarz takviyelerle biraz daha manevi noktada bir gelişmeye doğru gidiyor diyebiliriz. Fakat tabii bu reel anlamda ne kadar sahaya yansır, bunu da biraz da zaman herhalde gösterecek. Çünkü aslında bu Ak Partili de bazı yöneticilerin de veya yeri geldiğinde milli eğitimdeki bazı yetkililerin de aktardığı bir şey bu, evet biz okulları modernleştiriyoruz, işte dini anlamda bakacak olursak, işte imam hatip okullarını çoğaltıyoruz, yeni binalar yapıyoruz ama bunun içeriğini ne kadar doldurabiliyoruz bu sorulanabilecek bir şey, diye kendileri de söylüyorlar.(E18)

(...) Örneklendirmemiz gerekirse şu anda imam hatipler en az üç misli bir sayı olarak arttı, imam hatip'e giren öğrenci sayısı da böyle, Kur'an kurslarımızın sayısı da ve belki giden öğrencilerin sayısı da arttı, ilahiyat fakülteleri de öyle, diyanet için ayrılan personel sayısı, tahsis edilen personel sayısı da öyle. Bunlar somut nesnel sayısal verilerdir ve bir anlamda iyi bir şey bunlar. Fakat eğer bunun içi doldurulmazsa sadece sayısal veriler, istatistikler üzerinden övünür ve dindar nesil taşıyoruz anlamında hareket edersek o zaman Kur'an'daki o Tekasür denen çoklukla sayısal verilerle övünme ama değer açısından baktığımız zaman azalma ya da ihlasın zıddı olan mürailek, riyakârlık ön plana çıkmış olur. Riyakârlığın ve tekasürün öne çıktığı bir yerde dindarlığın ağırlığını söyleyebiliriz. Dolayısıyla samimiyet ve ciddiyeti ağırlıkta ama rakamsal olarak artmış olan bir nesil, dindarlığı derinleşmiş veya artmış bir nesil olmuyordur. Bununla ilgili görünür sıkıntılar var, kanaatler var. (E23)

Ak Partinin eğitim politikalarının amacı eğitimi iki açıdan düzenlemeye çalışmaktır. Birincisi eğitim ortamının fiziki anlamda geliştirilmesi, diğeri ise eğitimin niteliğinin arttırmasına yöneliktir. Fiziki açıdan Fatih projesi ile birçok okula internete ulaşılma, akıllı tahta ve tablet dağıtımı, derslik, kütüphane, spor salonu sayısında artışları gözlemlemekteyim. Yine haydi kızlar okula kampanyası ile okullu sayısındaki artış ücretsiz kitap dağıtımı dikkate değer çalışmalardır. Nitelik açısından eğitimde sürekli müfredatların değiştirilmesi ezberci anlayıştan uzaklaştığını göstermekle birlikte her yıl yeni kitap basımı ile israfın ve ekonomik maliyetin de arttığını düşünüyorum. Eğitimde öğrenci merkezli anlayışta öğretmenlerin bu duruma adapte olamamasıyla kaynaklı başarıya ulaşamadıklarını söyleyebiliriz. (K07)

4.1.2. Dindar Nesil Hedefi

Dindar nesil hedefi Ak Parti ve Cumhurbaşkanlığı tarafından sıklıkla dile getirilen ve gerçekleştirilmesi için birçok politikanın ve adımın atıldığı bir amaç. İmam-hatip okullarının orta kısmının açılması ve bu okulların sayılarının ciddi manada artması, Kuran-ı Kerim ve Siyer-i nebi gibi derslerin müfredata eklenmesi ve bu dersleri verecek öğretmenlerin ciddi istihdamı, İlahiyat fakültelerinin çoğaltılması ve daha benzer birçok adımın atılması dindar nesil yetiştirme amacı olarak sunulmaktadır. Çalışmada İslamcılardan dindar nesil söylemini atılan adımlarla birlikte değerlendirmeleri istendi. Görüşme grubundan bu konuyla ilgili farklı görüşler dile getirildi. “Dindar nesil hedefi olumlu, olmalı,” “Dindar nesil hedefi yok”, “Nasıl bir dindarlık, eklektik bir dindarlık mı”, “Siyasi popülizm, miting meydanları için” gibi görüşler öne sürüldü.

Dindar Nesil Hedefi Olumlu, Olmalı

İslamcı- muhafazakâr bir parti olan Ak Parti'nin dindar bir nesil yetiştirme çabasının çok doğru olduğu ve haklı bulunduğu görüşme grubunun bir kısmı tarafından paylaşılmıştır. Türkiye toplumu uzun bir süredir dinden, dini eğitimden uzak bırakıldı, toplumun önde gelenlerinin dindar olması, saygın mesleklerde dindarların yer alması yadırganır oldu, Ak Partiyle birlikte bu değişimi için bu çok dillendiriliyor diyen Yayınevi Sahibi, Yazar E02, bunu olumlu bulmaktadır. Dindar nesil hedefini, kendi köklerinden kopmamış kendi değerlerini bilen, ecdadını, kültürünü, medeniyetini ve en önemlisi dinini iyi bilen bir nesil yetiştirme olarak tanımlayıp bu doğrultuda eğitim olması gerektiğini belirten 1957 doğumlu Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E11'de dindar nesil hedefini doğru görmektedir. Öğretim Görevlisi K05'e göre ise dindar nesil olmak zorunda ve böyle bir hedef güdülmelidir, Ak Parti'nin dindar ailenin çocuğunu dindar bir şekilde yetiştirme engellemelerini bu şekilde ortadan kaldırmaya çalıştığını belirtmektedir.

Herkes farz-ı ayin dediğimiz şeyleri öğrenmekle mükelleftir. Ama biz Türkiye toplumu olarak bundan o kadar çok uzaklaştık ki normal, sıradan bir dini eğitimi çok büyük bir çeymiş gibi de algılayabiliyoruz. Başın örten bir hâkim-savcı oldu mu kıyamet kopuyor. Bir doktor Kur'anı Kerim okuduğu zaman veya iyi bir hafız olursa mesela off... Bu normal bir şey aslında. Bir Müslüman herhangi bir teknik alanda zirveye de çıkabilir. Çıkması da lazım. Dindar bir insanın başka bir alanda başarılı olması, ihtisas

sahibi olması falan dinle uyumsuz gibi bir zihin yapısı var toplumun. Bunun kırılması lazım. Dinini öğrenmek her Müslümanın vazifesidir. Bu ayrım iyi bir şey değil. Bir türlü bu ikisinin bir araya gelebileceğine kanaat getiremiyoruz.(E02)

Dindar nesilden kasıt, kendi köklerinden kopmamış kendi değerlerini bilen, ecdadını, kültürünü, medeniyetini ve en önemlisi dinini iyi bilen bir nesil yetiştirme hedefleri var. Dindar ki hangi dine inanıyorsa o dine ait değerleri tam anlamıyla taşıyan ki'dir. Bu doğrultuda eğitim alması da gereklidir tabi. Nitekim yıllarca biz bunun sıkıntısını çektik. Dini anlayamayanın, dindarı anlayamamanın ve dini eğitim verilmemesinin sıkıntısını geçmiştik. O dönemlerde dini değerlerden uzak kalan, mesafeli taşıyan bir toplum olduk maalesef. Hala daha bu noktada çekilen sıkıntılar var. Dünün izleri, bugünün projeleri ile silinmeye çalışılıyor bence. (E11)

Dindar nesil olmak zorunda ve böyle bir hedef güdülmelidir. Çünkü biliyoruz ki insan fitratı üzerine, dini üzerine doğuyor ya da bizim inancımız bu şekilde. Yani dindar olmayan bir ailenin nasıl bir çocuğunu dindar olmayacak bir şekilde yetiştirme hakkı varsa, dindar bir ailenin de çocuğunu dindar bir şekilde yetiştirme hakkı vardır. Ak Parti'nin engellenen bu şeyi önleyip buna yardımcı olduğu kanaatindeyim. Yani çünkü 16 yıl öncesinde böyle bir şey vardı, çocuklarımızın beynini yıkıyorsunuz, nasıl beynini yıkıyoruz işte çocuklarınıza zorla dini eğitim vererek, onları, zorla Allah'a inandırmaya zorlayarak. Çocuklara Allah'a inanmaları gerektiğini düğündürerek, Allah korkusu verdirerek siz zorla çocuklarınızı dindar yapmaya çalışıyorsunuz.(K05)

Dindar nesli hedefini doğru, olumlu bulan ve mutlaka olması gerektiğini savunan Vakıf Yöneticisi, Dergi Editörü E01 ve İslam Vakıf Yöneticisi 1986 doğumlu E05 ise bu dindar nesli yetiştirecek öğretmenlerin yetiştirmeye yetersiz olduğunu vurgulamaktadır. E01, "Çünkü dindar nesil söylemini hemen başlatılabilirsiniz. Ancak dindar nesli yetiştirecek olanlar dindar öğretmenlerdir. Dindar nesli yetiştirecek öğretmenler var mıydı?" diyerek bu konuda yetersizlik olduğunu belirtmektedir

Öncelikle şunu söyleyeyim. Dindar nesil yetiştirmek tamamen Ak Partinin projesi olabilecek bir şey değil. Çünkü dindar nesil söylemini hemen başlatılabilirsiniz. Ancak dindar nesli yetiştirecek olanlar dindar öğretmenlerdir. Dindar nesli yetiştirecek öğretmenler var mıydı? Yani din kültürü derslerine sol görüşü hocaların girdiği, genel sünnet anlayışından dini anlayışın dışında bir takım görüşer söylendiğini biliyoruz.(...) Ak Parti'de eğitim denilince benim aklıma gelen, bu hususta çok söylenen dindar nesil kavramı öne çıkıyor. Bu dindar nesle yönelik yaptıkları politikalar aklıma geliyor.4+ 4 +4'ün bundan çok bağımsız olduğunu düşünmüyorum. Peygamberin hayatının müfredata konulması daha sonrasında Kuran'ı Kerim derslerinin konulması Osmanlıcanın yine bir tartışma ile birlikte derslere konulması. Bunun getirdiği bir şey en son geçen sene de tartışma olmuştu. Yeni döneme başladığımızda evrim teorisi kitaplardan çıkartılıyor mu çıkartılmıyor mu? Bu gibi tartışmalar vardı. Bunlar Ak Parti'nin bir dindar nesil yetiştirme projesi yani daha çok kendi değerlerine yaslanmış bir eğitim politikası var.(...). Dindar nesil; kendi değerlerine bağlı, kendi ülkesinin menfaatine yönelik gelişmelere imza atacaktır diye düşünüyorum. (E01)

Oradan bakarsak, bir çocuğun gelişim kısmı 6 yaşına kadardır derler. Aile yapısı değiştiği zaman eğitim kısmı da bana göre değişir. şimdi biz ortalama yılda 40-50 kadar program yapıyoruz. Okullara gidiyoruz çoğunlukla. Görmüştüğüm şey, imam hatip açıp, seçmeli dersler koyarak ya da Kur'anı Kerim falan dersini zorunlu kılarak yapamayız. Dindar nesli yetiştirmenin en güzel yolu bize göre, dindardan da ziyade ben şey diyeyim ilkeli, idealli, ahlaklı, insansı bir nesil yetiştirmenin yolu idealist

öğretmenlerden geçiyor. Yani öğrencileri aslında yetiştirecek olan öğrenci öğretmenden bunu alabilmeli. (E05)

1976 doğumlu Özel Okulda Müdür Yardımcısı, Vakıf Gönüllüsü E07 ise yılların getirdiği yoksunlukla gereğinden fazla bir şekilde bu çabanın olduğunu, zamanla bunun dengeleneceğini, Okul Öncesi Öğretmeni K04 de Ak Parti'nin eğitim politikalarına kaynaklık edenlerin dindarlık, dini bir kesim yetiştirme, dini görünür kılma olduğu kanaatini paylaşmakla beraber bunun bir zorlama, dayatma, bir kabullenme şeklinde olmaması gerektiğini belirtmektedir.

Yani geçiş dönemi. Tez, antitez, sentez olacak. Yani şimdi dindar olmayan nesil oluşturmak için yıllarca uğraşmış emek sarf edilmiş Bunun sonuçları da belli bir noktaya kadar alınmış şimdi dindar olan bir nesil için yüklem var. Gereğinden fazla bir yüklem var. Türkiye'nin bu kadar çok imam hatip lisesine ihtiyacı yok. Ne yapacaksınız bu kadar imam hatipliyi, istihdam edemezsiniz. Yönlendiremezsiniz. Bunların hepsi sorunlu. Fakat dediğim gibi şu an antitezi üretiyor. Dindar olan kitleyi yetiştiriyorlar. Bundan bir 10 sene sonra biri çıkıp ne yapıyoruz biz diyecek. Bizim dindar olan insana da ihtiyacımız var ama akademisyene de ihtiyacımız var, bilim adamına da ihtiyacımız var diyecek. Yeni bir şey söyleyecek, bir çığır açacak. Şu an 10 yaşında olan biri o zaman 20 yaşında olacak. Hakikaten bize neler yaptılar falan diyecek. Ondan sonra sentez şey olacak. Normali oturur o zaman.(E07)

Yani dindarlık, dindar nesil gibi hedefleri zorlama olmadığı sürece olumlu buluyorum. Tabii ki biliyorsunuz dine zorlama yoktur yani böyle bir amaçlarının, böyle bir hedeflerinin olması gayet normal. Tabii ki İslamcı-muhafazakar bir parti ve böyle bir amacı da tabii ki olacak ama bunun bir zorlama, bir dayatma, bir kabullenme şeklinde olması ya da olabilmesi bence doğru olmaz. Bazen mesela bakanların olsun, Cumhurbaşkanının olsun bazı açıklamaları böyle bir zorlama izlenimi verebiliyor bana. Kendi şahsi fikrim böyle. (K04)

Öteki Üretmek

Dindar nesil söyleminin ve buna göre geliştirilen politikaların öteki ürettiği, kuşatıcı olmadığı da dile getirilmiştir. "Dindar nesil yetiştireyim derken, bu dindar olmayan laik kesimi çok kamçılıdı. Onlar da sanki dinsiz nesil olarak gitti. Ortak nokta vardı eskiden. Bu süreçte bu koptu. Dine saygısı olanın dine saygısı kalmadı. Saflar netleşmeye doğru gitti" diyen Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E04'e göre dindar nesil-dinsiz nesil gibi bir karşıtlık çok netleşti Vakıf Yöneticisi, Yazar E21 ise dindar nesille tam olarak neyin kastedildiğinin anlamadığını, çok kültürlü ve çok dinli ülkede bu söylemin öteki üretmeye yol açtığını ve açacağını dile getirmektedir.

Yani şimdi bu söylemle eylem arasında bir denge yok. Tamam imam hatiplerin önünü açtı, bir şeyler yapılıyor. Dindar nesil tanımının da içeriğini iyi doldurmak lazım. Dindar derken ne amaçlanıyor mesela. Selefî dindar nesil, Bâtîni dindar nesil. Sadece dindar nesil, Allah'ı bilen, anasına babasına, devletine saygılı, devletine bağlı bir birey. Bu mu dindar nesilden kasıt? Bunlar hep muğlak, sloganik şeyler. Özelde insanın hoşuna

giden, insanın kulağına hoşgelen ama herkes kendine göre bir şey tahayyül edebilir. Türkiye çok kültürlü bir ülke. Çeşitli Alevisi var, şiası var, Sünnisi var, Hristiyanı var, Yahudisi var. Bir sürü farklı farklı kesim var. Herkes bunu kendine göre yorumlar. Şimdi sen bunu bir parti lideri olarak konuşabilirsin. Partiye oy verenler adına, anket ya da çalışma yapmıştır. Diyelim ki bizim parti seçmen tabanımız böyle bir eğitim istiyor. Onu yapabilirsin ama eğer sen Hristiyanı da o şablona sokacaksan, inançsız ailenin çocuğunu da o şablona sokacaksan burada bir sorun var demektir. Çok kültürlülüğün doğasına ters bir durum bu. Oysa bu eğitimin dışında bir iç eğitim, kişinin kendisini ve çevresini keşfetmek ise sen bütün doneleri çocuğun önüne koyarsın, her çocuk İslam fitratı üzerine doğar zaten, iyiyi, doğası gereği cezbeder zaten. Sen önüne güzel bir şey koyarsan buna yönelir zaten. Bizim eğitimde en temel şey öteki üretmek. Bizim eğitim sistemimiz değil sadece, bizim düşünce biçimimiz Müslümanlara özgü değil. Yahudiler, hristiyanlar, ateistler, inançsızlar içinde biz hep öteki üretiyoruz. O zaman kimin dindarı bu? Yani o yüzden eğitim sistemimizin öteki üretmemesi lazım. Herkesi kucaklayacak bir yapıda olması lazım. Hele bizim gibi çok kültürlü coğrafyaları da hesaba katarsak. Onun için ben bu çerçeveye baktığım zaman, bu Ak Partinin dindar nesil söylemini de bir seçim propagandası olarak kullandığımı düşünüyorum.(E21)

Kapitalist Dindar, Eklektik Nesil

Ak Parti'nin dindar nesille tam olarak neyi amaçladığını, neyi kastettiğini belirginleştirmedeğini, dindar nesil söylemiyle eklektik bir kimlik ortaya çıkarmak istediği ve çıkardığını belirten görüşme grubuna göre, bugün gençlik ciddi bir kimlik krizi yaşamakta, hem dindar hem kapitalist, hem dindar hem seküler, hem dindar hem popüler kültürün bütün içeriğini içselleştiren bir nesil olunmaktadır ve oluşturulmaktadır. "Milli görüşü kafa var bunların içinde. Bu herkesin imam hatip görüşünden geçmesini ister. Temel dini meseleleri bilecek ama çağa da ayak uydurabilecek. Hem dindar hem kapitalist olacak, böyle bir tipoloji yani. Rezidansta yaşasın ama odasında seccadesi olsun gibi bir şey yani. Milli görüş zihniyeti eklektiktir dedik ya, tek bir duruşuya da görüşü yoktur." diyen 1976 doğumlu Esnaf ve Dernek Gönüllüsü E12'ye göre Ak Parti eklektik bir altyapıya sahiptir ve bugün bunu sürdürmektedir. "Tabii ki dindarlık ama nasıl bir dindarlık, bunun sağcılık, muhafazakârlık olarak anlaşılması hata olur. Dindarlıktan kasıt eklektik bir kimlik ise, Kur'an eklektik bir kimliği kabul etmez. Dolayısıyla sadece eklektik bir kimlikle inşa edilen dindarlığın ciddi sorunlar çıkaracağına inanıyorum" diyen E20'ye göre de eklektiklik kabul edilecek bir şey değil. Bu durumu muhafazakârlık olarak tanımlayan 1980 doğumlu, Öğretim Görevlisi K01'e göre de görsellik üzerinden ilerleyen bir Dünya'da gençlik ciddi bir karmaşa yaşamaktadır. Ve İslami sınırlar içinde kalarak İslam'ın cezbediciliği bağlanmamaktadır. Mimar, Dernek Yöneticisi K03, Öğretim Görevlisi K06 ve K08'e göre de sağlam bir dindarlık tanımı

yapılamamakta, popüler kültür, ekonomi, siyaseti benimsemiş ama aynı zamanda dinini de bilen bir nesil ortaya çıkarılmak istenmektedir.

Dindar nesil hedefi var belki. Ama bu konuda mesela gittikçe muhafazakârların bir tarafı var işin. Hatta zaman zaman belki sefilliğe kayan bir tarafı var. Cahiyatlarda, imam hatiplerde kısmen. Çünkü onları yetiştiren hocalarda sonuçta o ilahiyatlardan çıkıyor. Bir taraftan böyle bir uç var. Diğer taraftan da genel anlamda tersine bir gidiş de söz konusu. Daha seküler alana doğru da kayma. Özellikle sosyal medya üzerinden gençlerin kendini açığa çıkarma ihtiyacıyla, bir yandan görünür olana gittikçe benzeme ve dönüşme. Hani kimliklerinde bu anlamda kırılmalar yaşadığını görüyoruz. Böyle bir çatımalı yapı var gibi görünüyor. Yani çok gidişata ayak uydurabilen bir dindar nesil yetiştirmek projesi gibi görünmüyor bana. (...). Şimdi bunu nasıl anlatabilirim. Nasıl örneklendirebilirim.. Yani bir anda her şeyin çok görünür olduğu bir dünya var. Her şeyin görsellik üzerinden ilerlediği bir dünya var bir yanda da daha böyle gittikçe kapalı ve kendi sınırları içerisinde kalmaya zorlanan bir şey var sanki. Yani kendini göstermek istiyor genç ama nasıl sunacak. Bu anlamda kendi kimliğini açmak istediği zaman karşılaştığı diğer kimlikler kadar işte nasıl diyeyim parlak ilgi çekici olamıyor. Bu da yeni arayışlara, kıyafetlerde mesela yeni arayışları getirebiliyor. Birden kırılma yaşıyor yani dışarıdaki ile karşılaştığı zaman ciddi bir kırılma yaşıyor kendisinde olanı tamamen inkârı bu sefer başlıyor mesela. Bilmiyorum farkında mısınız Müslüman kadınlarının açılma oranının artması, bu artık yaygınlaşmış yani tesettürün ciddi anlamda çökmesi. Artık işte bunun bir zamanlar eleştirilen moda ve tüketim kültürünün çok önemli parçası haline gelmiş olması. Bunlar verilen eğitimle, verilen bilgi ile hayat içinde karşılaşılan şeyin tezat olduğundan kaynaklanıyor gibi geliyor bana. (...). Yani toparlamam gerekirse.. Aslında bunu söylemeye çalışıyorum. Bugün biz çocuklara, öğrencilere bir dini bilgi vermeye çalışıyoruz. Ama bu dini bilgiyi İslam'ın temel değerlerinin dışına çıkmadan İslam'ın cezbediciliği içinde veremiyoruz. Dini bilgiyi ya dışarıdakiler tarafından cezbedici olarak görünsün diye İslam'ın içinde olmayan ve kabul edemeyeceği şeyleri katarak sunmaya çalışıyoruz ya da çok katı bir şekilde bir dini bilgi veriyoruz ve bu da o dışarıdaki popüler kültürle çok ciddi şekilde çatışıyor oluyor. Yani bizim o İslam'ın cezbediciliğini ortaya çıkaracak bir bilgiyi, İslam'ın kabul göreceği bir şekilde çocuklara vermemiz gerektiğini düşünüyorum. (K01)

Şu an bizim gördüğümüz tabloda dindar değil popüler kültüre adapte olmuş modern bireyler yetiştirmek. Tabii her şeyden biraz olsun mantığı da var. Biraz dininden haberdar olsun, biraz popülizmden haberdar olsun, biraz felsefe bilsin. Oruç tutsun, namaz kılsın ama aynı zamanda işte kız-erkek ilişkileri olsun. Sosyal ilişkileri de çok iyi olsun gibi. Bahsettikleri şeyler daha çok söylemde kalıyor. Ortaya koydukları şeyler ile söylemleri uyumuyor maalesef. (K03)

Tabii dindarlık, kime, neye göre dindarlık sorusu önemli. Yani dindarlık ama nasıl bir dindarlık. Dindarlık tabirinin içeriğini nasıl dolduruyorlar bunlar önemli. Dindar ama kapitalist ekonomik ilişkileri onaylamış bir dindarlık mı, yoksa kapitalist ekonomik ilişkilerinden farklı olarak bir ekonomi, bir sosyal hayat, bir siyasal hayat hedeflemiştir dindarlık mı? Eğer kapitalist ilişkileri benimsemiş bir dindarlıkta sanki bugün biraz da biz bunu görüyoruz. Böyle bir dindar nesil yetiştirilecek evet. Ve bugün sembollere indirgenen bir dindarlığın çok revaçta olduğunu görüyoruz yani bazı sembollerini yerine getirin ama diğer ilişkilerini hangi şekilde olursa olsun siz dindar bir nesil ve dindar bir kesimsiniz. (K06)

Bizim bu dindar nesilden beklentimiz ne? Sağlam, dirayetli, bilinçli bir dindar nesil mi istiyoruz? Yani dindar nesil kavramının içeriğini nasıl doldurduğumuz çok önemli. Çünkü benim gördüğüm kadarıyla böyle bir dindarlık kavramı çıktı ortaya. Dindar görünmek adına örtünenler, içkaygısından dolayı örtünenler. Yani acaba bu hedefe sadece siyasi bir politika olarak mı bakıyoruz. O yüzden mi bu içi boş ortaya çıktı? Allah'ın emrettiği dindarlık bu değil çünkü. Kalitesiz bir dindar nesil yetiştiriyor. Şinde

yağadığımız toplumda bunun birçok örneğini görmemiz mümkün. Benim kız kardeşim ilahiyat okuyor mesela. Tercih etmesinin tek sebebi, imkanının geniş olması. Hiçbir şekilde iyi bir dini eğitim almıyor. Birçok hocası Arapmış zaten. Yani yetişecek donanımlı Türk hocaların olmadığını gösteriyor bu. Bu konuda başta sona bir sıkıntı var. (K08)

Dindar Nesil Hedefi Yok, Siyasi Popülizm

Dindar nesil söyleminin gerçeklikle uyumadığı ve hatta böyle bir hedefin bile olmadığı görülmegrubunun bir kısmı tarafından paylaşılmıştır. “Bana göre dindar nesil hedefi yok yani. Son günlerde söyleniyor belki. Darbeden sonra bunun gerekli olduğunu gördüler ama o zamana kadar ben böyle bir hedefi var mıydı? Sanmıyorum yani. (...). şehrin imarı için uğraştığın kadar gençliğin ve neslin ihyası için uğraşmazsan, yeri geldiği zaman, o nesil, yaptığın o mimariyi tarumar eder. Nesli ihya etmedin, eğitim berbat” diyen 1975 doğumlu Önem-hatip E08’e göre böyle bir hedef yok. “Bence bu bir temenniydi. Ama maalesef somut bir yansımaları görmedik. Tam aksine bugün geldiğimiz noktada milliyetçi bir havaya büründü bu söylem.” diyen Yayınevi Yöneticisi E09’a göre de bu söylem temenni olarak kaldı ve milliyetçiliğe kayıldı. Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E10 ise “Benim Çınsı kanaatim, bu eğitim modeli ile dindar bir neslin ortaya çıkması çok zor. Bırakın dindar nesli, olanı da götürüyor bence bu sistem.” diyerek var olan eğitim modelinin dindar nesil söyleminin içeriğini dolduramayacağını hatta bu sistemin dindarlığı daha da açacağını belirtmektedir.

(...). Çünkü Kurana ve peygamber efendimizin vaatına göre bizler ilimde, tıpta, teknolojiye Amerika’yı da geçsek, en zirvede de olsak yapılan içişer salih amel ve niyet ile yapılmadığı müddetçe Kurana ve Sünnete göre o batmak ve tükenmek durumunda. Onun için diyoruz, Amerika ve Batı mutlaka batacak. Çünkü Allah rızası için bir iş yapılmadığı müddetçe bitmek ve tükenmek durumunda. Osmanlı devleti mesela, Allah rızası için yapıldığı için bazı şeyler, o kadar uzun süre kalmış Ne zaman ki bu niyetin dışına çıkılmış Devlet bitmeye başlamış Bu yapılsa ayakta kalmak baki olur. Bugün baktığımız zaman siyasinin, bürokratin hedefi bir yukarıya sıçramak. Allah rızasını göremiyorsun yani. Bu dolayısıyla eğitime yansıtılmadığı sürece, Çı anda bunu göremiyoruz. (...). Bu ülkenin güzelliği, bu ülkenin petrolü; genç nesildir. Bu genç nesli donatıp, yetişiremezsen, bu gençliği ülkenin bitimi için başkaları kullanır. şehrin imarı için uğraştığın kadar gençliğin ve neslin ihyası için uğraşmazsan, yeri geldiği zaman, o nesil, yaptığın o mimariyi tarumar eder. Nesli ihya etmedin, eğitim berbat. (E08)

Bence bu bir temenniydi. Ama maalesef somut bir yansımaları görmedik. Tam aksine bugün geldiğimiz noktada milliyetçi bir havaya büründü bu söylem. Çünkü konjektürel olarak bulunduğumuz coğrafyada asıl birleştiricinin din olması gerekirken bugün daha çok milliyetçilik vurgusu ile ayakta tutulmaya çalışılıyor. Eğitimde tam bir fiyasko yaşıyoruz. Yani çocuklarımız, mezun olan her bir çocuğumuz farklı bir formatla mezun oluyor. Sürekli bir kırılma yaşıyor. Sürekli bir kafa karışıklığı var ve onlar da bu

belirsizliği hissediyorlar. Bizim gibi belki dillendiremiyorlar, bir paradigmaları yok ama bunu yaşıyorlar. Çok büyük bir mağduriyet söz konusu. (E09)

Benim şahsi kanaatim, bu eğitim modeli ile dindar bir neslin ortaya çıkması çok zor. Bırakın dindar nesli, olanı da götürüyor bence bu sistem. Yani halkta olan belli şeyleri de götürüyor. İmam Hatip okullarının durumu ortadadır. Tamam, imam hatip liseleri diğer liselere göre daha iyi olabilir ama oraya gönderilen çocuklar da kontrol edilmediği müddetçe çok rahat yanlış işlere yönelebiliyorlar. Yanlış işler yapabilmektedirler. Bunun örneklerini hepimiz basında, medyada görüyoruz. Yanlış ve sapkın fikirlere sapabiliyor çocuklar. Deizm, ateizm gibi sapkınlıkların artması bunun sağlanması mahiyetinde. (E10)

Sendika Yöneticisi, Yazar E23'e göre ise bu söylem siyasi popülizm malzemesi olarak kullanılmıştır. "Din popülizm kaldırmaz bu çok önemli. Bir sanatçı alkışla ayakta durabilir, bir politikacı verilen oylarla ayakta durabilir fakat dindarlık bir samimiyet ve iman işidir. Kimse dindarlığını göstere göstere, kimse dindarlığını alkışla ayakta durmaya da dindarlığını güç ile ilişkilendirerek dindar olmaz, onun için meydanlardaki bu hedefi ben daha çok böyle bir siyasi popülizm olarak görüyorum ve onunla ilişkilendiriyorum." diyerek din üzerinden popülizmin yapılmaması gerektiğini vurgulamıştır. Dernek Genel Başkanı E14'de de benzer görüşleri görmekteyiz.

Bunlar hep kendi geleceğine hizmet etmesi için yapılan yatırımlar. Kendi varlığını korumak, kendine oy verecek, kendine lazım olan bürokratları oluşturmak adına ön plana çıkardığı kanaatindeyim. Yoksa dindar nesil ifadesi çok sağlıklı bir ifade değil. Yani kalifiye insan yetiştirme, ahlaklı, erdemli insan yetiştirme birincil hedef olmalı. Özel ve özgün insan yetiştirme potansiyeli olması gerekirken bunlar daha ziyade siyasi kaygılarla ortaya konmuş sürekli değişen bir yapıya sahipler maalesef. En çok değişen Milli Eğitim Bakanı mesela. Sürekli yap-boz halinde ilerliyor. Devletin aslında özellikle dini eğitime el atmaması lazım. Devletin dini eğitimi yönetmemesi lazım. Ancak dini eğitime alan açması lazım. Bunlar o anlamda bence kendi ideolojilerini devam ettirecek bir nesil arayışında ve inçisındalar. Devlet merkezli bir olgu var. Bu sağlıklı değil, sadece alan açılmalı ama müdahale edilmemeli. Düğünmenin önündeki engeli kaldırıp başla hiçbir şey karışmamaları lazım. Alan açıp geri çekilmeleri lazım. (E14)

4.1.3. Yeni Türkiye ve Muasır Medeniyetler Seviyesini Aşmak, 2023, 2053, 2071

2023, 2053, 2071, Yeni Türkiye ve Muasır Medeniyetler seviyesini aşmak gibi hedefler Ak Parti tarafından sıklıkla dile getirilmektedir. Çalışmada "İslamcılara göre bu hedefler nerde duruyor ve eğitim bu hedeflerde nerde yer alıyor" problemini anlamak amacıyla sorular yönelttik. Vakıf Yöneticisi E03, "Eğitim olmazsa 2023, 53, 71 hedeflerine ulaşamayacağını biliyorlar. Fakat siyasetten dolayı eğitimi 3, 5, 10. sıralara ittiler" diyerek eğitimin siyasi konjonktürden dolayı arka planda kaldığını, Vakıf Yöneticisi E19, "Yani ulaşamayacak gibi. Bu hedeflerin olması

normal tabi. (...). Dolayısıyla bu hedefler belirlenir ama bunların içerik olarak doldurulmadığı ortaya çıktı.” diyerek bu hedeflerin içeriklerinin doldurulmadığını, Öğretmen, Dernek Yöneticisi E22, “Bu hedeflerin gerçekleştirilmesi için özellikle bir dindar kitlenin yetiştirilmesi gerekiyor. Çünkü dindar olmayan kesimler genelde işe ülkenin kasasını bozarakla uğraşmaları için bu hedefler gerçekleştirilmiyor bu gündenye kadar.” diyerek bu hedeflerin gerçekleştirilmesi için dindar bir neslin yetiştirilmesi gerektiğini, Sendika Yöneticisi, Yazar E23, “Tabii ki siyasiler topluma umut verirler, toplumu motive ederler, kendi çevrelerinin bütünlüğünü sağlamaya çalışırlar ve ayrıca kurumların eylem içinde çalışabilmesi için de somut kimi tarihler, hedefler koyabilirler. Ben bu anlamda herkesin oraya angaje, o hedefe, o tarihe ya da o öne konan projelere falan uygun davranabilmesi için faydalı olacağı kanaatindeyim ama hamaseti, sloganı, söylemi ağırbu konuda ciddi bir denetim ve altyapı hazırlıkları olmalı” diyerek bu hedeflerin konulmasının gerekliliğini fakat hamaseti, sloganı ağırak içinin doldurulması gerektiğini, Memur K02, “gimdi bir kere hani hayatın karşısında savrulan bir yaprak olmaksızın, hedefi dost doğru gözeten bir ok olmayı tercih etmek lazım. Dolayısıyla hani bu küçük mikro çerçevede insandan başlayarak devletlere kadar gider. Önsuların da devletlerin de hedefleri olması lazım” diyerek bu hedeflerin gerekliliğini belirtmiştir. Vakıf Yöneticisi, Dergi Editörü E01, Mimar, Dernek Yöneticisi K03, Okul Öncesi Öğretmeni K04 ve Öğretim Görevlisi K06 bu konuda görüşlerini dile getirmiştir.

Bu da eğitimin istendiği amaca ulaşmadığını gösteriyor. İstendiği amaç şunu da söyleyebiliriz: Eğer Ak Parti'nin ifade ettiği bir 2023, 2071... her ne kadar bunlar çok açıklanmış olmasa da 2023'te ne olacak? 2071'de ne olacak? Buna dair çok net somut benim bildiğim kadarıyla bir şeyler ortaya konulmuş değil. Ancak söylenen bir hedef var. (...). Eğitim bunun neresinde duruyor? Şu anki genel teknolojide dördüncü nesil teknoloji deniliyor yanılmıyorsam. Dördüncü nesil teknolojiyi yakalamaya çalışma gibi bir amaçları var. Bunu ben Milli Eğitim Bakanı'nda değil de daha çok Sanayi Bakanı'ndan duyuyorum işitiyorum, Teknoloji Bakanı'nda da duyuyorum işitiyorum. O dördüncü nesil teknolojiyi ıskalamamız lazım. Peki sanayi bakanı bunu söylerken Milli Eğitim'e bu yansıyor mu? Açıkça ondan çok emin değilim. Yani dindar nesil yetiştirme vurgusu dördüncü nesil teknolojiye uygun bir şekilde ilerlemiyor.(E01)

Dindar nesil yetiştirme söyleminin içerisi tamamen boş Ondan ümidi kestik. Ama bu 2023, 2053 gibi hedefleri daha çok, Türklük, milliyetçilik işe kendilerine yeni bir söylemde geliştirdiler, yerli ve milli diye, işe onu yayıp, onun üzerinden bir propaganda geliştirip bunun üzerinden bir nesil yetiştirmeyi planlıyorlar. Bu hedefler de, bu söylemler temel alınarak oluşturuluyor. Milliyetçilik söylemi var. Yani milliyetçi gençlerimiz olacak gibi görünüyor. (K03)

Tabii bu hedeflere ulaşmada eksiklikler var tabii. Temel eksiklik olarak da yetiştirme yeterli nitelikte bu hedefleri ve amaçları paylaşacak nitelikli insanların yetersiz oluşu

olarak görüyorum. Bu yani çekirdekten yetişme insanlarla, elemanlarla, nitelikli vasıflı kişilerle olur. Yani onun için bizim Bugün Ak Parti'nin yaptıklarının hemen karşılığını beklememiz de pek doğru olmaz diye düşünüyorum. Belki biraz zamanla biz bunların meyvelerini toplayacağız Onun için ben 2023,53,71 gibi hedeflerin gerçekleştirilecek hedefler olduğunu düşünmüyorum. Yani bence güzel işlerde yapılıyor ve bu işlerinde sonuçlarının görünür olması, ortaya çıkması için zamana ihtiyacımız var diye düşünüyorum. (K04)

Ya tabii çok dillendirilen bir 2023 söylemi var. Çe belli bağlı hedefler var ekonomik olarak, belli bir ekonomiye ulaşma var, işte galiba ilk ona girme var, ekonomide böyle değişik amaçların olduğunu görüyoruz. Ya ben doğrusu bu hedefler de eğitimden çok bir şey beklediğini görmüyorum. Yani ortaya konan hedeflere ekonomik imkânlar yaratarak ulaşmaya çalışılıyor gibi geliyor. Eğitimden sadece bunu bekliyorlar gibi geliyor, yani burada eğitimin, bilginin niteliğini arttırmak değil de piyasanın istediği nitelikli, vasıflı elemanı eğitimin piyasaya sunmasını istiyorlar bence eğitime bütçeleri rol bu, bunda. (K06)

Yukarda bu konuyla ilgili görüşlerini verdiğimiz görüşmelerin bu hedefler ve bu hedeflere ulaşmada eğitime biçilen rolle ilgili pek bir bilgilerinin olmadığını ve dolayısıyla cevapların çeşitliğinden yola çıkarak ciddi bir kafa karışıklığı yaşadıklarını görmekteyiz. Bu kafa karışıklığının temelinde de Ak Partinin bu hedefleri insanlara anlatmadaki yetersizlikten kaynaklandığı görmekteyiz. Türkiye toplumu ve özelde İslamcılar bu hedeflerin ne olduğu ile ilgili bir görüş sağlıklı bir şekilde sahip değil.

Muasır Medeniyetler Seviyesini Artırma

Muasır medeniyetler seviyesini yakalamak Cumhuriyetle birlikte halkın modern bir hayata geçişini sağlamak ve hatta zorlamak amacıyla ortaya konmuş bir söylem. Bu söylem ve amaçla halkın birçok değeri ortadan kaldırılmaya, ötelenmeye çalışıldı. Bir muasır medeniyet var ve biz bu seviyeye ulaşmıyoruz. Fakat bunlar niye ulaşılacak medeniyetler, halk bunları niye kabul etsin gibi birçok soru sorulamadı. Bu amaçtan en fazla etkilenen İslami hassasiyeti, yaygın planda olan kesimler oldu. Fakat bugün Ak Parti bu söylemin insanlarda nasıl bir yara bıraktığını unuttur bir tarzda yakalamaktan öte, artırma hedefini ortaya koymuştur. Bu hedef hakkında İslamcılar ne düşünüyorlar diye bu hedefi görüşme grubuna yönelttik. İslamcıların bu hedef ve hedefin çarpıklığı ile ilgili pek bir görüşün olmadığını gördük. Sadece Yayınevi Sahibi, yazar E02'nin görüşünü aktarabiliriz.

Bu bizim Batılılaşma serüvenimizden bu yana hem İslamcıların hem Türkçülerin hem de Batıcıların kullandığı bir tabirdir. Muasır medeniyetlerin seviyesine çıkmak. Muasır medeniyet dediğimiz Batı kapitalizmi midir? Sosyalizm midir? Yoksa modern dünyanın

gelişimi midir? Bence burada bir ayrıma gitmek lazım. Batının bilim ve teknolojisi ile Batının ahlak ve sosyal yapısını birbirinden ayırarak, Batının bilimini teknolojisini alırsak fakat ahlakını, felsefi düşüncesini almayız. Sanki Ak Partide de buna doğru bir kayma görüyorum. Ne kadar becerir bilemem ama bu öteden beri süregelen bir kabuldür. Yavaş yavaş uygulanmaya çalışılıyor. Bizimkilerin örnek verdiği, Japonya ve Almanya örnekleri verirler durmadan. İslamcıların bir kısmı da bunu verir. (...) Genelde İslamcılar muasır medeniyet derken çağın bilim, teknoloji içi teknik gelişmeyi kast ederler ama Batıların laiklerin söylediği şey olduğu gibi Batıyı almaktır. Felsefesiyle, ahlakıyla, düşüncesiyle. O kesim İslam medeniyeti diye bir medeniyetin varlığını da kabul etmez. Onlara göre bir tek Batı medeniyeti vardır. Biz öyle demiyoruz. Batı medeniyeti aslında çakma bir medeniyettir. Çünkü aslolan vahiydir. İlk insan Adem'dir, peygamberdir. Ve bugüne kadar gelen olumlu tüm gelişmelerin hepsi İslam medeniyeti içerisinde kabul edilir. Dolayısıyla dünyada olan olmakta olan olumlu ne varsa hepsi bizim medeniyetimizin içine dahildir. Muasır medeniyetten kasıt buysa bunu kabul etmede bir sakınca görmüyorum. Ak Partinin içinde bulunanlar bu kadar net düşüncüler mi doğrusu kuşkuluyum. Çünkü Ak Parti kadrosu bunu kavrayabilecek zihniyette midir onu da bilmiyorum açıkçası. Soru olarak hala kafamda duruyor. (E02)

4.1.4. Dindar Doktor/Mühendis/Avukat/Öğretmen vs.

Dindar doktor, mühendis, avukat, öğretmen vb. muhtelif birçok meslekte İslamcı-muhafazakâr bir parti olan Ak Partiyle birlikte doğal bir şekilde dindarlığın arttığını, artık dindar kesimlerin de daha önce birçok engellemelerden dolayı daha az yer aldığı bu meslek gruplarında yer aldıkları görülmektedir. Bu çalışmada da İslamcılar için özelde bu meslek gruplarında artan dindarlıkla birlikte gerçekleştirilen değişimler anlaşılmasına çalışıldı. Dindar doktor, mühendis, öğretmen, avukat nasıl bir farklılık ortaya koymakta, bunların dindar olmayandan ne gibi farklılıkları oluyor, ortaya koydukları ürünler farklı olabiliyor mu? diyerek artan dindarlıkla beraber hayatta gerçekleştirilen değişimler anlaşılmasına çalışıldı.

Dindarlıktan Önce İnsani Özellikler, Ahlak, Erdem, Çalışkanlık Olmalı

Görüşme grubunun büyük bir kısmı için asıl önemli olan dindarlıktan öte ahlak, erdem, çalışkanlık gibi insani özelliklerin daha ön planda olması gerektiği görüşü hâkimdir. Sosyalist olunabilir, farklı bir dini inanca sahip olunabilir hatta ateist olunabilir fakat insani özellikler, ahlak, erdem, çalışkanlık paylaşıyorsa bu toplum tarafından kabul görülmelidir. Ölçütler bu değerler olmalı, dindarlıktan önce, çünkü dindarlık adı altında birçok olumsuzluk gizlenmektedir.

İnsan ile eleman ayrımı yapan Yayınevi Sahibi, Yazar E02'ye göre dindar nesilden kasıt; insani özellikleri öne çıkan insandır. Modern dünyanın elemana

ihtiyaç duyduğunu insanı elemanlaştırma anlayışın tehlikeli olacağını belirtmektedir. Eğitimin merkezine de bu anlayışla insanı ve insani özellikleri koymak lazım demektir. Vakıf Yöneticisi E05 ise bazı sosyalistleri tanırınız, erdemlidir bu insanlar, Çreflidir, ahlaklıdır, ilkeleri vardır. İslam demek aslında bence hayatın insanca yaşanmasıdır. Burada mesele insan olmaktır. Saydığım o erdemlere saygılı olmaktır. İnsan olduktan sonra aralarında bir fark yoktur diyerek insani değerlerin temelde olmasını savunmaktadır. “Bence dindar söylemden, milliyetçi söylemden veya herhangi bir söylemden çok, erdemli bir insan yetiştirme gayreti içerisinde olmanız lazım. Yani bireysel anlamda da toplumsal ve devlet anlamında da bunun böyle olması lazım. Yani erdemli insan yetiştiremezseniz dindarlığı da eksiktir.” diyen 1971 doğumlu Yayınevi Yöneticisi E09 için de insani değerler ön plana alınmalıdır.

şimdi insan ile eleman ayrımını yapmamız lazım. Genelde dindar nesilden kasıt; insani özellikleri öne çıkan insan demektir. Ahlaklı, dürüst, herkesin hakkını veren, hakka riayet eden, bir iş değerlendirdiği zaman kendine yontmayan, liyakati esas alan, gayrimüslimlerin de inançsızların da yaşama hakkı olduğuna inanan ve onların da hakkını veren bir insan tipi var. Bir de ideolojik bakıp yani saplantı halinde böyle insanı yetiştirme var. Bir de eleman var yani. Modern dünyaya insandan çok eleman lazım. Hâlbuki insanı elemanlaştırırsan bir yerde metalaştırırsın. Bir aparat gibi yaparsın. Bazı konularda robotlar insanlardan daha iyi iş yaparlar, eleman noktasında. Eğitimin merkezine insanı koymak lazım. Dindar nesilden kasıt insani özellikleri çok önde olan bir nesil kastediliyorsa hayırlı bir şeydir. Yok, eğer dindar-dindar olmayan diye toplumu ayrıştırıyorsa bu zararlı bir şeydir. İnşallah birincisini kastediyorlardır. Liyakat diye bir şey var. Ve herkes bulunduğu makamın hakkını vermekle mükelleftir. Mesela bir belediye başkanlığıyla ilgili görevlerini yapmıyor ama dindarlık taşıyor ise ben onu kaale almam. O dindar da değildir aslında. Dindarlık bir şeyin hakkını vermektir. Doktora iyi bir doktor olması lazım. (...). Ben bu dindarlık tabirinden de endişe duyuyorum açıkçası. Keşke böyle insan merkezli bir şey olsa. Bunları İslam hümanizmi açısından söylemiyorum. Kuran’ın kastı insandır. Said Nursi’nin güzel bir tabiri var; „insaniyeti Kübra olan bir Müslümanlık“ İslamilik ile insaniliği karışık getirmek kadar tehlikeli bir şey yoktur.(E02)

Dindar deyince insanların aklına şey geliyor herhalde, hata yapmaz, hassasiyetleri vardır. Bu insandır yani. Dindar olmayan insan da kalitelidir, Çreflidir. Bazı sosyalistler tanırınız, erdemlidir bu insanlar, Çreflidir, ahlaklıdır, ilkeleri vardır. İslam demek aslında bence hayatın insanca yaşanmasıdır. (...). Burada mesele insan olmaktır. Saydığım o erdemlere saygılı olmaktır. İnsan olduktan sonra aralarında bir fark yoktur. İnsan olmadıktan sonra dindar olmanın bir hükmü olmaz. Namaz seni bir şeylerden alıkoymuyorsa, efendimizin dediği gibi senin üzerinde bir tek yorgunluğu kalması onun. (E05)

Ahlaklı mühendis, ahlaklı doktor, ahlaklı öğretmen, ahlaklı insan, ahlaklı öğrenci. Önemli olan budur. Ahlaklı Müslümanlar-ahlaksız Müslümanlar, ahlaklı sosyalist var ahlaksız sosyalist var. Vatana, millete, insanlığa faydalı olabilmek için öncelikle ahlakı önceliğe koymamız lazım diyen Dernek Genel Başkanı E14 için de

ahlak ön plana çıkarılmalıdır. “Dindarlığın ölçütü sen doktorken hastayı güler yüzle karşıyor musun, dinlemeye çalışıyor musun, ona yardımcı olmaya çalışıyor musun? Yoksa, aman gitse de kurtulsam diye mi davranıyorsun. Yani sonuçta insanla ilgilidir, insanlıkla ilgilidir, fitrata ne kadar uygun davranıyorsun bu anlamda. Çiğın doğrusu, yani hani evet sosyalist doktor olabilir mi olabilir tabii ki sosyalist öğretmen olabilir mi, Türkçü öğretmen olabilir mi, Kürtçü öğretmen olabilir mi evet olabilir” diyen Yayınevi Editörü E20 için de insanlık, fitrat öne çıkarılmalıdır. Benim kafamdaki dindarlıksa eğer, kiÇidinini hakkıyla yaÇyorsa, bir kere dürüst olması gerekir, ikincisi çalışkan olması gerekir. Çünkü benim inandığım veya bendeki dindar kavramında özellikle bu iki özelliğın temel olması gerekiyor. Yani güvenilir, çalışkan, dürüst olmalı ve bunu içine de yansıtılabilmeli. Evet, böyle mühendislerin, doktorların ön planda olması gerekir.” diyen Öğretim Görevlisi K05’e göre de güvenilirlik, çalışkan, dürüstlük öne çıkarılmalı. Dernek Eğitim Birimi Sorumlusu E18’de de benzer görüşleri görmekteyiz.

Ahlaklı mühendis, ahlaklı doktor, ahlaklı öğretmen, ahlaklı insan, ahlaklı öğrenci. Önemli olan budur. Ahlaklı Müslümanlar-ahlaksız Müslümanlar. Ahlaklı sosyalist var, ahlaksız sosyalist var. şimdi ahlaklı sosyalist ile ahlaksız Müslümanı karşılaştırdığımızda hangisi içimize yarar? Hangisi dürüsttür ve hangisinden eminiz bize fayda vereceği yönünden. Vatana, millete, insanlığa faydalı olabilmek için öncelikle ahlaklı önceliğimize koymamız lazım. Maalesef dindar olmak ahlaklı olmaya yetmiyor. Dindarlık bir slogan haline dönüşmüş kalıplaşmış Sembolik bir şey olarak kullanılıyor. Namaz kılıyor ama ahlaksız, namaz kılıyor ama yalan söylüyor. Namaz kılıyor ama sözünde durmuyor. Eğer şimdi biz namaz kılanı dindar dersek, sözünde durmayan, yalan söyleyen, aldatan, ahlaksız, haram yiyen dindar demiÇoluruz. Değerleri karmaÇık hale getiren bir söylemdir bu. Onun için ahlaklı insan dürüst insan yetiÇirmek lazım. Dindarın içinin doldurulması lazım. Önce bu değerlere sahip oluÇu ile kendini belli etsin sonrasında dindar olsun tabi. (E14)

Bizim dinden, Allah'tan anladığımız şey bu, yoksa biz dindarlar olsun derken aslında dindar olmasına da gerek yok. Hakikaten baktığımız zaman baÇıaçık olabilir veya farklı bir siyasi düÇüncesi, farklı bir dini inancı da olabilir, ateist bile olabilir. Fakat bir erdemi varsa bu anlamda baktığımız zaman, bizim o baÇötülü dindar görünömlü dediğimizden daha fazla insanlara yararlı olabilir. Yani bu anlamdaki şeyimiz bu tabii biz neden dindar olmasını istiyoruz, neslimizin içte peygamberini çok iyi bilsin ama bu peygamberini bildiği zaman hayatı ona göre evirmesi lazım. Merhameti olsun, farklı anlar, anlardaki şeyi şeyleri olsun Allah'ı çok iyi tanısin ve kâinata buna göre baksın olarak algılıyoruz. Biz çünkü biz Allah'ın halifesi olarak adlandırıyoruz biz kendimizi. (E18)

Liyakat, Ehliyet Olmalı

Liyakat, ehliyet ön planda olmalı, içni iyi yapabilme, hakkını vererek yapabilme amaç olmalı, bu dindarlıktan daha önemli görüşüde görüşme grubunun

bir kısmı tarafından paylaşıldı. Emanet, ehliyet, liyakat ilk aranması gereken şeyler olmalı görüldüğü gibi dindar ama işin ehli değil, dindar ama güvenilir değil denilmektedir. Dindarlık adı altında olmayacak kayırmaların olabileceği vurgulanarak güvenilirliği, liyakati temel ölçü olarak almamız gerektiği kabul görmüştür.

Dindarlık kişiye yaptığı işi hakkıyla yapma ahlakını veriyorsa bir şey ifade eder. Emanet, ehliyet, liyakat bir iş seçilecek kişide bulunması gereken vasıflardır, diyerek bu değerleri öne çıkaran Esnaf, Dernek Gönüllüsü E12, dindarlığın yapılan yanlışları örtü olarak kullanılması gibi durumların yayıldığını belirtmektedir. “Yani aslında bakıldığında Osmanlı’da bu çok gündem yapılmıyordu. Liyakat meselesi vardı daha çok. Buradaki İslami camianın da herhalde temeldeki muradı, bizim arkadaşlarımızın İslami ilimler noktasında etkinlikleri olduğu gibi pozitif alanlarda da etkileri olsun. Sonuç itibarıyla bahsettiğiniz meslekler genel olarak teknik ile ilgili. Dindarlık meselenin ayrı bir boyutu” diyerek pozitif ve sosyal bilimler ayrımı yapan Vakıf Yöneticisi E19 pozitif bilimlerde dindarlığın çok bir şey değeri olmadığını savunmaktadır. “Şey bir doktor, mühendis olmanın o mesleğin gerektirdiği her neyse bu anlamda bir yeterliliği kazanmakla alakalı olduğunu düşünüyorum. (...). Dindar mühendis, doktor, öğretmen doğrusu bu mesleği yapabilmek için hakkını verebilmek için dindarlığın olmazsa olmaz olduğunu düşünüyorum.” diyen, Öğretim Görevlisi K01’in de böyle bir ayrıma gittiğini görebiliyoruz.

Dindarlıktan ne anlıyoruz önce. Allah’a iman etmiş olmak önemli değil. Sadece (yalnız) Allah’a iman etmiş olmak önemli. Dindarlık kişiye yaptığı işi hakkıyla yapma ahlakını veriyorsa bir şey ifade eder. Emanet, ehliyet, liyakat bir iş seçilecek kişide bulunması gereken vasıflardır. Eğer bu ilkeler doğrultusunda iş yapıyorsa bu nur ala nur olur. Gerçek dindarlık bunları getirir çünkü. Ama eğer dindarlığı yaptığı ilkesizlikleri örtmek için kullanılıyorsa bu hiç olmasın daha iyi. Geçen bir haber vardı. Cuma namazına gitti diye öğretmen hakkında soruşturma açılmış diye. Ancak işin aslı kıymıץ öğretmen Cuma namazına gitmek için izin alıyor ancak cumadan sonraki 3 derse daha girmiyor. şimdi bu dindarlığı sizdeki ehliyet, emanet, liyakat ve adalet ilkelerini sekteye uğrattıysa burada ciddi bir sorun var demektir. Dindarlığı yapılan yanlışları örtü olarak kullanmak gibi sıkıntılar var. Dindar olmayıp, inanç noktasında sıkıntısı olan, dünyaya bizim gibi bakmayan birisi bu ilkeleri gözeterek iş yapıyorsa burada bir sıkıntı yoktur yani. Bu iş az önce bahsettiğimiz Cuma namazını kendine kılıf olarak kullanan sözde dindardan daha tercihe şayandır yani. (E12)

Ben bunu herhangi bir meslek grubundaki kişinin o mesleği profesyonelce uygulayabilmesi hedefiyle yetiştirilmesinden yanayım. Dindar olmak buna artı bir kazanç sağlıyorsa bu kişisel kişisel bir şey bence orası. Ama tıpta bir insanın profesyonel bir tavır takınmasının illa dindar olması ile alakalı olduğunu

düçünmüyorum. Çi bir doktor, mühendis olmanın o mesleğin gerektirdiği her neyse bu anlamda bir yeterliliği kazanmakla alakalı olduğunu düçünüyorum.(...)Dindar mühendis, doktor, öğretmen doğrusu bu mesleği yapabilmek için hakkını verebilmek için dindarlığın olmazsa olmaz olduğunu düçünmüyorum. Hatta bazen açıkçası bazı durumlarda dindar insanların profesyonel davranmadığı, ciddi zaafı olduğunu da görüyoruz. O ahlaki tavrı daha yüksek olması gereken kişilerin daha zayıf davrandığını görebiliyoruz Bu da kişinin kendi dini algısıyla kendi içsel anlamda dine verdiği değer ile alakalı bir şey olduğunu düçünüyorum.(K01)

Ğlami Vakıf Yöneticisi, Editör ve Yüksek Lisans Öğrencisi E01 tarafından da pozitif-sosyal bilimler ayrımı yapıldığını görmekteyiz Mühendisler nezdinde doktorlar nezdinde çok değışen bir şey yok diyerek sosyal bilimlerde dindarlığın farklılık oluşturabileceğini savunmaktadır.

Mühendisler nezdinde doktorlar nezdinde çok değışen bir şey yok. Yani doktorun ya da öğretmenin halkla muhatabı hizmeti hususunda belki değışiklikler oluşabilir. Yani dindar değerlerinden dolayı daha hürmetkâr olabilir. Ancak hastalık teşhis etme noktasında, ilaç yazma hususunda bunların değışeceğini düçünmüyorum. Sosyal bilimler konusunda daha farklı olabilir. Çünkü dindar nesil yetiştiğinde sosyal bilimlerde kendi değerlerini içine katarak meseleleri değerlendirmek daha fazla oluyor. Sabahattin Zaim Üniversitesinde yüksek lisans öğrencisiyim. Öğrencilerin inceleme konuları genelde dini konular. Yani Ak Partinin neo-islamcı politikaları, dıçilişiklerde Ahmet Davutoğlu'nun değerlendirilmesi ya da iÇe daha Ğlamcı yazarların daha Ğlamcı düçünce sahiplerinin incelenmesi gibi. Yani dindar nesil sosyal bilimlerde buna inanırken daha fen bilimlerinde mühendislik bilimlerinde olan kişiler açısından daha sınırlı. Çünkü bunun dinle alakalı olmayan alanı daha fazla. Arkadaşlarımız Amerika'ya gidip mesela drone eğitimi alabiliyorlar. Bunu devletin teşviki ile yapabiliyorlar.(E01)

Din-Bilim Çatışması

“Mühendis, bilim adamı falan denilince dindarlık algısı kalmıyor insanlarda. Bunları ateizm ile bağdaştırdıkları için zaten bilim adamlarının da çoğu deist oldukları için bu noktada zaten birinci darbeyi yiyoruz yani. Bizim insanlarımızda mesela özellikle Anadolu'dan gelen ailelerin çocuklarında özellikle var bu. Büyükşehirliere okumaya gelip ailede gördükleri şeylerle taban tabana zıt şeyler yaşıyabiliyorlar. Çünkü gerçekten yaşadıkları yerde, ailede gördükleri şeyler ile aldıkları pozitivist eğitimi ciddi sorguluyorlar. Ve sapmalar yaşanabiliyor” diyen 1990 doğumlu Moleküler Biyoloji ve Genetik Öğrencisi, Vakıf Gönüllüsü E06 kendisinin de ciddi sıkıntılar yaşadığını belirtmektedir. Benzer görüşleri Vakıf Genel Müdürü E15'de de görmekteyiz.

Toplum üzerinden anlamaya çalıştım bunu hocam. göyle bir sıkıntı var. Mühendis, bilim adamı falan denilince dindarlık algısı kalmıyor insanlarda. Bunları ateizm ile bağdaştırdıkları için zaten bilim adamlarının da çoğu deist oldukları için bu noktada zaten birinci darbeyi yiyoruz yani. Bizim insanlarımızda mesela özellikle Anadolu'dan

gelen ailelerin çocuklarında özellikle var bu. Büyük şehirlere okumaya gelip ailede gördükleri şeylerle taban tabana zıt şeyler yapıyorlar. Çünkü gerçekten yaşadıkları yerde, ailede gördükleri şeyler ile aldıkları pozitivist eğitimi ciddi sorguluyorlar. Ve sapmalar yapıyor. Mesela evrim teorisi meselesi öyle ki biz evrim teorisini yıkmak için geldik gibi, kafamıza öyle bir yerleştirilmiş gibi bir şey. Ondan sonra bir bakıyorsunuz içine. Mesela salt halde bakarsanız felsefe alanına çekmezseniz, ideolojik hale çekmezseniz evrim teorisi olmadan biyolojinin olmadığını anlıyorsunuz. O kadar yani bir kırılma yapıyorsunuz. Yani bizim bu dindarlık algısını da ortaya bağlayacaktım hocam. Uzak yerlerden buraya gelen kardeşlerde sanki aileden alınmış güçlü bir muhafazakâr damar varsa bunun açılmaya uğradığını görüyoruz sanki. Sorgulamalar öyle artıyor ki. Çocuğun içerisinde ki hamur saklı kalıyor ama o kadar savruluyor ki. Yani ibadet yok çocukta ama dini bir tartışmaya girdiğin zaman gayet âlim kesilebiliyor çocuk. O yüzden dindar mühendis, doktor algısı da maalesef pek anladığımız şekilde kalmadı hocam ya da çok kırılmaya uğradı. Sıradan düşünabiliyoruz yani. Hatta bir ateist gibi bile düşündüğümüz zamanlar oluyor maalesef. Ama bu mesele de önemli yani hem bunlar gibi düşünüp hem de ibadetlerini aksatmamak önemli. Onu da yapmazsak zaten diğerlerinden farkı kalmıyor insanın.(E06)

Dindar doktor diyoruz mesela. Adam tıp ilmini görüyor fakat öğrendiği ilim dini ile çeliyor. şimdi nasıl dindar doktor yetiştireceksiniz? Yetiştirdiğiniz şey dindar doktor olmaz. Dinci doktor olur. gerçekçi ve ideolojik bir şey olur bu. Dindar olabilmesi için din ile bilimin at boyu birlikte gitmesi lazım. Kisinin kaynağı da Allah'tır. Vahyi de varlığı da yaratan Allah'tır. Allah'ın sözü ile Allah'ın yarattığı birbiriyle çakışabilir mi? Eğer her şeyi bilen ve yaratan bir Allah'a inanıyorsak bu çakışma olamaz. Peki din ile bilim neden çakışıyor?(...)şimdi dini mi referans alacağız bilimi mi? Burada dini sorgulayacağız. Böyle bir bilgi nereden kaynaklanıyor? Adına hadiste denilse bu bilginin kaynağını cesaretle bir şekilde üzerine gidip sorgulayacağız. Bu bilgi hadis değil rivayettir. Tarihi süreç içerisinde İslam kültürüne girmiş ve Allah'a atfedilmiş bir sözdür. Allah'ın resülü Allah'ın yasağı ile çakışacak bir söz söylemez. Bunu söylese dahi resul olarak söylememiş. Kendi dönemindeki bir insan olarak söylemiş. Ayete bakalım. Bunları bilemezsiniz demiyor ki. Bunları yaratanın Allah olduğunu söylüyor. İdeolojik ve ateist bir yaklaşım olmadığı sürece bunu bilim reddetmiyor ki. (E15)

Dindarlık Görünür Olmalı

Dindarlığın gayet doğal bir şekilde görünür olması gerektiği, İslamcı-muhafazakâr Ak Parti'nin de dindarlığı görünür kılma çabalarının haklı ve doğru olduğu Dernek Genel Başkanı E16 ve Mimar, Dernek Yöneticisi K03 tarafından vurgulanmaktadır. Dernek Genel Başkanı E16 "Güncel politikası açısından bakılırsa şöyle bir yorum yapılabilir. Ak Parti kendisini muhafazakâr olarak tanımlayan bir parti ve muhafazakâr tabana dayanıyor. Muhafazakârlık düşüncesinin en temel göstergelerinden birisi dindir. Dolayısıyla dini referans alan, dine uygun bir şekilde hayat tarzı, gerek bireysel gerek toplumsal hayatında buna uygun formlar oluşturmaya çalışarak bir anlayışın, muhafazakâr bir iktidar tarafından yaygınlaştırılmaya çalışılması anlaşılabilir bir şey" demekte ama bunun için nasıl

doldurulacağını da önemli olduğunu savunmaktadır. Mimar, Dernek Yöneticisi K03'de dindarlığı görünür kılmak için mimarlık okuduğunu belirtmektedir.

İdeolojik bir devletin bütün kurumları da ideolojik bir pozisyon alır. Sosyal politikalar, dış politika hatta eğitim, güvenlik farklı siyasi temayüllere göre değerlendirilebilir ama kimi hususlar evrenselidir. Diyelim ki hijyen, sağlık, sosyal güvenlik gibi hususlar evrensel kimi ilkelere bağlanmıştır. Dindar mühendis/doktor tabiri kulağa hoş gelse de içi boş çok karlılığı sosyal, reel karlılığı yok. Sanırım şu amaçlanmaktadır dindarlığın artması ile bugüne kadar Cumhuriyet adına halka hizmet götürme sorumluluğunu alanlar halkın değerleriyle tarihi ile geleneğiyle, sosyal dokusuyla uyum içinde olmadıkları için bir sinerji oluşmuyordu. Devlet, resmi kurumlar ile sivil alandaki halk arasında bir eğişim ve yeterli dayanıklılık yoktu, bunu sağlamak için, bunları da bugünün moda deyimleriyle yerli ve milli olan, dolayısıyla halkın dokusuyla tarihi ile geleneği ile de uğraşmayan hatta bununla uyum içinde olan devlet personeli olsun anlamında bir çaba olarak okuyorum ben bunu.(E23)

Ben kendi alanımdan yola çıkarak, bir mimar olarak bunu cevaplamak istiyorum. Dış görünüşüme bakarak herkes bana ilk etapta Kuran kursu hocası olup olmadığını soruyor mesela. Ve onlara, hayır mimarım dediğimde, çok ilginç geliyor onlara. Bu mesleği seçerken ki amacımda zaten o şeyi verebilmektir. Dindar, kapalı, Müslüman mimarda olabilir yani. Ve bunlar olmalıdır. Biz her yerde olmalıyız ki her yere rengimizi verebilelim. Ben bunun arkasındayım ve böyle olması gerektiğini düşünüyorum. Ve eğer bilinç anlamında dindarlık yerleşmediyse yani dinciye ama dindar değilse, o zaman diğerlerinden hiçbir farkı yok yani. Ama ne zaman ki İslam'ın bize verdiği ahlakı meslek ahlakı haline getirebilirse o zaman bir farkı olabilir. Onun dışında bir farkı olabileceğine inanmıyorum. Yani yaptığı iş liyakat ile ehliyet ile dürüstlük ile yapabiliyorsa bir kıymeti vardır bunun. Yoksa bir kıymeti yok yani.(K03)

4.1.5. İslam Hatip Okulları ve İslamiyat Fakülteleri

4.1.5.1. İslam Hatip Okulları

İslam-hatip okullarının tarihi ve gelişimi, Türkiye'de dini eğitimin nereden nereye geldiği, devlet-din-millet ekseninde neler yaşandığı, dini düşüncenin yayılması gibi bize birçok konuda tek başına çok önemli ipuçları sağlamaktadır. İslam-hatipler üzerinden Türkiye'deki farklı, karışık kesimler büyük tartışmalara girmişlerdir. 16 yıllık Ak Parti iktidarıyla da beraber İslam-Hatip okulları en büyük tartışılan konulardan biri olmuştur. Bu okullara karşı belki birçoğu haksız eleştiriler dile getirilmiştir. Fakat İslamcılar, İslami kesim İslam-hatipler üzerinde ne düşünüyorlar pek üzerinde durulmayan bir konu. Bu amaçla görüşme grubuna İslamcılar olarak bu okullar hakkında neler düşünüyorlar diye sorduk.

“Yeniden Bir DiriliŒ Ğnkamı

28 ğubat sŒreciyle birlikte ciddi engellemelere maruz kalan Ğnam- Hatiplerin Ak Partiyle birlikte yeniden bir diriliŒe geçtiği, halkın kendi imkânlarıyla da desteklenen bu okulların bŒyŒk bir sıçrama yaŒadıđı, halkın bu okullara bŒyŒk bir ihtiyaç duyduğu ve bu okulların bu ihtiyaca cevap verdiği gŒrŒne grubunun bir kısmı tarafından savunulmuŒtur.

Ğnam-hatipler uzun bir sŒre yetim bırakıldı. Özellikle 28 ğubat sŒrecinden sonra bu okullara kafalarına gŒre hoca gŒnderildi diyen Esnaf, Vakıf GŒnŒllŒsŒ E11 bu okulların Ak Parti iktidarı ile yeniden diriliŒsŒrecine girdiğini, baŒarılı ve imanlı bir gençliğin buralarda yetiŒtiđini belirtmektedir. Bu okullara gereğinden fazla bir Ğkilde kaynak aktarıldığı ve diğer okul tŒrlerine haksızlık yapıldığı eleŒtirilerine katılmayan Vakıf YŒneticisi, Yazar E21, TŒrkiye“deki Ğlami kesimin refah dŒzeyinin artmasıyla birlikte halkın bu okullara ciddi kaynaklar sağladığını belirtmektedir. “Yani dolayısıyla çocuklar bir Ğeğden geri kalmıŒ olmuyor imam hatip okullarına giderek. Artı birçok Ğeğ kazanmıŒ oluyorlar hem dini hem pozitif bilgiyi alarak. (...). ğu anda gŒrebildiđim kadarıyla genel olarak bŒyle midir bilmiyorum ama çevremde gŒrdŒđŒm kadarıyla diyebilirim ki imam hatip okullarındaki eğitim diğer okullardan daha iyiymiŒ gibi geliyor.” diyen 1978 doğumlu Yayınevi EditŒrŒ E20“ye için ise Ğnam-Hatip okulları ciddi bir eğitim imkanı sağlamaktadır.

Ğnam hatip okulları uzun bir sŒre yetim bırakıldı. Özellikle 28 ğubat sŒrecinden sonra bu okullara, kafalarına gŒre hocalar gŒnderildi. MŒmkŒn mertebe imam hatipleri sulandırmaya çalıŒırlar. Ama Ğimdi imam hatiplerin bir vizyona sahip olduğunu dŒđŒnŒyorum. Bu iktidar ile birlikte yeniden bir diriliŒsŒrecine girdi bu okullar. Hatta Özel imam hatip okulları açıldı. BaŒarılı ve imanlı bir gençlik yetiŒiyor buralarda. Ben buna inanıyorum. Olması gereken de budur. Bazı imam hatiplerde 2-3 dil eğitimi veriliyor. (E11)

Yani bu noktada devletin ben sanıldığı gibi çok ciddi kaynak aktardığı kanaatinde değilim. Gerçeği yansıtmadığını dŒđŒnŒyorum. Ama medyada ve siyasilere ağızlarında sŒrekli bir imam hatip olması, proje okulların açılması falan bunu dŒđŒndŒrtŒyor. Ğnam hatiplerin bazılarında belli bir sıçrama yaŒandı. Ama bu sadece devletin katkısı ile ilgili bir durum değil. TŒrkiye“de Ak Partinin iktidara gelmesi ile birlikte insanlarda ekonomik anlamda farklı bir eĒđi aĒma durumu ortaya çıktı. Orta sınıfın ŒstŒnde bir Œst sınıfa geçme durumu oldu. Bu insanlarda genellikle çocuklarını imam hatiplere gŒnderiyorlar. Dolayısıyla TŒrkiye“deki refahın artmasıyla orantılı bir Ğeğ bu. Hali vakti yerinde olan o insanların, o okullara katkı sağlamasıyla, yŒnlendirmeleriyle ortaya proje okullar ve imam hatiplerde bir kalite, imkân geniŒiđi ortaya çıktı. Bu biraz muhafazakâr kesimin ekonomik olarak geliŒmesiyle alakalı bir durum. Ğnam hatiplere

aktarılan paranın önemli bir kısmının ben devlet dışı kaynaklar tarafından aktarıldığını düşünüyorum. (E21)

“Çocuk İmam-Hatip”te belki tam dindar bir nesil olarak yetişmese bile ne oluyor, en azından Kur’an, Peygamber hakkında az çok bilgisi oluyor” diyen Öğretmen, Dernek Yöneticisi E22, “Bu anlamda dindar bir eğitim verdiklerini, en azından böyle bir talepleri olan insanların taleplerini karşılamak için çabaları olduğunu görüyoruz.” diyen Öğretim Görevlisi K05, “Ben imam hatip okullarını bir dal, bir imkân olarak görüyorum. Halkın bir kısmı, belki büyük bir kısmı bu tür okulları tercih ediyorlar. Bu tür okullara ihtiyaç duyuyorlar. Devlette nasıl meslek lisesi’ne ihtiyaç duyuluyorsa, imam hatip okullarına da ihtiyaç duyan kitlenin ihtiyacına cevap vermek için olanak sağlıyor.” diyen 1985 doğumlu, Öğretim Görevlisi K06’ya göre bu okullar bir ihtiyaç ve sağladıkları eğitimle de bu ihtiyaca cevap üretmektedirler.

Şu anki uygulamada mesela her yerde diyelim ki birkaç İmam Hatip var. Hemen hemen her mahallede İmam Hatip var. Bu şekilde olması insanlarda belki de uzaktaki bir normal ortaokula göndermektense yakındaki bir imam hatibe gönderme tercihi doğuruyor. Çocuk İmam Hatip’te belki tam dindar bir nesil olarak yetişmese bile ne oluyor, en azından Kuran, Peygamber hakkında az-çok bilgisi oluyor. Bu çocuk ileriki hayatında en azından bunların farkında olarak büyüyor. Dolayısıyla bu hedefi gerçekleştirmeye yönelik olduğunu düşünüyorum bunların, özellikle İmam Hatiplerin olmasının ve sayılarının artmasının.(E22)

Şu anda benim çevremden gördüğüm, benim oğlum mesela şu anda Çeye gidiyor, orta öğretimde imam hatibe gidiyor ve ben hani iyi ve kaliteli olduğunu düşünüyorum. Kaliteli bir eğitimin verildiğini düşünüyorum, çevremden de zaten gördüğüm kaliteli bir eğitim verildiği yönünde. Arkadaşla da konuştuğumda benden daha önceki dönemlerde çocuklarını okutan veliler bunlar, hatta beklemedikleri düzeyde iyi bir dini eğitimin verildiklerini belirtiyorlar, din derslerini takip ettiklerini neler öğretildiğini gördüklerinde. Mesela seçmeli dersleri, imam hatibe göndermiyorsa bile normal bir okulda seçmeli din derslerinin çocuğuna verildiğini ve orada öğretilenlere hayret ettiğini, ciddi bir verim aldığını ve kaliteli olduğunu belirtiyordu. Bu anlamda dindar bir eğitim verdiklerini, en azından böyle bir talepleri olan insanların taleplerini karşılamak için çabaları olduğunu görüyoruz. (K05)

Ben imam hatip okullarını bir dal, bir imkân olarak görüyorum. Halkın bir kısmı, belki büyük bir kısmı bu tür okulları tercih ediyorlar. Bu tür okullara ihtiyaç duyuyorlar. Devlette nasıl meslek lisesi’ne ihtiyaç duyuluyorsa, imam hatip okullarına da ihtiyaç duyan kitlenin ihtiyacına cevap vermek için olanak sağlıyor. Belki tabii siyasilerin veya iÇe cumhurbaşkanının bu okullardan mezun olması bu okullara artı bir ilgi ve alaka gösterilmesine neden oluyor. Devlet tarafından belki sayıları ihtiyaçtan daha da fazla arttı bunun sayesinde ama temelde bence bir ihtiyaç ve bu ihtiyacın karşılanması için var bu okullar. Yani mesela ben kendimden örnek vermem gerekirse ben o zaman ihtiyaç duyuyordum imam hatip okullarına gitmeyi, bir istek vardı bende, ama iÇe o zaman imam hatip okullarının engellenmesi gibi durumlardan dolayı mesela bir çekingenlik olması ben de gidememişim. Şimdi bu çekingenliklerin hepsini ortadan kaldırdı iktidar. (K06)

Nicelikteki ArtıŒ, Nitelikteki Düşük

Bu okullardaki hızlı artışı bu okulların niteliklerinde ciddi düşüŒeneden olduğu, bu şekilde bu okulların değersizleştirildiği, siyasilerin bu okullara ciddi imkânları sağladığı ama nitelik olarak bu okulların imkânlara cevap veremediği görüşümlerin bir kısmı tarafından paylaşılmıştır. “İmam Hatipler çok açılıyor, buna gerek var mı yok mu, vakıf olduğum kadarıyla çok talep yok”, “valla 10- 15 tane imam-hatibin dışında imam hatipler için çok iyi şeyler söyleyemem”, “sayıları çok ciddi manada arttı, imkânları arttı ama puanları iyi olan imam hatipler dışında eğitim verildiğini düşünmüyorum.”, “İmam-hatipler değersizleştiriliyor”, “sayıyı çoğaltarak verim ve değerini düşüdüklerini düşünüyorum gibi cümlelerle bu ortak görüşleri aktarabiliriz. Vakıf Yöneticisi E01, Dernek Genel Bağkanı E14, Hukuk Öğrencisi, Vakıf Gönüllüsü E17, Mimar, Dernek Yöneticisi K03 bu doğrultuda görüşleri ifade etmişlerdir.

İmam hatiplerin çok sayıda açıldığı söyleniyor. Gerçekten buna talep var mı yok mu? Bunu bilemiyorum. Benim vakıf olduğum kadarıyla çok talep yok. Ancak siyasetin etkisini gördüğümü söyleyebilirim. İnanlarda eskiden imam hatipten kaçarak bir yerlere gelme düşüncesi varken, İmdi imam hatipli olarak bir yerlere gelme düşüncesi var. Konjonktüre bağlı. Yani yarın nasıl diyeyim, siyasi irade değişimi çölsa bahsedilen talebin kesilebileceğini düşünüyorum. (E01)

Bu konuda sadece devletin çabası, gayreti bir şey ifade etmiyor. Halk olarak, eğitimciler olarak, Müslümanlar olarak bir bilinç, bir çür kazanma yoluna gitmeliyiz ki istenilen gayeye ulaşabilelim. Bu noktada hiçbir gayretin olmadığını söylemek de nankörlük olur. Benim oğlum da imam hatipte okuyor. Bir şeyler yapılmaya, bazı değerler kazandırılmaya çalışılıyor. Bu yönde çaba gösteren, efor sarf eden eğitimciler de mevcut. Ama yeterli seviyede, istenilen düzeyde değil maalesef. Maddi anlamda okulların düzenlenmesi, eğitimin daha iyi yapılabilmesi adına binaların, bahçelerin güzelleştirilmesi çalışmalarını önceki dönemlere çok çok iyi buluyorum. Ancak dediğim gibi eğitim açısından sıkıntılı durumlar var. Okulların denetlenmesi zor oluyor çünkü sayı çok. Bu noktada toplum olarak bize de işdüşüğüne inanıyorum. Eksikliği hep bir tarafta görmemek lazım. (E14)

Valla 10-15 tane imam hatibin dışındaki imam hatipler için çok iyi şeyler söyleyemem. Sayıları çok ciddi manada arttı. İu an sadece İstanbul’da yanlış hatırlamıyorsam 300 imam hatip okulu var, ki hala açılmaya devam ediyor. Devlet bu konuda çok fazla olanak sağlıyor, en güzel binalarda, en lüks yerlerde, iyi bütçeler ayrılarak açılıyorlar. Bununla beraber dünyevileşmenin veya maddi bolluğun getirdiği rehavetten midir bilmiyorum, puanları iyi olan imam hatipler dışında eğitim verildiğini düşünmüyorum. (E17)

İmam hatipler değersizleştiriliyor. Puanı düşük olan, bağla okula gidecek durumu olmayan öğrenciler buraları tercih ediyor. Bu şekilde bu okullardan baçar beklenemez. Sayıyı çoğaltarak verimi ve değerini düşüdüklerini düşünüyorum. Cahiyat mezunu öğrenciler imam hatiplere hoca olarak atanıyor. Birbirini takip eden bir bağarsızlık örnekleri bunlar. Orada iyi eğitim almadan mezun olanlar dolayısıyla bu okullarda yetişen gençlere de iyi eğitim veremiyor. Dediğim gibi bilinç ve ideal meselesi olarak değil sadece işolarak bakıldığı için verimde alınamıyor. Gerçekten Müslüman, dindar

kimlikte bir nesil yetiçirmek için ona iş olarak değil hayatınızın bir parçası olarak bakmanız lazım. (K03)

Öğretim Görevlisi K07, eskiden daha az Ğnam Hatip Okullarında kaliteli bir eğitim sistemi uygulanırken açıkçası Ğimdi bu kalitenin biraz düştüğünü gözlemlemekteyim diyerek nitelik-nicelik dengesizliğine vurgu yapmaktadır. Ğnam hatip ve ilahiyat okulları için çok ciddi bir kaygı içerisindeyim diyen Öğretim Görevlisi K08 de bu kurumların kalitelerindeki düşüğe değinmektedir.

Ak Parti hükümeti ile yıllarca süren yükseköğretim kurumlarına geçiş sınavlarında uygulanan katsayı sorununu çözmeleri yüksek öğretime geçiş noktasında imam hatipli öğrencilerin önünü açmaktı. Ğnam hatip okullarındaki sayının artması ve yükseköğretim kurumlarında üniversite sayısına bağlı olarak artan Ğahiyat fakülteleri bir anlamda buralarda eğitim kalitesinin de tartışılmasını beraberinde getirir. Eskiden daha az Ğnam Hatip Okullarında kaliteli bir eğitim sistemi uygulanırken açıkçası Ğimdi bu kalitenin biraz düştüğünü gözlemlemekteyim. (K07)

Ğnam hatip ve ilahiyat okulları için çok ciddi bir kaygı içerisindeyim. Mesela ben 2008 yılında üniversiteden mezun oldum. 2000’li yıllarda ilahiyatın bir popülaritesi, kalitesi vardı. Sayısalda en yüksek alan denildiğinde nasıl tıp geliyorsa akla, sözel denildiğinde zaman da ilahiyat geliyordu insanların aklına. Kaliteli ve bilinçli kişler giderdi buraya. Rastgele gidilen bir bölüm değildi. Ğu an sadece, kesin işbulurum diye gidilen bir bölüm oldu. Ğnam hatipler de bundan nasibini alıyor maalesef. Bu anlayışta okuyan ilahiyat öğrencileri mezun olup imam hatip okullarına hoca oluyorlar. Bu kalitesizlik, Ğursuzluk tabana da sirayet ediyor bu Ğekilde. Bence gelecekte dini anlayışve algılayış ile ilgili ciddi sıkıntılar çıkacak ortaya. EĞm, abim ve çevremdeki ilahiyatçıların bakış açmaları ile Ğu an yetişen yeni nesil ilahiyatçılara baktığım zaman farkı çok daha net olarak görebiliyorum. Bu konuda çok kaygılıyım. Ğahsen ben çocuğumu bu koşullarda imam hatip okuluna da ilahiyata da göndermem. (K08)

Eski Ğnam-Hatiplilik Yok

Ğnam hatiplerin son dönemlerinde eskiden var olan Ğnam-hatiplilik Ğuurunun, değişen öğretmen profili, veli, okul profili ve müfredat gibi sebeplerden dolayı verilemediği görüşü kendileri de imam-hatip mezunu olan Ğnam E08 ve Ğlami Yayınevi Yöneticisi E09 tarafından paylaşılmaktadır.

ğimdi ben kendi dönemimdeki imam hatip camiasına diğer okullara gittiğim zaman. Bizim dönemimizde öğretmenlerimize karş bir sevgi bir hayranlık vardı. Okulda ders bittiği zaman öğretmenlerimiz, öğrencilerimiz ders bittiği zaman nerelerde takılıyor nerelerde geziyor diye bizi takip ederlerdi. Bu çocuk sinema da mı, kızla parkta orda burada mı, kahvede okey oynamakta mı? Benim hafızım, benim din görevlim nerede diye takip ederlerdi. Öğrencilere sahip çıkmaya çalışlırdı. Veliler de hocaları desteklerdi. O nesilde bir amaç, bir gaye, bir dava meselesi vardı. Dava ne idi? Allah rızası idi. Cebimize harçlık koyan, bizlere yardımcı olan bir hocamız vardı. Halen gidip ellerini öpüyorum. Annemizden babamızdan daha ön planda görüyorduk onları. Neden? Çünkü bir rota çizdiler bize. Biz Ğu anda bir hedef, gaye için çalışyorsak onların bize bıraktığı iz doğrultusunda yapıyoruz bunu. Ğu anki imam hatiplere baktığımız zaman bir rotaya sahip değildir.(E08)

Ğnam Hatip mezunu olmam hasebiyle 80'den sonraki mezun kuğu ile sonraki mezunları arasında çok ciddi bir fark gözlemliyoruz. Yani eğitim müfredatının içeriği ile kalifiye öğretmenler ile biz ders iğiyorduk. Ama Ėu an görüyoruz ki müfredat çok zayıf. Ėnam hatipleri diğer okullardan ayıran çok az ders var. Yani iki üç tane, çok asgari bu. Bizim zamanımızda bu böyle değildi. Ėahiyat ağırlıklı dersler de bugün çok azaldı. Onların azalması ile beraber iyi eğitimcimiz de yok. En büyük sıkıntımız da o. (...). Yani imam hatip politikası, ilahiyat politikası çok zayıf. Bizim zamanımızdaki o Ėeyi ne yazık ki göremiyoruz. (E09)

Ehli Sünnet Dığıve Deist Görüğle

Ğnam- hatip okullarında Ėlam'ın kabul edemeyeceği görüğlerin öğretmenler ve öğrenciler arasında ciddi bir manada arttığı ve bunun ciddi tehlikeler içerdiği görüğme grubunun bir kısmı tarafından dile getirilmiştir. Yazın bizim Kur'an kurslarındaki kızlarımız imam-hatip'e gittiği zaman, gelip bana, ya hocam bizim hocamız bağörtüsü olmadan da Kur'an okuyabilirsin gibi Ėeyler söylüyor, diyen Ėnam-hatip E08'e göre ehl-i sünnet itikadı Ėu anda yıkılmaktadır. "Bu 1800'li yıllardan beri din ile bilim çatığırmı çatığmazmı, durumuna düğnemek lazım bence. Ben bir ara Sait Halim PaĖaya çalığtım. Onun hakikaten düğüneleri çok güzeldi yani. Bilimini alalım gerisini almayalım gibi durumlar vardı. Belki Ėlam'ın bu gibi Ėeylerle çatığmadığını göstermek için mezcetme gibi bir Ėey yapılmığolabilir. Ama iğe eğer yeteri kadar iyi eğitim vermezsek çocuk sorguluyor bunu. Deist oluyor sonra hocam çocuk. Çocuk bir Ėey öğreniyor, diyor ki ya sizin bana anlattığımız dinde bu yok ki." diyen Moleküler Biyoloji ve Genetik Öğrencisi, Vakıf Gönüllüsü E06 Ėnam-hatiplerde sağlıklı bir eğitimin verilmesi gerektiğini çocukların uçlara düğmesine engel olunması gerektiğini vurgulamaktadır. Benzer düğüneleri, son dönemlerde artan Kur'an Müslümanlığı düĖünésinin sakıncalarıyla ilgili dile getiren Ėahiyat Öğretim Görevlisi K01 bunu ciddi bir tehlike olarak görmektedir. Benzer görüğleri Vakıf Yöneticisi E05 de dile getirmektedir.

Ėahiyatlara gelecek olursak. Maalesef farklı bir zihin çıkıyor ilahiyatlardan. Temeli imam hatiplerden alamıyor. Farklı insanlar da oluyor tabi bunların içerisinde. Deist insanlar oluyor mesela. Ėnam hatiplerde bir deizm akımı var mesela. Ėnsanlarda bir boğuk var ve bu boğuk doldurulamadığı zaman böyle bir Ėey ortaya çıkıyor. Bunlar ilahiyatı seçip orada da kendilerini bu yönde beslerlerse farklı Ėeyler ortaya çıkar tabi. (E05)

Yazın bizim kuran kurslarındaki kızlarımız imam hatibe gittiği zaman, gelip bana, ya hocam bizim hocamız bağörtüsü olmadan da kuran okuyabilirsin gibi Ėeyler söylüyor diyor. Teferruatır diyor. Artık bizim içimize kadar sokulmuğbir durum var. Böyle din kültürü öğretmenleri yetiğniğ Bu iktidarın böyle Ėeylere bu tür olaylara fırsat

vermemesi lazım. Fırsat veriyor. Ehlisünnet itikadı Çi anda yıkılmakta. Sahip çıkılmamakta. Çünkü neden? Davamız olmadığı için. Davası olanlar, belli noktalara gelip adamlarını yerleÇiriyorlar. Nesil kayıveriyor zeminden. (E08)

Yenilenme dönemi ile birlikte iÇe son 200 yıldır artık iÇe kaynaklara dönüÇvesaire. Çki kaynağı esas almaya ve buna göre bir din algısı oluÇurma. Buna göre bir peygamber algısı oluÇurma hatta sadece Kur'an'ı kabul etme hadislerinde kenara atılması böyle bana çok pozitivist geliyor çok böyle sahih olanın aranması çabası, aslında kanıtlanabilir olanın arama çabası gibi geliyor. Ama bu sahih olanın arama çabasının da gerçekten sahih olanın aranması gibi bir Çey gibi gelmiyor bana. Bunun bir adım sonrasının Kur'an'ın intikaline dair bir sorgulayıÇa -ki bazı noktalarda gittiler bazı ilahiyatçılar buna- götürmeyeceği ne malum. Bunun çok sağlıklı bir gidiÇat olduğunu - bu parçalanmanın- düÇünmüyorum. Biz bu parçalanmayı ilahiyatlarda görebiliyoruz ve bunun bizi sağlıklı bir yere götürebileceğini düÇünmüyoruz. Bunu aÇmaya çalıÇıyoruz kendi kiÇsel çabalarımızla. ÇÇe özel dersler yapıyoruz öğrencilerle. Mesela iÇe eser-kitap tanıtımı falan yapıyoruz. Onlar üzerinden, iÇe bunu vermeye bu parçalanmıÇığı bütün olarak bakmayı kazandırarak öğrencilerde kiÇsel çabalarla aÇmaya çalıÇıyorum Çahsen kendi adıma yani. Ama genel olarak ilahiyatların tavrı budur diyebileceğimiz bir Çey değil maalesef bu parçalanmıÇık her konuda var. Çok temel ve katı bir Çekilde sınırları çok belli Çlami bilgiler veriliyor.(K01)

4.1.5.2 Proje Okullar

Proje okullar, sayıları son dönemde iyice artan, Çman-hatipler içinden seçilmiş olan okulların çok daha fazla imkâna sahip olduğu, öğretmen kadrosunun nitelikli bir Çekilde oluÇturulmaya çalıÇıldığı kurumlar. Bugün büyükÇehirler dıÇında her Çr'de sadece birer taneye rastlanılan bu okulların sayısı her geçen gün artmaktadır. Bu okulların Çlamcılar tarafından nasıl göründüklerini anlamaya çalıÇtk.

Yani bugünün, bugünkü dini eğitimin umut verdiği noktalar var özellikle son yapılan Çey, benim çok hoşuna gitti. Bu noktada bazı Çnam-hatip liseleri, proje okulu yapıldı diyen Vakıf Eğitim Birimi Sorumlusu E18'e göre buralarda iyi projelerle güzel öğrenciler yetiÇmektedir. Bu proje okullarındaki öğrencilerin daha zeki daha baÇarılı olduğunu burada görev yapmakta olan kızlarından duyduğunu belirten 1965 doğumlu, Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E10 buralardaki öğrencilerin din eğitimine öncelik vermemelerinin sıkıntı olduğunu dile getirmektedir. Öğretmen, Dernek Yöneticisi E22 de proje okullar hakkında olumlu görüşle dile getirmiÇti.

Yani bugünün, bugünkü dini eğitimin umut verdiği noktalar var özellikle mesela son yapılan Çey, benim çok hoşuma gitti. Bu noktada bazı imam hatip liseleri, proje okulu yapıldı. Burada özellikle idarecinin, kendi istediği iyi öğretmeni seçme noktasında olsun ya da okula tanınan imkânlar olsun, çünkü gidip ziyaret ettiğimiz yerlerde oldu, bu anlamda proje imam hatipleri, gerçekten iyi projeler var, cidden güzel kardeÇlerimiz yetiÇiyor. Yani bu anlamda bir umudumuz var, bunun için ama daha çok çalıÇmak

lazım. Kaliteyi daha da arttırmak lazım ki istediğimiz noktaya gelebilelim, hem maddi hem manevi olarak güçlü olabilelim. (E18)

Benim iki tane kızım. Ökisi de Çu anda Önam hatiplerde görev yapmakta. Ökisinin de görev yaptığı imam hatipler, özel okul gibi dediğimiz okullar. Özel okul değil de proje okulu dediğimiz okullardan. Onlardan aldığım bilgiye göre ki bir tanesi daha önce devlet okulunda da görev yapmıştı. Bu proje okulundaki çocukların biraz daha zeki olduğu. Daha başarılı oldukları kanaatindeler. Ancak bu okulların da Çöyle bir sıkıntısı var, burada okuyan öğrencilerin din eğitimine öncelik vermedikleri görülmekte. Yani Öahiyat Fakülteleri yerine başarı alanlarda eğitim almak istiyor çocuklar. Diğer bölümleri seçme noktasında daha istekli oldukları söyleniyor.(E10)

Son yıllarda proje okullarla, proje imam hatiplerle, kaliteli imam hatip öğrencisi yetiştiriyor. Çünkü bir topluma yön verenler, genelde başarılı öğrenciler olduğu için o başarılı öğrenciler genelde Fen lisesi, Anadolu Lisesi'ne gidiyorlardı. Ama bu proje okulları ile o başarılı öğrencilerin de imam hatip okullarında okuyarak en azından Kuran'ını bilen, Peygamberini bilen namazını kılan öğrenciler olarak yetiştirebiliriz. Belki Çu an sayı her yerde bir tanedir ama bu belki ileride daha da artacaktır. Yani hedef böyle devletin ya da hükümetin resmi politikalarını gerçekleştirebileceği bir din adamı değil de içte dinini bilen nesil yetiştirmek olduğunu düşünüyorum. (E22)

Ben açıkçası çok doğru bulmuyorum özel kolejlerin yapmış olduğunu devlet yapmış oluyor ve bu fırsat eşitsizliğini artırıyor diyen 1988 doğumlu Vakıf Yöneticisi E19 proje okulları olumlu bulmadığını belirtmektedir.

Yani Çöyle söyleyeyim, özel okullardan çok farklı düşünmüyorum. Yani özel kolejlerin yapmış olduğunu devlet yapmış oluyor. Ben açıkçası çok doğru bulmuyorum. Bu fırsat eşitsizliğini artırıyor. Proje okulu diye bir kavram olmamalı bence. Herkes eğitimde eğitim görebilmeli. Proje okuluna gidemeyen öğrenci bir şey kaybetmemiş olmalı. Onun için özel okulların farklı bir versiyonu olarak görüyorum. (E19)

4.1.5.3. Öahiyat Fakülteleri

Öahiyat fakülteleri sayıları son yıllarda ciddi bir şekilde artan kurumlardan biri. Bugün Tunceli ili dışında her yerde Öahiyat fakülteleri bulunmakta ve ciddi bir öğrenci ve akademisyen potansiyeli taşıyor hale gelmektedirler. Öahiyat fakülteleri üzerinden de ciddi tartışmalar yapılmaktadır. Görüşme grubuna bu kurumlar hakkında ne düşünüyorsunuz, diye sorarak bu kurumlar hakkında genel görüşlerinin ne olduğunu anlamaya çalışıldı.

Müfredatları Ciddi sıkıntılı

Temelde müfredatından kaynaklanan sıkıntıyla birlikte İlahiyat fakültelerinin yaşıyor olduğu açmazı güzel bir şekilde dile getiren kendisi de İlahiyat fakültesinde Öğretim Görevlisi olan K01'e göre müfredatlarda temel İslami bilgiler ve fıkıh katı bir şekilde sunulmakta, irfani yön, tasavvuf ihmal edilmektedir ve bunun öğrenciler üzerinde olumsuz etkileri olmaktadır. İrfani yön verilmeyince de cezbediciliği olmuyor, öğrenciler cazip görmüyor sunulan bilgileri.

İlahiyat müfredatı şu anda temel İslami bilimlere yönelmiş durumda. İslam felsefe ve din bilimlerinin bir ara kaldırılması bile gündeme geldi ki bu bizim geleneğimiz içerisinde çok var olan bir şey değil. Mesela mantık dersi şu an okutuluyorsa bile çok basit bir şekilde okutuluyor. Felsefe biraz insanları dinden uzaklaştıran bir şey olarak görülüyor, din felsefesi olsa bile. Bu anlamda böyle daha çok İslam Hukuku, Hadis gibi daha literal olanının kazandırılmasına dönük bir şey var. Ama mesela bir hadis, bir fıkıh usulüne ciddi kafa yormak ciddi bir teorik çerçeveye sahip olma söz konusu olmalı. Bunun verildiğini, bu düzeyde usul anlamında ciddi bir şey olduğunu düşünmüyorum. Bir de giderek daha metafizik olandan uzaklaşma durumu bu hem felsefenin dışarı çıkarılması hem de mesela tasavvuf ne kadar yer ediyor ilahiyatlar müfredatında. Merakı olmayan mesela gerçekten tasavvuf eğitimi alabiliyor mu? Bu irfani tarafın da biraz dışarıda bırakılması sanki söz konusu. Hâlbuki bunların hepsi birlikte bu geleneğin ana damarları. İrfani olan da kelami olan fıkhi olan kadar değerli. Ben ilk bölümde hani cezbedici olamıyoruz, zamanı yakalamıyoruz derken de buradan yola çıkmamız gerektiğini düşünüyorum. Yani biz katı fıkhi bilgiler şeklinde sunuyoruz İslam'ı. Bu da onu çok tekdüze ediyor. İrfani yönün cezbediciliğini göz ardı ediyoruz.(K01)

Sayı-Kalite Dengesizliği

Sayılarındaki artış ile birlikte İlahiyat fakültelerine artan sayıyla birlikte kalitelerinde düşüş olduğu eleştirileri yöneltilmektedir. “Ama ilahiyatların çok fazla olması ne manaya gelir bilmem. Kalitenin yükselmesi gerektiğine inanırım. Yani o kalite var mıdır onu bilmem. İnsanlara din öğreten imam, müezzinler, müftüler veya din dersi hocaları bunların uğraş alanı insandır. Bunların psikoloji, sosyoloji, dünyanın gelişimini çok iyi bilmeleri lazım. İlahiyatların Arapçayı halletmeleri lazım” diyen Yayınevi Sahibi, Yazar E02, ilahiyat fakültelerinin ve öğrencilerinin kendilerini geliştirmeleri gerektiğini savunmaktadır. Vakıf Eğitim Birimi Sorumlusu E18 de, “Çünkü çok fazla sayıda ilahiyat fakültesi açıldı bu da şöyle bir soru iğreti aklıma getiriyor. Bu İlahiyatlarda ne kadar sağlıklı eğitim verilebiliyor, buradan çıkanlar ne kadar sağlıklı bir din algısına sahip olabiliyor, dini ne kadar gerçekten hem hissederek hem yaşıyarak hem de bilerek hayatlarında tatbik edebilecekler ve

insanlara bunu gösterebilecekler, diyerek artan sayının kalitede ne gibi etkileri olabileceği ile ilgili soru iÇaretlerinin olduğunu belirtmektedir.

gimdi ilahiyat farklı ama neticede imam hatipli liselidir. Neticede yarıÇa, sınava girer. Kazanırsa üniversiteye girer. O bir yarıÇır kazanabilen kazansın. Çocuğunu oraya gönderen göndersin. Ama ilahiyatların çok fazla olması ne manaya gelir bilmem. Kalitenin yükselmesi gerektiğine inanırım. Yani o kalite var mıdır onu bilmem. Çınsanlara din öğreten imamlar, müezzinler, müftüler veya din dersi hocaları bunların uğraÇalanı insandır. Bunların psikoloji, sosyoloji, dünyanın geliÇimini çok iyi bilmeleri lazım. Çahiyatların Arapçayı halletmeleri lazım. Çahiyat mezunu birinin özel gayreti yoksa Arapçayı bilemez bile. Bu en büyük eksiktir. Din adamları sınıfı toplumun maneviyatını inÇa eden sınıftır. Bunların çok bilinçli, kültürlü, dünyada olup bitenleri anlayanlar olması lazım. Sayı çokluğu bu iÇ halletmez. Kalite var mı yok mu dersden ben o noktada biraz kuÇuluyum. (E02)

Çahiyatlar noktasında baktığımız zaman da sadece Çöyle bir eleÇtiryapabilirim ilahiyat fakültelerine. Çok fazla ilahiyat fakültesi açıldı Türkiye'de. Eskiden baktığımız zaman biraz daha azdı ama biraz daha özdü bu anlamda. Çu anda çok fazla sayıda ilahiyat fakültesi açıldı bu da Çöyle bir soru iÇareti aklıma getiriyor. Bu Çahiyatlarda ne kadar sağlıklı eğitim verilebiliyor, buradan çıkanlar ne kadar sağlıklı bir din algısına sahip olabiliyor, dini ne kadar gerçekten hem hissederek hem yaÇayarak hem de bilerek hayatlarında tatbik edebilecekler ve insanlara bunu gösterebilecekler. Böyle bir soru iÇareti var yani Çahiyatların bu kadar açılmasından ziyade, keÇke sayısı 20-25 ile sabit kalsaydı da hocaları daha iyi olsaydı, öğrenciler daha seçkin bir Çekilde yetişmiÇ olsalardı.(E18)

Ayrıca Vakıf Yöneticisi, Dergi Editörü E01, Hukuk Öğrencisi, Vakıf Gönüllüsü E17 ve Mimar, Dernek Yöneticisi K03 de Çahiyat fakültelerinin ciddi bir Çekilde nitelikten yoksun olduklarını vurgulayarak “Çahiyat fakültelerinde ilim yok”, “Kuran okumamıÇ hayatında bir kere hatim yapmamıÇ adamlar”, “Doğru düzgün Arapça bilmiyorlar”, “Çahiyat fakülteleri kapatılmalı”, “Bize din alimliği yapmalarını doğru bulmuyorum” gibi terkiplerle Çahiyat fakültelerini ciddi bir Çekilde eleÇtirmektedirler.

Çahiyat fakültelerinde bir parçalanmıÇık resmi var. Elbette ki ihtilaflar olur ama ilahiyat fakültelerinde daha çok teolojik konularda bir tartışmanın, çekiÇmenin olduğu kanaatindeyim. Mezun olanların Arapça yeterlilikleri konusunda da Çıphelerim var. Çlami ilimleri kaynağından okuma hususunda yetersiz olduklarını düşünüyorum. Bunlar yetkin ilahiyat öğrencilerinin yetişmesine engel. (E01)

Nurettin Yıldız'ın dediği bir Çey var: Çahiyat fakültelerinde ilim yok, diye. Felsefi bilgi sunuluyor daha çok. Sağlam bir alt yapı olmadan bu iÇere girilince netice pek parlak olmuyor tabi. Kuran okumamıÇ hayatında bir kere hatim yapmamıÇ adamlar çok önemli konularda çok önemli laflar edebiliyor mesela. Çok büyük bir afettir bu. Bu zamanın afeti budur. BaÇına takkesini geçiren kendisini âlim zannedebiliyor. Sahabenin konuÇmaya çekindiği ağır mevzuları, buradaki hocalar, aralarında muhabbet konusu yapabiliyorlar. Doğru düzgün Arapça bilmiyorlar ama bugün bacak bacak üstüne atıp, tartışabiliyorlar bu derin mevzuları. (E17)

Çahiyat fakülteleri kapatılmalı diyen bir yazarımız vardı. Ona katılıyorum ben de. Çünkü yurtdıÇında baktığımız zaman bunlar daha çok teoloji yani din ilimi üzerinden yürüten fakülteler. Ama bizdeki ilahiyat fakülteleri daha çok Çlami ilimler fakültesi

gibi çalışıyor. Ve buradan mezun olanlar bizde din görevlisi oluyor. Bizim dinimizde herkesin üzerinde tebliğ ve irşat görevi var. Yani onların bize bu anlamda bir din alimliği yapmasını doğru bulmuyorum açıkçası. Sayılarının bu kadar artması da kalitenin düşmesine sebep oluyor bence. Gençlerin buraları tercih etmesinin nitelikli eğitimden ziyade mezun olduktan sonra atamaların çok olmasından kaynaklandığını düşünüyorum. Çok kolay atanıyorlar diye tercih ediliyorlar. Yoksa bu bir ideal değil. Buraları tercih edenlerin, Müslümanlığı yaymak, tebliğ etmek, gençler yetiştirmek, ümmet bilinci oluşturmak gibi hedeflerinin olduğunu düşünmüyorum.(K03)

Son olarak İlahiyat fakültelerinin halktan uzak bir görüntü verdiği ile ilgili eleştirilerin de olduğunu görüyoruz.

İlahiyat fakülteleri ise halka ulaşmıyormuş gibi geliyor nedense, daha böyle akademik kalıyorlar gibi geliyor. Akademik çerçeve içerisinde kalıyor. Yani bir çerçeve içinde tartışmalar, görüşer dönüyor yani hatta bir ilahiyat sınıfı oluşturulmasını veriyor ama halka ulaşmıyorlar. (K05)

Genel bir soru. İlahiyat fakültelerini çok uzun süredir görmüyoruz. Veya ben görmüyorum. Söyleyebileceğim çok fazla bir şey yok. Televizyondan görüyoruz bazen. (E07)

4.1.5.4. Devletin Göstediği Bir Din ve Din Adamı Yetiştirme Amacında Kurumlar Oldukları Eleştirileri

1948 CHP yönetimi tarafından açılan İmam-Hatip yetiştirme kurslarına kadar götürülen İmam-Hatip okulları tarihi, özellikle muhafazakâr kesim tarafından devletin istediği bir din ve din adamı yetiştirme (aydın din adamı) eleştirilerine kuruluşundan günümüze kadar maruz kalmaktadır. Çete İslami eğitime uygun olmayan bir müfredat, bir okul yapısı, öğretmen ve yönetici profili gibi birçok konuda bu kurumlar eleştirilere maruz kalmıştır. Bu eleştiriler hakkında neler düşündüklerini anlamak amacıyla görüşme grubuna bu eleştiriler hakkında ne düşündükleri sorulmuştur.

Haksız, Çarpık Eleştiriler, Halk Birçok Şey Kattı

Görüşme grubunun büyük bir kısmı için bu eleştiriler haksız, çarpık eleştiriler olarak yorumlanmıştır. Bu amaçla açılan kurumlar olmuş olsalar bile halkın kendinden bu kurumlara birçok şey kattığı ve ihtiyaç duydukları din eğitimini bu kurumlar sayesinde aldıkları genel görüş olarak kabul edilmiştir. “Bir mühür bir müdür bize verin yeter inancıyla halkın İmam-hatipleri ihya ettiği ortak olarak paylaşılmıştır.”

Bu kurumların aslında bu amaçla kurulmuş olduğunu kabul eden ve devletin dine ve dini eğitime darbeler vurduğunu belirten 1979 doğumlu, Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E04'e göre halk devlete çok da karışık olmadan İmam-hatipler ve STK'lar ile dini eğitim ihtiyacını karşılamış ve bu sayede Tayyip Erdoğan'ı yetiştirmiştir. Yani halk devleti yenmiştir. Diyanet Genel Başkanlığı'na da bu eleştirileri yöneltebileceğimizi belirten Vakıf Eğitim Birimi Sorumlusu E18 fakat çok kaliteli insanların bu kurumlardan yetiştiğini belirtmiştir. "Belki CHP ilk bunları açtığında zihniyet oydu. Ama Çanakkale ile öyle bir zihniyeti olduğunu düşünmüyorum. Yani hani en başta dindar nesil yetiştirmek ve bunun bir yolu da resmi olarak yapılacaksa okuldur" diyen 1984 doğumlu, Öğretmen, İslami Dernek yöneticisi E22'ye göre de bugün bu eleştirilerin gerçekliği yoktur. Bu eleştirilerin pek gerçekçi olmadığı Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E10 ve Dernek Genel Başkanı E16 tarafından da dile getirilmiştir.

Yani aslında bu böyleydi zaten ama tam da öyle olmadı. Bizim halkımız hem devleti sever hem de dine darbe vurduğu için birazda intikam almak ister. Bu intikamda işe nasıl olur. Bu halk hiçbir zaman devletine karşı gelmemiştir. Silah çekmez. Dayakta yese yapmaz. Devlet yapılanması kuvvetlidir çünkü. Bu millet Orta Asya'ya kadar gidersek devletsizlik'in yıkımını görmüştür hep. Ana unsur devlettir. En kötü devlet devletsizlikten iyidir diyerek karşı çıkmamıştır. Ama dinini de bırakmamıştır. O arada devam ettiği için fırsatını buldukça dinini kuvvetlendirmiştir. Bu millet devlete karşı çıkmamış ama çaktırmadan STK'ları ile vakıfları ile kendi istediği şeyi de yetiştirmiştir. Bugün Tayyip Erdoğan bunun en büyük örneğidir yani. MTTB'nin şeyidir bu. Halk devleti yenmiştir. (E04)

İmam hatipler o niyetle açılmış olabilir. Ama gelişimine bakıldığında bu amaca hizmet etmediğini görebiliyoruz. İslam'ın lehine bir gelişme olmamıştır. Neticede eğitim programında dini alt yapıyı oluşturacak bilgiler verilmekte. Kişinin İslam'a yaklaşması gerçekleştirilmekte. Çocuk bozuk da olsa buralarda almış olduğu eğitimden dolayı inançtan kopamıyor. İmam hatiplerin böyle bir güzelliği var. (E10)

Ben o eleştirileri çok doğru bulmuyorum. Çünkü, CHP 46'dan sonra buna mecbur kaldı. Yani isteyerek, politik bir bilinç ile yapmadı bunu. Mecbur kaldığı için yaptı. Çok partili seçimlerde toplumdan destek almalıydı. Ve bu anlamda, toplumda dindar kimliği adına adımlar atılması gerekiyordu. Bunu kerhen yaptığı bir iş olarak görüyorum. Tabii köprü'nün altından çok sular geçti. Şu an bakıldığında, İmam hatip, ilahiyat gibi kurumlar çok farklı bir yerdeler. Dini eğitim ile alakalı ben genel olarak Çınu görüyorum; çok uzun bir zamandır yani 40'lı, 50'li daha sonra 70'li, 80'li yıllarda da bu hep böyle oldu. Toplumda, toplumun tamamı değil ama toplumun ciddi bir kesiminde çocuklarının eğitim gördükleri ortamların ve eğitim içeriğinin dini referans almasını istiyorlar. Böyle bir talep var. Dolayısıyla ben burada daha çok devletin ihtiyacından ziyade toplumun belirleyici olduğunu düşünüyorum. Ama tabii ki dönem dönem devletinde eğitime yansımaları oluyor. (E16)

Aslında baktığımız zaman, olayı Çıraya da götürebiliriz yani diyanet işleri başkanlığı da aslında bu niyet ve maksatla kurulmuş bir kurum. Geçmişte dönüp baktığımız zaman ancak biz Çınu görüyoruz özellikle imam hatiplerin önünün kesilmediği dönemlerde 28

ğubat öncesine baktığımız zaman, hakikaten çok kaliteli insanların imam hatip liselerine gittiğini, oralardan mezun olduğunu görüyoruz.(E18)

Sosyal hadiselerin zamanla farklı şekiller alabilip zamanla farklı anlaşılacaklarını belirten 1967 doğumlu, İslami Vakıf Halkla İlişkiler Müdürü E13, İmam hatipler için bugün devletin istediği dindar aydın tipini tesis eden bir kurumken yarın bağıkibir şeyden bahsedebiliriz diyerek bu kurumların farklılaştığını belirtmektedir. Bugün ülkenin bağında eleğtirilecek yönleri olmasına rağmen dua etmemiz gereken Cumhurbağkının imam hatip mezunu olduğunu aktararak bu kurumlara yapılan eleğtirileri çok doğru bulmadığını ifade etmiştir. 1966 doğumlu İmam-hatip mezunu, Sendika Yöneticisi, Yazar E23 “Tabii bu eleğtiriler çarpık, sosyal gerçeklikleri olmayan yaklaşımlar.” “Ama halk o kapıdan girdikten sonra sınırları zorladı, kendi arzusunu, tercihini iradesiyle birleştirerek İmam Hatip gibi ilk defa Cumhuriyet Türkiye'sinde şekillenen bir eğitim kurumu oluşturmuş oldu.” “Muhafazakâr kesim bunun farkında olduğu için yani devletin din üzerindeki baskısını İmam hatiplerle ağıbileceğine inandığı için ve dini bir canlanmayı bu kurumlarla gerçekleştirebileceği inancıyla sadece bir müdür ile bir mühür bize verin bütün İmam Hatibin binasını ve yapısını biz halledelim” diyerek halkın İmam-Hatipleri dini eğitim kurumları olarak inşa ettiklerini belirtmektedir. Öğretim Görevlisi K01 de “Yani evet belki devletin istediği bir din ve din adamı yetiğtirme araçları olarak açıldı bu kurumlar ama uygulamada bunun salt bu şekilde olduğunu söyleyemeyiz çünkü halk kendinden birçok şey kattı bu kurumlara” diyerek eleğtirileri pek doğru bulmadığını ifade etmiştir.

Sosyal hadiselerin tek rengi yoktur. Mesela namaz, oruç, ibadetler tek tiptir, tek renktir. Ama sosyal hadiseler çok renklidir. İmam hatip okulları da böyle. Yani ilk açıldığı süreçte verilecek cevapla bugün verilecek cevap aynı olmaz. Çünkü toplumsal bir süreç var ortada. (...). Bugün de mesela imam hatibin geldiği nokta konuşulabilir. İmam hatip bugün devletin istediği dindar aydın tipini tesis eden bir kurumken yarın başka bir şeyden bahsediyor olabiliriz. Neticede şunu da göz ardı etmemeliyiz. Bugün ülkenin bağında imam hatip mezunu, geçmişteki cumhurbağkanlarını ele alırsak gerçekten özlü, dua etmemiz gereken projelere imza atan biri var. Eleğtirilebilir yönleri olmakla beraber müspet yönleri de var. Ben şahsen eleğtirmek ile beraber doğrularını da desteklemek gerektiği kanaatindeyim. Adil tavır budur. (E13)

Tabii bu eleğtiriler çarpık, sosyal gerçeklikleri olmayan yaklaşımlar. İnsanlar eğitim alırken hem dünyayı daha iyi tanımak, varlıkla ilişkisini daha derinlikli anlama, oluşturabilme ve istifade edebilme hem de sosyal ilişkilerini, kendisine veya topluma dönük ilişkilerini bir ahlak çerçevesinde ya da inanç değerleriyle bariğk bir şekilde öğrenmek ister. Fakat Cumhuriyet'in ideolojik paradigması, Kemalist paradigma okumuğ olanını, çehirli olanın yönetici olanın din ile arasında ciddi bir mesafe oluşturması, bir miktar topluma yabancılaşması, bir yüzünü kendi toplumundan

dıġarıya, Batıya yönlendirmesi gibi bir dayatması oldu. Bütün bu dayatmalara rağmen insanların dine olan ihtiyaçları, dini eğitime, dini bilgiye, öğretmeye olan arzusu bitmek bir yana artmış. Ğnam Hatiplerin ilk açılıġ tek parti döneminde oldu ve olduġu zaman da bir ölüsünü defnedemeyecek, dua edemeyecek bir mahrumiyet oldu. Bu da hissedildiği için ve en azından dini eğitim ile ilgili talepleri sınırlı ve denetimli bir şekilde oluşturabilmek için bu kurumlar açıldı. Ama halk o kapıdan girdikten sonra sınırları zorladı, kendi arzusunu, tercihini iradesiyle birleştirerek Ğnam Hatip gibi ilk defa Cumhuriyet Türkiye'sinde Ğkillenen bir eğitim kurumu oluşturmuş oldu. Her askeri darbe, her vesayetın öne çıktığı dönemde tartışma konusu olan yine Ğnam Hatip oldu. Aslında Türkiye'de dini hayat ile ilgili, dini hayat ve devlet, dini bilgi ve devlet tartışması Ğnam Hatipler üzerindeki tartışma üzerinden okunabilir. Muhafazakâr kesim bunun farkında olduğu için yani devletin din üzerindeki baskısını Ğnam hatiplerle aġabileceğine inandığı için ve dini bir canlanmayı bu kurumlarla gerçekleştirebileceği inancıyla sadece bir müdür ile bir mühür bize verin bütün Ğnam Hatib'in binasını ve yapısını biz halledelim dediler. (E23)

Ğnam Hatip ve ilahiyatların geleneksel dini anlayışın farklılığı muhakkak. Hem kuruluşuyla alakalı, zaten dediğiniz amaçla kuruluyorlar ama Türkiye'de bu çizgide mi devam etti. Mesela ilk nesil ilahiyatçılar var. Enstitü mezunları, bu enstitü dönemi hocaları bir kısmı vefat etti, bir kısmı emekliye ayrıldı Ğı sıra. Enstitü hocalarının üniversiteden çekildiği bir dönem yaşıyoruz. Bunların yetiştirdiği talebeler var. Ğimdi onların yetiştirdiği nesil var bir de. Ğimdi baktığımız zaman bu ilk iki nesil özellikle biraz daha geleneksel çizgide devam etmişler. Yani her ne kadar kuruluş amaçları ilahiyatların, Ğnam Hatiplerin farklı olsa da insanlarımız bunu amacından kısmen farklı bir yere çektiler. Yani evet belki devletin istediği bir din ve din adamı yetiştirme araçları olarak açıldı bu kurumlar ama uygulamada bunun salt bu şekilde olduğunu söyleyemeyiz çünkü halk kendinden birçok şey kattı bu kurumlara.(K01)

Bir Kontrol Mekanizması Olmalı

Bir kontrol mekanizması olmalı. Çünkü din eğitimi devlet dışında verildiğinde uç durumlar doğurarak halkta ayrıġmalar yaratmaktadır diyen 1981 doğumlu, Öğretim Görevlisi K05'e göre dini eğitim devlet kontrolünde olmalı.

Yani bir kontrol mekanizması olmalı. Çünkü bu dini eğitimi veren başka yerlerde var, başka kişilerde de veriliyor ve bunların zamanla görüyoruz ki durumları çok uç noktalara gidebiliyor. Yani toplu zararlar oluşabiliyor, hem maddi hem manevi. Yani bunun devletin elinde olması benim için mantıklı, yani en azından bir kontrol mekanizması var, yani bir merkezden müdahale edilebilecek noktalar gözlenebiliyor. Eğer bunu devlet yapmazsa yapan birileri mutlaka çıkacak, ne yaptıklarını, ne ettiklerini kontrol edemeyeceğiz, bilemeyeceğiz. Ve ayrıca var zaten bugün de görebiliyoruz, bu kuruluşların hepsi birbirine düġman, bu farklı eğitim veren yerler. Yani hiç olumsuz bir şey olmasa bile iki kardeşibile birbirine düġman yapabiliyorlar, niye sen işte benim izlediğim yolu izlemiyorsun, sen dinden çıkmışın sen bu yoldan sapmışın, sen sapıksın diyebiliyor. Kendi kardeşine öz kardeşine bunu diyebiliyor. Yani Ğı anda da bu varken hani hiçbir zararı olmasa bile bu yerlerin birbirine düġman topluluklar oluşturabilirler. Yani ben burada Ğnu demek istiyorum en azından devletin bir kontrolünde bir dini eğitim bir dini bilginin bu farklılıkları bu cephe alışı önleyebileceği kanaatindeyim. (K05)

Çok Haklı Eleştiriler, Devlet Çözümlü Kurumlar

Eleştirileri haklı ve doğru bulduğunu belirten 1973 doğumlu, İslami Vakıf Genel Müdürü E15 ve Mimar, Dernek Yöneticisi K03 bu kurumları devletin eskiden itibaren ideolojisini aktarmak için kullandığını belirtmektedir. İmam hatiplerin, o gün ulus devlet anlayışı ile çakırmayacak bir din, bugün ise devleti, sistemi kutsallaştıracak bir dini anlayış vermekte olduklarını söyleyen Vakıf Genel Müdürü E15, eleştirileri çok haklı olarak görmektedir. Mimar, Dernek Yöneticisi K03 ise zaten iktidarın din algısı sorgulanması gereken bir şey iken, ne kadar doğru ne kadar yanlış bakmamız gerekirken onların öğretmeye çalıştıkları değerler daha çok sorgulamadan, elekten geçirilmeli. Devletin istediği din öğretiliyor hala. Eleştirilerde haklılık payı olduğunu düşünüyorum demektedir.

Çok haklı bir eleştiri.Yani bugün herkes imam hatiplerin, ilahiyat fakültelerinin neden açıldığını bilir. Yani bir dönem o ideolojinin eğitim projesidir bu. Siz bu eğitim projesini o ideolojiden bağımsız düşünemezsiniz ki. Yani her türlü eğitimsel eylemlerin bir amacı, sebebi vardır. (...). Temelde kendi anlayışlarına, ideolojilerine entegre bir dini eğitim verme amaçları vardı. Yani maalesef o anlayış bugün yine aynı sebepler ile Ak Parti iktidarı eliyle devam ettirilmekte. Devlet müdahalesi, devletçi bir refleks ile eğitim verilmekte. O gün ulus devlet anlayışı ile çakırmayacak bir din, bugün ise devleti, sistemi kutsallaştıracak bir dini anlayış verilmekte. Din siyasetin içine geçirilirse maalesef değerler yok olur. Ve sadece iktidarı ayakta tutma çabası içerisindeki bir ideolojiye dönüşür. (E15)

Ben hala öyle olduğunu düşünüyorum. Şu an imam hatiplerdeki müfredata baktığımda zaman hala devletin istediği din eğitimi veriliyor çocuklara. Hala 10 Kasımlarda Atatürk Çirleri okutuluyor yani. Zaten iktidarın da din algısı sorgulanması gereken bir şeyken, ne kadar doğru ne kadar yanlış bakmamız gerekirken onların öğretmeye çalıştıkları değerler daha çok sorgulamadan, elekten geçirilmeli. Devletin istediği din öğretiliyor hala. Eleştirilerde haklılık payı olduğunu düşünüyorum. (K03)

4.1.6. Neoliberal Eğitim Politikaları Eleştirileri

Eğitimin neoliberal eğitim politikaları doğrultusunda ilerlediği, piyasanın her şey üzerinde yönlendirici olduğu gibi eğitimde de en büyük yönlendirici olduğu, bugün eğitim alanında yapılanların piyasanın istekleri doğrultusunda yapıldığı en çok dile getirilen eleştirilerden biri Ak Parti eğitim politikalarına. Biz de çalışmadığımız grubuna ilk olarak “Ak Partinin eğitim politikalarının neoliberal eğitim politikalarıyla uyumlu olup olmadığını sorduktan sonra neoliberal eğitim politikalarıyla ilgili olarak görülen “Üniversite-Sanayi, Meslek Lisesi-Sanayi İşbirliği”, “Üniversitelerin girişileşmesi, girişletlerin Üniversiteleşmesi”, “IMF,

OECD, Dünya Bankası ve PISA gibi kuruluşların etkileri”, “Paralı/Parasız Eğitim, Özel/Kamusal Eğitim” gibi politikaları sorguladık.

Küresel Sistem Bu...

Dünyada bugün bir küresel sistem olduğu ve bu küresel sistem dışına çıkılmasının pek mümkün olmadığı, bu küresel sistemden de halkın pek çıkmak da istemediği ve dolayısıyla eğitimin de bu sistemin getirdikleriyle düzenlenmesinin, geliştirilmesinin gayet doğal olduğu görüşümüzün büyük bir kısmı tarafından paylaşılmıştır.

1976 doğumlu Esnaf, Dernek Gönüllüsü E12'ye göre Tayyip Erdoğan halkın isteklerini çok iyi okuyan bir siyasetçi ve halk çocuğunun çok para kazanabileceği mesleklerde okumasını istiyor ve o da bunu sağlıyor. “Yani zaten dünyadaki küresel sistem bu. Sadece Ak Parti ile alakalı bir durum değil. Bu sisteme karşı bir mücadele verilmeye çalışılıyor. Bu hususta çok da bir şey söylemek doğru olmaz. Çünkü direkt olarak Türkiye merkezli bir sorun değil. Küresel bir sorun. Temel dinamikleri bağkalarının elinde olan bir küresel dünyada Türkiye'nin bu politikalara tabi olması normal. 150-200 sene önce başlayan bir sorun, kuruluş sistemin köklerinin değişmesi gerekiyor. Belli güçlerin elinde, belli bir yörüngede yürüyor dünya. Bunun dışına çıkarak yaşamaya devam etmek ülkeler anlamında şu anki şartlar altında çok da mümkün değil” diyen Vakıf Yöneticisi E19'a göre sistem sorunlu ama bunun dışında hareket etme imkânı yok.

Tayyip Erdoğan toplumu çok iyi okuyan bir siyasetçidir. O'nun meşruiyetine inanan bir adam. Buna inanarak bunun gerekliliğini yerine getiriyor. Toplumun isteklerine duyarlıdır. Toplum neye duyarlı ise ona hitap ediyor. Ahmet amca, Mehmet amca çocuğunu çok para kazanabileceği mesleklerde okusun istiyor, Erdoğan da buna hitap ediyor. Temelde var olan dindar nesil söylemi aslında çok samimi bir söylem ama bunu gerçekleştirebilecek yetkinlikte bir toplum değiliz maalesef. Toplumun eğitecek öğretmenimiz yok bizim. (E12)

Bu soruya özgürlükler ve bunun çokli düzeyinde yaklaşırsak, özgürlük anlamında, tabii ilk dönemler liberalizmi andıran böyle şeyler oldu ama bence bunlar artı, olumlu şeyler. Yani şu anlamda söylüyorum bir tarafta tabiri caizse hani böyle kızıl, baskıcı bir şey var onun karşısına sen özgürlük ile alan açmaya çalışıyorsun. Zaten Ak Parti işte kendisini bu jakoben kemalistlere karşı, ordu içindeki ergenekonculara karşı, baskı odaklarına karşı Avrupa birliği politikalarıyla kendisini var etmeye çalışıyor, var olmaya çalışıyor. Dolayısıyla hani andımız, benzeri şeyleri, işte bunlar globali kimliğe aykırıdır dediği için kaldırmadı, bunlar işte insan haklarına karşı buna aykırıdır diye kaldırdı, Avrupa birliği uyum politikaları kapsamında bu adımlar atılabildi. Hani bunlar liberal politikalar

mıydı, evet liberal politikaları, Ak Parti zaten kendisini Ğlamcı bir parti olarak tanımlamıyor, ne de biz bu anlamda Ak Parti'yi Ğlamcı bir parti olarak tanımlıyoruz. Ak Parti kendi ifadesiyle muhafazakar-demokrat bir partidir. Ğlerinde hani dindar kimliği olan insanlar olduğu gibi, ne bileyim sosyalist de var, en azından geğmiĞ itibariyle, Kürt milliyetçileri de var. Ak Parti sonuçta kitle partisidir, Türkiye'nin de iki kiĞden birinin oyunu almıĞbir partiden bahsediyoruz. Türkiye toplumunu alın eleyin yarısını alın neyse odur Ak Parti. (E20)

Yukarda grĞlerini verdiğimiz 1978 doğumlu, Ğlami Yayinevi Yöneticisi E20'ye göre Ak Parti engelleri liberal politikalar altına sığınarak aĞbildi ve zaten Ak Parti'yi bir kitle partisi olarak görmemiz gerekmektedir Ğlamcı bir parti olmaktan çok. Vakıf Yöneticisi, Yazar E21 ise artık eğitimin, okulun çocuklar üzerinde çok bir belirleyiciliklerinin kalmadıklarından yola çıkarak küresel eğitim anlayıĞının okulda verilmesi bile medyayla, çevreyle, popüler kültürle verildiğini belirtmektedir. Bunun hazcı bir insan tipini doğurduğunu ve ister okulda veya evde vermeyin çocuk bunu alacaktır diyerek bu küresel sistemden kağıĞın mümkün olmadığını savunmaktadır. Küresel sistem vurgusunu Mimar, Dernek Yöneticisi K03'de de görmekteyiz.

Aslında bunların hepsi bana göre bir göz boyama. Türkiye'nin her yeri neo-liberal eğitim olsa ne olur olmasa ne olur. Hepsi aynı zaten, hepsi aynı kapıya çıkıyor (...)đu anda dünyada küresel bir eğitim anlayıĞ var. Doğuda da Batı da tek tip insan yetiĞiyor. Bunu istersen evde yap, ister okula gönderme sonuçta sizin medyanızla, çevrenizle, kültürel her Ğyinizle onu alır. Eğitim sadece okulda verilen bir Ğy değildir ki. Ğe orada insana bir tasavvur veriyorsun. Ğu an onun için dĞncesiyse, algısıyyla, kılığıyyla lafetiyle, televizyonuyla, medyasıyla, çizgi filmleriyle bir insan tipi yetiĞiriliyor. Hazcı insan tipi. Dolayısıyla ister okulda ister evde isterseniz hiçbir yere vermeyin bunu alacaktır o. Sonuç aynı. Sonuçta herkes havuzun içerisinde, orada farklı görünseler bile havuzdan çıktıklarında aynı formatta çıkıyorlar. (E21)

Yani buna kısmen katılıyorum. Yani içerisinde bulunduğumuz dönem, ne yazık ki modern, post-moderni de geğtik, biz dijital çağda yaĞyoruz yani. Dijital çağda her Ğy tüketim maddesi, dolayısıyla her Ğy kapitalist sistemin bir parçası. Yani bilgi de para da eğitim de... her Ğy tüketim maddesi. Her Ğyin bir piyasası var yani. Dolayısıyla, eğitimin de iğini dolduran dindar bir nesil amacı gerđekçi olmadığı iğerin mecburen iğerinde bulunduğumuz çağa ayak uydurmak zorunda kalıyoruz. Ğnk kendi oluĞurduğumuz bir sistem falan yok. O yüzden doğrudur yani, neo-liberal düzende ilerliyoruz. Genel dünya konjektrne bağlı olarak milli eğitimizde bu yönde ilerliyoruz. (K03)

“Yani eğitimin özel sektöre dönmesi, yani mesela örnek veriyorum özel kolejlerin açılması, özel eğitim kurumlarının ağılmasını ben bunu olumlu bir Ğy olarak görüyorum. Ğnk baktığımız zaman devlet büyük bir yapı, yani bu büyük yapı yeri geldiği zaman, belli hantallıkları doğal olarak beraberinde getirebilir” diyen Vakıf Eğitim Birimi Sorumlusu E18 ve “Tabi Ğindi bunu neo-liberal eleĞtirileri zelleĞtiriminin oranının artması ile birlikte gelen bir Ğy. Yani kamudan özele iĞlerin aktarılmasıyla ilgili gelen eleĞtiriler. Ğimdi Ğyle bir durum var zamanın gerektirdiği Ğyler var ve siz ister istemez bunları yapmak durumundasınız,

kaçamazsınız” diyen 1976 doğumlu, Memur K02 için de neoliberalizmle gelen özelleştirme olumlu olarak görülmelidir.

Tabii şimdi bunu neo-liberal eleştirileri özelleştirmenin oranının artması ile birlikte gelen bir şey. Yani kamudan özele iğerin aktarılmasıyla ilgili gelen eleştiriler. şimdi böyle bir durum var zamanın gerektirdiği şeyler var ve siz ister istemez bunları yapmak durumundasınız, kaçamazsınız. Zaman sizi ister istemez bir yerlere sürüklüyordur, zaman sizden bir şeyler istiyordur ve siz de onu kabullenmek durumunda kalıyorsunuzdur. Zamanın dışında çağın gerisinde kalamıyorsunuz ister istemez. Bu anlamda hani mesela daha önceden o devletçilik prensibi ile her şey devletin omuzlarında iken biliyorsunuz her bakımdan kalkınmanın temelinde devlet, devletçilik esası vardı Atatürk ilkelerinden bir tanesiydi devletçilik ilkesi. Devletçilik o zaman popüler olan kalkınma yöntemi olarak görülüyordu fakat bugün farklı. (K02)

Öğretim Görevlisi K05 ise hâlihazırda sözü geçen bir kapitalist sistem, piyasaya göre hareket etmek gerekir, ama şunda piyasaya göre hareket edilmiyor diyerek eğitimin piyasaya göre düzenlenmesi gerektiğini savunmaktadır. Öğretim Görevlisi K06, bugün bir kapitalist sistem var ve bu sistem para kazanacağı her yere nüfuz etmek istemektedir. Eğer din alanında kar edilecekse dini alanda, eğer eğitim de kar elde edilecekse eğitim alanında yer almak ister kapitalizm, demektedir.

Hâlihazırda, sözü geçen kapitalist bir sistem, piyasaya göre hareket etmek gerekir. Ama şu anda, piyasaya göre hareket edilmiyor. Evet, biz artık bir hizmet toplumuyuz, tarım toplumu değil ama biz bir teknoloji toplumu da değiliz. Yani teknolojik veriler üreten bir toplum da değiliz. Biz ne yapıyoruz, hizmet üretiyoruz bunu fabrikalarla da yapıyoruz insan gücüyle de yapıyoruz. Hizmet üretiyoruz yani bu hizmeti verebilecek bir eğitimimiz bile olduğunu düşünmüyorum. Yani daha da piyasaya yönelik hareket de edilebilir yani. (K05)

Eğitimde özelleştirme evet, bugün arttı, sayısı da gittikçe artıyor bu kurumların. şimdi böyle bakarsak bir kapitalist düzen var, her şeyi piyasanın belirlediği, piyasanın ihtiyaçlarının her şey üzerinde egemen olduğu bir dünyada yaşıyoruz. Bugün bu sistem devletin üzerindeki yükün özel girişimciler tarafından sırtlanmasını ve her alanda bir kar mantığı ile hareket edilmesini istiyor. Yani bugün kapitalizm için kar elde edilebilecek her alanda yer alınmalı, eğer din alanında kar edilecekse dini alanda eğer eğitim bunun alanına girerse eğitim alanında da yer alınmalı. Bizde de bugün bu yaşıyoruz yani özel sektörün oranı gittikçe artıyor ve bu özel sektör kapitalist mantıkla hareket ediyor. (K06)

Kapitalist, Neoliberal Politikalara Karşı Konulmalı

Kapitalizmin, neoliberalizmin hayatımızda gittikçe yer ettiğini eğitimde de özelleştirmeler ve ticari mantıkla hareket edilmesiyle görünür olduğu, fakat bunlara karşı konulması gerektiği görüşme grubunun bir kısmı tarafından paylaşılmıştır. Kur’anın, dinimizin eğitimin bilginin ticarileşmesi, tekelleşmesine izin verilmediği dile getirilmiştir. “şimdi bir kere devletin bir politikasının olması kaçınılmaz bir şeydir. Ama siz dinin yerleşmek istediği bir politikayı, göz ardı ederseniz, neo-

liberal bir Çey de çıkar, marjinal bir Çey de çıkar çok farklı kurumsal kimliğe sahip ideolojiler de çıkar ortaya. (...). Biz Ğlami bir söylem ile yola çıkıyoruz ama yolda neo-liberal diyoruz, liberal diyoruz, demokrasi diyoruz.” diyen 1971 doğumlu, Yayınevi Yöneticisi E09’a göre devletin bir eğitim politikasının olmaması doğal olarak bu savrulmaları doğuruyor.

Kapitalizmin hayatımızda gittikçe yer edindiğini belirten Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E10’a göre gerçek kimliğe, öze dönülmedikçe pragmatist yaklaşımlarla yaklaşıldığı müddetçe eğitimde pek yol alınmaz. Vakıf genel müdürü E15 ise sektörlerin eğitimi de kazanç sektörü olarak görmesi ile varlıklı olan kesimlerin daha iyi eğitim alabileceğini zeki ama yoksul kesimin bundan mahrum kalacağını ve bunun fırsat eşitsizliğini doğuracağını belirterek devletin buna fırsat vermemesi gerektiğini ifade etmiştir.

Biz bu 15-16 yıllık iktidar döneminde Çını görüyoruz maalesef. Kapitalizm denilen, insanlığın fitnesi olan bu Çeyin ülkemizde ve insanlıkta daha fazla yer edindiğini görüyoruz. Bugün tezahürleri de ortada. Mesela AVM’lerin bu kadar çok açılması, insanların tüketime bu kadar yönelmiş olması, tüketim toplumunun ortaya çıkmasına sebep oldu(...). Eğitimde de benim Çahsi düşünce gerçek kimliğimize, özümüze dönülmedikçe, pragmatist bazı yaklaşımlar ile geçiştirilmeye çalışıldığı müddetçe, eğitimde çok büyük bir yol alacağımız kanaati yok bende. (E10)

Sektörlerin, Türkiye’de eğitimi de artık kazanç sektörü olarak görmesi ile alakalı bir durum bu. Bu Çı anlama geliyor, bu ülkede varlıklı olan kesim iyi eğitim alacak ve gelecekte köÇe baÇlarını tutan konumda bunlar olacak demektir. Kuran, gücü ve parayı insanlar arasında dönen bir güç haline getirmeyin der. Bu ülkenin zeki ama yoksul kesiminin ise eğitim noktasında sadece belli bir alanda kalacağını gösterir. Bu da fırsat eşitsizliğine sebep oluyor. Oysaki devletin bu noktadaki en büyük görevi fırsat eşitsizliğini ortadan kaldırmaktır. (E15)

Daha piyasa ve ekonomi endeksli bir yatırıma dönüşüyor her Çey, para odaklı bilgi, kazanç amaçlı bilgi kavramlar literatüre giriyor diyen 1999 doğumlu, Hukuk Öğrencisi, Vakıf Gönüllüsü E17’ye göre eğitimde özel okullarla bu sağlanıyor. “Eskiden bu Fetö eliyle yapılıyordu. Ğimdi artık yine Ğlamcı, muhafazakâr olduğunu iddia edenlerin bu iÇe girdiğini görüyoruz. Muhafazakâr kitleye hitap eden özel üniversiteler, kolejler gitgide artıyor.” diyerek Ğlami kesimin bunu içselleÇtirdiğini belirtiyor. Sendika Yöneticisi, Yazar E23, bana göre eğitim bir sivil alandır, gayet tabii bu sivil alan özel teÇebbüslerle desteklenmeli demek ama devletin eğitim ticarileÇmesini önüne geçmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Daha piyasa ve ekonomi endeksli bir yatırıma dönüşüyor her Çey.(...) Para odaklı bilgi, kazanç amaçlı bilgi gibi kavramların literatüre girmesine yol açıyor. Özel okulların ilk

amacı eğitim değil, kar etmektir. Bilginin ticaret aracı olarak görülmesi dinimizde hoş görülen bir şey değil. Ama bugün ciddi şekilde ticarete döndü bu. Eskiden bu Fetö eliyle yapılıyordu. şimdi artık yine İslamcı, muhafazakar olduğunu iddia edenlerin bu işe girdiğini görüyoruz. Muhafazakar kitleye hitap eden özel üniversiteler, kolejler gitgide artıyor. Azıcık büyüyen vakıf ya da dernek hemen kolej açıyor artık. (E17)

Ak Parti'nin eğitim politikalarının neoliberal eğitim politikaları ile uyumlu olduğu belirtilir. Şu bu eğitimde artan özel sektör oranı, özelleştirme ile bu eleştirilerini ortaya koyuyorlar. Bana göre eğitim sivil bir alandır. Gayet tabii ki bu sivil alan, özel teşebbüslerle değerlendirilmeli, geliştirilmelidir. Fakat bugünün kapitalist dünyasında bunun, o gelenekten gelen medrese gibi bir özel, sivil alan değil daha çok kapitalist ilişkilerin etkin olduğu paranın daha ön planda olduğu bir ilişkiye evrildiğini görebilmekteyiz. Ak Parti, devlet eğitimin ticarileşmesinin önüne geçmelidir. (E23)

İslamcılar Neoliberal Oldu

Mesela Şuan mecliste olan insanlardan ne kadarı İslamcı? O İslamcılar ne kadarı değişti ve neo-liberal oldu? Olan İslamcılar da sanki neo-liberal İslamcılığa kaçmış gibi. Eski o radikal İslamcılardan ziyade ortama uyum sağlamış gibi diyen 1990 doğumlu, Öğrenci, Vakıf Gönüllüsü E06 bir neoliberal İslamcılık portresi çizmeye çalışmaktadır.

Amerikan sistemi yani. Benim bildiğim kadarıyla hocam bu 70'li 80'li yılların İslamcılarında herkes kendini bir gettoya hapsediyordu. Sisteme dahil olmayalım diye. Bu Amerikan başkan Reagan zamanında bu açılıyor. Dışarıda kalmış gettolarda yarıyanları içimize alalım bu çapı genişletelim diye bir politika geliştiriyor bu Reagan. Bunu nasıl yapalım, demokrasi diye bir şey öğretilim, insan haklarına ön plana çıkartalım. Ak Partiye de baktığımız zaman muhafazakâr-demokrat olarak kurulduğunu iddia ediyor kendisi. Ama özellikle 2010'lu yıllardan sonra buraya doğru bir savrulma yaşadığımızı görüyoruz hocam. Muhafazakârlık ile liberalizm normalde biraz birbirine zıt şeyler aslında. Ama işte Ak Partinin son 7-8 yıldır neo-liberal politikaları destekledikleri söyleniyor ki hakikaten doğru yani. Mesela Şuan başkanımız Binali Yıldırım değil mi? Öncesinde ulaşma bakanıydı. şimdi neo-liberalizm çift duble yollar üzerine gider. Ulaşım, ticaret üzerinden gider. Yani sadece Binali Yıldırım'ın bile başkan olması sanki bir mesajdır yani. Neo-liberal sistemi ne kadar istediğimize yönelik. Ama bu sistem bizim insanımıza ne kadar uyuyor, bunu sorgulamak lazım. Muhafazakâr insanların bu kadar çok demokrasi, insan hakları vurgusu yapması, ister istemez bu ağa düşürülüyor. Bir noktadan sonra eşitsizlik meselesine de biz kendi Müslüman durumumuzdan dolayı değil, bunların yapmış olduğu şey ahlaka aykırı deyip işin içinden sıyrılmaya çalışıyoruz. Ama adam da sizin ahlakınız ile bizimkisi bir olmayabilir deyip bizi nakavtta edebilir. Yani bu kadar liberal düşünmek bazı noktalarda sıkıntı olabilir. Eğitim anlayışında da yani, ne oluyoruz? (E06)

4.1.6.1. Üniversite-Sanayi, Meslek Lisesi- Sanayi İşbirliği

Üniversite-sanayi, meslek lisesi-sanayi işbirliği, üniversitelerde tekno-kent'ler açma, meslek liselerini Organize Sanayi Bölgeleri'nde açma Ak Parti'nin son dönem eğitim politikalarında önemli bir yer tutmaktadır. Neoliberal eğitim politikalarıyla da

ilintilendirilerek bu durum eleğtirilmektedir. Fakat birĖok kesim bunu teori-pratik dengesi sağlama, sanayide ihtiyağ duyulan ara eleman ihtiyacını giderme amağlı olarak olumlu bulmaktadır. Ćalıřmadagörüřmegrubuna bu iğbilikleri hakkında ne düşündükleri sorularak Ėlamcıların bu politika hakkında ne düşündükleri anlağılmaya Ėalıřıldı.

Olumlu, Pratik Kazandırılmalı, Ara Eleman Ėhtiyacı Var

Görüşme grubunun büyük bir kısmı tarafından bu iğbilikleri olumlu bulunularak, eğitimde teori-pratik dengesindeki teori fazlalılığının bu Ėekilde pratik uygulamalarla dengeleneceği ifade edilmiştir. Sanayinin bugün büyük bir ara elemana ihtiyaÇ duyduğu fakat gençlerin meslek pratiği yoksunluğundan dolayı buralarda değerlendirilemediği söylenerek bu uygulamalarla okullarda çocuklara meslek pratiği kazandırılabilceği ve iğsizliğin bu Ėekilde azaltılacağı vurgulanmıştır.

Müsiad mensubu kişilerin olduğu bir konferansta sanayicilerin ara eleman bulmada sıkıntılarını dile getirdiğine Ėahit olduğunu belirten Vakıf Yöneticisi, Dergi Editörü E01'e göre bu adımlar olumlu. Vakıf Yöneticisi E03 de teori ile pratik arasındaki kopukluğa vurgu yaparak imam-hatipler cami ile fen liseleri büyük üniversitelerle, meslek liseleri de sanayi ile iliğkilendirilmeli demektedir. "Tabi kesinlikle gerekli bir Ėey bu. Ortası yok bunun. Ya senin bağınabela olur ya da seni ileriye götürür. Ėtihad edilmesi gerekir. (...). Zanaatkar nesil ağığı var bence." diyen E04'e göre de gençlerin istihdamı için olumlu bu adımlar. 1986 doğumlu, Vakıf Yöneticisi E05 herkesin lise okutulmaya zorlanmasının gereksiz olduğunu, çocuğun lise okuyayım derken 20 yağınageldiğini pratik bir Ėeyler yapmadığı için de usta- cırak iliçkisine girmek istemediğini ifade etmektedir.

Ėę adamları MÜSĖAD mensubu MÜSĖAD'tan kimselerin olduğu bir konferansa katılmışım, orada ara eleman bulma noktasındaki sıkıntılarını dile getirdiler. Her yerde üniversite, 81 ilde üniversite aÇılıyor. Herkes okur-yazar, mezun konumuna giriyor. Üniversite mezunu konumuna giriyor. Ancak üniversite mezunu kimseler daha sonrasında ara içer dediğimiz, yani sanayide ara içer dediğimiz yerlerde olmak istemiyor, istihdam edilemiyor. Yani bu sadece gençlerin istihdam sorunu değil, iğverenlerin de içi bulma konusunda sıkıntıları var. (E01)

Bu güzel bir Ėey imam hatipler cami ile iliękilendirilmeli, fen liseleri kaliteli büyük üniversitelerle belki iliękilendirilmeli, meslek lisesi sanayi ile iliękilendirilmeli.. Ćok büyük Ėirketler üniversite aĖıp kendi politikaları doęrultusunda eleman yetiřirmeli.

Makul mantıklı geliyor bunlar bana. Ama para kazanalım diye açılanları da var bunlara olumlu bakmıyorum nitelikli olmalılar medreseler, vakıflar üniversitelerle ilişkilendirilmeli. Kopukluğun önüne geçilmeli. (E03)

Tabii kesinlikle gerekli bir şey bu. Ortası yok bunun. Ya senin başına bela olur ya da seni ileriye götürür. İstihdam edilmesi gerekir. Türkiye’de 10 milyon işsizlik vardır. Ak Parti mesela 16 yıldır iktidarda hala 10 milyon işsizlik var diye eleştirir yıllardır. Ama bunun şöyle bir savunması var. 16 yıldır işsizlik inmedi ama nüfus çoğaldı. Nüfus oranına vurulduğu zaman biraz aşağı çekilmedi. Türkiye sürekli bir şey bulamaz. Bence bu konuda başlıklar yani. Tabii daha iyi olabilir. Ama başlıklar yani. Çeşitli bunları yapmaları lazım. Geç kalınmış bile bence. Burada açık var. Zanaatkar nesil açığı var bence. (E04)

Dünyamıza, ülkemize katma değer olacak her şey elbetteki güzeldir. Bence en başta bir insan liseye kadar okumalı mı var? Belli durumlarda öğrenciler illallah ettiriyor. Böyle bir adam okumamalı. Bunun okumasının faydası yok zararı var. Bunu siz zorunlu yapıp adam olmayacak çocuğu zorla okutmaya çalışıyorsunuz. Düşünce güzel bence. Bazı teknik noktalarda pratik var çünkü. Olması güzel olur. Şu anda otel okulları falan var herhalde bildiğim kadarıyla. Bunlar faydalı. En azından işin pratik kısmından tutup bir nebeze olsa başlıyabiliyor. Bu çocuk liseyi falan okuyayım derken yaşı 20’ye geliyor. Hiçbir pratik yapmadığında bir çocuğun o yaşın sonra bir şey yapması zorlaıyor. Çünkü kendini büyük olarak atfediyor artık. Bir usta-çırak ilişkisini kabul etmiyor. Pratik kısmının bu sebeple olumlu olacağını düşünüyorum. (E05)

“Çok doğru. Eskiden meslek liselerinden mezun olur olmaz istihdam gücü vardı. Meslek lisesinden mezun olan öğrenci eli ekmek tutup, ailesini kurup hayatına devam edebiliyordu. Şu anda meslek lisesi mezunları bunu az miktarda yapabiliyor. Ama bu tip projeler, hedefe yönelik şeyler, onlara bir şeyler üretme fırsatı sunma, döner sermayesi olan okullar olur falan” diyen Özel Okulda Müdür yardımcısı, Vakıf Gönüllüsü E07, “Olumlu buluyorum. Çünkü üstat Necip Fazıl’ın dediği gibi, benim ülkemde sular akar başıboş. Hakikaten bugün hepimiz Türkiye’nin eğitim sisteminden geçmiş formüller, bir sürü şey ezberlemiş. Neticede biz bunların hangisini uygulayabiliş hayatımızda? Her birimiz farklı alanlara savrulmuş ve bunları unutmuz. En azından bu şekilde çocuk direkt bir meslek ile alakalandırılarak eğitim görürse, mezun olduğunda mesleği hazır olur.” diyen Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E10, “Eğitim anlamında olumlu ve güzel adımlar bunlar. Yani alınan eğitim lisede de üniversitede de hayattan, işsahasından kopuk olmamalı. Bilgi yükleyici, ezbere dayalı bir sistem yerine pratikte bir şeylerin yapılması daha yerinde olacaktır. Bir işte bilmenin değil bir işte pratikte yapmanın daha önemli olduğu kanaatindeyim. Uçağın nasıl yapılacağını çok profesyonel bir şekilde tarif etmemiz bir iş yapamaz. Önemli olan onu bir araya getirecek pratik zekâyâ ve bilgiye sahip olmak” diyen 1965 doğumlu, Dernek Genel Başkanı E14, “150’den fazla üniversite var herhalde. Bence herkesin üniversite okumaması lazım. Birçok insan işsiz

kalacağını bile bile üniversiteye gidiyor. Sırf boğkalmamak için. Yani onun yerine bir meslek edinse çünkü gerçekten günden güne meslek bilen insana ihtiyaç artıyor. Bu projeler gerçekten meslek bilen insan yetiştirmeye yarıyorsa eğer faydalı olur” diyen Hukuk Öğrencisi, Vakıf Gönüllüsü E17, “ Aslında böyle bir şey varsa, uygulayan varsa bence çok değerli, önemli bir şey bu. (...). Aksi halde mezun olup diploması olan ama karlılığı, pratiği olmayan, okumuş çocuklar yetiştiriyoruz.” diyen Sendika Yöneticisi, Yazar E23’e göre bunlar olumlu adımlar. Ağrı’da görüşlerini vereceğimiz Esnaf, Dernek Gönüllüsü E12 ve Öğretmen, Dernek Yöneticisi E22 için de olumlu adımlar bunlar.

Birbirleriyle alakalı olan bölümlerin ve bunların sektördeki, sanayideki yansımalarının koordineli olması lazım. Bu kendiliğinden olabilecek bir şey değil tabii. Bu yönüyle güzel ve olumlu bir çalışmaya bence. Sahada yer alarak bir şeyler öğrenmek, kitaplardaki bilgiyi ezberlemekten çok daha şey kazandıracaktır. En basitinden tecrübe ve deneyim sahibi yapacaktır bizi. Sanayi kollarının AR-GE’leri olmalı. Ve bunların alakalı olduğu birimlerle, bölümlerle ilişkisi olmalı. Bu olursa uçarız. Herkes teorik olarak bir konuda bir şey yapmaya çalışırsa, bunları birleştirici bir unsur bulunmazsa ortaya kayda değer bir şey çıkartamayız. (E12)

Olumlu ve geç kalınmış şeyler bunlar. Mesela Avrupa’da Almanya’da akrabalar var. Çocuk lise okurken hem maaşını alıyor, hem liseyi bitirmeye çalışıyor. Diyelim ki 8 yaşında bir çocuğu, 12 yaşında bir çocuğu çıraklık vermekle, liseyi bitiren bir çocuğu çırak olarak vermek çok farklı. Çünkü çocuk artık liseyi bitirmiş 18 yaşına gelmiş Belki de artık o işi öğrenemez ama 10,12 yaşından itibaren çırak olarak verilen bir öğrenci çok rahat o mesleği öğrenebilir 6,7 yıl boyunca. Lisede de böyle, mesela liseye başlanan çocuğun herhangi bir sektörde çalışmasını varsayarsak 4 yıl boyunca ister istemez o çocuk o işin ehli olmaya başlayacaktır ve bitirdiğinde de diyelim ki iyi bir üniversiteyi kazandı mı gidip okur ama kazanamadı mı, zaten o işin ehli olduğu için boşa kalma olmaz. (E22)

Kızının Amerika’da almış olduğu lise eğitim üzerinden bu uygulamaları değerlendiren Memur K02’ye göre yaparak yaşıyarak öğrenim olmadığı müddetçe öğrenilenlerin bir kıymeti kalmıyor, eğitimimizde pratiğin yerinin artması gerekmektedir. “İstihdam anlamında bence faydalı bir şey. Çünkü üniversite mezunlarının çoğu iş bulamıyor artık. O anlamda şirketler tarafından desteklenmesi hem istihdam açısından hem de talep ettikleri öğrencileri kendileri yetiştirmeleri açısından güzel bir çalışmaya bence” diyen 1993 doğumlu, Mimar, Dernek Yöneticisi K03 ve “Tabii çok mantıklı, yani daha önceki soruda da söylediğim gibi yeterli kabiliyette, kalifiyede eleman yok bunun giderilmesi lazım. Bunu da siz işte meslek liseleri-sanayi, üniversite-sanayi işbirliği ile çözebilirsiniz, öğrencilere bu şekilde bir pratik kazandırmış olursunuz, bu şekilde öğrenci o işi yapabilecek yeterliliğe

kavuşabilir” diyen Öğretim Görevlisi K06’ya göre de doğru uygulamalar bu işbirlikleri.

Çok güzel şeyler bunlar. Neden biliyor musunuz? Çünkü birbirlerine entegre olmadıkları müddetçe, eğitim hayatınız boyunca öğrendiğiniz her şey afaki bir şeydir yani hayalde, sana alemde gibi bir şeydir. Uygulama alanına, hayata geçirdiğimiz anda her şey bitiyor. Bakın benim kızım ABD’de okuyor burada fen lisesi 2. sınıfa kadar okudu. 2. sınıfı bitirdi bir karar aldı orada eğitimine devam ediyor ve diyor ki anne meğer ne kadar çok bilgi kirliliği varmış bize ne kadar çok bilgi yükleniyormuş bize gereksiz ve zamansız. Burada her şey adım adım yapılıyor ve her şey uygulamalı olarak yapılıyor. Bir şey öğrendik mi teorik olarak hemen onun pratize ediyoruz diyor. Sen yaparak yaşıyarak öğrenmediğin zaman onun bir kıymeti olmuyor. Dolayısıyla bu entegrasyonlar çok isabetli, çok doğru adımlar, çok doğru çalışmalar. İnşallah normal düz liselere kadar bu çalışmalar indirgenir, her şeyde. Eğitimin her alanında uygulamalı eğitimin yapıldığı bir eğitim sisteminde ben neler olabileceğini düşünemiyorum. Harika bir şey olur. (K02)

Olumlu, Pratik Kazandırılmalı, Fakat...

Bu işbirliklerini olumlu, doğru bulan ve öğrencilere pratik kazandırılarak mesleki yeterlilik verilmesi gerektiğini belirten Önam-hatip E08 ve 1964 doğumlu, Dernek Genel Başkanı E16’ya göre fakat bunun hangi amaçla ve ne şekilde yapıldığı sorgulanmalı ve ona göre bir eğitim verilmeli.

Osmanlı dönemindeki ahilik teşkilatını örnek veren, çıraklık- kalfalık- ustalığın nasıl işlediğine, kalfaların, çırakların nasıl yetiştiğine bakmamız gerektiğini belirten Önam-hatip E08’ e göre meslek lisesinin bir sanayi bölgesiyle iç içe olması güzel ve mükemmel. Ama maalesef yapılan hangi iş maneviyat verilmeden yapılırsa boşa. Öğretim Görevlisi K01 ise halkın üniversiteye bakışının iş hayatına bir an önce katılma, meslek edindirme amaçlı olmasından dolayı hükümetin de bu yönde adımlar atmaya çalıştığını belirtmektedir.

şimdi bizim Osmanlı dönemine baktığımız zaman, bir çıraklık-kalfalık-ustalık dönemi var. Ahilik teşkilatına baktığımız zaman gayet güzel bir şekilde yerleştirilmiş Haram, hile olmadan kaliteli ustaların yetiştiği ve yetişen ustaların dünyanın her yerine mesleğini götürdüğünü görüyoruz. Bu ustalar, kalfalar nasıl yetişmiş Ustasının yanında maneviyat ile yörgülerek yetişmiş Tabi ki bir meslek lisesinin bir sanayi bölgesiyle iç içe olması güzel ve mükemmel. Ama maalesef yapılan hangi iş maneviyat verilmeden yapılırsa boşa.(E08)

Belli alanlarla alakalı bunun yapılması lazımdı. Çünkü sonuçta yani eğitim gören insanlar teorik eğitimin dışında pratik bir alanda çalışacaklar. 28 şubatta biz bunu yaşadık. Önam hatipler ile birlikte meslek liseleri de kapatıldı. Sanayi alanında ara eleman sıkıntısı başladı. İş yapabilecek, zanaat anlamında insan yetişmediği için şikâyetler oldu. O anlamda bunun daha planlı olmasını faydalı buluyorum. Ama tabi eğitimin burada hedefi ile beraber mutlaka içeriğinin de iyi değerlendirilmesi lazım.

İnsanı üretimde sadece bir girdi gibi görmek iÇetme mantığı açısından doğal görülebilir ama toplum sağlığı açısından çok sağlıklı bir durum değil. (E16)

Hangi bölüm, hangi alan daha rahat daha çabuk mesleğe, iÇ hayatına katılmayı sağlıyorsa, onlar daha revaçta oluyor. Dediğim gibi üniversiteye bakıÇ meslek edindirme Çeklinde olduğu için Türkiye'de böyle üniversite. Hükümet de bu gerçeği gördüğü için ya da onun da üniversite algısı bu gerçeklikte olduğu için, üniversitelilerin istihdam oranının artmasını hedefliyor böyle çalıÇmalarla.(K01)

4.1.6.2. Üniversitelerin ÇirketleÇmesi, Çirketlerin ÜniversiteleÇmesi

Bugün özellikle önemli devlet üniversitelerinin büyük Çirketlerle iÇbİliklerine gittiklerini, bu Çirketlerin ihtiyaçları doğrultusunda hareket ederek adeta ÇirketleÇtikleri ile ilgili adımların olduğunu görebiliyoruz veya her büyük Çirketin kendi üniversitesini açma çabası içine girerek üniversiteleÇtiklerine Çanıt olmaktadır. Bu durum hakkında Çılamcılar ne düÇünüyor diye görüÇme grubuna bu durum soruldu.

Olumlu, Doğru...

Bu durumu Çirketlerin eleman bulmadaki ihtiyaçlarını gidermek ve bu Çekilde istidamı artırmak adına olumlu, doğru adımlar olarak değerlendiren Vakıf Yöneticisi, Dergi Editörü E01 ve Vakıf Eğitim Birimi Sorumlusu E18 Koç Holding'in, Sabancı Holding'in bu Çekilde ihtiyaç duyduğu nitelikte ve kalifyede elemanı kendi ihtiyaçlarını birebir karÇılayacak Çekilde buralarda yetiÇtirebileceklerini belirtmektedir.

Bu Çey açısından düÇündüğümüzde ihtiyaçtır. Devletin bu alanı doldurmadığının da bir göstergesidir. Koç holding bir takım mühendislere iÇe doktorlara, ara elemanlara ihtiyaç duyuyor. Bu nasıl sağlanacak? Bunu devlet üniversitesinden gelen kiÇiler sağlamıyorsa ya da gelen kiÇiler yeterli değilse, ufku açık kimseler değilse, dıÇdünyaya açık değilse, dil bilmiyorlarsa bu holding sahipleri biz kendi üniversitemizi oluÇuralım kendi elemanımızı eğitelim, istihdam edelim demeleri doğaldır. Bu noktada sorgulanması gereken yani bu elemanı oluÇuramayan devlet üniversiteleridir.(E01)

Bunları olumlu Çeyler olarak görüyorum, özellikle özel sektöre baktığımız zaman Türkiye'de bir işizlik durumu söz konusu. Özel sektörde, özellikle büyük firmalara baktığımız zaman onlar da tırnak içinde ara eleman diye tabir ettiğimiz eleman bulmakta zorluk çekiyorlar. Ara elemana çok ciddi ihtiyaç duyduklarını söylüyorlar, yani Türkiye'de Çöyle bir algı var, belki ilerleyen dönemlerde bu algı deÇiÇecektir hani, herkes üniversite okusun herkes üniversite mezunu olsun. Fakat baktığımız zaman iyi bir meslek lisesi'nden mezun olan bir arkadaÇ, iÇe Koç dediğiniz Sabancı dediğiniz farklı firmaların, farklı alanlarında da ciddi iÇer yapabilirler.(E18)

Hangi Niyetle Yapıldığı Önemli

GörüŖme grubunun bir kısmı tarafından bunun niye yapıldığı önemli. “Yani bu tür çabaların neye hizmet ettiğini tam bilmiyorum. Yani eğitim alanını tamamen bir sektörel, kartel düzenine evirme çabaları mı yoksa eğitim dünyasını diğer sektörler ile buluşturma ve tanıtırma çabası mı? Eğer niyet bunu da bir sektöre dönüştürmekse bu bizim manasına gelir. (...). Eğer maksat eğitim sektörü ile ticari teŖbüsleri tanıtmak ise onların ücretsiz eğitime katkı sağlamalarını temin ise çok güzel. KeŖle bunu bağarabilirsek. İnsanlar bilgiyi ücretsiz elde etseler sonra da zekâtını verseler mesela. Eğer böyle bir niyete matufsa desteklenmesi lazım” diyen Vakıf Halkla İliŖkiler Müdürü E13’e göre hangi niyetle yapıldığı önemli. Sendika Yöneticisi, Yazar E23 de “Bilgi de bir güçtür, para da bir güçtür, her iki güç bir araya geldiği zaman eğer ahlakla kontrol edilmezse beklenmeyen diyelim haksız rekabetler, kartellerin oluşması, çok uluslu Ŗirketlerin yereli boğması gibi sonuçları olabilir, bu olumsuz tarafı. Ama öbür taraftan da” diyerek hangi amaçlarla bu durumun ortaya çıktığını önemli görmektedir.

Yani bu tür çabaların neye hizmet ettiğini tam bilmiyorum. Yani eğitim alanını tamamen bir sektörel, kartel düzenine evirme çabaları mı yoksa eğitim dünyasını diğer sektörler ile buluşturma ve tanıtırma çabası mı? Eğer niyet bunu da bir sektöre dönüştürmekse bu bizim manasına gelir. Çünkü ben Cahsen ilimin, bilginin satılmaması gerektiği kanaatindeyim. İm ticarete alet edilmiş bereketi kaybolur. Cahhi nusret ve destek kalkar. İm satılmamalı, nefes gibi solduğumuz hava gibi olmalı. Rabbimiz bilgiyi insanlığa armağan etmiştir. Kuranın ilk sayfasında telif ücreti Allah’a aittir demez. Biz açıyoruz, okuyoruz. Hiçbir ücret ödemiyoruz. Ama biz ürettiklerimizden telif alıyoruz. Ciddi bir sorun var burada. Böyle bir hakkımız yok. Mesela Ğara suresinde der ki; bizim davetimiz, hizmetimiz, gayretimiz, tebliğimiz için sizden hiçbir ücret talebimiz yoktur. Bizim ücretimiz alemlerin rabbi olan Allah’a aittir. Ne kadar hoş Eğer maksat eğitim sektörü ile ticari teŖbüsleri tanıtmak ise onların ücretsiz eğitime katkı sağlamalarını temin ise çok güzel. KeŖle bunu bağarabilirsek. İnsanlar bilgiyi ücretsiz elde etseler sonra da zekâtını verseler mesela. Eğer böyle bir niyete matufsa desteklenmesi lazım. (E13)

Bilgi de bir güçtür, para da bir güçtür, her iki güç bir araya geldiği zaman eğer ahlakla kontrol edilmezse beklenmeyen diyelim haksız rekabetler, kartellerin oluşması, çok uluslu Ŗirketlerin yereli boğması gibi sonuçları olabilir, bu olumsuz tarafı. Ama öbür taraftan da özellikle ar-ge ile ilgili, bilimsel araŖtırmalarla ilgili büyük meblağlarda paraya, imkana ihtiyaç olabiliyor. Ŗğ adamlarımız kendi ihtiyaçlarının da karşılanabileceği laboratuvarları zengin, ar-ge’si güçlü üniversiteler oluşturarak öğrencileri de oraya çekerek pratiğini de kendi fabrikalarında ya da Ŗirketlerinde yaptırmasının olumlu tarafı var. Bu neticede, toplamda bir Ŗirketin değil, katma değer olarak tüm ülkenin menfaatine olmuŖtur. (E23)

Eğitim Kapitalizmin Temeli Olarak Görülmemeli

Eğitim asla kapitalizmin temeli olarak görülmemeli, Eğitim eğer kapitalizmin, kazanıcın temeli olarak görülürse; ahlak unsuru eğitimde kaybolur diyen Vakıf Genel Müdürü E15'e göre devlet parasız eğitimi bir politika haline getirerek halka sunmalı ve eğitimi sektör haline getirmemelidir. GT'de okuyan E06 da bu durumu niversitesi üzerinden örneklendirerek açıklamakta, "Ama iğe kapital sisteme götürüyor bir noktadan sonra. Gücü elinde tutan Đirketler.. Evet hatta bugün artık Đirketlerin niversiteleri var. Koç, Sabancı mesela. Ama çok daha fazla karĐılaĐıyoruz artık bunlarla. Bilim üretmiyoruz, daha çok teknoloji ile içli dığı oluyoruz. Sanki bilgi boyutunu göz ardı edip daha çok ekonomiyi sanayiye ön planda tutuyoruz, evet." diyerek bu durumu eleğirmektedir.

Đekesel olarak söylemek istediğim bir Đey var: Eğitim asla kapitalizmin temeli olarak görülmemeli. Eğitim eğer kapitalizmin, kazanıcın temeli olarak görülürse; ahlak unsuru eğitimde kaybolur. Eğer eğitimde ahlak unsurunu ortadan kaldırırsak bu Đeker tadı vermeyen Đeker üretmeye benzer. Kokusuz gl yetiğirmeye, tatsız meyve yetiğirmeye benzer bu. Bence bilimin geldiği son noktada en büyük problem, ahlaki yitirmiğ olmasıdır diye düğünüyorum. Eğitimin değerini dğren bir unsur olarak görüyorum ben bunları. Yani siz para kazanma amacı ile bilgi talep ederseniz size verilen bilgi de para ile olur. Ama para faktörünü ortadan kaldırıp, kapitalist dğnceden uzaklağmayı bağanabilirseniz saf bilginin lezzetine varırsınız. Bunu bireysel olarak bizlerin yapması lazım. Devlete düğün de parasız eğitimi bir politika haline getirerek halkın hizmetine sunmasıdır. Sektör haline gelen bu durum küresel bir problemdir. Bunun ileriki ağaması Đıdur; bilimin geliğmesi akıllı ahlaksızların türemesine sebep olacaktır. Parayı, kapitalizmi referans alan bir bilim, fayda veremez. Aksine toplumların zehirlenmesine sebep olacak bir oluğuma dnĞir.(E15)

Mesela bizim üniversitede var bu hocam. Đirket- ğrenci-okul iğbirliği içerisinde devam ediyor. Ama iğe Anadolu'nun diğer yerlerinde ne kadar tutuyor bu bilmiyorum aıkkası. nemli niversitelerde tutuyor ama. 5-6 tane var herhalde bizim Đı an maslak kampüsünde. Ama iğe kapital sisteme götürüyor bir noktadan sonra. Gücü elinde tutan Đirketler... Evet hatta bugün artık Đirketlerin niversiteleri var. Koç, Sabancı mesela. Ama çok daha fazla karĐılaĐıyoruz artık bunlarla. Mütevelli heyetlerinde bu Đirketlerin olduğu durumlarla falan. Bir yandan iyi gibi duruyor bu iğbirliği. Ama niversiteler bazı noktalarda da bağımsız olmaları gerekir gibi. Bu kez çok teknoloji ağırlıklı oluyor. Bilim öğretmekten ziyade. Belki o yüzdende geri kalıyoruz. Bilim üretmiyoruz, daha çok teknoloji ile iil dığı oluyoruz. Sanki bilgi boyutunu göz ardı edip daha çok ekonomiyi sanayiye ön planda tutuyoruz, evet.(E06)

4.1.6.3. IMF, OECD, Dünya Bankası ve PĐSA gibi kuruluğların etkileri

IMF, OECD, Dünya Bankası ve PĐSA gibi uluslararası kuruluğların Milli Eğitim düzeyinde politikalar oluğturulurken dikkate alınması neoliberal eğitimin Türkiye'de yer edindiğinin göstergesi olarak sunulmakta ve eleğtirilmektedir. Özellikle IMF, OECD ve Dünya Bankası küresel neoliberal ekonomik politikalarının

dünya ölçeğinde uygulanması ve sağlanılması için faaliyet gösteren kurumlar olarak yorumlanmaktadır. Bu kurumların eğitim ile de ilgili çalışmalar yaparak ülkeleri bu ekonomiye uygun bir eğitim için zorladıkları belirtilmektedir. Uluslararası kuruluşlar kapitalizmin, sömürünün, Batı'nın uygulayıcısı olarak gören globalistlerin bugün bu durum hakkında ne düşündüklerini anlamak amacıyla bu kuruluşların görüşmelerine soruldu.

Dikkate Alınmalar, AMA...

Küresel bir dünyada yaşadığımız, dünyanın gerçekleri olduğu ve bu kuruluşların da sistemden, dünyanın gerçeklerinden habersiz kalmamak adına önemli kuruluşlar oldukları, bu nedenle bunların dikkate alınması gerektiği ama hangi boyutta, ne şekilde dikkate alınması gerektiğinin çok önemli olduğu görüşüne grubunun büyük bir kısmı tarafında paylaşılmıştır. “Biz bir dünyada yaşıyoruz. Ve bu dünyanın gerçekleri var, onlardan da kopamayız. Dünyanın ahvaline bakarak bir eğitim politikası geliştirilebilir, sadece kendi sınırları içerisinde bazılarını yapılamaz.(...). Ama burada bir incelik var. Görüp, anlayıp ona göre tedbir almak ile teslim olmak arasında ince bir çizgi var. Buradaki ince çizgiye riayet ediliyordur inşallah. Eğer ediliyorsa bunlar kaale alınır.” diyen Yayınevi Sahibi, Yazar E02'ye göre bunlar dikkate alınmalı ama tedbir almak ile teslim olmak arasındaki çizgiye dikkat edilmeli. Vakıf Yöneticisi E05 için de bu kurumlar dünya gerçeklerinden kopmamak adına önemli ama bizim kendi özgü yolumuzu, hedeflerimizi oluşturmamız gerekmektedir. Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E04'e göre bu kurumlar dikkate alınabilir ama bu kurumlara teslim olunmamalı.

Biz bir dünyada yaşıyoruz. Ve bu dünyanın gerçekleri var, onlardan da kopamayız. Dünyanın ahvaline bakarak bir eğitim politikası geliştirilebilir, sadece kendi sınırları içerisinde bazılarını yapılamaz. Yoksa mezun olan bir kimse uluslararası alanda çuvallar. Çuvallamaması için dünyadaki umumi gidişatı hesaba katması lazım. Ama burada bir incelik var. Görüp, anlayıp ona göre tedbir almak ile teslim olmak arasında ince bir çizgi var. Buradaki ince çizgiye riayet ediliyordur inşallah. Eğer ediliyorsa bunlar kaale alınır. Dünyanın umumi ahvali göz önünde bulundurularak eğitim alanlar belli bir yaşta sonra devleti yönetecekler, herhangi bir kurumda olacaklar. O zaman dünyada olup bitenler ile karşı karşıya kaldıkları zaman afallamaz. Ama bunun için sağlam basacağı bir zemin olması lazım. Bu sağlam basacağı zemin, bizim kendi medeniyet değerlerimiz ve kriterlerimizdir. Bu medeniyet değerlerine sağlam basarak bu IMF'nin veya Dünya Bankası'nın falan bize önerdiği şeylerin kaçta kaçını lehimize kaçta kaçını aleyhimize onu ayırabilecek bir zihin lazım. (...). Çiğine ne gizlenmiş bakmalıyız. Bunu

da her iki medeniyeti de iyi bilen bir zihin fark edebilir. Ak Parti kadrosunda böyle bir zihin var mıdır bilemiyorum, inşallah vardır. Milli eğitim bakanlarımıza bakınca kaç tanesi eğitimci onu da bilmiyorum. (E02)

Ben onlara hep Çıpheli bakıyorum. Uluslararası kuruluşlar hep bir yerlerin ajanıdır yani. Onlar doğruyu söylemez. Batıdan hep zarar gördük. Bizi çok iyi bir yere götürmezler. Onlara göre yol alınmasını doğru bulmuyorum. Dikkate alınabilir ama tamamen onların fikirlerine teslim olunmaz. Kesinlikle sonunda yine hüsrandır. Çünkü onlar 500 yıldır Afrikalıları 1 dolara çalıştıran bir millettir. Hiçbir zaman seni de bir yere getirmez. (E04)

Bana göre dünya gerçeklerinden kopmamak lazım. Ama birileri bir şeyleri açıklıyor diye onları uygulamamalıyız. Onları sürekli dikkate alıp az önce söylemiş kendi hedeflerimiz varsa ve buna inanıyorsak uygulamalıyız. (...). Eğitimde olur ekonomide olur bunlar dikkate alınır. Ama dikkate alınırken de senin kendi yolunda gitmen gerekir diye düşünüyorum. Sürekli ithal ederseniz kendinize dair bir şey çıkaramazsınız. Kendinize özgü bir şey olmaz yani.(E05)

Bu kurumlar liberal sistemin kurumlarıdır. Bunların ortaya koydukları da liberal politikalar diyen Vakıf Gönüllüsü, Öğrenci E06'ya göre tavsiyelerini alıp kendi stilimizi kurmamız lazım. 1946'da Amerika'yla eğitim anlamında bir anlaşmanın olduğu ve bu yüzden de bu kurumlara resti çekemeyeceğimizi iddia eden 1957 doğumlu, Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E11'e göre bağımsızlığımızı tam olarak elimize aldığımızda daha özgür ve güzel kararlar alabiliriz. Vakıf Genel Müdürü E15, "Bu kuruluşlardan ciddi bir etkilenme ve faydalanma var. Sağladıkları fonlar ile eğitim alanımızda ki ihtiyaçlar karşılanıyor. Bu kuruluşların kredilerini, fonlarını alıp raporlarını göz ardı etmek söz konusu olamaz tabii. Mili projeler üretme noktasında eksikliklerimiz var. Aldığımız projeleri yürüten mantığın hangi seviyede olduğu önemli." Vakıf Eğitim Birimleri Sorumlusu E18'de, "Tabii bunun olumlu tarafları olduğu gibi, olumsuz tarafları da var. Çünkü bunlar aslında kendi dünyaya bakış açılarına göre eğitimi değerlendiriyorlar, kendi medeniyet algılarına göre, kendi perspektiflerine göre olaya bakıyorlar. Fakat bizim bakış açımızın daha farklı olması gerekiyor. (...). Tabii ki onların da belki bize söylediği olumlu şeyler vardır, onları da almak lazım ama salt oraya bağlı olarak bir politika oluşturmamız bizim için çok hayırlı olmaz diye düşünüyorum." diyerek bu kurumlardan faydalanabileceğini fakat bizim de bir bakış açımızın olması gerektiğini belirtmektedir. Vakıf Yöneticisi E19 ve Öğretmen, Vakıf Yöneticisi E22'de benzer görüşleri dile getirmektedir.

Bu kurumlar liberal sistemin kurumlarıdır. Bunların ortaya koydukları da liberal politikalar. Bunları reforme ederek kendimize almaya çalışsak ne onların istediği gibi olabiliriz ne de milli olabiliriz yani. Garip bir hal alırız. Evet, bizim onların tavsiyelerini alıp kendi stilimizi kurmamız lazım. Bunlar kendi zihin yapılarına uygun

politikalar üretip bütün dünyaya pazarlıyorlar. İngilizlere sormuşlar Fransızların yasalarını alsanız ne olur diye? Kaos olur demişler. Fransızlara sormuşlar, onlarda aynı cevabı vermiş Ama Türkiye'ye bakıyorsanız her şeyi Batıdan almaya çalışıyoruz. Bu kurumların söylediklerine çok da takılmamak lazım. Ama çokta güçlü kurumlar yani bazen takılmadan da olmuyor tabii. O dengeyi tutturmak lazım. (E06)

Uluslararası kuruluşlar burada ne kadar varlar? Burayı ne kadar analiz ediyorlar, sahada ne kadar varlar? Buna bakmak lazım ilk başta. Yani bununla alakalı dikkate alınan bir rapor hazırlarlar mı bilmiyorum. Ama tabii ki dikkate alınması gereken bir husus. Sonuçta bugün ekonominin temelinde de eğitim var. Eğitimli insanların ortaya koyduğu projeler ile bir yerlere gelinebilir. Ama yapmış oldukları araştırmaların ne kadar isabetli olduğu, ne kadar çözüm odaklı şeyler ortaya koydukları hususunda sorularım var. (E19)

Dikkate alınmalı bu kuruluşlar. Sonuçta diyelim ki sadece Türkiye içinde, ben işe öğrencimi yetiştireyim, ondan sonra kendi kriterlerim olsun demek, doğru değil. Uluslararası düzeyde bir öğrencinin işe başka ülkedeki bir öğrenci ile kıyaslaması yapılması, elbette gerekli olan bir şey. Çünkü sonuçta bugünün dünyasında, dünyayı bir köye benzetebileceğimiz bugün, işe ben sadece kendi kabuklarıma çekileyim, kendi kriterlerimle kendimi değerlendireyim. Bu çok doğru olmaz. Dolayısıyla onları da göz önünde bulundurmak gerekiyor. İşe eğitimde ön planda olan Finlandiya, İsveç, Singapur gibi ülkelerin eğitim sistemleri incelenmeli ve bize uyarlanabilecek şeylerin uyarlanması gerekiyor. (E22)

Türkiye'nin kendi müfredatı, kendi eğitim felsefesi, kendi eğitim anlayışı ile ilgili bir şey oturmuş olsa dışarıya açık olmanın pek bir sakınca düşünülmez, ama bugün o zemini, o felsefeyi, o politikayı göremiyoruz ve olmadıkça bu kuruluşlar istedikleri politikaları belirlemiş olacağız diyen Öğretim Görevlisi K01 bu kuruluşların belirleyici olabilmesi ile ilgili endişelerini dile getirmektedir. "Eskiden İslamcı, muhafazakar kesim bu küresel kuruluşları dışarı, karşı görürlerdi. Şimdi ise neo-liberal çağa ayak uydurma derdindeler daha çok" diyen Mimar, Dernek Yöneticisi K03 bu kuruluşların görüşlerini alıp kendimize uyarlamamız gerektiğini belirtmektedir.

Türkiye kendi müfredatı, kendi eğitim felsefesi, kendi eğitim anlayışı ile ilgili bir şey oturmuş olsa dışarıya açık olmanın pek bir sakınca düşünülmez. Çünkü neyi dışarıda bırakacak, neyi alacak bunu çok iyi belirleyebilir o zaman. Yani Mevlana'nın pergel örneğinde olduğu gibi. Eğer bir ucun sağlam bir zemine kendi geleneklerine oturduğunu görebilsek, dışarıdan etkilenme bir zenginlik katacaktır yani. Mesela bizim oturmuş olduğumuz bir 10 yıllık planımız vardı da işe diğer ülkelerden de işe İsviçre'den Hollanda'dan da işimize yarayacak şeyi alıp uyarladık bu da zenginlik kattı eğitim sistemimize diyebilirdik. Ama bugün o zemini, o felsefeyi, politikayı göremiyoruz. Yani işi demek istiyorum oturan bir sistem, oturan bir politika, oturan bir felsefe olmuş olsa biz gayet tabii ki dünyadaki çeşitli yerlerden bize uyabilecek, kullanabileceğimiz politikaları da kendimize ayarlayabiliriz ama bugün böyle bir oturmuşluğu göremiyoruz ve bu oturmuşluk olmadığı müddetçe de biz ne yazık ki salt bu kuruluşların istedikleri politikaları belirlemiş olacağız bunu da sağlıklı bulmuyorum. (K01)

Eskiden İslamcı, muhafazakar kesim bu küresel kuruluşları dışarı, karşı görürlerdi. Şimdi ise neo-liberal çağa ayak uydurma derdindeler daha çok. Bizim bunları alıp, kendimize uyarlamamız lazım. Bunun için de bir programımızın bir felsefemizin olması

gerekıyor. Bu destekler, eğitim anlamında bize bir gelir sağlıyorlarsa, kredi veriyorlarsa bu desteklenmeli, kullanılmalı bence. Ama geçenlerde bir yerde okumuğum. MEB'in uyması gereken yasalar, kurallar ile ilgili yani bağlı olduğu mevzuatla ilgili şeyler yazıyordu. Anladığım kadarıyla bu uluslararası kuruluşlar ile bağlantılı durumlar vardı. Eğer öyle bir duruma sebep oluyorsa, yani verdikleri destek karşılığında bizim Milli Eğitim mevzuatımızı onlar belirliyorsa bu olmamalı. Bu kesinlikle kabul edilebilir bir şey değil. (K03)

Batı, Kapitalist Düzenin Kuruluşları

Dikkate alınmalı, ama! Bu kuruluşlardan faydalanılmalı fakat hangi boyutta, ne ölçüde olacağına dikkat edilmeli diyen ilk gruba karşın görüşme grubunun bir kısmı bu kuruluşları Batılı, Kapitalist düzenin kuruluşları olduğu ileri sürerek kesinlikle dikkate alınmaması gerektiğini ifade etmiştir.

Öğretmen-Hatip E08, "şimdi Batı ile alakalı da konuşabiliriz. Yani biz eğer Batıyı referans alarak hareket edersek o zaman ben derim ki ya ben niye varım? Benim geçmişim niye var? Benim ecdadım niye var? Ben niye onlara göre hareket ediyorum? Onlar niye bize göre hareket etmiyor. Tamam, onların bir kuruluşu varsa sen de kendine göre bugün bir şeyler yapmalısın. Süleymaniye kütüphanesine gittiğin zaman bugün, Batılı bilim adamları Osmanlı'nın eserlerini inceliyorlar. Osmanlı nasıl bu kadar uzun süre iktidarda kalmış, nasıl imparatorluk kurmuş? Bunu inceliyorlar. Biz kendi şeylerimiz önümüzde örnek duruyorken bunu örnek almıyoruz. Gidip Batının kuruluşlarını kendimize örnek alıyoruz. Bir defa insanoğlu yaradılıştan itibaren doğduğu fitrata göredir. Yani bizim fitratımız İslam fitratına göredir. Bir Müslüman Batı fitratıyla bocalar, yaşayamaz. Gelişemez, ilerleyemez, büyüyemez yani. Onun için biz İslam'ın hükümleri ile gelişmeye gayret etmeliyiz. Biz akıntıya kürek çekiyoruz yani." diyerek kendi değerlerimize, geçmişimize yönelerek yeni bir şeyler üretmemiz gerektiğini vurgulamıştır.

Ben Cahsen egemen güçlerin eğitim derken anladıkları şeyi tamamen gayri İslami buluyorum. Çünkü seküler bir eğitim tarzı var. Yani her şeyi görünüme, vitrine yatıran bir anlayış bu. Cismaniyeti öne alan bir eğitim tarzları var. Bu bir kere Rabsiz. Rabbi yok bu eğitim sisteminin diyen Vakıf Halkla İlişkiler Müdürü E13'e göre de bu kuruluşlar kesinlikle dikkate alınmamalıdır.

Bilginin merkezi Doğudur söylemi her tarafta kabul edilmiş bir söylemdir. Başarılı olursa kendi değerlerine uygun bir sistem geliştirdi. Ama biz Batılı değerleri aldığımız

zaman en büyük çelişmeyi orada yaşıyoruz, çatışıyoruz. Bağta dediğimiz gibi yani toplumun değerleri ile yapılmak istenen sistemin değerleri tutmuyor O yüzden çok hızlı bir şekilde değişim yaşıyoruz ve bu sürekli bizi tüketen bir değişim. Ülkelerimize göre bir sistem, saç ayakları koymuyoruz ortaya. Biz Müslümanız diyoruz ama sistemimiz kapitalist bir mantıkla işliyor. Müslümanız diyoruz, eğitim sistemimiz neoliberal ya da liberal bir sistem ile işliyor. Düşünüyoruz ama bir Batılı gibi düşünüyoruz, namaz kılıyoruz ama aklımızda çek var, senet var. Ekonomimiz Batılı gibi işliyor. Bunu netleştirmemiz lazım, netleştirmedikçe başarıyı yakalayamayız. (E09)

Ben Cahsen egemen güçlerin eğitim derken anladıkları şeyi tamamen gayri İslami buluyorum. Çünkü seküler bir eğitim tarzı var. Yani her şeyi görünüme, vitrine yatıran bir anlayış. Cismaniyeti öne alan bir eğitim tarzları var. Bu bir kere Rabsiz. Rabbi yok bu eğitim sisteminin. Hâlbuki Kuranı Kerimde ilk inen ayetlerde, kerem sahibi Rabden bahseder ve kalem ile yazmayı öğrettiğinden bahseder. Rab terbiye eden demektir. Terbiyenin ekseninde de rahman olmak, rahim olmak vardır. İnsanın ruhunu, metafizik değerlerini, manasını, maneviyatını eksene alan bir eğitim tarzından bahseder İslam. Seküler eğitim tarzı tamamen insanın ruhunu ıskalayan bir içeriğe sahip. Onun için asla insanlığa bir fayda getirmez. Bunu inkar edemeyen seküler tarz bu sefer yoga, meditasyon yöntemleri ile sanki insanın o ahiri boğuşunu takviye ederek ayrı bir sektör oluşturur. İnsan derken İslam asla görüntüyü kast etmez. İnsanın ruh dünyasını, merhametini, adaletini, vicdanını kast eder. Yani eğitim sektörü tamamen kazanç elde etmeye yönelik, ticarete alet edilen bir sektör. (E13)

Doğrusu nasıl dikkat almıyorlar, ne yapıyor pek bilgim yok. Ama ben bu uluslararası kuruluşa olumlu bakan biri değilim. Bu kuruluş, kapitalist düzenin kendini sağlama aldığı kuruluş. Ve tabii ki bunların eğitimle ilgili görüşleri de sınırim bu kapitalist düzeni eğitimle nasıl devam ettirebiliriz dindedir. Ben dikkate alınmaması gerektiğini düşünüyorum, bizim kendi toplumumuzdan, milletimizden, geleneğimizden ortaya çıkan bir güçle bir dinamikle bütün alanlarımızı düzenlemeniz gerektiğini düşünüyorum. Bu anlamda milli eğitim kendi kendini üretmeli, kendi kendine üretmenin yollarını aramalı. (K06)

4.1.6.4. Paralı/Parasız Eğitim, Özel/Kamusal Eğitim

Ak Parti iktidarıyla birlikte özel okul, özel üniversite, kolej, kreş gibi kurumların sayılarının ciddi manada arttığını görebilmekteyiz. Özellikle özel üniversiteler burada en dikkat çekici olanı. Yani artık sınırları keskin olan bir Paralı/Parasız Eğitim, Özel/Kamusal Eğitim ayrımlarını görebilmekteyiz. “İslamcılar eğitimdeki bu özel okulların oranının artması ile ilgili ne düşünüyorlar”ı anlamak amacıyla görüşme grubuna özel okullarının artışı ile ilgili ne düşündükleri soruldu.

Fırsat Eşitsizliği Doğuruyor

Görüşme grubunun bir kısmı tarafından özel kurumlar parası olanın, imkânı olanın yararlanabileceği, imkânı olmayanların ise yararlanamayacağı yerlerdir ve dolayısıyla bu kurumların bir fırsat eşitsizliğine sebep olacağı görüşü paylaşımını getirdi.

Kapitalizm ile alakalı. Fırsat eğisizliği oluyor yani. Parası olmayan zayıf olan hep geride kalacak, hiçbir zaman bir yere varamayacak ama bu eskiden öyle değildi. 80'den önce fırsat eğliği daha fazlaydı. Kapitalizm'den sonra bu geriledi. Bu insanları cemaatlerin ya da yabancı kuruluğların ağına iter diyen Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E04'e göre bu kurumların varlığı fırsat eğisizliğine neden oluyor ve kapitalizmin yayılığı ile fırsat eğisizliği 80'den sonra arttı.

Bana hiç samimi gelmiyor bu. Tamamen bir ticarethane bu özel okullar. Tamamen kaldırılmalı diye düğünüyorum, nasıl olur mümkün mü bilmiyorum. Fırsat eğisizliğinin bir numaralı kaynağı bunlar yani. Adil bir eğitim sisteminin oturtulması için en bağtabunun yapılması gerekir. Para ile diploma satın almak mümkün Ėuan. Bomboğ zihinler parasını verip hukuk diploması ya da bağka diğer diplomaları alabiliyorlar. Ciddi bir adaletsizlik söz konusu yani diyen Hukuk Öğrencisi, Vakıf Gönüllüsü E17 için de bu kurumlar fırsat eğisizliği doğurmaktadır. Bu kurumların fırsat eğisizliği doğurduğu görüğünü Moleküler Biyoloji ve Genetik öğrencisi, Vakıf Gönüllüsü E06, Vakıf Yöneticisi E19 ve Mimar, Dernek Yöneticisi K03'ün görüğlerinde de görmekteyiz.

Ama iğe üniversiteler falan para tuzağı. Yıllık 50 bin lira veriyor çocuklar. 4 yıl 200 bin lira para. Bir üniversiteden mezun olabilmek için. Mümkün değil çocuğumu göndermem ben herhalde. Ya okusun okumuyorsa da okumasın yani. Tamamen para üzerine kurulu bir diploma. O açıdan desteklemiyorum bunu ben. Bir fırsat eğisizliği oluğuruyor. Parası olan gidiyor. Parası olmayan gariban ne yapıyor? Orada burada okuyor. Eğitimin özelleğirilmesi bazı noktalarda tamam iyi ama iğe devletin iğgüzarlığı yani. Yeteri kadar güzü yok devletin. O yüzden özel okullar bu kadar palazlanabiliyor. Devlet ne kadar güçlüyse özel okula o kadar ihtiyaç kalmaz. (E06)

Devlet destekliyor ama bu hususta fırsat eğisizliği yine ön plan çıkıyor. Özel okulların gerçekten ne kattığı önemli. Ben çok doğru bulmuyorum eğitimin özelleğmesini ve bir sektör haline gelmesini. Ticaret gibi düçünüyor. Dolayısıyla da bu anlayığa hareket edildiği zaman da bağtakonuğumuz sıkıntılar ortaya çıkıyor. Dolayısıyla özel okul mantığını doğru bulmuyorum. Tabi doğal olarak teğvik edilmesini de doğru bulmuyorum. (E19)

Özel eğitim ödeneği duyduğum en saçma Ėeylerden biriydi. Ėok olmuçum bunu duyduğumda. Ėünkü okulların durumu ortadayken sırf bazı çocuklar özel okunlar diye onlara ödenek verilip yardım edilmesi çok saçma. Eğitimde fırsat eğisizliği için harcanabilecekken bu para gidip bazı çocukların özel okullarda okuması sağlanıyor. Daha büyük eğisizliğe yol açıyor bence. Doğru bulmuyorum ben bunu. (K03)

Devlet Üzerindeki Yükü Azaltmak İstiyor..

Devletin bu özel okullar aracılığıyla üzerindeki ağır eğitim yükünü azaltmak istediği görüşü megrubunun bir kısmı tarafından dile getirilmiştir. Bu şekilde eğitimin daha zenginleşebileceğini, öğrenim koşullarının daha iyi duruma gelebileceğini belirterek halkın da bu kurumlara bir talebi olduğunu ifade etmişlerdir. “Bununla alakalı herhalde devlet kendisinin yatırım yapmadığı, ciddi yatırım ve maliyet gerektiren alanlarda biraz alan açarak üzerindeki yükü azaltmak istiyor. Ben bunu doğrusu dünyanın genel gidişatına bakıldığı zaman makul olduğunu, anlaşılabilir olduğunu düşünüyorum.” diyen Dernek Genel Başkanı E16’ya göre devlet bu şekilde üzerindeki yükü azaltmak istiyor.

Özel Okulda Müdür Yardımcısı, Vakıf Gönüllüsü olan E07’ye ve Öğretim Görevlisi K05’e göre de devletin üzerindeki yükün paylaşılması adına özel okulların artması doğal ve bu kurumların artması ile eğitim daha kaliteli olabilir.

Yani bu bir tercihtir. Özel eğitim kurumlarını tercih edebilirsiniz de etmeyebilirsiniz de. Finlandiya’da bahsettik mesela orada özel okul yok. Bütün okullar devletin elinde ama kişi başına düşen milli hasıla çok yüksek. Elindeki öğrenci sayısı da 350 bin. Bizim öğretmen sayımız bile 350 binden daha fazla. Bizim öğrenci sayımız 15-20 milyon vardır. Ekonomik olarak bizim budumuz belli. Devlet orada eğitim olarak sırtındaki yükünü özel eğitim kurumlarına pay etmek istiyor. Oradaki niyetinde bir art niyet yok. Çünkü devletin bir öğrenci maliyetinde pek bir azalma yok. Ama ne diyor. Öğretmeni birazcık da sen istihdam et, eğitimi daha yakından takip et. (...). Bana göre bir sakıncası yok. Çünkü onların artması sizin oraya gitmeniz anlamına gelmiyor. Devlet bunlar yokmuş gibi hizmet vermek zorunda. Ki öyle yapıyor şu anda. Artması eğitimi zenginleştirir. (E07)

Yani bu olmalı. Çünkü hala sınıflar çok yoğun. Yeterli ve uygun eğitimi yapacak ortam yok, yani öğrenci için de yok öğretmen için de yok. Okul binalarının yeterlilikleri uygun değil. Biz öğrenci odaklı bir eğitim istiyorsak bu öğrenci odaklı eğitimde en fazla 15 kişilik sınıfta olmalı ki birebir her bir öğrenci aktif derse katılabilirsin. Yani 60 kişilik bir sınıfta öğrenciyi nasıl aktif edebilirsiniz veya 40 kişilik bir sınıfta. Onun için eğitim koşullarının iyileştirilmesi ve bakıldığı zaman da bunu sadece devletin karşılaması mümkün görünmüyor. Onun için özel sektörün devlet’in üzerindeki yükü sırtlaması iyi olacak diye düşünüyorum. Ve ayrıca bir talepte var artan imkânlarla birlikte, halk bunu istiyor çocuğunun daha iyi bir okulda okumasını istiyor. Onun için de devletin bunu sağlaması lazım, buna imkân tanınması lazım. Yani insanların imkânları olmasa bile artık aileler çocukları bir yatırım aracı olarak gördükleri için ellerinden arttırdıklarıyla bunu sağlamaya çalışıyorlar. (K05)

Bilgi Ticarileştirilmemeli, Para Olarak Satılmamalı

Özel okulların bilginin ticarileştirilmesine, para olarak satılmasına neden olduğunu ifade eden Yayınevi Yöneticisi E09 ve “Nebevi sünnetin, bilginin

satılamaz bir değer olduğunu öğrettiğini düşünmekteyim. Asla. Çünkü soluduğumuz hava gibidir bilgi. Rabbimizin insana, ihsanı ve ikramıdır bilgi. Bilgi asla satılmamalı. Eskiden medreselerde, “ücretsiz öğrendiğin gibi ücretsiz öğret yazardı.” diyen Vakıf Halkla İlişkiler Müdürü E13’e göre bilginin satılması nebevi sünnete uygun değil.

Çey bir toplum meselesidir, sistem meselesidir. Bunun dışındaki bütün gayretleri amacından sapmış olarak değerlendiriyorum. Hele şimdi artık bir işi içine ticaret girdi mi artık orası bir ticarethanedir. Oraya gelen öğrenciler de o ticaretin bir unsurudur. Siz öğrenciye artık para makinesi olarak bakmak durumunda kalıyorsunuz. Siz bundan artık bir şey bekleyemezsiniz. Her şeyi para endekli olarak görürsünüz. O çocuğu da bu şekilde görürsünüz. Sağlıklı bir eğitim sisteminden bahsedemeyiz. (E09)

Ben temelde prensip olarak eğitimin tamamen ücretsiz olması gerektiğini düşünüyorum. Nebevi sünnetin, bilginin satılamaz bir değer olduğunu öğrettiğini düşünmekteyim. Asla. Çünkü soluduğumuz hava gibidir bilgi. Rabbimizin insana, ihsanı ve ikramıdır bilgi. Bilgi asla satılmamalı. Eskiden medreselerde, “ücretsiz öğrendiğin gibi ücretsiz öğret” yazardı. Çok harika. Bilgi satıldı mı bereketi kalkar, ticarete alet olur. Bilginin ticareti bizim ihtiraslarımızı kamçılayan tehlikeli bir şeydir. Bilgi ne kadar harcanırsa o kadar çoğalır. Hayatta harcadıkça çoğalan 2 değer var. Birisi bilgi diğeri sevgi. Biz ikisini de satıyoruz maalesef. İnsanlar öğrendikleri her bilginin zekâtını vermenin bir borç olduğunu düşünürler daha huzurlu bir toplum haline dönerler. (E13)

4.2. İSLAMCILIK VE KİMLİK

4.2.1. Eğitim, Ulusal Kimlik ve Dinsel Kimlik

Türkiye’de Cumhuriyetin kuruluşuyla birlikte ulus devletin ihtiyaç duyduğu vatandaşın yetiştirme amacıyla ulusal bir kimlik verilmeye çalışıldı. Bunu da yapabilecek, bu işi verebilecek en doğru yol, devletin ideolojik aygıtlarından biri olarak da nitelenen eğitim ve dolayısıyla okullar oldu. Okullarda verilen bu ulusal kimliğe en çok karşı çıkan kesimlerden biri de İslamcılar oldu. İslamcılar gizli veya açık bir şekilde okullardaki bu ulusal kimliği yermeye, etkisiz hale getirmeye çalıştılar. Ak Parti’nin iktidara gelmesiyle birlikte okullardaki bu ulusal kimlikte bir değişim olup olmadığı, dinsel kimliğin hangi boyutta olduğu ile ilgili İslamcıların algılarını öğrenmeye çalıştık. Bu amaçla görüşme grubuna eğitimdeki ulusal kimlik ve dinsel kimlik hakkında ne düşündükleri soruldu.

Dinsel Kimlik Gm Birçok ğey Yapıldı

Ak Parti'nin iktidar oluĝıyla birlikte ulusalcılıĝa aykırı dini kimliĝi öne alan birçok uygulamayı harekete geçirdiĝi, bunun eğitimde de birçok yansımaları olduĝu görüĝme grubunun bir kısmı tarafından paylaşılmıĝtır.

“Bu manada bir çığır açtı, bu manada olumlu yani mesela andımızı da kaldırdı Bu ulusalcı mantıkla bakıldıĝı zaman ters bir Ğey. Türkiye, Türkler yüzyıllar boyunca askeri mantıkla yetiĝtirilmiĝ. Okulda da bunu hissediyordum mesela tek tip kıyafet vardı kaldırıldı. Bu da ulusalcılıĝa aykırı yani. Belki Ğuan bir Ğey ifade etmiyor ama bunlar 20, 30 yıl sonra bilincimizi deĝiĝtirecek Ğeyler. Milli Güvenlik dersi kaldırıldı bunlar bizi ulusal kafadan çıkarttı biraz. Ekstra bunların boĝluĝunu da iĝte dini bilgiler dersi falan. Kur'an, hadis dersi gibi dersler konarak doldurulmaya çalıĝıldı. Ğu anda ulusalcılıktan biraz ümmetçiliĝe geçiĝ oldu gibi” diyen Vakıf Yöneticisi E03'e göre andımızın kaldırılması, tek tip kıyafetten vazgeçilmesi, milli güvenlik dersinin kaldırılması gibi adımlar ulusalcı mantıĝa aykırı durumlar ve bunların kaldırılması ile ortaya çıkan boĝluk da dini bilgiler, Kur'an, hadis dersleri ile doldurulmaya çalıĝıldı.

Dinsizlik sıkıntımız ve köksüzlük sorunumuzun daha önceki müfredatlarda olduĝunu belirten Özel Okulda Müdür Yardımcısı, Vakıf Gönüllüsü E07, yeni müfredatla bunun açılmaya çalıĝıldığını belirtmektedir. “Okullar ilk kuruluĝlamdan beri ideolojik aygıtlardır, resmi ideolojiyi yaygınlaĝtırmak için ve meĝulaĝtırmak için kullanılmıĝlardır. Bunu Cumhuriyet çok bariz bir Ğekilde 1920, 30'lu yıllarda çok daha bariz bir Ğekilde yapmıĝtır.” diyen Sendika Yöneticisi, Yazar E23, Ak Parti'nin bunu açmaya çalıĝığını ifade etmektedir. Vakıf Eğitim Birimleri Sorumlusu E18 ve Öğretim Görevlisi K07'de de benzer görüĝleri görmekteyiz.

Yani Ğı anlamda bir Ğeyleri, Ğınu, artık biz bence rahatlıkla görebiliyoruz ki benim bile lisede, ortaokulda, hele ilkokulda okuduĝum zamanla bugünün arasında ciddi farklar var. Çünkü biz ilkokulda ben hatırlıyorum, iĝte cumhuriyetin ilanı törenlerinde, Atatürk geldi, padiĝahı kovdu mahiyetinde Ğarkılar söyledik. Hatırlıyorum tabi biz o zamanlar çocuktuk anlamıyorduk ne söylediĝimizi. Yani Osmanlı nedir, Padiĝah nedir, Atatürk nedir, önce okulda bildirdikleri kadar biz biliyorduk. Çünkü ailemiz de direkt olarak hani bununla ilgili teferruatlı bir bilgi sahibi deĝildi. Belki ilerleyen yaĝarda biz bununla ilgili bir bilgi edindik. Fakat bu, Ğı anda baktığımız zaman iĝemiyor hani...(E18)

Okullar ilk kuruluĝlarından beri ideolojik aygıtlardır, resmi ideolojiyi yaygınlaĝtırmak için ve meĝulaĝtırmak için kullanılmıĝlardır. Bunu Cumhuriyet çok bariz bir Ğekilde

1920, 30'lu yıllarda çok daha bariz bir şekilde yapılmıştır. Dolayısıyla Eğitim'den ideolojik bir pozisyon almayı Cumhuriyet beklemediği ve bunu bu imkânını sonuna kadar da kullanmamıştır. Bugün belki yeni bir ideolojik pozisyon almaktan ziyade bu ideolojik angajmandan Cumhuriyet'ten kalma, Cumhuriyetin ilk yıllarından kalma o ideolojik angajmanı açmaya yönelik çabalar içinde olunması gerekiyor. Ak Parti'nin de bunu açmaya yönelik ciddi çabaları olduğu kanaatindeyim. (E23)

Eğitimde bu kavramlar askeri darbeler sonrası, yeni oluşan devletlerin politikalarında belli bir noktaya kadar yer alabilir. Ancak günümüzde eğitimde bu kavramların kullanılmasının gereksiz olduğu kanısındayım. Gerçi "Milli güvenlik" dersi ile "Andımız"ın kaldırılması gibi girişimler oldukça önemli adımlar, ancak ülkemizdeki eğitim yasalarının temeli askeri darbe sonrası yasalar olduğu için bu handikaptan kurtulamıyoruz. (K07)

Milliyetçi- Muhafazakarlık, Milliyetçi İslamcılık Açılıyor

Görüşme grubunun büyük bir kısmı tarafından özellikle 15 Temmuz'dan sonra olmak üzere Ak Parti'nin milliyetçi- muhafazakar, milliyetçi-İslamcı, Türkçü- İslamcı bir kimlik vermeye çalıştığı ortak olarak paylaşılmıştır. Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E04'ün "Son 1 senedir devlet sıkıntıda. Bence milliyetçi-muhafazakarlık açılıyor son bir senedir. Türk ama Müslüman da. Bu ikisi pompalanıyor bence" sözleri birçok görüşülen tarafından dile getirilmiştir. Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E10 da "Fakat Ak Parti dönemi, son dönemler için söylüyorum bunu, devlet yeni bir politika üretti. Milliyetçilik ile İslamcılığı kaynaştırarak yani Ak Parti ve MHP üzerinden bir şey yapmaya çalışıyor. Türkleşmek-İslamlaşmak gibi bir şeyi kaynaştırarak halka sunuyor." diyerek buna vurgu yapmaktadır.

"Kemalizm tabii bir ulus formu oluşturdu. Bir ulus devlet inşası için. Önce bu ulus devlet inşa edildi. Arkasından ulus devlete uygun bir ulus toplumu inşa edilmeye çalışıldı. Eğitim alanı da mesela daha yoğun ve sistematik olarak bu amaçla kullanıldı. Bir anlamda Kemalist anlayışa uygun yeni bir toplum inşasının noktasında eğitim ciddi olarak bir zemin olarak değerlendirildi. (...). Bu konuda Ak Partinin muhafazakar din anlayışını bir politika olarak kabul etmekle beraber, din belirleyici olmadığı için muhafazakar kimliği belli bileşimlerden oluşturduğunu görüyoruz. O kimliklerden bir tanesi de ulusal kimliktir. Ulusal kimliği her ne kadar Kemalist, laik kesim çerçevesinde tanımlamasa da bunun da dışına çıkan bir kimlik üretmedi Ak Parti. Dolayısıyla bu anlamda bir sentez oluşturdu. Özellikle son dönemde bu

ulusalcılığın daha da arttığını düşünüyorum.” diyen Dernek Genel Başkanı E16’ya göre Ak Parti ulusal kimliğin dışına çok da çıkan bir kimlik üretmedi.

Kemalizm tabii bir ulus formu oluyordu. Bir ulus devlet inşası için. Önce bu ulus devlet inşa edildi. Arkasından ulus devlete uygun bir ulus toplumu inşa edilmeye çalışıldı. Eğitim alanı da mesela daha yoğun ve sistematik olarak bu amaçla kullanıldı. Bir anlamda Kemalist anlayışa uygun yeni bir toplum inşası noktasında eğitim ciddi bir zemin olarak değerlendirildi. Kabul etmek gerekir ki Türkiye toplumuna bakıldığında kendisini ulusalcı olarak, ulusal kimliği ile tanımlayan bir toplumdur. Özellikle de eğitilmiş kesimlerde bu tanımlama çok daha yoğun. Resmi ideolojiye bağlılık düzeyinin eğitim ile birlikte arttığını görüyoruz. Eğitim düzeyi daha düşük olanlar sisteme daha muhafazakar bir tavırla yaklaşırken, eğitim düzeyi arttıkça resmi politikaya bağlılık artışı gösteriyor. Bu çerçeveden değerlendirildiğinde, eğitim politikalarının toplum üzerindeki yansımaları görmek mümkün. Bu konuda Ak Partinin muhafazakar din anlayışını bir politika olarak kabul etmekle beraber, din belirleyici olmadığı için muhafazakar kimliği belli bileşenlerden oluştuğunu görüyoruz. O kimliklerden bir tanesi de ulusal kimliktir. Ulusal kimliği her ne kadar Kemalist, laik kesim çerçevesinde tanımlamasa da bununda dışına çıkan bir kimlik üretmedi Ak Parti. Dolayısıyla bu anlamda bir sentez oluştu. Özellikle son dönemde bu ulusalcılığın daha da arttığını düşünüyorum. Bu anlamda dinsel kimlik ile ulusal kimlik birbirini destekleyen, icabında birbirine omuz veren bir yapıya dönüştü. Dolayısıyla dindar bir ulusalcılık olarak tanımlayabiliriz bunu. (E16)

“Yeni nesil, gerçekten çok partizan, başkadünya görüşüne tamamen kapalı, astığım astık, holigan bir şekilde yetişiyor. Ak Parti nesli yetişiyor yani. Ve ilginçtir dindar ya da İslamcı bir söylem ile değil, milliyetçi bir söylem ile geliyor.” diyen 1999 doğumlu Hukuk Öğrencisi, Vakıf Gönüllüsü E17’ye göre milliyetçi söylem özellikle son dönemde iyice artmaktadır. Öğretmen, Dernek Yöneticisi E22’ye göre ise din soslu ulusal kimlik verilmeye çalışılıyor.

15 Temmuz yine bu konuda da dönüm noktası oldu. Birçok şey gibi bunun da dönüm noktası bu bence. 15 Temmuz öncesi dinsel kimlik veriliyor muydu bilmiyorum. Ama sonrasında kesinlikle verilmediğini söyleyebilirim. (...) Artık insanlarda İslami bilinç, Çür değil, Milli Çür ön plana geçiyor. göyle de bir tehlike var; bu, İslami Çür adı altında yapılıyor. Türkiye İslam’ın öncüsü görülüyor. Türkiye kurtulursa ümmet kurtulur gibi bir şey var. İslami soslu bir milliyetçilik ortaya konuluyor. Turan, kızıl elma gibi semboller var artık. Ve bunu iyi Müslüman dediğimiz birçok insan yapıyor yani. Bunu yaparken farkındalar mı bilmiyorum. Ama böyle bir gerçek var yani. Her gün bunun ucu biraz daha açılıyor. göyle büyük bir sıkıntıda var; bunu anlatması çok zor. Yeni nesil, gerçekten çok partizan, başka dünya görüşüne tamamen kapalı, astığım astık, holigan bir şekilde yetişiyor. Ak Parti nesli yetişiyor yani. Ve ilginçtir dindar ya da İslamcı bir söylem ile değil, milliyetçi bir söylem ile geliyor. Bu kimse tarafından yanlış görülüyor. Yine ses çıkarırlar var ama çok ufak bir kesim olduğu için onların sesleri duyulmuyor. Demokrasi Çhidi diye bir şey çıktı mesela. Demokrasi, Çhit olunacak bir şey mi yani? Kavramlar, değerler çok birbirine girdi.(E17)

(...). Yani demiyorum Ak Parti ulusal kimlik savunucusu oldu. Sadece bir dinsel kimlik vermeye çalıştı ama ulusal kimlik yine de daha ön planda oldu. Aslında ikisinin karması diyebileceğimiz bir kimlik ortaya çıkarmaya çalışıyor bence. Din soslu ulusal kimlik diyebiliriz buna belki. (E22)

Son dönemde Türkçü-Şlamcı bir Çeye gidiyor sanki diyerek bir sentez yaratılmaya çalışıldığını belirten Öğretim Görevlisi K01, bunun eğitimdeki izleri için müfredata ve yaratılan kahraman profiline bakılması gerektiğini ifade etmektedir. Öğretim Görevlisi K08, Çuan eğitimde hem dini bir kimlik hem de ulusal kimlik verilmeye çalışılıyor. Ulus kimliği verilirken dini referanslardan da faydalanılıyor. Bu iki kavram mezcedilerek verilmeye çalışılıyor diyerek ulusal kimlik-dinsel kimlik sentezine vurgu yapmaktadır.

gimdi biraz daha Türkçü-Şlamcı gibi bir Çeye gidiyor sanki. Çe dizilerden Ertuğrul, Abdülhamitlerle biraz iÇe bu popüler kültürle dizilerle Çınlarla bunlarla beslenen bir tarafı var. Eğitimde bunun tam olarak izleri nasıl sürülür bilmiyorum doğrusu. Ama iÇe lise düzeyinde bir eğitimde iÇe tarih dersleri bu anlamda daha farklı bir çerçevede onların müfredatına bakılabilir bilmiyorum. Üniversite düzeyinde öyle bir kahraman algısı oluşur oluyor iÇe kahramanlar bu çizgide Türkçü-Şlamcı bir çizgiden oluşur oluyor. (...). Yani Abdülhamit'in de, Osmanlı padişahlarının da kucaklayıcı yönlerinin olmadığını söyleyemem ama bir din örnekliliği yaratmak çok daha kapsayıcı ve kucaklayıcı olabilir, olabiliyor. Bizim bunlara bence ciddi dikkat etmemiz gerekiyor yani yaratacağınız örnekler, kahramanlar ne kadar kucaklayıcı, ne kadar kapsayıcı bu çok dikkat edilmesi gereken bir Çey bence. Son dönemde başta söylediğimi tekrar edersem milliyetçi-muhafazakâr bir söylem var Bu da tabii ki herkesi özellikle çocukları gençleri etkiliyor eğitime de doğrudan etkileri oluyor bence.(K01)

Bu ulus-devlet, ulusal kimlik çok fazla gündeme geldi. Bu durum bazı toplumlar için çok artı bir durum olarak görünse de çok olumsuz yönleri de var bence. Mesela bu ulus kavramı içerisinde kendisini göremeyenler oluyor, özellikle kimlik konusunda. Bu da ayrımlara sebep oluyor bence. Görünürde bir sıkıntı yok gibi görünse de içten içe olumsuz duygulara, düşüncelere sebebiyet verebiliyor. Ben üniversite ortamında devamlı öğrenciler ile birlikteyim. Burada bu konuda bir analiz yapmam söz konusu olabiliyor. Örneğin Kürtler, Araplar...vs. olarak bu ayrımlardan rahatsız olan öğrencilerim olabiliyor. Bu ulus-kimlik durumu ileride çok ciddi sıkıntılara sebep olacak gibi. Şu an eğitimde hem dini bir kimlik hem de ulusal bir kimlik verilmeye çalışılıyor. Ulus kimliği verilirken dini referanslardan da faydalanılıyor. Bu iki kavram mezcedilerek verilmeye çalışılıyor.(K08)

Hiçbir Değişiklik Yok, Hala Ulusalçı Kimlik Baskın

Görüme grubundan Esnaf, Dernek Gönüllüsü E12 ve Yayınevi Editörü E20'ye göre Ak Parti'nin iktidar olmasıyla pek bir Çey değişmedi, hala Kemalist, ulusalçı anlayış ve kimlik baskın.

“Bunda hiçbir değişiklik yok. Hala özellikle eğitimciler arasında Atatürkçülük, modernlik, Batıcılık gibi ilkeler ağır basmakta. Etkenlik yani yön vericilik anlamında hala ulusal kimlik hakim. Batıcı ve Kemalist anlayış, imam hatipler de dahil olmak üzere devam ediyor. (...). Burada bizim diğer hocalarımız, yani muhafazakâr diyebileceğimiz kökten gelme hocalarımız ise fosilleşmeye devam ediyor.

Kendilerine verilen resmi müfredat dışında bir şey yapmıyorlar. Memur zihniyeti ile derse girip çıkıyorlar. Öğrencilere dinsel kimlik kazandırma anlamında bir çabaları yok.” diyen Esnaf, Dernek Gönüllüsü E12’ye göre eğitimde ulusal kimlik baskın ve muhafazakâr öğretmenler de dinsel kimliği vermede yetersiz. Benzer görüşleri Yayınevi Editörü E20’de de görmekteyiz.

Yani bu devlet, yani anayasasının ilk üç maddesi değiştirilmesi teklif dahi edilemeyen ilkeler, orada olduğu müddetçe, bu şekilde devam edecektir. Yani devam ediyor zaten, yani şu anda hükümette dindar kimliği olan insanların olmasının devletin özünde değişikliğine işaret ettiğini düşünmüyorum. Bence devlet özünde, hala, laik, Kemalist, seküler bir devlettir ve işe üretilmiş bir kimliği, yani ulus kimliği bu anlamda dayatmaya devam ediyor. Yani bazı şeylerin azalması demek, onun, o kimliğinden koptuğu anlamına gelmiyor. Yani hani her yerde ne mutlu türküm’ü görebiliyoruz, her yerde hala Kemalist ritüeller olduğu gibi devam ediyor. Çünkü o Kemalist ikonların tırnak içinde muhafazakârlaşmasıyla aşılabilecek bir şey değildir bu. Yani Çimri Marşı’nı Halk TV’de söylemek ile Ülke TV’de söylemek arasında bir fark yok. Sonuçta aynı şeyi inç ediyor, aynı zihniyeti inç ediyor, dolayısıyla bununla öyle veya böyle yüzleşmek zorundadır İslamcılar. (E20)

Ulusal Kimliğimizin Olması Lazım

Ulusal kimliği gerekli bulan ve ulusal kimliğin birliktelik yaratabilmek adına verilmesi gerektiği görüşü Öğretim Görevlisi K05 ve Memur K02 tarafından paylaşılmıştır.

“Ulusal kimliğimizi sağlayabilişimizdeyiz, evet ulus devlet, Türk ulusu ya da Türk milleti şeklinde bir hitabımız var kuruluşumuzdan itibaren. Fakat bir şekilde ne oluyor, bu Türk ulusu kimliği parçalanmaya çalışılıyor. Bence çok zengin, çok güzel bir Türk ulusumuz var. Çeşitli etnik gruplarımız var ama en büyük dezavantajı da burada yaşıyoruz, devamlı bu etnik gruplar üzerinden ayrılıklar yaratılmaya çalışılıyor. Ayrılıklar yapılıyor, yani bu Türk ulusunu halen gerçekleştirebilmiş değiliz. Halen bu ayrılıklar ve onlar üzerinden giden çatışmalarımız var. Yani normalde bir arada yaşıyor muyuz, yaşıyoruz, aynı ortamda kimliklerimizi bir kenara bırakıp çalışabiliyor muyuz, çalışıyoruz. Fakat bir bakıyoruz ki hani en ufak bir kararda başka kimliklerimiz ortaya çıkıyor. Yani genel olarak hiçbirimiz bu topraklarda yaşıyorsak, biz Türk’ü tam olarak kabul edebilmiş, sindirebilmiş değiliz. Bana göre İslami olarak da dindar olarak da hani ulus olarak daha başarılı olabiliriz diye düşünüyorum” diyen Öğretim Görevlisi K05’e göre Türk ortak

kimliğinde birleşmemiz gerekmektedir. Memur K02'ye göre de ulusal kimlik olması icap eden bir kimlik.

ğimdi ben Çu noktadan hareket etmek istiyorum aslında nasıl bir Çey biliyor musunuz? Bir kere kendinden olanı sevmek tabiatın özünde olan, fitratında olan bir Çeydir daha doğrusu. ğimdi mesela herhangi bir yerde, herhangi bir Mardinli gördüğümüzde ne kadar hoşumuza gider değil mi. Hatta kan çeker derler. Deyimlerimiz bile buna göre Çekillenmişir. ğimdi ulusal kimlik zaten olması icap eden bir kimlik. Bakın iÇe Çey boyutundan bakmayalım dindarlık ya da dindar olmama. Türkiye'de yağıyoruz, 81 milyonu içeren bir ülkede yağıyoruz. Dolayısıyla sizin bu ülkede yağıyan herkes ile ortak bir payda yaratmanız lazım. Aynı Çeylere üzüлüp, aynı Çeylere sevinmeniz lazım yani vatandağı olabilmeniz lazım. ğimdi ben burada dindarlık ya da dindar olmama durumuna bakmayalım derken Çunu kastediyorum bizim Türkiye olarak bir kimliğimizin olması lazım. (...). Dolayısıyla mesela son zamanlarda Tek bayrak, Tek devlet, Tek millet.. gibi sloganlar, hedefleri doğru buluyorum. Ayaklarımızın önce bu topraklara iyice basmasını sağlayacak durumlar bunlar. Eğitimde de bunun yansımalarını görebiliyorum.. (K02)

4.3. AK PARTİ VE EĞİTİMDEKİ YAPISAL DÖNÜŞÜMLER

Ak Parti 16 yıllık iktidarı boyunca eğitimde birçok yapısal dönüşüm gerçekleştirdi. Bu dönüşümler hakkında birçok olumlu ve olumsuz eleştiri yapıldı/yapılıyor. Çalışmada “Çılgıncılar bu yapısal dönüşümler hakkında ne düşünüyorlar”ı anlamak amacıyla bu yapısal dönüşümlerden “4+4+4”, “Sınav Sistemlerindeki Değişim”, “Zorunlu Okul Öncesi Eğitim”, “Yabancı Dil Eğitimi-Ortaokul Hazırlık Sınıfları”, “Kılık-kıyafet Serbestisi”, “Seçmeli Dersler” ve “Her Çeye Bir Üniversite”yi sorduk.

4.3.1. 4+4+4

2012 yılında uygulamaya konulan ilk ve ortaöğretimin yapısında büyük değişimler yaratan 4+4+4 eğitim sistemi hakkında görüşme grubunun görüşlerini almaya çalıştık. “Temel, zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılması”, “12 yıllık eğitimin kademeli olarak 4+4+4 şeklinde düzenlenmesi”, “okula bağlama yağıının 66 aya indirilmesi”, “Çınam hatip ortaokullarının açılması”, “okul öncesi eğitimin güçlendirilmesi”, “8 yıllık kesintisiz eğitimin bu şekilde açılması” gibi konular görüşme grubunun değindiğı noktalar oldu.

Kademeli 4+4+4 Alternatif Eğitim Geçmiş Oldu.

Temel, zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılması görüşme grubunun bir kısmı tarafından eğitim süresinin uzamasıyla alternatif eğitimi güçleştiren bir durum olarak görülmektedir. Fakat Vakıf Yöneticisi, Dergi Editörü E01 ve Öğretmen, Dernek Yöneticisi E22'ye göre ise bunun kademeli eğitim olması ve açık öğretim imkânının sağlanması alternatif eğitim olanaklarına yönlendirme için bir fırsat yaratmaktadır.

Vakıf Yöneticisi, Dergi Editörü E01, “4+4+4 eğitim 4 yıllık eğitimden sonra gençlerin mesela diğer 4 yılını açıktan devam ederek hafızlık, medrese eğitimi gibi alanlara imkân sağladı. 4 yılı bitirdikten sonra açıktan eğitime devam edip hafızlık eğitimi alan gençlerimiz var. O açıdan iyi bir şey” diyerek alternatif eğitime olanak sağlanmasını olumlu bulmaktadır. Öğretmen, Dernek Yöneticisi E22'ye göre de geçiş belli bağılı sıkıntılar yaratmış olmasına rağmen 4+4+4 eğitim sistemiyle alternatif eğitim olanakları arttı.

4+4+4 eğitim 4 yıllık eğitimden sonra gençlerin mesela diğer 4 yılını açıktan devam ederek hafızlık, medrese eğitimi gibi alanlara imkan sağladı. 4 yılı bitirdikten sonra açıktan eğitime devam edip hafızlık eğitimi alan gençlerimiz var. O açıdan iyi bir şey. Çünkü hafızlık eğitimi devlet okullarında alamıyorlardı. Eğer bir kişi kendi çocuğunu ya da çocuk kendisini dini ilimlerde yetiştirmek istiyorsa, sen bunu 8 yıl bittikten 12 yıl zorunlu eğitimi yaptırdıktan sonra yapabilirsin dediğinde bu çocuğun Kuran eğitimi alması için çok geç bir tarih oluyor. Ama 4 yıl sonrasında açıktan devam edebilme imkanı bu eğitime imkan sağlıyor. Bu açıdan güzel bir şey. (E01)

Bence olması gerekliydi. Tabi sıkıntılar olmadı mı oldu, özellikle geçişte. Norm fazlası yarattı, alan değişikliği gibi. Fakat ben olumlu görüyorum bir çocuk ilkokulu bitirdikten sonra istediği ortaokula gidebilmeli. Hatta gerekiyorsa, istemiyorsa eğer gidemeyebilmeli. Yani diyelim ki ilkokuldan sonra hafızlık okumak istiyorsa okuyabilmeli ya da bir yere çırak olarak verilmek isteniyorsa çırak olarak verilebilmeli. Dolayısıyla bu onun önünü açtı. Yani eskiden çocuk 8. sınıfı bitiriyordu, hafızlığa gönderiliyordu ama hafız olamıyordu. Ama şimdi an bu yapılıyor ve yapılması da gerekiyordu zaten. Yani 4+4+4'e geçilmişse bir hedef doğrultusunda geçilmiş. Dolayısıyla bu hedeflerden birisinin de dini eğitimin rahat bir şekilde alınmasını sağlamaktır. (E22)

12 Yıllık Temel, Zorunlu Eğitim Fazla

Görüşme grubunun bir kısmı için 12 yıllık temel, zorunlu eğitim, “eğitim süresinin uzaması” ve “alternatif eğitimi kısıtlaması” gibi iki açıdan eleştirildi. Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E04, meslek edinmeyi gerilettiler, mesela bu zorunlu eğitimden dolayı ben çocuğumu yaz tatilinde sadece mesleğe gönderebildim diyerek meslek

eğitiminin önüne geçildiğine vurgu yapmaktadır. “BoÇu boÇuna yine çocukları hapsettik belli noktalara” diyen Moleküler Biyoloji ve Genetik Öğrencisi, Vakıf Gönüllüsü E06’ya göre ise eğitim süresi çok uzun.

“12 yıl zorunlu eğitim bana çok fazla geliyor. Ayrıca bu baÇkabölgelerde var olan medrese tarzı kurumlara çocuklarını göndermek isteyenlerin de önünü kapattı. Zorunlu eğitim arttığı için bu imkân da neredeyse tamamen ortadan kaldırılmış oldu. Alternatif eğitim olanakları yok ediliyor. Çocuğun tam Kur'an ezberleyeceği yaÇta, kafası boÇka ilmi konulara yönlendirilebilecekken bu zorunlu eğitim durumu ile engellenmiş oldu.” diyen Hukuk öğrencisi, Vakıf Gönüllüsü E17, ve “Zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılması ile ne olur Çimdi tam kestiremiyorum Ama mesela meslek hayatına atılma da bir gecikme olabilir mi diye düÇündürüyor yani. Çu an temel eğitim düzeyi 12'ye çıkarıldı bence bu çok fazla.” diyen Öğretim Görevlisi K01 için de bu sistem alternatif eğitim imkânlarını kısıtlamaktadır. Benzer görüşleri Öğretim Görevlisi K06’da da görmekteyiz.

Bunlar iÇe meslek edinmeyi gerilettiler. Mesela bu zorunlu eğitimden dolayı ben çocuğumu yaz tatilinde sadece mesleğe gönderebildim. Belki ben ortaokuldan sonra mesleğe gönderecektim yani ben de ortaokul mezunuyum. Ama sonra tekstil mesleğine geçtim ben yani. Ürün üretiyorum ben ülkeme faydalı oluyorum yani. Avrupa’ya Amerika’ya Arabistan’a birçok yere ürün satıyorum ben. Üniversite okusaydım belki Çimdi ortada kalmıÇım. Bir mesleğim olmayacaktı yani. Bana bağılı çalışın 100 kiÇ var belki. Ülkeme hizmet ediyorum yani. Zorunlu eğitim yanlıÇbence. Burada opsiyonlu olmalı bence. Çteyen okumalı ama meslek isteyen mecbur tutulmamalı bence. (E04)

Hocam bence hiçbir Çey değıÇmedi. BoÇu boÇuna yine çocukları hapsettik belli noktalara. Finlandiya’daki sistemi sürekli söylüyorlar ya hani. Orda iÇe çocuklara nasıl anlamam gerektiğini öğretiyorlarmıÇ Ama bu kadar uzun değıl yani. Yani çocuk nasıl anlayacağını öğreniyor, bunu öğreniyor ve sonra yürüyor gidiyor çocuk. 12 yıla bunu yaymak hapsetmek çocukları hocam ya. Güya bunu yapmak istiyorlar ama çok uzatıyorlar bunu. Biz Finlandiya da değıliz ki. (E06)

4+4+4. Bunun olumlu yanları olduğı gibi, olumsuz yanları da olduğunu düÇünüyorum. Mesela eğitim süresi uzadı, eğitim süresinin uzaması, çocukları okullarda daha fazla tutmaya neden oldu ve çocukların kendilerini okul dıÇında geliÇirebilecekleri alternatiflerin önüne geçti. Yani her Çey artık daha çok okul merkezli olarak düÇünülmeye bağılandı ve eğer bir Çey alınacaksa veya çocuklara bir Çeyler verilecekse bu hep okul içinde olmalı diye düÇünüyor bugün. Bence bu eğitimin ve öğretimin baltalanmasına neden oluyor. (K06)

Bazı Sıkıntılar Doğurdu

4+4+4 eğitim sisteminin belli bağılı bazı sıkıntılar doğurduğu görüşme grubunun bir kısmı tarafından paylaşılmıÇtır. “5. sınıfların kiÇsel geliÇimiyönündeki

sıkıntıları”, “Lise öğretiminin 4 yıl olması”, Öğretmen norm fazlası yaratması”, Okul, ders saatlerinin fazla oluşu”, “ Öğrencilerin hala sınav maratonu içinde oluşu” bu sıkıntılardan.

5+3+4 daha mantıklı geliyor bana, 5. sınıfta sadece dil öğretmeye ve özel yeteneklerini keşfetmeye yönelik çalışmalar yapılabilir diyen Esnaf, Dernek Gönüllüsü E12, lisenin 4 yıl olmasını da gereksiz görmektedir. “Sanki çok randıman alınmadı bu sistemden. Yani bence bu sistem ilk ortaya çıktığından itibaren belli başlı belli sıkıntılar getirdi ve hala bence bu sıkıntıların giderilmesi için de pek bir çaba olduğunu görmüyorum” diyen Okul Öncesi Öğretmeni K04’e göre bu sistem öğretmen norm fazlası oluşturdu, 5. sınıfların kişisel gelişmelerini dikkate almadı ve ders saatleri fazla. Vakıf Yöneticisi E19 ve Öğretim Görevlisi K05 de bu sistemin ortaya çıkardığı muhtelif sıkıntılardan bahsetmektedir.

Yani bu hususta biraz sürecin çok da olumlu gitmediği görülüyor. Öğrenciler yine bir sınav maratonu içerisinde ilerliyorlar. Ama devletin bunun devamlılığını sağlaması gerekiyor. Ben çok kalıcı olacağını sanmıyorum. Yine bir düzenleme, düzeltme yapılacaktır diye düşünüyorum. Süreç onu gösteriyor çünkü. (E19)

4+4+4 ile birlikte okul yaşı tabii düştü. Ben tabii bunu ilk plan üzerinden gördüğümde, pek bir sıkıntı olmayacağını düşünmüştüm. Ama kendi çocuğumu da ben 66 aylıkken verdim, amacı, hedefi yüksek koymamıştık ve plan güzel gelmişti. Yani 1. dönemi resim ve müzikle, okula adaptasyonla geçirecekti, daha sonrasını ufak ufak temel bilgilerle geçirecekti. Yani bu plan üzerinden gayet güzeldi ama uygulamaya gelince hani bu yaş küçük bir yaş olduğunu gördük. Erken bir yaş hani. Yaş konusunda yani insanlar çocuklarını 6 yaşından itibaren 6,5 yaşından itibaren bile gönderseler, zorluk yaşayabiliyorlar, sıkıntı çekebiliyorlar. Yani 5, 5 buçuk yaş gerçekten erken oluyor tam böyle oynamak isteyen çocuk, parkta gezmek isteyen çocuk, bir anda okulda katı kurallar içerisinde dört duvar içerisinde kendini bulabiliyor. O anlamda hani yaş olarak sıkıntı yarattı bu durum. (K05)

4+4+4 Geliştirilmesi Gereken Doğru Bir Adım

4+4+4 eğitim sisteminin geliştirilmesi gereken doğru bir adım olduğu görüşme grubunun bir kısmı tarafından paylaşılmıştır. Kesintisiz 8 yıllık eğitimi sağlamak, özgürlükleri artırmak, imam hatiplerin ortaokul seviyelerini açmak gibi iyileştirmelerden dolayı bu sistemin olumlu olduğu fakat hala geliştirilmesi gerektiği dile getirilmiştir.

Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E11, “4+4+4”ün şöyle bir faydası oldu; eskiden ilkokul 5. sınıfa giden bir çocuk bağırtı sütakamıyordu. Ama şimdi rahatlıkla takabiliyor.

Böyle bir faydası oldu bunun. Ancak şöyle bir şey var, milli eğitiminiz iyi değilse hangi sisteme geçerseniz geçin, eğitimde bir mesafe kat edemezsiniz. Asıl olan; bizim milli, dini değerlerimizi, özümüzü yansıtacak bir eğitim politikası oluşturabilmektir.” demektedir. Vakıf Eğitim Birimi Sorumlusu E18, imam hatiplerin ortaokul kısımlarının açılmasına, Sendika Yöneticisi, Yazar E23 ise baskıcı 8 yıllık kesintisiz eğitimden kurtulmaya vurgu yapmaktadır.

İmam hatiplerin ortaokul seviyesinin açılması çarttır. çarttır, çünkü çocuk bir liseye gittiği zaman, zaten birçok noktada kendisini kafa olarak belli bir yere oturtmuş oluyor. Aslında çocuğun yetişme çağı, kendisinde bir şeylerin yerleşmesi, oturması ortaokul döneminde oluyor. Bu yüzden ortaokulda bağlaşıp lisede bunu devam ettiren çocuk tabii ki gelişim olarak daha sağlıklı olacaktır diye düşünüyorum. Temel eğitim noktasında da bence ülkedeki herkesin temel eğitim olarak bir lise okuması gerekiyor. Çünkü 20, 25 yıl sonra belki üniversite mezunları değil sadece, yüksek lisans ve doktora mezunları, iki dil bilen insanlar bir fark oluşturmuş olacak.(E18)

Ben yani peşinen söyledim 4+4+4 normal vasatta, atmosferde, bilimsel veriler, istatistikler, değerlendirmeler, talepler gözetilerek yapılmış bir şey değildir. Önceki kesintisiz 8 yıllık temel eğitim ile kıyaslandığında en azından demokratikleşme için büyük bir adımdır. Çünkü öbürü çok baskıcı bir ortamda ve tamamen ideolojik olarak sadece İmam Hatiplerin ve sonradan mesleki eğitimin kısıtlanması, sınırlandırılması, hatta boğulması için yapılmış bir düzenlemeydi. 4+4+4’ü, işte o kesintisiz 8 yıllık temel eğitimden kurtulmanın bir aşaması olarak görüyorum. Onun için bu ileride revize edilebilir ama bu, bir önceki dönemle kıyaslandığında daha ileri bir sistemdir kanaatindeyim. (E23)

4.3.2. Sınav Sistemlerindeki Değişim

Sınav sistemlerindeki değişim Ak Parti’nin en çok eleştirdiği eğitim konularından biri. Neredeyse her üç veya dört yılda bir olan bu değişimler toplum tarafından çok büyük bir tepkiyle karşılanmaktadır. Çalışma boyunca görüşme grubunun ilk bahsettikleri şeylerden birinin sınav sistemlerindeki değişim olması da bu durumu göstermektedir. “Ak Parti tabanı diyebileceğimiz islamcılar bu konuda ne düşünüyorlar”ı anlamak amacıyla görüşme grubuna sınav sistemlerindeki değişim soruldu. Özellikle son dönemde yine değişen liselere ve üniversitelere giriş sınav sistemi değişimi görüşmeler tarafından sıklıkla vurgulanmıştır.

Hızlı Bir Değişim, Karmaşıklık, Kafa Karışıklığı

Görüşme grubunun büyük bir kısmı tarafından sınav sistemlerindeki değişim pek konuşulmadan, tartışılmadan hızlı bir değişim olarak tanımlanmış ve bunun toplumda bir karmaşıklık ve insanlarda kafa karışıklığı yarattığı vurgulanmıştır.

“Yani TEOG”taki değişim çok talihsiz ve maksadını aşan bir değişim. TEOG iyiydi. Çocuklar kısa kısa sınavlara giriyorlardı. Seneye yayıldığı için çocuklar içtikleri derslere kıymet veriyorlardı. Bu öğretmenin eğitim gücünü de arttırıyordu. Şimdi bunu kaldırdık. Kaldırırken yerine bir şey gelecek diye de kaldırmadık. Cumhurbaşkanını kaldırdın dedi diye kaldırdık. Böyle bir şey olmaz. Siz eğitimcilerin yetki alanının içine girmemelisiniz. Üniversite sınavında da aynı durum oldu. Yerine yenisi yokken bunu kaldırdılar. Bu yanlış.” diyen Özel Okulda Müdür Yardımcısı, Vakıf Gönüllüsü E07’ye değişimler üzerinde çok düşünülmeden ve hızlı bir şekilde yapılmaktadır. Değişimleri gördüğü bir caps üzerinden aktaran Vakıf Yöneticisi E05’e göre de hızlı bir değişim var.

“Biz 3 defa SBS’ye girdik. Ondan önce OKS vardı. Daha sonra TEOG geldi. Şimdi yeni bir sistem getirildi. Yani bana öyle geliyor ki bu sınav sistemlerinin ciddi bir alt yapı sorunu var. Üzerinde hiç düşünülmeden siyasi bir takım söylemler ve emirler ile değiştiriliyorlar.” diyen Hukuk Öğrencisi, Vakıf Gönüllüsü E17’ye göre de sınav sistemleri çok düşünülmeden hızlı bir şekilde değişmektedir. Benzer görüşleri Yayınevi Yöneticisi E09, Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E10 ve Vakıf Eğitim Birimleri Sorumlusu E18’de de görmekteyiz.

Bunu hani bazı şeyler var ya caps yapıyorlar. En komik örneği, ironisi işte çocuk Tayyip Erdoğan’a gelip dede şunu çözsene, tamam yarın TEOG’u kaldırıyorum demesi. Şimdi böyle de bir durum var maalesef. (E05)

Sınav sistemlerindeki bu hızlı değişim başkan beri dediğimiz gibi sistemin aciz kalmasıdır. Günü kurtarma ataklarıdır, yarın bunlar yine değişeceklerdir. Bunu artık biliyoruz, geldiğimiz süreç bunu gösteriyor. (E09)

Bu işte çok kötü. Halkın çok ciddi tepki gösterdiği, bizim çocuklarımız kobay mı dedikleri bir mevzu. Hakikaten de bunun devlet eli ile yapılması insanlarda bir güvensizlik ve telaş oluşturmaktadır. Hatta şöyle bir espri var, Tayyip Erdoğan’ın torunu gidip ona bir soru gösteriyor. TEOG’u kaldırdım diyor. Yani böyle yapboz tahtası gibi. Buna bir usul geliştirmeleri lazım. Kötü bile olsa bir sürekliliğin olması gerekiyor. (E10)

Bu anlamda tabii ciddi bir karmaşıklık da söz konusu. Ben üniversiteden mezun olduktan sonra herhalde bir iki üç kere sistem değişti. Yani şunu bana birisi sorsa sistem nedir diye hiçbir bilgim yok sistemle ilgili. (...). Böyle sınav odaklı bir şeyimiz var, hani bunun işte bir şekilde aşılması lazım. Tabii ki genç nüfusumuz çok, bu da zor

yani sınavsız üniversite nasıl olabilir, bunu değerlendirmek zor bir şey. Sınavsız başka bir şekilde nasıl olabilir ama bu biraz da belki işte ortaokulda, lisede yapılacak değerlendirmelerle, insanların biraz da kendi kabiliyetlerine göre erkenden yönlendirilerek yapılacak işlerle iyi olabilir. (E18)

“Çerik değişiyor ama sistem aynı. Çok değişen bir şey olmuyor. Aynı stres, aynı sıkıntı devam ediyor” diyen 1988 doğumlu, Vakıf Yöneticisi E19 sınav sistemleri değişmesine rağmen sınav stresinin durumunda bir değişim olmamasını eleştirmektedir. Öğretmen, Dernek Yöneticisi E22, çocukların yaşadığı karmaşıklığa, Sendika Yöneticisi, Yazar E23 değişimlerin hızına vurgu yapmaktadır.

Çok kötü, olumsuz. Çünkü az önce söyledim, sürekli sistem değişiyor, çocuk bağladığı sistemle bitiremiyor özellikle son sınıfta olan öğrenciler için çok daha sıkıntılı oluyor bu mesela. Bu sene TEOG olmayacak, TEOG olmadığı zaman çocuk çalıştım mı, çalışmaydım mı, niye çalıştım diye bir sürü soruyla boğuluyor. İyi nitelikli lise deniyor, nitelikli liseler ise diğerleri niteliksiz liseler mi. Böyle bir karmaşa ortaya çıkıyor çocuk bu sefer, o liseye gittiği zaman diyor ki ben zaten niteliksiz bir liseye gidiyorum. (E22)

Ben çok komik buluyorum. Trajedi ve komedi diyorum buna, bunun izah edilir tarafı yoktur. Bir sistem değişikliği yapılabilir ama bir sistem değişikliği de eğitim içerisinde tartışılmalı, üniversitelerin eğitim fakültelerinde tartışılmalı, bilimsel kurullarda tartışılmalı, sendikalarda tartışılmalı, ilgili sivil toplum kuruluşlarında tartışılmalı. Kamu ve sivil oturup beraber çalıştığımız içerisinde bir sinerji oluşturacak tartışma içinde olmalı. Fakat sabahtan akşam, akşamdan sabaha değiştirilebilecek, karar verilecek bir şey değil. (E23)

Eğitim Politikası Yok İzlenimi Veriyor

Bu değişimlerin Ak Parti'nin bir eğitim politikası olmadığı izlenimi verdiği görüşü görüşme grubunun bir kısmı tarafından paylaşılmıştır. “Eğer bu farklı hükümetler döneminde olsa çok garipsemeyeceğim şeyler. Ancak aynı iktidarda gerçekleşmesi, gerçekten bir eğitim politikamızın olmadığını gösteriyor.” diyen Vakıf Yöneticisi, Dergi Editörü E01, “Ortada bir şey olmayınca günübirlik politikalarla uğraşırsınız. Sistemi kur-yık, bir daha kur bir daha yık falanla uğraşırsınız. Hedefsizlikten, plansızlıktan doğan şeyler bunlar.” diyen Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E04, “Sınav sistemlerinin değişmesi gerçekten iktidarın eğitim ile ilgili hiçbir politikasının, düşüncesinin olmadığını gösteriyor. Direk o izlenimi veriyor. Sadece sınava odaklı çalışın ve sonuç olarak istediklerine ulaşmayan bir nesil var. Psikolojisi bozuluyor çocukların. Ne ailelerin, ne devletin, ne çocukların istediği olmuyor. Ortaya karışık bir şeyler yapılıyor. Gerçekten ilginç bir haldeyiz bu konuda.” diyen Mimar, Dernek Yöneticisi K03 için de bu değişimler Ak Parti'nin bir

eğitim politikasının, hedefinin, amacının olmadığı izlenimi veriyor. Benzer görüşleri Vakıf Genel Müdürü E15''de de görmekteyiz.

Eğer bu farklı hükümetler döneminde olsa çok garipsemeyeceğim Çyler. Ancak aynı iktidarda gerçekteğmesi, gerçekten bir eğitim politikamızın olmadığını gösteriyor. Yani eğitim politikasının çok basit sınav sistemiyle belki de halledilebileceği düşünüyor. Çok çabuk sınav sistemi değişliğine gidilebiliyor. (...). Bu noktada ben Çı kanaate sahibim. Bu meseleler çok özgür bir Şekilde tartığılmıyor. Türkiye'nin iyi bir yerlere gelmesi için olması gereken eğitim metodu nedir? Neler olmalıdır? Bunun çok yetkin kişişler tarafından tartığıldığını düşünmüyorum. Bu kanaatimi güçlendiren, LYS sınavı kalsın, üniversite sınavı kalsın, dedikten sonra cumhurbaşkanının hemen akabinde Milli Eğitim Bakanının kalkacak demesi. (E01)

Bu bizim kafamızın karışık olduğunu gösteren bir Çy. Bir planımız, oturmuş üzerinde düşünümüş bir politikamız yok bu konuda. Eğitim politikası ciddi bir meseledir. Toplumların kaderlerini, devletin işeyişini, gelecekteki işgücünü oluşturacak olan Çy bu yol ile oluşturulur. O bakımdan deneme yanılma yolu ile politika belirlemek akıl karı değildir. Geleceğe kast etmektir. Geçmiş ile günümüzü entegre etme adına bir Çy düşünüp, eğitim politikamızı buna göre belirlemeliyiz. (E15)

Bütün Bir Toplum Etkileniyor

Sınav sistemlerindeki değişimin sadece öğrenci, öğretmen ve veli'yi değil bütün bir toplumu etkilediği görüşme grubunun bir kısmı tarafından dile getirilmiştir. "Bu sınav değişimleri ile alakalı meselenin içerikten daha çok yapma Őekillerinin sıkıntı olduğunu düşünüyorum, koskoca yaz bitmiş, ortada hiçbir Şey yok, yayıncılar kitaplarını basmış, değitmişler çeklerini toplamışlar, işe matbaaya borcunu ödemeye çalışıyor, bir televizyon programında sayın Cumhurbaşkanına bir soru soruyorlar, adam bir Şey söylüyor ve anında değişiyor. Böyle bir Şey olmaz, yani Şöyle söyleyeyim, ben yayıncıyım, bundan dolayı ciddi sıkıntı yaşayan, iflas eden bir sürü yayıncı oldu." diyen Yayınevi Editörü E20 değişimlerin farklı kesimleri etkilediğini belirtmektedir. Bunu Okul Öncesi Öğretmeni K04 ve Öğretim Görevlisi K06'nın da görüşlerinde görmekteyiz.

O da tabii büyük bir sorun. Yani sürekli bir değişim oluyor. Tabii niyet olarak iyi bir Çyler yapmaya çalışıyorlar. Daha iyisini bulmaya çalışıyorlar ama ciddi bir karmaşa yaratıyor. Aileler, çocuklar, öğretmenler, yayıncılar, kırtasiyeciler ve bütün bir toplum ciddi bir Şekilde etkileniyor bundan. Ve bir anda oluyor yani mesela denilse ki işe bir sene öncesinden denilse seneye sınav sistemini değişireceğiz diye. Az çok insanlar kendilerini ona göre ayarlamaya çalışacaklar. Ama bir günde yani en fazla 1 ay 2 ay içinde değişiyor sistem. (K04)

Bütün bir toplum etkilendi bundan. Velilerimiz bu sefer ne yapacağız diyor, öğrencilerin akli gereksiz karışıyor. Yani siz bir sistem değişikliği yapabilirsiniz, sistem değişikliği gerekli olabilir. Çünkü günün ihtiyaçlarını, zamanın ihtiyaçlarını siz eğitimde de görünür kılmak istersiniz ama bunu sürekli bir Şekilde yapmak ciddi bir karışıklığa sebep olur, ciddi bir sorun teşkil eder. Sistem değişilmeli evet ama bunun eğitimin tüm paydaşlarının eğitim içindeki bütün herkesin görüşeri alınarak yapılması lazım. (K06)

Bir Arayış Var

Ak Parti'nin doğruyu arama adına bu değişimleri yaptığını, bir arayış gerçeği olduğu Vakıf Yöneticisi E03 ve Vakıf Halkla İlişkiler Müdürü E13 tarafından paylaşıldı. Sınav sistemlerindeki değişimi iki taraflı düşündüğünü belirten Vakıf Yöneticisi E03 bunun kafa karışıklığı yarattığını ama bir yandan da arayış olduğunu belirtmektedir.

Bunu şöyle iki taraflı düşünüyorum hem toplum açısından şöyle: kafa karışıklığı. Toplumda bilmiyor neyin doğru olduğunu propagandası yapılan şey güzel geliyor. Çe SBS güzel diye program da yapılıncaya toplum daha güzelmiş diyor bu. Bu manada toplumun kafası karışık. Bir de şöyle Ak Parti hükümet tarafından hükümetin de kafası karışık diğer taraftan bakarsak. Aslında bu değişiklikler onların da sanki arayış içerisinde olduğunu gösteriyor doğrusu ne üzerine, onu aradıklarını düşünüyorum açıkçası. Bu noktada da ehil kişilerle de galiba konuşulup karar alınmıyor öyle bir şey uyanıyor. Ben de tam bilmiyorum ama öyle bir imaj oluştu bende. Ama bir arayış gerçeği var. (E03)

Ben bunları da doğruyu arama çabası olarak görüyorum. Niyetlerin halis olduğu kanaatindeyim. Fakat yine sistemin izin verdiği ölçüde adım atılabiliyor. (E13)

FETÖ Etkisi Vardı, Yeni Sistem Doğru

Sınav sistemlerinin belirlenmesinde ciddi bir FETÖ etkisi olduğunu belirten Esnaf, Dernek Gönüllüsü E12, FETÖ'nün sınav odaklı bir eğitimi, kitaplarını satmak ve dershanelerine işlerlik kazandırmak için uyguladığını belirtmektedir. Yeni sistemle sınav odaklı eğitimden geriye dönüş olacağını ifade etmektedir.

Bu da Fetö'nün bize attığı en büyük kazıklardan bir tanesi. Sırf kendi sistemlerine kurulum asker yetiştirmek için kurdukları bir sistem vardı. Kitaplarını satmak, öğrencileri dershanelerine katmak için geliştirdikleri bir sınav sistemi vardı. Adamlar bununla birlikte çocuğun ailesi ile de iletişim kuruyordu. Yani toplumun etinden sütünden her şeyinden her şekilde faydalanıyorlardı. Bunun için de kurdukları bir sistem vardı. Çe bizim bu PISA denilen kuruluşun sıralamasında geri düşmemizin en büyük sebebi, teste dayalı sınav sistemi, eğitim sistemimizin olmasıydı. Allah'a şükür o kalktı. Fetöcülerin tasfiye edilmesi, ve TEOG denilen ucube sistemin kaldırılması Tayyip Erdoğan'ın yaptığı en iyi şeydir bence. Şimdiki sistemde her çocuk sabah 10 dakika kala evinden çıkıp yakındaki okuluna gidecek. Bir apartmanda oturan 3 çocuğun 3'ü de aynı okula gidecek dolayısı ile arkadaş olacak. Arkadaşlıkları pekileşecek, mahalle kültürüne katkı sağlayacak bir durumdur bu. Bilgisayara bağımlılığı azaltacak yerinde bir çalışmadır bu. (E12)

4.3.3. Zorunlu Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi eğitim Ak Parti'nin iktidar olduğundan itibaren üzerinde en çok durduğu konulardan biri, bu eğitimin yaygınlaşması amacıyla ciddi çalışmalar yapan Ak Parti bu okulların halk tarafından tercih edilmesi için de ciddi teçhizatlarla donatılmaktadır. 2017'de 22 pilot il belirlenerek okul öncesi eğitimi zorunlu bir duruma getirilmeye çalışılmaktadır. Görüşme grubuna okul öncesi eğitim ve zorunlu okul öncesi eğitim soruldu.

Okul Öncesi Eğitim Olmalı

Okul öncesi eğitiminin gerekli ve faydalı olduğu görüşme grubunun büyük bir kısmı tarafından paylaşılmıştır. "Okula bir hazırlık dönemi ", "çocuk bir öğrenme ihtiyacı yaşıyor", "sübyan mekteplerinin önüne geçiliyor," "okul öncesi eğitim konusunda çevreden alınan iyi izlenimler var," "anne babalar aile eğitimi artık yetmiyor" denilerek okul öncesi eğitim eksikleri de belirtilerek olumlu bulunmuştur.

"Okul öncesi eğitimde çok bir eğitim verilmiyor. Okula bir hazırlık dönemi yaşıyor. Bu hazırlık dönemi güzel bir faaliyet. Ders ortamını görmeden arkadaşlarıyla kaynaşması amaç." diyen Vakıf Yöneticisi, Dergi Editörü E01" göre okul öncesi bir hazırlık süreci. "2,5 yaşından itibaren eğitim verebilirsiniz çocuklara. Çocuğun beyni çalışıyor, öğretilsen 2-3 yaşında okumayı öğrenen çocuklar var. Okumayı öğrenmesin arkadaşlarının yanında canı sıkılır falan var. Öğrensin yani niye yani" diyen Özel Okulda Müdür Yardımcısı, Vakıf Gönüllüsü E07'ye göre ise çocuklar 2,5 yaşından itibaren eğitim alabilecek kapasitedeler. Dernek Gönüllüsü, Esnaf E12, sübyan okullarının önünü alması, Dernek Genel Başkanı E14 ise toplumdaki edindiği iyi izlenimle okul öncesi eğitimi olumlu bulmaktadır.

Okul öncesi önemli tabi. Ama her şey iyi eğitimcilerde ve doğru sistemde bitiyor. Bizde ikisi de yok maalesef. Bu okul öncesinin zorunlu olması da; sübyan okulu dediğimiz, kayıt dışı, fiziksel şartları uygun olmayan, pedagojik formasyon almamış eğitimi sadece 27 tane Arapça harfi öğretmek sanan kurumların önüne geçmek için kurgulanmış bir şey. Olması lazım bence. Bu sübyan mekteplerine bırakılmaması lazım çocukların. Çünkü oradan aldı mı virüsü sonra tedavi etmek zor oluyor yani. (E12)

Okul öncesi eğitimden yanayım. Okul öncesi eğitim iyidir. Ama yine diyeceğim; içeriğinin o çocukların fitratına, yaşına, ahlakına uygunluğu daha önemli. Yani o çocuklar bir şeyler kazanmak için gitmeli oralara. Toplumu gözlemlediğim kadarıyla okul öncesi eğitim konusunda iyi bir izlenim alıyorum. Buralara giden çocukların sonraki yıllarda bunun faydasını gördükleri kanaatindeyim. (E14)

Okul öncesi eğitimin zorunlu hale getirilmesinin çok iyi olacağını belirten Okul Öncesi Öğretmeni K04'e göre okul öncesi ile ne yapılmaya çalışıldığı ile ilgili velilerin bilgi eksiklikleri yaşamakta oldukları, bunun seminerler gibi çalışmalarla giderilmesi gerekmektedir. Ayrıca okul öncesinde elliçerdakikadan 6 ders saatinin fazla olduğunu vurgulamaktadır. Öğretim Görevlisi K05 tarafından ise okul öncesi eğitim anne baba eğitiminin, aile eğitiminin artık çocuklara yetmediği gerekçesiyle zorunlu olmalıdır.

Çok iyi olur okul öncesi eğitimin zorunlu hale gelmesi. Fakat işte bir alt yapının olması lazım, velilerin bilinçlendirilmesi lazım, velilerle ilgili ne bileyim seminerler düzenlenebilir. İşte zorunlu hale getirdik bunun amacı nedir, neyi değiştirmeye çalışıyoruz diye. Bir de bu okul öncesinin çok küçük yaşta olmaması lazım bence 6 yaşından itibaren olması lazım. Çocukların 6 yaşından itibaren alınması lazım çünkü çocuk ailesiyle vakit geçirmeli. Bir de velilerin, bu arada ben de bir okul öncesi öğretmeniyim, bizimle bağlantıda olması lazım, işbirliği yapmamız lazım. (K04)

Okul öncesi eğitim bence de verilmeli, zorunlu olmalı bence. Artık anne babalar çocuklara yetmiyor, aile eğitimi artık yetmiyor, çocuk artık bir şeyler öğrenmek istiyor çok erken yaşlardan itibaren bir şeyleri almak istiyor ve okul öncesi eğitim çocuğun bu ihtiyacını karşılıyor. Yani sadece artık oyun oynamak, sadece uyuyarak vakit geçirmek istemiyor. Çocuk farklı şeyler istiyor, soru soruyor. Çünkü merak ediyor, soru sorarak bu merakını okul öncesi eğitimde giderebiliyor, yani merakını daha sistemli bir şekilde, bu işin uzmanları tarafından giderebiliyor. Çünkü hani evde kardeşler var, ailesi var, aileden yeterince herkesle aynı eğitimi vermesini bekliyoruz, aile ilgilenemiyor olabilir, çok kardeş dabilir ama çocuk da ilgi istiyor merak ediyor, her şeyi merak ediyor. (K05)

Okul Öncesi Eğitim Olmalı Fakat Geliştirilmeli

Okul öncesi eğitim olmalı fakat geliştirilmesi gerekli görüşü görüşme grubunun bir kısmı tarafından paylaşılmıştır. “Yetiştirmiş personelin olması gerekiyor”, “okul öncesi eğitimde din eğitiminin de olması gerekiyor”, “müfredatlarında sıkıntılar var, çocuklar en verimli çağlarını kaçırarak söyleyerek geçiriyorlar.”, “geleneksel aile ilişkilerini değiştirmek mi amaç” gibi görüşlere okul öncesi eğitimin geliştirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

“Tabii ciddi teşvik ediliyor da, yani bununla alakalı, bunun rahatlatılması gerekiyor. Bununla alakalı daha yetiştirmiş personelin olması gerekiyor, yani mesela ben çocuğuma okul öncesi eğitimde Kur'an da öğretilmesini istiyorum, Sıyer”le alakalı, temel dini bilgiler ile alakalı. Dolayısıyla bu düzenlemeyi yapmak zorunda devlet, yapmak durumunda. Şu anda özel anaokullarına baskı artırılmış, kapatılmak isteniyor. Devlet sadece kendi eliyle yürütmek istiyor, tamam yürüt ama ben öyle ne bileyim zaten 7 yaşından itibaren Kemalizm dayatmaları zaten bağlıyor. Şimdi 3

yağın indireceksin sen bunu. Ben o zaman göndermek istemem, göndermem de yani dediğim gibi bu anaokullarının düzenlenmesi gerekiyor” diyen Yayınevi Editörü E20’ye göre okul öncesi eğitimde ciddi düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Sendika Yöneticisi, Yazar E23’de okul öncesi eğitimle neyin amaçlandığının önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Komünist ülkelerde, özellikle komünist blok ülkelerde 1950’li yıllardan itibaren bütün çocukların neredeyse doğar doğmaz annelerinden alınarak devlet okullarına verilmesi ve devlet okulları eliyle beklenen ideolojik ağının gerçekleştirilmesi için başlatılan bir yöntem olarak daha çok bu ülkelerde öne çıkmıştır. Bu iyi asker, komutan yetiştirilebilir ama iyi bir filozof çıkmaz bundan, iyi mühendis çıkarabilir ama iyi sosyolog çıkmaz bundan. Ayrıca sürdürülebilir bir şey de değildir. İyi öncüllerden yola çıkarak bu gerçekleştirilirse çok kötü, o da bütün çocukları belli bir ehliyete sahip, diplomalı ya da sertifikalı kişiler eğitmelidir anneler yetersizdir diye. Bu amaçla yapılıyorsa geleneksel aile ilişkilerini değiştirmek amaçsa, bu amaç olarak görülmemesine rağmen eğer yapılanlar bunu doğuruyorsa gerçekten çok ciddi bir sorunuz var demektir. (E23)

Okul öncesi eğitimin çalışan anne ve babalar için ciddi bir imkan sağladığını belirten Öğretim Görevlisi K01 ve Mimar, Dernek Yöneticisi K03 fakat okul öncesi ile ilgili endişeleri de olduğunu belirtmektedirler.

Bu ihtiyaç gibi geliyor bana artık. Çünkü yani özellikle çalışan anneler bir kreş falan aramak zorunda kalıyor. Bunları yaygınlaştırarak bu ihtiyacı devlet eliyle gerçekleştirmeye çalışıyorlar. Yalnız şöyle bir durum var. Hani zaten bu çocuk maalesef bir müddet sonra gittikçe sınav endeksli test, bir yarış hırsları olduğu bir dünyaya girecek. Bari o yarışta o yıllardan itibaren okulla tanışmasa. Zaten bir iki yıl sonra girecek o cendereye yani. Bu bakımdan bakarsak çocukları çok daha erken yarışta itibaren dört duvar arasına okul psikolojisine sokuyoruz. Bu yönüyle ben olumsuz görüyorum ama bir yandan da olumlu tarafları da var. (K01)

Okul öncesi eğitimin ben çocuklardan ziyade velilere faydalı olduğunu düşünüyorum. Çünkü çalışan anne-baba için çocuğunu erkenden güvenilir bir yere bırakma imkanı sağlıyor. Ama onların da ciddi bir şekilde müfredatlarında sıkıntılar var. Çocuklar en verimli çağlarını geçirmeyerek geçiriyorlar. O anlamda çocuğa bir katkısı yok. Anneye babaya faydası oluyor. Onun dışında çocuklara bir faydası olduğunu düşünmüyorum. Diyanetin o yarıştaki çocuklar için hazırladığı sübyan mektebi benzeri bir çalışması var. Faydalı bir çalışmaya gibi. Ama bunun devlet eliyle yapılması kötü. (K03)

Çocuklar Ailelerinden, Annelerinden Koparılıyorlar

Okul öncesi eğitimin çocukları erken yarışta itibaren ailelerinden ve özellikle annelerinden kopardığı görüşme grubunun bir kısmı tarafından paylaşılmıştır. ”Çocukları tekdüze hale getiriyor”, ”çocuklar ailelerine yabancı kalıyor”, ”kopmaya başladıkları”, ”dört duvar arasında çocuk”, ”çok tehlikeli bir gidiş”, ”çocuk ailesinden annesinden koparılıyor”, ”çocuk çocukluğunu ailesinde yaşamalı” gibi

ifadelerle okul öncesi eğitim eleştirilmiştir. Vakıf Yöneticisi E03 ve Yayınevi Yöneticisi E09 okul öncesi eğitimin çocuk ve aile ilişkilerine olumsuz etki ettiğini vurgulamaktadır.

Yani beş altı yağından itibaren çocukların buralara verilmesi. Aileden aileye göre değıyor tabi ama çok da makul gelmiyor bana. göyle bu olmadı pratikte olmadı. Teorikte güzel geliyor ama pratikte çocuklar ailelerinden ayrıldı. Her ailenin bir kültürü, bir eğitim tarzı olur ve bu farklılık çocuklara yansıtılır ve bu farklılık bir zenginliktir. Şu an böyle bir şey yok. Çocuklar okullara kapatılıyor ve tekdüze bir şekilde 5,6 yağından itibaren eğitiliyor. Bu çocukları ailelerine de yabancı kılıyor bana göre. Kopmaya başladıkları. (E03)

Peygamber efendimizin 7 yağıle ilgili çocuk eğitimi hakkında keskin bazı tavsiyeleri vardır. 7 yağında namaz kılmayı öğretin, 10 yağında tedip edin diyor. Ben şunu anlıyorum yani 7 yağına kadar bunları verin. Ailelerin küçülmesi ile birlikte eğitimde ciddi sıkıntılar oluştu. Daha öncesinde çocuk alacağı eğitimin çoğunu ailede görüyordu. Toplumsal bir otokontrol vardı. Ama şimdi yok maalesef. Dört duvar arasında çocuk. Siz çocuğunuzu gelecekte neye hizmet edeceğini bilmediğiniz bir sisteme teslim ediyorsunuz. Çok tehlikeli bir gidişat. Yani çocuğunuz yarın kime hizmet edecek? Bu büyük bir kayıptır. (E09)

Vakıf Eğitim Birimi Sorumlusu E18, “yani bunun olumlu etkisi belki vardır ama aslında baktığımız zaman çocuğun o yağıta ailesiyle birlikte olması, özellikle annesiyle beraber olmasının daha sağlıklı ve faydalı olacağını düşünüyorum”, Öğretmen, Dernek Yöneticisi E22 de “çocuk bir kere çocukluğunu ailesinde yaşamalı, yani aile ortamındaki o sevgiyi o sıcaklıktan çocuk mahrum kalıyor” diyerek okul öncesi eğitimi doğru bulmadıklarını belirtmişlerdir.

Yani şöyle bir şey var bu konuda. Aslında ben de birkaç yazı ve araştırma konusu okumuşum. Yani bunun olumlu etkisi belki vardır ama aslında baktığımız zaman çocuğun o yağıta ailesiyle birlikte olması, özellikle annesiyle beraber olmasının daha sağlıklı ve faydalı olacağını düşünüyorum. 5 yağında bir çocuğun mesela o ortama girmesi direkt olarak ailesinden, annesinden koparılması çok doğru bir şey değil o çocuğun ruhi gelişimi noktasında doğru bir şey değil. Yani bununla ilgili belki diyoruz ya biz hani sadece Batı refleksiyle değil kendi referanslarımızla kendi medeniyet kaynaklarımıza da bakarak nasıl bir sistem oluşturabiliriz buna dönerek belki bir şey yapmamız gerekiyor. (E18)

Ben onu yanlış olarak görüyorum. Çünkü bir çocuk bir kere çocukluğunu ailesinde yaşamalı. Zaten anaokuluna diyelim ki 1. sınıfa gitmeden önce bir sene öncesinden hemen hemen her aile gönderiyor. Şey bunu zorunlu hale getirmek herkesin göndermesini istemek çocuğu evden biraz daha fazla soyutlar bence. Düğünün çocuk 1. sınıftan 12. sınıfa kadar 12 yıl boyunca zaten okul ortamında. Sen buna bir yıl daha ekliyorsun ve hatta 2 ve 3 yıl ekliyorsun, yani aile ortamındaki o sevgiyi o sıcaklıktan çocuk mahrum kalıyor. Belki de Avrupa'da böyledir anaokulları. Avrupa'da böyle olduğu için aile bağları çok zayıftır, Türkiye'de de bence bu olmaması gerekir. Şeyen göndersin ama zorunlu olmaması gerekiyor. (E22)

4.3.4. Yabancı Dil Eğitimi-Ortaokul Hazırlık Sınıfları

Kaliteli bir yabancı eğitimi için Türkiye’de uzun yıllardır birçok çalışma yapılmaktadır. Ak Parti ile birlikte bu çalışmalar artmakta ve niceliksel olarak birçok iyileştirmeler yapılmış ve yapılmaktadır. Yeni ders kitaplarının basılması, İngilizce öğretmenlerinin istihdamın artırılması, İngilizce eğitimin ilkökul 2.sınıftan itibaren verilmeye başlanması, 5. sınıfların İngilizce hazırlık sınıflarına dönüştürülmesi bu iyileştirmelerden bazıları. Görüşme grubuna “eğitimdeki yabancı dil eğitimi hakkında ne düşünüyorsunuz?” diye sorularak yabancı dil eğitimi hakkında ne düşündükleri anlaşılmaya çalışıldı.

Başarısız...

Görüşme grubunun büyük bir kısmına göre yabancı dil eğitimi başarısız ve bir türlü başarı yakalanılamıyor. Yabancı dil eğitimi ilkökul çağında başlayıp üniversite çağına kadar devam ediyor ama başarısız diyen Vakıf Yöneticisi, Dergi Editörü E01’e göre yabancı dil eğitimi sadece gerekli kişiler tarafından alınmalı, yabancı ülkeler tarafından etki altında kalınmaması için bu daha doğru olur. Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E04’e göre de yabancı dil olmalı fakat yabancı dilin etki altında bırakılması durumuna dikkat edilmeli. Türkiye’nin Batı’ya karşı koyduğundaki başarılarının nedenlerinden biri yabancı dilin çok yayılmaması.

Yabancı dil eğitimi bizde ilkökul çağlarında oluyor. Üniversite çağlarına kadar devam ediyor. Başarı sağlayamadığımız bir alan. Küresel bir dünya ve küresel bir dil var. Öğrenmemiz gerekiyor ancak ben herkes tarafından öğrenilmesi gerektiğini düşünmüyorum. Küresel dünyanın gereklerini yerine getirecek kişiler tarafından bu dil öğrenilmeli. Çok fazla yaygınlaştırılması bizim açımızdan kültür ithali gibi bir şey olur. Çok fazla etki altında kalınabilir. Bizim kendi kültürel değerlerimize dönmemiz lazım. Dil öğrenmeye karşı değilim ama gerekli kişiler öğrenmeli. (E01)

Yabancı dil olması gerekiyor. Ben bunu Araplarda görüyorum mesela. Yabancı dil bilmeyen yok. Yabancı dili çok iyi biliyorlar. Çok önceden nüfus etmiş buraya ama bu yabancı dil bunların karakterine de içmiş İngiliz olmuş yani. Farkında değiller yani. Türkiye bunu başarmış mesela. Çok girmemiş yabancı dil. Onun için Batı ile bir mukavemeti vardır Türkiye’nin. Sol, sağ hepsi mukavemetçidir Türkiye’nin. Onun için bu yabancı dilin çok girmesi de o kadar iyi değil bence. Bir orta derecesi olsun. Öyle çok içimize girmesin yani. Yoksa asimile eder. (E04)

Yabancı dil eğitimi başarısızlığının temel nedeni olarak iyi bir anadil eğitimi olmamasını gören Vakıf Yöneticisi E03’e göre iyi bir anadil eğitimi alınmalı. “GÜ Öğrencisi E06 ise “GÜ”de okuyorum ama can çekiyorum dil noktasında. Malum değil mi yani hocam. 8-10 yıl boyunca çocuğa İngilizce öğretilmeye çalışılıyor, bir çip yerleştirilmeye çalışılıyor ama o çipi nasıl kullanılacağı öğretilmiyor çocuğa.

Garip garip uygulamalar var mesela üniversitelerde %100 İngilizce diye bir şey var. (...). En başta belki bu ezikliğimizi aşmamız lazım. Çünkü öğretemiyoruz çocuğa. Anlamadığı şey üzerinden okul okutuyoruz çocuğa. Yine bir şey çıkmıyor neticede.” diyerek yabancı dil eğitiminin başarısızlığına vurgu yapmakta ve verilmeyen bir dil eğitimine rağmen bazı üniversitelerde %100 İngilizce üzerinden yapılan eğitimi eleştirmektedir. Dernek Genel Başkanı E16 da yabancı dil eğitiminin başarısızlığına vurgu yapmaktadır.

Yabancı dil eğitimi olmalı tabii ki. Küçük yaşta da bağlayabilir. Birinci, ikinci sınıflarda da galiba çu an var olabilir. Ama böyle zaten yabancı dil eğitiminin kalitesini herhalde tartışmaya gerek yok. Tüm Türkiye biliyor hükümet de biliyor ki sıkıntılı yani eğitim noktasında zayıf. Özellikle yabancı dil eğitiminde. Ama bu çok sorun değil. Asıl sorun Türkçe eğitimi. Ana dil eğitiminde. Anadil eğitiminde sıkıntımız var. Ana dil eğitimi yeterli kalitede değil. Bu eğitimi alamadığımızdan dolayı belki de yabancı dil eğitimi almakta da sıkıntı yaşıyoruz. Türkçeyi bilmiyoruz ana dili bilmiyoruz anadili sağlıklı bir şekilde alamamış bir bireyde yani bana göre yabancı dil eğitimini de nasıl becerecek ki.(E03)

Yabancı dil eğitimi Türkiye’de çok ciddiye alınmıyor. Bu bir sıkıntı. Maalesef Türkiye’de dünya ölçeğinde görülmeyecek bir şey. Mesela dünyanın pek çok ülkesinde, ortaokul-lise düzeyinde yabancı dil eğitimi, onların mesela dile az çok ağırlığını beraberinde getirirken, bizde üniversite mezunları bile kendilerini ifade etmede zorluk çekiyorlar. Yabancı dil eğitimi Türkiye’de devlet açısından, yani özel kuruluşlar belki biraz daha başarılı ama bu noktada ciddi bir sıkıntı var. Bu sıkıntının kaynağı nedir bilemiyorum ama ciddi bir sıkıntı var yani.(E16)

Anadolu İmam-hatip lisesi mezunu, Hukuk Öğrencisi E17, okulunda Arapça eğitimi için yapılanlardan bahsederek iyi okulların dil eğitiminin iyi olduğunu fakat bunların dışında kalan devlet okullarında dil eğitiminin yetersiz olduğundan bahsetmektedir. “Başarısız. Yani detaylı konuşacak bir konu dahi değil. Çabı yok bunun. Net bir şekilde başarısız. Karşılığı olmayan bir şey, gramer merkezli eğitim veriliyor.” diyen Vakıf Yöneticisi E19 yabancı dil eğitiminin başarısız ve gramer odaklı olmasını eleştirmektedir. Öğretim Görevlisi K05 de yabancı dil eğitiminin yetersizliğine vurgu yapmaktadır.

İngilizce zaten her yerde zorunlu. İyi olan imam hatiplerde Arapçada iyi veriliyor. Mesela bizim okul için konuşayım. 9. sınıfın sonunda Konya’da 1-2 aylık bir eğitime gönderiliyor, 10. sınıfın sonunda Ürdün’e gönderiliyor öğrenciler. Daha sonraki sınıflarda üniversiteye hazırlık geliyor. Yani iyi okulların dil eğitimleri iyi. İngilizce için konuşursak, mezun olan her öğrenci grameri az çok biliyor ama konuşma konusunda sıkıntılı bir eğitim veriliyor genel olarak. Yetersiz geliyor bana. 2. sınıftan itibaren başlayıp 12. sınıfa kadar İngilizce öğretiliyor. Ama 12. sınıf bittikten sonra geriye bir şey kalmıyor. O 10 yılda verilmeye çalışılan eğitimi özel dil kursları 3 ayda 6 ayda verebiliyor. Bu alanda çok yetersiz devlet okulları. (E17)

Yabancı dil eğitimi artırıldı ama daha da artırılmalı ve kalitesi de artırılmalı. Evet artık ilkokuldan itibaren dil eğitimi veriyoruz biz hatta bazı kreşler bazı anaokulları o

dönemden itibaren veriyorlar ama genel olarak çok yeterli değil. Bu dil eğitimi günümüzde de sıkıntılı bir eğitim. Örneğin birkaç öğretmen mesela bunun farkında olabiliyor ve dil eğitimini gerçekten verilmeye çalışıyor. Yani çocuğunuzu bir koleje, özel bir okula göndermiyorsanız çocuğunuzun yabancı dil eğitimi yetersiz kalabiliyor. (K05)

Mardin’de görüşülen Öğretmen, Dernek Yöneticisi E22 ve Mimar, Dernek Yöneticisi K03 tanık oldukları Irak ve Suriyelilerin dil eğitimindeki başarılarından örnek vererek yabancı dil eğitiminin başarısızlığını ifade etmektedirler. E22, “Mesela yanı başımızda Suriye ve Irak var çok kötü eğitim sistemleri olmasına rağmen liseyi bitiren bir çocuk ya da bitirmeden bile 8. sınıftaki bir çocuk bile çok rahat İngilizce konuşabiliyor.” K03, “ Mesela Suriye’de eğitim alıp Çuanda burada olan, ortaokul düzeyinde İngilizce, Fransızca eğitim almış çocuklar bizim üniversite öğrencilerimizle aynı seviyede maalesef.”

Türkiye'nin en büyük sıkıntısı aslında yabancı dil eğitimi. Mesela yanı başımızda Suriye ve Irak var çok kötü eğitim sistemleri olmasına rağmen liseyi bitiren bir çocuk ya da bitirmeden bile 8. sınıftaki bir çocuk bile çok rahat İngilizce konuşabiliyor. Fakat Türkiye’de bu olmuyor mesela kaç yıldır 2. sınıftan itibaren dil eğitimi veriliyor fakat yine gramer üzerinden veriliyor. Yani pratik konuşmaya yönelik pek bir şey yok. Pek bir şey olmadığı için de çocuk unutuyor, bir türlü doğru bir sistemi oturtamadık yabancı dil eğitiminde. Arayışlar, çabalar var ama bir türlü olmuyor maalesef. (E22)

Kronik bir rahatsızlığımız bu. Bu kadar yıl eğitim verilir hiçbir verim alamayan başka bir ülke yoktur. Mesela Suriye’de eğitim alıp Çuanda burada olan, ortaokul düzeyinde İngilizce, Fransızca eğitim almış çocuklar bizim üniversite öğrencilerimizle aynı seviyede maalesef. Ciddi ders saatleri var, ciddi paralar dökülüyor. Ama demek ki bilinçli yapılmıyor yani. Bunu açmak için herhangi bir çalışmada yapılmıyor yani. Hep gramer veriliyordu hala gramer veriliyor, yıllarca sadece bu veriliyor. Sınavlarımız bile grameri test etmek üzere kurulu. İngilizce hocalarının bile durumu çok iç açıcı değil yani. Yıllardır bu sorun dillendiriliyor ama bir çaba göremiyorum bu konuda. Matematik öğretir gibi dil eğitimi veriliyor. Formüllerle dil öğretilmeye çalışılıyor. El atılması gereken bir konu bence. (K03)

Son Düzenlemeler Olumlu

Görüşme grubundan Dernek Genel Başkanı E14 ve Yayınevi Editörü E20’ye göre ise yabancı dil eğitimi için yapılan son düzenlemeler olumlu. Ortaokul hazırlık sınıflarını olumlu bulan Dernek Genel Başkanı E14 ve son yabancı dil kitaplarını kaliteli bulan Yayınevi Editörü E20 ye göre son düzenlemeler olumlu.

Yabancı dil eğitimi eskiye nazaran daha iyi. Çocuklar ilk ve orta eğitimleri boyunca yabancı dil dersi görüyorlar. Ama bu öylesine, başta sağma, kesintili şekilde veriliyordu ki hiçbir verim almamıyordu. Son düzenlemeler ile bu konuda güzel adımlar atıldı. Mesela 5. sınıfa başlayan bir öğrenci, en almaya müsait olduğu dönemde bu eğitimi yoğun şekilde almaya başladı. Bir nevi hazırlık sınıfı gibi bir şey oldu bu. Eskisinden daha iyi görüyorum dil eğitimini. Pratiğe dayalı, daha donanımlı ve profesyonel şekilde veriliyor. (E14)

Bu seneki kitapları inceledim ben mesela 4. sınıf ve 5. sınıf kitaplarını, benim çocuklarım 4 ve 5'e gidiyor ondan inceledim. Baktım iyi hazırlanmış, yani Arapça kitabına da baktım İngilizce için hazırlanan kitaba da baktım, gramerin g'si yok. Muhteşem bir şey, tamamen pratik üzerine. (E20)

4.3.5. Kılık-kıyafet Serbestisi

Kılık-kıyafet serbestisi Ak Parti'nin eğitimde gerçekleştirdiği yapısal düzenlemelerden biri. Bu düzenlemeler hakkında İslamcıların ne düşündüğünü anlamak amacıyla görüşme grubuna kılık-kıyafet serbestisi hakkında ne düşündükleri soruldu. Görüşme grubunun bu konuda temelde ikiye ayrıldığını görmekteyiz: “Olumlu, Tek Tipliliği Ortadan Kaldırdı” ve “Olumsuz, Düzensizlik Doğurdu”

Olumlu, Tek Tipliliği Ortadan Kaldırdı

Görüşme grubunun bir kısmı tarafından kılık-kıyafet serbestisi genel olarak tek tipliliği kaldırdı iddiasıyla savunulmaktadır. Moleküler Biyoloji ve Genetik Öğrencisi, Vakıf Gönüllüsü E06, “Tek tip insan yetiştirme meselesi ciddi sıkıntı, kıyafetler aynı olunca fikirlerde bir oluyor”. Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E10, “Kılık kıyafetin serbest olması insan hakları açısından önemli”. Vakıf Halkla İlişkiler Müdürü E13, “Her insanın fitratı, kabiliyetleri farklıdır, tek tip olmaya gerek yok”. Dernek Genel Başkanı E14, “Çocuğun eğitiminden daha çok kılık kıyafetine, saçına bağınatakılan bir eğitim anlayışımız vardı, bu özgürlük çocuğu özgür kıldı, birey olduğunu hissettirdi.” gibi ifadelerle kılık kıyafet serbestisini savunmaktadırlar. Benzer görüşleri Vakıf Genel Müdürü E15'in görüşlerinde de görmekteyiz.

Bu yine liberalizm ile ilgili bir şey ama kabul edilebilir bir şey ya. Böyle olması lazım hocam. Çünkü tek tip insan yetiştirme meselesi ciddi sıkıntı yani. Kıyafetler aynı olunca bir yerden sonra fikirlerde bir oluyor. Milli eğitimin bir amacı da budur, her şeyde birliği sağlamak. Bu yanlış bir şey. Her kişi özeldir. Bir kalıbın içerisine soktuğunuz zaman ister istemez öyle yetiyor. Belli bir noktadan sonra bir ideolojiye hizmet eder hale geliyor. Kılık kıyafet bunun dışarıdan göze çarpan ilk şeyiydi. Bu noktada iyi oldu bence. (E06)

Bu olması gereken bir şeydi Türkiye'de. Siz bir toplumda eğitimi sadece zihniyet üzerinden değil kılık kıyafet üzerinden de disipline etmeye çalışırsanız, bu disiplin sadece ideolojilerin eğitim alanı içerisinde güçlenmesine sebep olursunuz. Türkiye'de bu hep böyle olmuştur maalesef. Üniversiteler hep ideolojik çatışmaların merkezi olmuştur. Eğitim mantığını ortaya koyan gücün statükocu olması ve gücünü eğitim yönetimi üzerinden ortaya koyması kaynaklı bir şeydir bu. Kılık kıyafet serbestisi statükocu gücü kırmada bir basamaktı. Dolayısıyla gerekli bir adımdı. Eğer siz inancınız

kaynaklı bazı Çeyleri tek tipleştirmeye çalışırsanız en çok zararı siz görürsünüz. Bu noktada biz de dikkatli olmalıyız. (E15)

“Bu zaten geçmiştengelen, bizim açımızdan söylüyorum temel taleplerimizden bir tanesiydi. Bugün gerçekleştirilmesinden de memnunuz yani” diyen Dernek Genel Başkanı E16 ve “Ben baştan beri kılık kıyafetin serbest olmasından yanayım, anaokulundan üniversiteye kadar tüm kademelerde kılık kıyafet serbest olmalı, herkes istediği gibi gelebilmeli” diyen Vakıf Yöneticisi E05 ve “Mantıklı bir Çey. İnsanlar tek bir kalıba girmiyorlar artık. Rahat bir şekilde, istedikleri gibi giyinip okullarına gidiyorlar yani” Vakıf Yöneticisi E19 de kılık kıyafet serbestisini olumlu bulmaktadır. Benzer görüşleri dernek Eğitim Birimi Sorumlusu E18’de de görmekteyiz.

Yani kılık kıyafetin, biraz da tek tip insan oluşturmaya yönelik bir Çey olduğunu düşünüyorum. Ben serbestliği olumlu görüyorum. Tek olumsuz yönü olarak da Çınu görüyorum, bu da eleştirilimiçi bir dönem, hani maddi durumu kötü olan öğrencilerle maddi durumu iyi olan öğrenciler arasında ciddi bir mesafe oluşuyor diye. Bu doğru ama bu zaten hayatın içinde de böyle baktığımız zaman. Çocuk okuldan çıktıktan sonra yine bir dünyada yaşıyor, bu ülkede yaşıyor ve bu tür ortamlara giriyor, akrabalarının arasına giriyor, yani yine o farklılığı görüyor. Önemli olan işte belki de o kardeşliğimizin veya ailelerin biraz da durumunu iyileştirme noktasında bir Çeyler yapmak. (E18)

Olumsuz, Sosyal EĞitsizlik, Düzensizlik Doğurdu

Görüşme grubunun bir kısmı için de kılık-kıyafet serbestisi olumsuz bir uygulama. Okul ortamında sosyal eşitsizlik ve düzensizlik doğurduğu görüşme grubunun temel argümanlarından. Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E04, “Yani tek tip bence daha iyiydi. Herkesin kendi istediğini giydiği bir okul okulluktan çıkar. Ben ona karşıyım yani. Görüntü kirliliği var yani. Bence tek tip her zaman daha iyidir. Bir de sınıfsal ayrımı engeller”. Öğretmen, Dernek Yöneticisi E22 “Yanlış görüyorum. Öğretmenler için olabilirdi ama öğrenciler için yanlışlıkla liselerde. Çünkü belli bir ölçüt de olmayınca değişik durumlar ortaya çıkıyor. Lisede erkekler çok hoş olmayan şekilde giyinebiliyor. Bu biraz dindar nesil hedefine ket vuruyor diye düşünüyorum.” Memur K02 “Kılık kıyafet yönetmeliğinin çok çok dışına çıkıldı. Sapla samanı birbirinden ayırt edemiyoruz bugün. Ben okula gidiyorum liseye, kim öğretmen, kim öğrenci belli değil. Öğrenci de öğretmen de sakallı” diyerek kılık-kıyafet serbestisini olumsuz bulmaktadırlar. Çocuklar arasında statünün daha çabuk

belirlenmiş olduğunu belirten Vakıf Yöneticisi, Dergi Editörü E01 ve toplumsal, ekonomik farklılıkların iyice ortaya çıkarıldığını düşünüyorum diyen Öğrenci, Vakıf Gönüllüsü E17 kılık-kıyafet serbestisini olumsuz bulmaktadır.

Bağıtüsüne özgürlük verilirken diğer tüm Çylere özgürlük verildi. Ğlami özgürlük alanı içerisinde böyle bir Çy yok. Bu liberalizmin özgürlük anlayığ içerisinde var. Herkese özgürlük verildiğinde Çyle bir Çy oluyor, biz mavi önlüklerle okuduk. Hepimiz mavi önlük giydiğimiz için birbirimize karđ sosyal statümüz çok gözlenemiyordu. Herkesin beyaz yakası vardı, çantası vardı. Ancak bu kaldırıldığında, kiğyi gösteren en önemli Çy kıyafeti. Bir kimse kıyafetini marka giyebilirken diğerini pazardan alıp giyiyor. Yani çocuklar açısından statü daha çabuk belirlenmiş oluyor. (E01)

Yanlığ göyle ki serbest olmalı ama bunun bir ölçüsü olmalıydı. Tamamen serbest olmamalıydı. Hele liselerde, ergenliğin, sosyal medyanın etkisi altında olan gençlere bırakılmasını doğru bulmuyorum. Toplumsal, ekonomik farklılıkların iyice ortaya çıkarıldığını düşünüyorum. Herkesin istediği gibi giyinmesi çok farklı yerlere gidebilir yani. Buna bir sınır çizilmeliydi. (E17)

Kapitalist sistemde yağyoruz, kıyafet bir gösteriğ malzemesi, ergenlik çağındaki bir çocuk için marka giyinmek ciddi bir anlam ifade ediyor. Dolayısıyla ben problemlili buluyorum diyen Mimar, Dernek Yöneticisi K03'e göre kılık-kıyafet serbestisi doğru değil. Ğu an da öğretmen öğrenci ayrımı yapamıyoruz diyen Okul Öncesi Öğretmeni K04'göre de kılık-kıyafet serbestisi okul ortamında düzensizliğe neden olmaktadır.

Öğrenciler arasında ciddi ayrığmalara sebep olduğunu düşünüyorum. Çünkü zaten kapitalist sistemde yağyoruz, kıyafet bir gösteriğ malzemesi. Ergenlik çağındaki bir çocuk için marka giymek ciddi bir anlam ifade ediyor. Dolayısıyla ben problemlili görüyorum. Bu serbestliği öğretmenler için de problemlili buluyorum. Öğrenci ile öğretmeni liselerde ayırt etmek çok mümkün olmuyor. 25 yağında bir öğretmen, 17-18 yağında lise öğrencisi. Ben hangisi öğretmen, hangisi öğrenci fark edemiyordum. Öğrenci ile öğretmen arasında ki o saygıyı, iliğkiyi zedelediğini düşünüyorum. (K03)

O da benim biraz eleğirdiğim konulardan biri. Ğimdi ben Çahsen sanki eskisi gibi kalsaydı daha iyi olurdu diye düşünüyorum. Ğu anda bazı durumlarda öğrenci-öğretmen ayrımı yapamıyoruz. Yani öğretmen öğrenci iliğkisi ister istemez, nasıl diyeyim statü farklılığını ortadan kaldırdı. Yani mesela biz okurken bir öğretmenin, idarecinin önünde kesinlikle görünüğümüze, nasıl göründüğümüze dikkat ederdik ama bugün bu kıyafet serbestliğiyle bu ağandı. Yani dışarıdan ha bak bu öğretmen, bu öğrenci, bu yönetici, bu Çı ve ona göre davranalım diyemiyoruz. (K04)

4.3.6. Her Ğl'e Bir Üniversite

Ak Parti iktidarı ile birlikte devlet ve özel üniversiteler olarak üniversitelerin sayısında çok ciddi bir artığ gerçekleşti. Bugün her Ğ'de en az bir üniversite bulunmaktadır. Bazı büyük Çehirlerde ise bu sayı çok daha fazla olmaktadır. Bu sayısının artığında iktidarın "Her Ğ'de Bir Üniversite" amacı önemli bir yer

tutmaktadır. Bu amaç hakkında görüşme grubunun ne düşündüğünü anlamak amacıyla bu amaç görüşme grubuna soruldu.

Nitelik, Kalite Artırılmalı

Görüşme grubunun büyük bir kısmına göre üniversitelerde sayısal olarak iyileştirmelerden önce üniversitelerin her yönüyle niteliklerinin, kalitelerinin artırılması gerekmektedir. Üniversitelerin başarı düzeylerinin, akademisyenlerin yeterliliğinin, öğrencilerinin profilinin iyileştirilmesi görüşülmenin üzerinde durdukları temel konulardan olmuştur.

“Esas olan her üniversiteden ziyade üniversitelerin kalitesinin artırılmasıdır”, “asıl olan gerçek kalite”, “üniversite mezunu ama dünyanın gidişatını, hadiseleri noktasında çok zayıf”, “eğer üniversitelerimizin bu kadar çoğalması istihdamı, kaliteyi ve niteliği arttıracaksa olumludur bu”, “bu üniversiteler açık öğretimin kapalı versiyonu gibi oldular”, “Kalite olduktan sonra sayı artsın tabi, Ama kalite yoksa bir gerçek ifade etmez”, “Nicelik olarak geldiğimiz noktada nitelik olarak da aynı seviyelere çıkmamız gerekiyor”, “Her alandan, nitelikli hoca olmuyor üniversitelerde. Bu da alanda uzman olmayan birinin çok genel geçer bir bilgiyle o alanda çocuğu yetiştirilmesi anlamına geliyor”, “Önemli olan nicelik değil nitelik”, “Öğrencilerde bir sorumsuzluk var. Öğrencilerde okuma, araştırma, kendini geliştirme arayışlarını göremiyoruz.” gibi ifadelerle üniversitelerin ve üniversitelilerin nitelik ve kalitelerinin artırılması görüşülenler tarafından savunulmuştur.

Üniversitelerin artık bir yerden bir yere taşınmamasında sıkıntıları yok, her üniversite bir üniversite yaparak üniversite hizmetini ayağa getirmeye de gerek yok diyen Vakıf Yöneticisi, Dergi Editörü E01'e göre üniversitelerin kalitelerinin artırılması ve üniversitelilere imkanlarının yaratılması lazım. Vakıf Yöneticisi E05'e göre ise üniversitelerin sistemi sıkıntılı, sistem sıkıntılı olduğu için üniversite açmaktansa kalite kısmı ya da giriş sistemi değiştirilmelidir. Üniversite mezunu ama dünyanın gidişatını, hadiseleri okuma noktasında çok zayıf diyen Yayınevi Yöneticisi E09 ve “şimdi bizim de eğer üniversitelerimiz bu kadar çoğalması istihdamı, kaliteyi ve

niteliği arttıracaksa olumludur bu. Ama kalite artmıyor gibi geliyor. Farklı kesimlerce birçok üniversite açıldı, Çirketler tarafından da birçok üniversite açıldı ama bir Boğaziçi'nin ya da ODTÜ'nün seviyesini yakalayan üniversite açılmadı maalesef" diyen Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E10'a göre de kalite olmalı

Çınsanların artık bir yerden bir yere taÇınma hususunda sıkıntıları yok. Her Çe bir üniversite yaparak üniversite hizmetini ayağa getirmeye de gerek yok. Çünkü iletiÇim, ulaÇım imkânları çok fazla arttı. Esas olan her Çe üniversiteden ziyade üniversitelerin kalitesinin artırılmasıdır. Her Çe üniversite olması zararlı bir Çey değil. Ancak burada bir öncelik söz konusu ise, belli bağlı yerlerde üniversite olup buradaki kalitenin artırılmasının daha etkili olacağını düÇünüyorum. Eskiden liseden mezun iÇizlerimiz varken Çimdi her Çde üniversite olup her Çden üniversite mezunu çıkıp iÇiz olan üniversitelilerimiz var. Tek baÇınma her Çde üniversite olmasının bir siyasi hedefi olamaz. Onun ötesinde bir siyasete konulması lazım. Her Çde üniversite her Çde iÇ imkanı gibi bir Çeyin olması lazım. (E01)

Bir Çeyin çokluğu ticarete de hayatta da bu böyledir, değer düÇür. ğimdi herkes okuyor gibi gözüküyor ama herkes okumuyor. Çünkü artık maalesef ilk 3'e beni yazarsan %70 burs diyor mesela. Özeller var, her yerde bir üniversite var. Asıl olan Çey kalite. Bana göre üniversitelerin sistemi sıkıntılı. Ben hepsinden öte sistem sıkıntılı olduğu için üniversite açmaktansa kalite kısmı ya da buna giriÇsisteme değiÇmelidir diye düÇünüyorum. UlaÇılabilir olmak ve orta sınıfında yani sadece beyaz Türklerin değil AyÇe teyzenin de Fatma teyzenin de oğlunun artık girebildiği, ulaÇabildiği bir konuma geldi. Bu hem güzel hem değil. Çki taraflı bir Çey yani. (E05)

Aslında baktığımız zaman güzel bir faaliyet gibi gözüküyor, sosyal anlamda güzel bir faaliyet gibi gözüküyor. Ama rakamlara baktığımız zaman içi maalesef boÇ Üniversite mezunu ama dünyanın gidiÇatını, hadiseleri okuma noktasında çok zayıf. Üniversiteler o anlamda boÇ (E09)

Ben laleli esnafıyım. 80'li 90'lı yıllarda burada esnaflık yaptım. Doğu bloğundan, Rusya'dan, Polonya'dan, Yugoslavya'dan gelen turistlerde Çını gördüm, en basit dediğim insan bile ya mühendis, ya doktor yani bir yüksekokul mezunu çıktı. Ama buradaki halleri acınacak hallerdeydi. Kirli iÇer yapıyorlardı buralarda. ğimdi bizimde eğer üniversitelerimiz bu kadar çoğalması istihdamı, kaliteyi ve niteliği arttıracaksa olumludur bu. Ama kalite artmıyor gibi geliyor. Farklı kesimlerce bir çok üniversite açıldı, Çirketler tarafından da bir çok üniversite açıldı ama bir Boğaziçi'nin yada ODTÜ'nün seviyesini yakalayan üniversite açılmadı maalesef. Bizim Çılamcı camianın en iyi olan üniversitesi ğehir Üniversitesidir. Onun da çok büyük bir baÇar yakalayabildiği kanaatinde değilim. (E10)

Esnaf, Dernek Gönüllüsü E12, "Bu üniversiteler açık öğretim kapalı versiyonu gibi oldular. Bizim 12 binlik ilçede bile üniversite var mesela. Herhangi bir kültürel ya da sosyal faaliyetin olmadığı bir yer yani. Sadece her Çe bir üniversite iyi bir Çey değil yani. Kaliteli, nitelikli üniversite iyidir. Eğitim önemli tabi ki ama herkesi illa üniversite mezunu yapmak doğru gelmiyor bana. Eğitimi sadece bir diplomaya endekslemekte yanlığ bir Çey." Vakıf Genel Müdürü E15, "Üniversite sayısının artmıÇolması bağlıbaÇınabilir Çey ifade etmez. Nobel'e Türkiye'den bu yıl sadece 1 aday gösterildi. Bilim dünyasını heyecanlandıracak bir proje dahi ortaya

konulamadı bugün. Eğitimdeki gelişmeyi anlamak için üniversite sayısının artmasına değil bunlara bakmak lazım bence. (...). Nicelik olarak geldiğimiz noktada nitelik olarak da aynı seviyelere çıkmamız gerekiyor. Çi boğbir nicelik hiçbir Çy ifade etmez maalesef.” Memur K02, “Evet üniversite bir anlamda da eğitimin artık son noktası. Eğitim sürecinin son noktası. Gelişimin demiyorum, o son noktaya kadar devam eder ama hani bizim belirlediğimiz temel Çy vardır: ilkokul, ortaokul, lise, üniversite. Son nokta üniversitedir. Üniversitelerin daha kaliteli olması gerektiğini düşünüyorum. Açılan branşlar, bölümlerin daha istihdama yönelik, özellikle ülke Çatları da dikkate alınmak suretiyle açılmasından yanayım. Önemli olan nicelik değil niteliktir. Siz çok üniversite açabilirsiniz ama o çok üniversite ne kadar nitelikli birey yetiştiriyor, geleceğe dönük neler vadediyor” diyerek üniversitelerin ve üniversitelerin kalitelerinin artırılması gerektiğine vurgu yapmaktadır. Benzer görüşler Dernek Genel Başkanı E14, Öğretim Görevlisi K01 ve Öğretim Görevlisi K06’da da görmekteyiz.

Üniversitesi olmayan Ç neredeyse kalmadı. Ama ben kaliteye öncelik veriyorum. Kalite olduktan sonra sayı artsın tabi. Ama kalite yoksa bir Çy ifade etmez. Çokluk kalite değildir. Çokluk çoğu zaman kaliteyi düşürüyor. Üniversitelerin sayısının artması demek, başarısız birçok öğrencinin de üniversiteye girmesi anlamına geliyor. Artan öğrenci sayısı ile birlikte öğretim görevlisi sayısının da artması demek. Ona göre bütçe ayırman gerekiyor. O sebeple çokluktan ziyade kaliteye bakmak gerekiyor. (E14)

Yani bu biraz tabi hani her tarafa eğitimin üst düzeyde ulaştırılması anlamında olumlu bir hedef gibi görünüyor fakat istihdam anlamında sıkıntılarımız var. Her alandan, nitelikli hoca olmuyor üniversitelerde. Bu da alanda uzman olmayan birinin çok genel geçer bir bilgiyle o alanda çocuğu yetiştirilmesi anlamına geliyor. Üniversitede yeterli yetkinlikte öğreticinin istihdamı probleminin en başta büyük bir problem olduğunu düşünüyorum. Belki her ile değil de bölge olarak belirlenecek yerlerdeki üniversitelerin açılması veya geliştirilmesi daha mantıklı ve uygulanabilir olabilirdi. Ama Çı an her Çde var ve sanki biraz lise düzeyine indi gibi, üniversitedeki eğitim kalitesi de düşüyor. (K01)

Mesela ben de bir sınıfta 60 öğrenciden 40 kiğ kaldı. Bunlarda dersi geçmeyi hak edecek en ufak bir nitelik ve çaba görmedim. Öğrencilerde bir sorumsuzluk var. Öğrencilerde okuma, araştırma, kendini geliştirme arayışlarını göremiyoruz, yani zaman geçirmek için üniversitelere gelmiÇer gibiler, öğrenci vasfının içini dolduramıyorlar. Hocam biz mezun olmak, diplomayı almak için geldik diyorlar bence biz bu Çkilde öğrencilere de çok büyük bir kötülük yapmış olduk. (K06)

Vakıf Yöneticisi, Yazar E21, “Bana göre lise eğitimi gereksiz bir eğitim. Lüzumsuz, saçma sapan bir eğitim”, “Üniversiteler meslek edinme yerleri. Eğitim yerleri değil yani.”, “Yoksa üniversiteler devletin kurumları olmaktan çok, bir ile diyelim ki Çaker fabrikası yerine üniversite açıyorsun”, “Bu anlamda üniversitelerin çok liselerden farkı yok” diyerek üniversiteler ile ilgili eleÇtirmelerini aktarmaktadır.

En temel sıkıntı Çı, sadece üniversiteler ile ilgili değil. Biz eğitimi istihdam alanı olarak görüyoruz. Anaokulundan üniversiteye kadar. ğimdi 18 yaında okulu bitirmesi gereken çocuk, 25 yaına geldiğinde okulu bitiriyor. 6-7 sene sizi meğul ediyor. Bana göre lise eğitimi gereksiz bir eğitim. Lüzumsuz, saçma sapan bir eğitim. Ortaokulda zaten vermen gerekeni veriyorsun, 4 sene orada çocuğu lüzumsuz tutuyorsun. Üniversiteler meslek edinme yerleri. Eğitim yerleri değil yani. Türkiye’de bakıldığı zaman, üniversiteler bir fabrika gibi düünüldüğü için, o Çhrin kalkınmasına, gelişmesine, Çhrileşmesine, istihdam alanlarının geniÇetilmesi için ortaya çıkmığ ğehri geliÇirmeye yönelik yani. Yoksa üniversiteler devletin kurumları olmaktan çok, bir Çe diyelim ki Çeker fabrikası yerine üniversite açıyorsun. ğu anki eğitim sistemi ile biz insanların hayatından bir defa 8 yılı çalıyoruz. Burada öğretmenler bazen bakıcı, bazen gardiyan rolüne, bazen hizmetçi rolüne giriyor. Yani öğretmen de orada çocukları meğul eden tipler yani. Bu anlamda üniversitelerin liselerden çok farkı yok. Onun için yani üniversitelerin sayısı hiçbir Çeyi değiÇirmez. (E21)

İğşzlik, İstihdam Sorunu Yaratıyor

Görüğme grubunun bir kısmı için ise üniversite eğitimi iğşzlik ve istihdam sorunu yaratmakta veya iğşzlik sorununu ötelemektedir.

“Eğitim ciddi bir Çeydir. Türkiye’de üniversite okuyan elini soğuk sudan sıcak suya vurmaz. Çı yapmaz, çalığmaz üretmez. Okur, okuduktan sonra ne yapacaksa yapar. Mevcut üniversitelerden mezun olanların kendi branğlamda iğ bulma imkânları yoktur. Bu iğşzliği biraz öteliyor. (...). Ben üniversiteyi bitireyim, sonra iğ bulayım. Bu sefer bulamayınca bunalıma giriyor çocuk. Gittikçe iğşzlik çoğalıyor hakikaten. Bu iyi bir yöntem değil. Türkiye bunun üstesinde nasıl gelir onu da bilmiyorum yani.” diyen Yayınevi Sahibi, Yazar E02’ye göre üniversite eğitimi iğşzlik yaratarak büyük bir sorun ortaya çıkarmaktadır. “Üniversitelerin sayısı artıyor, hoğ.güzel de mezun çok ve bu iğşzliğe sebep oluyor. Sizin de takip ettiğiniz gibi benim en yakınlarımdan, çevremde bunu görebiliyorum. Daha bir ihtiyaca göre öğrenci alıp, ona göre bir planlama, ona göre bir istihdam koğulları yaratılırsa daha sağlıklı olacağı kanaatindeyim yani iğte” diyen Okul Öncesi Öğretmeni K04’e göre de üniversiteler bir istihdam sorunu yaratmaktadır. Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E04 ve Moleküler Biyoloji ve Genetik Öğrencisi, Vakıf Gönüllüsü E06’da da benzer görüşleri görmekteyiz.

Bu her Çe, ilçeye bir üniversite açmak birazda sanki dığdünyaya iğe bizim bu kadar insanımız üniversite mezunudur gibi bir Çey, kartvizit olarak kullanma gibi bir anlayığ var. Bu yanlış bir Çeydir. Her Çe üniversite yanlış bir Çey, ben bunu desteklemiyorum. Çünkü herkes üniversite mezunu yapıyor ama meslekten uzak kalıyor genç nesiller. Bak iğşzlikte biraz oradan, bütün herkes öğretmen olamaz herkese istihdam sağlanamaz. Üniversitelerde mühendis oluyor ama iğsahası yok. Meslek eksikliği var. Mesela bugün Suriyeliler Türkiye’de olmasaydı alt yapı çökmüÇtü bence. Ben bunu iğn

içinde olan biri olarak söylüyorum. Her Çe üniversite olmaz, sıkıntı bu. Vasıflı yapacaksın. Eskiden meslek liseleri vardı mesela. ğimdi gene var ama zayıflatıldı yani. Eskiye tekrar dönülmesi lazım. Yoksa 20 yıl sonra bu nesil baÇabela olur. (E04)

Ben kendi bölümümden gideyim hocam. Bizim zamanımızda 7-8 tane genetik bölümü vardı. ğimdi mesela 50-60 tane üniversitede var. Ve Türkiye’de de çok fazla üniversite açıldı. Acaba hedeflerinden biri bu muydu? Üniversite sayılarını ve nitelikli eleman sayısını mı arttırmaktı hedefleri? Açıkçası ben böyle olduğunu düşünmüyorum. Çok fazla genç nüfus olduğundan dolayı bir yerlere kanalize etmezsen bunları, bir noktadan sonra patlar. Bizim coğrafyamızda en büyük sıkıntılardan biridir bu. Çok fazla genç nüfus olduğundan dolayı sürekli bunlar yönetimi sorguluyor. Belki bunları üniversitelere yönlendirerek bunu kırmak gibi bir hedef vardır. Çünkü kurulan bazı üniversiteler çok kalitesiz gerçekten. Orta düzeylilerde var bazıları gerçekten iyi. Sanki böyle sırf baÇılg kalmasınlar yirmili yaÇarı böyle geçirsinler gibi bir Çyleri var. (E06)

ğehirlerin Sosyal Yapısı Değİyor

Üniversitelerin buldukları Ğehirlerin sosyal yapılarını değİrttiğİ ile ilgili izlenimleri olduğunu belirten Vakıf Eğitim Birimi Sorumlusu E18 özellikle Anadolu’da bunun önlenmesi için bir Çyler yapılması gerektiğini belirtirken, Mimar, Dernek Yöneticisi K03 ise bunun kötü olmadığını bir Çylerin değİnmeye baÇladığını, bunu geleneksel toplumun dayattığı Çylerden kurtulma olarak yorumlamaktadır.

(...) ğü boyutunu da görüyorum ben bu iğn, özellikle Anadolu’da bu üniversitelerin açılmasıyla da beraber gittiğimiz illerde, karÇılaÇığımız arkadaşlarveya oradaki bazı esnaflarla abilerle, ablalarla yaptığımız sohbetlerde, hep Çınu söylüyorlar üniversiteler bu Çhrin manevi dokusunu bozdu diyen de çok ciddi bir nüfus var. Özellikle Anadolu’da yani bununla da ilgili nasıl bir önlem alınabilir, ne yapılabilir direk buna bir yanıtım yok ama üzerinde düşünülmesi gereken, neden böyle diye düşünülmesi gereken, bunun önlenmesi için ne yapılması gerekir diye düşünülmesi gereken bir mesele. (E18)

Yani tabi ki üniversitelerin artması güzel bir Çy. göyle bir Çy var tabi, üniversiteler geldikleri Çhri değİriyorlar. Mesela Mardin’de bunu çok duyuyoruz. Üniversitenin gelmesi ile birlikte söylenen ilk Çyler iÇe fuhuÇ arttı, sosyal iliÇkiler bozuldu, çocuklarımız dıÇarı çıkamaz oldu falan gibi tepkiler dillendirilmeye baÇlandı. Bunları ben kötü algılamıyorum. göyle yorumluyorum, bir Çylerin değİnmeye baÇladığını, geleneksel toplumun bize dayattığı Çylerden kurtulduğumuzu görüyorum. Bir sürü Çy değİyor aslında, o açıdan faydalı buluyorum ben. Ancak sadece üniversitenin açılıp, nitelik olarak bir Çy ifade etmemesi de bir Çy ifade etmiyor tabi. O yüzden sadece sayı olarak arttırıp içini dolduramayacaksa var olan üniversitelerdeki kaliteyi yükseltmeye çalışmamız daha doğru olacaktır. (K03)

Olumlu, Üniversite ve Üniversiteli Sayısı Artırılmalı

“Bence güzel bir Çy. Olması gereken bir Çy. Herkes üniversite bitirmeli üniversiteye girmeli yani üniversiteli sayısı arttırılmalı”, “Kaliteli üniversiteler yine devam ediyor onların kalitesine etki etmez diye düşünüyorum.”, “Ben çok ve kötü

üniversite diyorum”, “Çy üniversiteler değerlerinden bir Çy kaybetmezler. Boğaziçi üniversitesi, ODTÜ, üniversiteler arttı diye daha geriye mi gitti yani?”, “Tabi buna da bir bağımlı olarak bakarsak olumlu bir gelişme olarak görebiliriz.” diyen Vakıf Yöneticisi E03, Özel Okulda Müdür Yardımcısı, Vakıf Gönüllüsü E07 ve Vakıf Yöneticisi E19 için üniversitelerin ve üniversitelilerin artması doğru.

Bence güzel bir Çy. Olması gereken bir Çy. Herkes üniversite bitirmeli üniversiteye girmeli yani üniversiteli sayısı artırılmalı. Yani Çyle deniyor: kalite düşüyor herkes üniversiteye giriyor falan.. alakası yok kaliteli üniversiteler yine devam ediyor onların kalitesine etki etmez diye düşünüyorum. Bir üniversite açıldı diye Boğaziçi'nin kalitesi niye düşün ki. Üniversite açılmalı. Bunu askerde tecrübe ettim. Bunu uzun uzadıya anlatmaya gerek yok herkes üniversiteye gitmeli yani dünya görüşü bakıçısı fikirleri üniversitenin 1. sınıfından terk, 2. sınıfından terk kişiler bile üniversiteye hiç gitmemiş kişilerden çok çok daha ileri görüşü bakıçısı olarak düşünce olarak yaşam tarzı olarak. Farklılar yani insanlarla konuşurken bile farklılar...(E03)

Ben çok ve kötü üniversite diyorum. İnternet kafeler gibi kötüler kapanacak iyiler kalacak. Yani çoğu aile uzakta diye çocuğunu göndermiyordu. Veyahut da çocuğun kafasında böyle bir Çy vardı. Ama kendi oturduğu yere üniversite açıldığında ben buraya gidebilirim diyebiliyor. Her Ğde olması gerektiğini düşünüyorum. Çi üniversiteler değerlerinden bir Çy kaybetmezler. Boğaziçi üniversitesi, ODTÜ üniversiteler arttı diye daha geriye mi gitti yani? Koç'a, Sabancı'ya bir Çy mi oldu?. (E07)

Devlet refleksi. Her ilde üniversite olması güzel bir Çy ama çok fazla donanımlı olmadığı ifade ediliyor bazılarının. Tabi buna da bir bağımlı olarak bakarsak olumlu bir gelişme olarak görebiliriz. (E19)

Öğretim Görevlisi K07 ve K08 üniversitelerin her Ğde olacak Çkilde artmasını doğru bulmaktadırlar. K07, demokratik ve özgür alanların yaratılması ve kaliteli eğitime dikkat çekerken, K08, akademik kadronun kalitesine dikkat çekmektedir.

Her Ğde bir üniversite olması oldukça iyi bir gelişmedir. Üniversite sayısının artması hem ekonomik hem de kültürel anlamda kaliteli nesillerin yetişmesinde önemlidir. Sadece ortam bakımından dikkat edilmesi gereken husus daha demokratik ve özgür alanların yaratılması ve kaliteli eğitime odaklanılması gerekmektedir. (K07)

Aslında her Ğde olması güzel bir Çy bence. Çünkü üniversiteler eğitimin, ilimin, akademik çalışmaların merkezidir. İnsanlar eğitim alabilmek için neden çok uzak yerlere gitsin? Mesela ben Bitlisliyim ama Sakarya'da okudum. Ben bunun sıkıntısını çok yaşadım. Bu açıdan güzel bir proje, çalışma olduğunu düşünüyorum. Toplumu düşünerek yapılan her çalışma güzeldir. Hele ki eğitim adına yapılıyorsa. Tabi ki her yenilik gibi bu konuda da negatif durumlar söz konusudur. Ama bence genel olarak çok iyi bir çalışma olmuğ Sayının artması bana göre niteliği düşürmüyor. Niteliği düşüren Çy, liyakate bakılmadan sırf kendi düşüncesinde olsun diye kalifiye olmayan insanların akademisyen olarak görevlendirilmesidir bence. Kaliteyi oluşturan temel Çy, akademik kadronun kalitesidir. (K08)

4.4. ÖĞRETMENİN DÖNÜŞTÜR(EME)MEK

4.4.1. Öğretmen ve Yönetici Yeterliliği

Görüşme grubuna öğretmen ve yöneticilerin yeterlilikleri hakkında ne düşündükleri soruldu. Bu şekilde İslamcılarının öğretmen ve yöneticiler hakkında nasıl bir algıya sahip oldukları anlaşılmaya çalışıldı.

Öğretmenler Yetersiz

Eğitimde gördüğü en büyük eksikliğin, öğrenci yetiştirecek öğretmen olmaması olduğunu belirten Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E11, öğretmenlerin geleceğimizi emanet edeceğimiz kişiler olduğunu unutmadan öğretmenlerin ciddiyetle yetiştirilmesi gerektiğini belirtmektedir. “Dindar nesil dindar bir eğitimden geçerek olabilir. Böyle bir elemanımız, personelimiz yok bizim. Öğrencilerden ziyade hocalar çok kötü. 30 sene boyunca aynı şeyi aynı şekilde anlatan hocalar var. Eğitime kattıkları en ufak bir şey yok bunların. Öğretmenliğin cazip hale getirilmesi lazım. Önce öğretmenlerin çok iyi eğitilmesi gerekiyor, işburadan bağlamak lazım.” diyen Esnaf, Dernek Gönüllüsü E12’ye göre de öğretmenlerin ciddi bir eğitim almaları gerekmektedir.

Eğitimde benim gördüğüm en büyük eksiklik, öğrenci yetiştirecek öğretmenin olmaması. Hani bir laf vardır, fabrika yapan fabrikalar. Öğretmen yetiştirecek öğretmenler lazım bize. Öğretmenler işi yaptım, bitti şeklinde görmemelidir. Geleceğimizi emanet edeceğimiz kişiler olduğunu unutmadan öğretmenlerin ciddiyetle yetiştirilmesi lazım. Türkiye’de, Osmanlı’dan sonra devletin istediği tarzda din adamları yetiştirildi. İmam hatiplerin çoğalmasının bu ülkeye hiçbir zararı olmaz bence. Ama daha öncede dediğim gibi öncelikle eğitim sisteminin, müfredatın, programın ve en önemlisi öğretmenlerin çok iyi olması lazım. (E11)

Yeterli ve Yetersiz Öğretmenler Var

Öğretmenler arasında öğretmenliği severek yapan yeterli öğretmenler olduğu gibi işi meslek olarak gören yetersiz öğretmenler de olduğunu belirten Vakıf Yöneticisi E19 ve Okul Öncesi Öğretmeni K04, sırasıyla “Yani idealist öğretmenlerde var, şartlarının iyi olduğunu görüp öğretmenliğe yönelenler de var. Dolayısıyla ikisinin arasında çok fazla bir şey yok.”, “Tabii çok iyi öğretmenler,

yöneticiler de var ama hiçbir Çekilde öğretmen, yönetici olmaması gerekenler de var. Yani böyle uç durumları yaşıyabiliyoruz.” demektedir.

Yani idealist öğretmenler de var, Çartlarının iyi olduğunu görüp öğretmenliğe yönelenler de var. Dolayısıyla ikisinin arasında çok fazla bir Çey yok. İdealist olarak öğretmenliği severek yapanlar var ya da biraz daha pragmatist düşünüp öğretmenlik yapanlar var. Öğretmenlik böyle bir meslek haline geldi ülkemizde. Eskiden çok cazip değildi ama iÇe özel sektörün itibarı ile öğretmen olmak istiyor insanlar. (E19)

Tabii çok iyi öğretmenler, yöneticiler de var ama hiçbir Çekilde öğretmen, yönetici olmaması gerekenler de var. Yani böyle uç durumları yaşıyabiliyoruz. Fakat genel olarak baktığımda ben öğretmen, yönetici yeterliliğini olanı muhafaza etmesi açısından yeterli görüyorum ama kendilerini geliştirme veya bu Çekilde eğitimi geliştirme açısından, bence öğretmenler tekdüze bir Çekilde, hiçbir gelişim çabası göstermeden, derslerini, günlerini geçirme çabasında oluyorlar. Böyle bir Çey oluşmuş durumda öğretmenlerde ve bu bence eğitimi bir yerlere götüremez. Bir noktaya daha değinmek istiyorum. Bu öğretmen-öğrenci arasında deĞiÇen ilişkiye temas etmek istiyorum. Bu ilişki deĞiÇiyor, yani o geleneksel öğretmen-öğrenci ilişkisinin bugün bu, artık toplumda da görülüyor. Hatta Ulusal kanallara bile yansıyor iÇe öğrencinin öğretmenlere saygısızlığı Çeklinde. Bu ilişkinin ciddi bir Çekilde deĞiÇtiğini görebiliyoruz. (K04)

Mülakatlar Öğretmen Niteliğini Düşürüyor

Öğretmenlerin mülakatla alınması ile liyakatten önce güvenilir olmanın öne çıkmasının öğretmen niteliğini düşürdüğünü düşünen Vakıf Yöneticisi, Yazar E21 ve Memur K02 öğretmenlerin öğretmenlik yeterliliklerinin ön plana alınması gerektiğini belirtmektedirler.

Bir ara sözleşmeli öğretmen aldılar, 15 Temmuzdan sonra. Bu arada sözleşmeli öğretmen mülakat ile falan alınıyor. Burada neyi kriter alıyor? Aldığı kriter iÇe güvenilir olmak mı? Mesleği iyi biliyor olmak mı? O bağlamda bir sıkıntı olduğunu düşünüyorum ben. Devletin yaşadığı 15 Temmuz travmasından sonra daha çok güvenilir olmak ön planda. Bunu anlayabiliyorum yani. Bu ilk Çart ama eğitim ile bir Çekilde alakasının ölçülmesi, nasıl bir öğretmenlik tasavvuru olduğunu, öğrenciyi nasıl tanıyor olduğu gibi hususları da görmezden gelmemek lazım. Çünkü tanıyor olduğunuz Çeye kendi tasavvurunuz ile yaklaşabilirsiniz. Öğrencilik ile ilgili, öğretmenlik ile ilgili, eğitim ile ilgili bir tasavvurunuz yoksa siz orada sadece memur olursunuz. Yani öğretmenlik memurluk değildir. (E21)

Tabii bu iÇ nereye geliyor biliyor musunuz. Sizin birkaç soru önce sorduğunuz o kadrolaşma olayına. Liyakat önemli bir Çeydir. Dolayısıyla sen eğer bir insanı layık olduğu için bir yerlere getiriyorsan emin ol, o insan da seni utandırmaz çabasını ortaya koyar verimli olur. Bunun için, hakkaniyeti sağlamak için deĞiÇk Çeyler vardır, sınavdır bunların en başında gelen mesela. Ben nitelik konusunun bahsettiğimiz hem yönetici hem öğretmenler arasında da ciddi bir sıkıntı olduğunu düşünüyorum. Bence nitelikli öğretmen de çok değil artık, nitelikli yönetici de çok değil. Çünkü alttan gelenler de bir nitelik sıkıntısı var.(...). (K02)

Öğretmen- Öğrenci ilişkisi Değişiyor

“Bakıyorsun ki öğrenci öğretmeni ile sınıfta dalga geçebiliyor. Öğretmen öğrencisine bir şey yapamıyor” diyen Çınam-hatip E08 ve sanki eğitim böyle çok veli ve öğrenci odaklı oldu, öğrenci ders içinde aktif olsun ama bu, Çuanda bütün her alanda aktif olan öğrenci olsun aÇamasına geldi diyen Öğretim Görevlisi K05’e göre öğretmen-öğrenci ilişkisi değişmektedir.

Bakıyorsun ki öğrenci öğretmeni ile sınıfta dalga geçebiliyor. Öğretmen öğrencisine bir şey yapamıyor. Veli sen ne karıÇıyorsun benim çocuğumun sigarasına diyebiliyor yani. Ne karıÇıyorsun benim çocuğumun derse gelmemesine diyebiliyor. Bu konuda öğretmene sahip çıkılmadığı için, ideali olmayan, dava meselesi olmayan gevÇek bir nesil gümbür gümbür gelmekte. (E08)

Yeterli olabiliyorlar ama Çu anda öğretmenler evet bir mülakata girsinler bir performans değerlendirmesi yapılınsın taraftarıyız ama bir taraftan da sanki eğitim böyle çok veli ve öğrenci odaklı oldu. Yani evet tamam, öğrenci çalıÇmaya yönlendirilsin, özendirilsin. Ders içinde etkin olan, aktif olan öğrenci olsun ama bu, Çu anda bütün her alanda aktif olan öğrenci olsun, veli olsun aÇamasına geldi. Her Çeyi veli karÇılasın, veli karar versin her Çeye öğrenci karar versin. Bu da ister istemez öğretmenin sınıfta daha yeterince etkin olamamasına ya da idarecinin yeterince etkin olamamasına neden oluyor. (K05)

Sistemin Değişmesine Öğretmenler Direnç Gösteriyor

“Evet amaç çok güzel, plan çok güzel ama hani uygulamaya gelince, yani her öğretmenin kendi Çahsi fikirleri var, görüşleri var, öğretmenin geçmiÇten gelen bir yapısı var ve direnç gösteriyorlar. Hani biz bunu ilkokulda bile kırabilmiÇdeğiliz” diyen Öğretim Görevlisi K05’e göre öğretmenler sistem değişimlerine direnç göstermektedirler.

Yani Çu andaki hedeflerin, eğitimle bugünkü eğitimle mümkün olacağını düşünemiyorum. Var olan eğitimle bu hedefler zor. Çünkü hala bir direnç var. Evet amaç çok güzel, plan çok güzel ama hani uygulamaya gelince, yani her öğretmenin kendi Çahsi fikirleri var, görüşleri var, öğretmenin geçmiÇten gelen bir yapısı var ve direnç gösteriyorlar. Hani biz bunu ilkokulda bile kırabilmiÇdeğiliz. Çünkü ilkokulda programa bakıyoruz, Mayıs'a kadar çocuğa sadece okula alıÇtırma ve okul kurallarına uyma becerilerini gösterme planı yapılmıÇ olmasına rağmen hani ilkokul 1. sınıfta çocukları görüyoruz ki Aralıkta, Kasım'da en geç Ocak'ta okumayı yazmayı çözmüÇ çocuklar görüyoruz. Hâlbuki programda böyle değil, programda bunu Mayıs'ta yapması gerekiyor. Çocuğun belki Haziran'a kadar yapması gerekiyor. Yani o geçmiÇten gelen, bir an önce yapsın, öğrensın var. Çocuk zaten yeterli, boÇu boÇuna vakit geçiriyoruz, çocuk gelip burada oyalanıyor. Bu düşünce öğretmenlerde var. Yani programda, planlamada bunlar değişimiÇ olmasına rağmen, uygulamada maalesef o değişiklikler hayata geçmiyor. Yani ilkokul kademesinde bile bunu yapamazken, ortaokul lise ve daha üst kademelerde daha da büyük dirençler ile karÇılaÇabiliyorsunuz. ğunu demeye çalıÇıyorum yetiÇmiÇbir kadronuz yoksa siz ne kadar çabalarsanız çabalayın amacınız, hedefiniz ne kadar belirgin olsa bile istediklerinizi gerçekleÇiremiyorsunuz. (K05)

4.4.2. Ücretli Öğretmenlik

Ücretli öğretmenlik Ak Parti iktidarı ile ciddi bir şekilde uygulanan bir uygulama. Verilen ders karşılığı ücretlendirme yapılan bu uygulama birçok kesim tarafından eleştirilmektedir. Çılgıncılar bu konuda ne düşünüyor'u anlamak amacıyla görüşme grubuna uygulama soruldu. "Olumsuz Bir Uygulama", Faydalı Tarafları Var", "Devletin Çılgıncıları Yetmiyor" görüşmelerin cevaplarının sınıflandırabileceği başlıklar.

Olumsuz Bir Uygulama

Görüşme grubunun büyük bir kısmı tarafından ücretli öğretmenlik olumsuz bir uygulama olarak görülmüştür. "Çılgıncı mantığı ile gitmez", "ahlaksız bir şey", "zulüm hocam ya o", "insan onuru için de, fitratı için de uygun bir şey değil", "eğitim sisteminin kanayan yarası belki de", "taçın öğretmen yani", "onlar sömürülüyorlar" gibi ifadelerle görüşmeler ücretli öğretmenliği olumsuz bir uygulama olarak görmüşlerdir.

"Ücretli öğretmenlik var mı sorular arasında? diyerek soruyu sormadan ücretli öğretmenlik hakkında konuşmak isteyen Yayınevi Sahibi, Yazar E02, iÇportacı mantığı ile gitmez ve iÇn ehli dururken daha ucuza mal edeyim diye ücretli ya da sözleşmeli öğretmenlik çok zararlı bir şey diyerek uygulamayı eleştirmektedir. "Ücretli öğretmenlik bana göre çok ahlaksız bir şey. Vatandaş hemen hemen aynı mesaiyi harcıyor. Ama bir tanesinin geliri 3000-4000 arasında değişiyor. Ötekisinininki bir asgari ücrete ancak denk geliyor ya da gelmiyor." diyen Vakıf Yöneticisi E05 ücretli öğretmen ile kadrolu öğretmen arasındaki ücret farkına vurgu yapmaktadır. Benzer değerlendirmeleri Yayınevi Sahibi, Yazar E02, Moleküler Biyoloji ve Genetik Öğrencisi, Vakıf Gönüllüsü E06, Vakıf Eğitim Birimi Sorumlusu E18 ve Öğretmen, Dernek Yöneticisi E22'de görmekteyiz.

Ücretli öğretmenlik var mı sorular arasında? Ben buna karşım. Devlet bu iş ucuza kapatmak istiyor. Bu iÇporta mantığı ile gitmez bu. MahmutpaÇaesnafının yaptığı bir şey bu. Böyle gitmez bu. Eğitim en ciddi iş. Bir ülke eğitime ne kadar yatırım yaparsa geleceği o kadar parlaktır. Yani bu kadar mezun oluyor. Yok mu aday? Var. Niye o zaman gidip dışarıdan bu iş ehli olmayan herhangi bir bölümü bitirmiş üniversite

mezununu alıyor. Ğtisna olabilir, açığın olur bunu anlarım. Ama burada öyle bir açık yok ki. Edebiyat mezunu olan adam iğariyor diğer yandan sen bağla bölümlerden mezun olmuğadamı getirip ucuza çalığtırıyorsun. Bu iyi bir sonuç doğurmaz, kötü olur bunun sonu. Ėeyi anlarım, denersin, sıkığtırırsın, sınav yaparsın. Ama bu iğn ehli dururken. (E02)

Zulüm hocam o ya. Yarı yarıya bir kırılma oluyor. Aynı saat çalığyor çocuk. Tanıdığım biri var 1600'e mi ne çalığyor. Normal öğretmen 3500 falan alıyor galiba. Zulüm ya bağla bir Çey değil. Bir yandan açık var. Devlet buraya yerleğirme yapmıyor, bütçesinden kaynaklı. Bir yandan böyle bir durum var. Garip bir adaletsizlik ortaya çıkıyor. (E06)

Ücretli öğretmenlik, insan onuru için de, fitratı için de çok uygun bir Çey değil. Çünkü baktığımız zaman kadrolu öğretmen 3000, 4000 TL maağalıyorsa ücretli öğretmenlere veriyorlar 1300,1400 TL maağ bu hem onun kendi geliğmine, ailesinin geliğmini sağlama noktasında da sıkıntı. (E18)

Eğitim sisteminin kanayan yarası belki de. Eğitim sisteminin bu kadar kötü olmasının bir nedeni de yani birçok köyde ücretli öğretmen hatta öğretmenlik vasfı tağmayan iğe turizm, iÇetme mezunları gidiyor öğretmenlik yapıyor. Onun yetiğireceği öğrencilerden de pek bir Çey çıkacağını sanmıyorum. (E22)

Ücretli öğretmenliği tağeron öğretmenlik olarak gördüğünü belirten Memur K02, öğretmenliğin değerli, kıymetli, itibarlı bir meslek olduğunu vurgulayarak bu tip uygulamalarla itibarsızlağtırınması gerektiğini belirtmektedir. “Onlar sömürülüyor. Neden sömürülüyorlar. Aynı iğyüğü hatta bazı okullar onlara, ücretli öğretmen oldukları için daha fazla iğgücü veriyorlar. Aynı parayı mı alıyorlar hayır, yani aynı kurumda bir öğretmen aynı iğiyapmasına rağmen diğer öğretmenden çok daha az ücretlendirilebiliyor. Bu bence ciddi haksızlıklara neden oluyor.” diyen Öğretim Görevlisi K06 da uygulamayı eleğtirmektedir. Bezer görüğlri Okul Öncesi Öğretmeni K04'ün ifadelerinde de bulmaktayız.

Tağeron öğretmen yani.. Ben öyle diyorum onlara. Tağeron öğretmen henüz kadroya geçememiğ Öğretmenlik güzel bir meslek çok değerli, kıymetli bir meslek, itibarlı bir meslek. Ğne daha oradan mesleği itibarsızlağtırmaya bağarsak olmaz. Yani bunlar niye hala ücretli öğretmen. Madem ihtiyacın var ve bunları ücretli çalığtırıyorsun o zaman yeni kriterler belirle bu öğretmenler de kadrolu olarak görevlerine devam etsinler. Tağeron çalığtırmak ne mantık yani ve madem ihtiyacın var, var ki çalığtırıyorsun, onun da sana ihtiyacı var, atanmaya ihtiyacı var. Ve gerçekten mağdur oluyorlar, ben üzülüyorum ücretli öğretmenlere çok daha gayretli ve Ėevkliler ama hem horlanıyorlar, iğn psikolojik baskı yönü de var, hem de hak ettiklerini alamıyorlar. Yanlığ Emek aynı emek ise aynı ölçüde de karĖılıđını almak zorundalar. (K02)

Yani Ėu anda hani ücretli öğretmenlik yapıp da kadrolu öğretmenlerden çok daha iyi olan mezunlar var gerçekten. Ben de ücretli öğretmenlik zamanında yaptım 300 liraya çalığım. Diğer öğretmenler 800, 900 lira alırlarken bu o zaman ciddi çok zoruma gitmiği. Çünkü aynı iğ yapıyorsunuz, aynı çabayı gösteriyorsunuz hatta siz yeni olduğunuz için, bilgileriniz taze olduğü için, daha çok çaba harcıyorsunuz ama onlar sizden 2 kat 3 kat daha fazla maağ alıyorlar bu ciddi o zaman zoruma gitmiği. O zaman böyle insanların bakığ açısını hatırlıyorum hep farklı görüyorlar sizi. Pek önemsemiyorlar idareciler, kadrolu öğretmenler de bir küçümseme oluyordu. Devletin böyle ayrımlara gitmemesi gerektiğini düğünüyorum. Ve Ėu var yani, eğer böyle bir

ayrıma gitmek mecburiyeti varsa bile bu ücretli öğretmenliğin şartlarının bu kadar zor ve yetersiz olmaması gerekiyor. Yani bu şartların bari en azından düzeltilmesi gerekir diye düşünüyorum. (K04)

Faydalı Tarafları Var

Ücretli öğretmenlik uygulamasının doğru bir uygulama olmadığı fakat imkânlar çerçevesinde değerlendirildiğinde faydalı tarafları var düşüncesi de görüşme grubunun bir kısmı tarafından paylaşılmıştır. Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E10, “Kişiatanamıyorsa en azından ücretli öğretmenlik yapabilir. Tam bilmiyorum ama çok az miktarda bir maaşlar oluyor galiba. Bunları da bir süre sonra kadroya geçirmek gerekiyor.” Vakıf Halkla İlişkiler Müdürü E13, “Yani benim kanaatim böyle bir müktesebata sahip öğretmenlerimiz varsa bunları bu şekilde değerlendirmeyi güzel buluyorum. Niye boşgezsınler ki. Sonuçta bilgileri var, onu taşırsınlar.” Dernek Genel Başkanı E14, “Kadro yetersizliğinden ortaya çıkmış bir şey diye biliyorum. Derslerin boşgeçmemesi ve eğitimin yarım kalmaması için yapılan bir şey. Kadro istihdam edecek bütçe, güç olmayınca bu tür şeylere başvuruluyor maalesef. Öğretmenler için iyi bir şey oldu bence. Öğretmenlik yapamayıp boşgezeceklerine bu şekilde mesleklerini icra ediyorlar. Eğitimci yönlerini geliştirmiş oluyorlar.” diyerek ücretli öğretmenliğin faydalı taraflarına vurgu yapmaktadırlar. Benzer görüşleri Öğretim Görevlisi K01’de de görmekteyiz.

Ücretli öğretmenliğinde faydalı olduğu taraflar var bence. Kiş atanamıyorsa en azından ücretli öğretmenlik yapabilir. Tam bilmiyorum ama çok az miktarda bir maaşları oluyor galiba. Bunları da bir süre sonra kadroya geçirmek gerekiyor. Problem şu bence, sen oku diyorsun vatandaşa. Okuyup öğretmen oluyor. Ama sen işvermiyorsun, istihdam sağlamıyorsun. Bu olmaz. Niye okuttun o zaman diye sorar sana halk. Böyle bir problem var yani. Az önce üniversitelerin çoğalması mevzuunda ele almıştık, işsizler ordusu oluşuyor maalesef. Ve yanlışlere çok meyilli oluyorlar. (E10)

Tabii yerleşmiyor öğretmen, istihdam durumundan bakarsanız bir kapı. Bazen o kişiler daha samimi olabiliyorlar çünkü diğeri kendini daha garanti görüyor. Garanti gördüğü için bir geçicilik durumu oluyor. Mesela bu kadar çok ilahiyat açıldığında buradan mezun olacak öğrencilerin iş yapabilecekleri bir saha gerçekten var mı, bu planlanarak işte üniversite açılmalı mesela. (K01)

Devletin Çnkânları Yetmiyor

Devletin yeterli öğretmen istihdamını sağlayabilecek gücü olmadığından dolayı bu uygulamalara başvurduğunu belirten Vakıf Yöneticisi E03 ve Özel Okulda Müdür

Yardımcısı, Vakıf Gönüllüsü E07 durumu, devletin gücü ve parası üzerinden aktarmaktadırlar.

Zülüm. Bu da devletin gücü ile alakalı. Önkânları el vermiyor. Gücü yetse alır. Bu devletin gücünü gösteriyor. Devlet eğitime çok önem verdiğini söylüyor ama aynı zamanda ücretli öğretmen çalıştırıyor, bu devletin gücünün olmadığını göstergesi. (E03)

Devletin parası olmadığı için uydurduğu bir yan sistem. İstihdam açmamak için uydurduğu bir şey. Ücretli öğretmenlik yönetimi sözleşmesi yıllardır hep değişmiştir. Ders ücreti, çalışma şekli, kadrolama şekli falan... yine değişecek o yani. Ona güvenilerek bir şey yapılmaz. (E07)

4.4.3. Sözlü Sınavla Birlikte Gelen Kadrolama Eleştirileri

Ölk olarak 2016'da uygulanmaya başlanan öğretmenlik alımlarında sözlü sınav uygulaması birçok kesim tarafından eleştirilmektedir. Ak Parti eğitimde kadroluyor bu eleştirilerin en başındadır. "Ak Parti tabanı diyebileceğimiz İslamcılar bu kadrolama eleştirileri ile birlikte sözlü sınavlar hakkında ne düşünüyorlar", anlamak amacıyla görüşme grubuna kadrolama eleştirileri ile birlikte sözlü sınav hakkında ne düşündükleri soruldu.

15 Temmuz, FETÖ...

Görüşme grubunun bir kısmı 15 Temmuz darbe girişimine ve FETÖ'ye vurgu yaparak devletin 15 Temmuz'dan sonra devlet refleksiyle kendini koruma adına güvenilirlik ve sadakati ön plana aldığını ve FETÖ'nün devlete sızmasını bu şekilde önlemeye çalıştığını belirtmektedir. Bundan dolayı öğretmenlik alımlarındaki sözlü sınavları 15 Temmuz'dan ve FETÖ'den bağımsız düşünmemiz gerektiği belirtilmiştir.

"Bu yani Ak Partinin eğitim politikasını değerlendirirken 15 Temmuz gerçeğini de gözden kaçırmamak gerekiyor. 15 Temmuzdan sonra Hasan Fazlıoğlu hocanın dediği gibi daha belirgin olan bir kör sadakatle insanları bir yerlere getirme oldu. Daha da arttı şekilde de görüşler var. Devletin liyakatten önce güvenlik algısı olduğu anlaşıldı Bunun olduğu yerde eğitim de etkileniyor" diyen Vakıf Yöneticisi, Dergi Editörü E01, devletin 15 Temmuz'dan sonra sadakati öne aldığını belirtmektedir. "Ak Parti kadroluyor. Bu bariz yani. Niyet halis mi bunu yaparken?"

Halis. Fetöcülerini elemek istiyorlar. Asıl niyet o. Şu an en büyük sorun, liyakatten ziyade güven. Güvenebilecekleri insanların olmasını istiyorlar. Çok bulanık ortam. Çok sıkıntılı. Niyet iyi ama bunu kötüye kullanan da var.” diyen Özel Okulda Müdür Yardımcısı, Vakıf Gönüllüsü E07 sözlü sınavları Fetö’nün elenmesi için gerekli görmekte fakat bunun kötüye kullandığını da belirtmektedir. Benzer görüşleri Yayınevi Sahibi, Yazar E02 ve Vakıf Genel Müdürü E15’de de görmekteyiz

(...). Şunu söylüyor. Yani bu tweeti dün attı: 26 Şubat oluyor. Türkiye’de sonucu ne fikir ne emek ne bilgi ne de eylem değil, ilişkiler tayin ediyor. Makamları da hak etmediği kör sadakat belirliyor. Bu yani Ak Partinin eğitim politikasını değerlendirirken 15 Temmuz gerçeğini de gözden kaçırmamak gerekiyor. 15 Temmuzdan sonra İnsan Fazlıoğlu hocanın dediği gibi daha belirgin olan bir kör sadakatle insanları bir yerlere getirme oldu. Daha da arttı Şeklinde de görüşler var. Devletin liyakatten önce güvenlik algısı olduğu anlaşıldı. Bunun olduğu yerde eğitim de etkileniyor. Devletin öyle bir Şeyi yapmasını olumlu buluyorum. Özellikle 15 Temmuz sonrasında devletin güvenlik algısı daha ön plana çıktı. Sınavını kazanmış bağımlı olmuş bir fetö mensubu, dhkp-c mensubu kiŞeyi devletin eğitim yerlerinde bulundurmaktansa, bir elemeyen geçip Şey yapılabilir. Ancak diğer açıdan bakıldığında da bu sefer siyasi iradeye itaat belirleyici oluyor. Farklı partileri destekliyor diye mülakatta bunun söz konusu olması açıkçası olmaması gereken bir Şey. (E01)

Burada gene dediğim o güven ve sadakat ile alakalıdır. Yani sözlü sınav, bazı özel kurumlar için olur. Spor ile dil ile ilgili olarak bunu yapabilirsiniz. Ama bunu bir seçme, eleme gibi yaparsanız bu olmaz. Devlet kendine güvenirse kim olursa olsun onu istihdam edebilir. Kendine güvenmeyen devletler, güvenlik, sadakat için onu ararlar. Ben burada da bunun etkisi olduğuna inanıyorum. Gene söylüyorum, 15 Temmuz travmasını atlatmış değil hükümet. Çünkü bütün kurumlar sarsıldı. Devletin dengesini bozdular. Evet, onun refleksi var. Şüphesiz geçicidir bu. (E02)

Siyasal bir süreçtir. Yanlış bir süreçtir. FETÖ kaynaklı tedbirler olduğunu düşünüyorum. Ama ondan daha büyük tehlikeler oluşturabileceğine inanıyorum. Cemaatlerin güçlenmesine sebep olur bu sefer. Liyakat, her zeminde ve zamanda değişmez öncelik olmalı. Aksi durumlarda referans alınan Şeylerin başa bela olma ihtimali kaçınılmazdır. (E15)

Maalesef 15 Temmuz’dan sonra bunu Müslüman dediğimiz iktidarın yapıyor olması daha çok üzüyor bizi. Herhalde torpilin olmadığı yer kalmadı. Yani artık referanslar yarıyor. Bir milletvekili bile tam yetmiyor artık bir yere gelebilmek için. Ne kadar referans varsa o kadar nitelikli olduğuna inanılıyor galiba diyen Hukuk Öğrencisi, Vakıf Gönüllüsü E17, bu durumu hiç doğru bulmamaktadır.

Maalesef 15 Temmuz’dan sonra bunu Müslüman dediğimiz iktidarın yapıyor olması daha çok üzüyor bizi. Herhalde torpilin olmadığı yer kalmadı. Yani artık referanslar yarıyor. Bir milletvekili bile tam yetmiyor artık bir yere gelebilmek için. Ne kadar referans varsa o kadar nitelikli olduğuna inanılıyor galiba. Yani belki amaç Fetöcü almamaktır tekrardır. Ama hiç hakkaniyetli olmuyor bu durum. Nasıl güveneceksiniz, kime güveneceksiniz? Referansın doğru olduğunu, doğru söylediğini nereden bileceksiniz? Hakkını vermediğiniz yığınlar, sizden ve sizin yüzünüzden devletten soğumuŞolacak. Bu büyük bir vebal ve zulümdür yani. Liyakat ve ehliyet için alımlarda ilk bakılacak husus olmalı. Ne kadar çok tanıdığın varsa o kadar o kişinin olur mantığı

zengini daha zengin fakiri mutlak fakir yapan mantığıdır. Bundan kurtulmak lazım.
(E17)

Her İktidar, Hükümet Yapımıdır

Görüşme grubunun bir kısmı ise bu durumu her ne kadar onaylamadıklarını belirtse de Türkiye’de her iktidar ve hükümetin bu şekilde kadrolaşmaya çalıştığını, Ak Parti’nin de bunu yaptığını belirtmektedir.

Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E04, “Bütün iktidarlar kendilerine yakın kişi seçmek için yapar bunu. Ak Parti de yapımıdır yani. Çünkü herkes kendi kadrosunu oluşturmak ister yani. Ama burada olur kendi kadrolarını oluşturayım derken daha kaliteli bir insanı dışarda tutmak devleti geriye götürür. İnsanlığı da Müslümanlığı da bence her kişi geriye götürür. Kayırmacılık iyi bir şey değil. Sözlü mülakat ile kendi adamlarını koymak bence başarıyı getirmez. Liyakat önemli yani.” Moleküler Biyoloji ve Genetik Öğrencisi, Vakıf Gönüllüsü E06, “Kadrolaşmavar. Her iktidar kendi kadrolarını yerleştiriyor. Daha önce nasıl CHP iktidardayken bunu yaptıysa şimdi de Ak Parti aynısını yapıyor. Bunu bütün iktidarlar yapar. Hatta şimdi Ak Parti kendi kadrolarını yerleştirene kadar TUGVA, TÜRGEV gibi cemaatlerle bu boşluğu dolduruyor, bunlar üzerinden hallediyor bazı işleri. Bu olacaktır hocam. Yani şimdi hakikaten Ak Parti gidip çağdaş düşünce ile mi iştutacak? Kendisine yakın gördüğü STK’lar ile iş yapıyorlar.” diyerek her iktidar, hükümetlerin bu çabaya girdiklerine vurgu yapmaktadır. Benzer görüşleri Esnaf, Vakıf Gönüllüsü, E10 ve E11 ve Okul Öncesi Öğretmeni K04’de de görmekteyiz.

Bu her dönemde yapılmış bir şeydir. Yeni oluşan bir anlayış değildir. Türkiye’de her zaman bu partililik, hizipçilik, taraftarlık olmuştur. Fakat Ak Partinin böyle bir şey yaptığı noktasında benim elimde çok ciddi bir veri yok. Benim iki çocuğum da öğretmen oldu. Çocuk öğretmen olabilmek için iflahı kesiliyor. Sınavlara giriyor, staja gidiyor. Yani çok zorluklardan geçerek öğretmen oldular. Yani hadi sen Ak Partilisin, gel öğretmen ol, denilmedi yani. Ben bu eleştirilere katılmıyorum. Fetö’den dolayı, hani derler ya süttan ağzı yanan yoğurdu üfleterek yer diye bir şey var. Çok titiz bir şekilde soruşturmada geçirilerek alım yapıyorlar. Ak Parti taraftarı olup olmamaya bakmıyorlar bence. (E10)

Türkiye karışık bir ülke. Bugüne kadar gelen her iktidar bütün alanlarda, kademelerde kadrolaştı maalesef. Her yer herkese emanet edilmez. Neticede bu bir ideolojidir. Benim köçme bağlarında güvendiğim insanlar olmadıktan sonra iş yapamam. Mesela ben kasanın bağını kimi geçireceğime karar verebilmeliyim. Çünkü bir durum olduğunda hesap verecek olan benim. Art niyet olmadığı müddetçe olabilir, kabul edilebilir bir şeydir. (E11)

Olduğuna inanıyorum. Var yani kadrolağma var. Fakat sanki hangi hükümet gelirse bunu yapacak durumda oluyor. Yani bunu eleğiriyorum ama galiba Çırtlar hükümetleri buna zorluyor. (K04)

Liyakat, Ehliyet Ön Planda Olmalı

Görüğme grubunun bir kısmı da sözlü sınavların ya olmaması gerektiğini ya da olacaksa liyakat, ehliyeti ön plana alması gerektiğini belirtmiğerdir.

Dernek Genel Bağkanı E16, “Doğrusu sonuçta ben de kendi düğüneme yakın insanlar ile çalıçmak isterim. Ama siyasal iktidar toplumun tamamının iktidarı olmak durumunda. Dolayısıyla burada kriterler, partiye, iktidara yakınlık değil yetkinlik olmalı. Yetkinlik dıçında bu tür kriterlerin konulması doğru değildir yani. Ben özel Çirkö yöneticisi olsam tabi ki kendime yakın insanlar ile çalıçmak isterdim. Ama devlet dediğimiz Çey toplumun tamamını kuğamak durumunda. İktidara yakınlık ayrımı yapılırsa, yarın iktidar değiğiğinde sürekli mağdurların pozisyonu değiği.” Vakıf Eğitim Birimi Sorumlusu E18, “Öğretmenlik alımlarına baktığımız zaman Çunusavunuyorum ben. Yani bu ister dindar olsun, ister dini anlamda biraz daha zayıf insan olsun, ister Ak Partili biri olsun ister solcu olsun fark etmez buradaki temel ölçümüzün Çuolması lazım: bu kiğiöğretmenlik yapabilir mi, yapamaz mı? Bu çok önemli bir kıstas” diyerek liyakat, ehliyetin ön planda olması gerektiğine vurgu yapmıçlardır. Benzer görüğleri Öğretmen, Dernek Yöneticisi E22, Sendika Yöneticisi, Yazar E23 ve Mimar, Dernek Yöneticisi K03, Öğretim Görevlisi K08“de dile getirmektedir.

Kadrolağyor demek belki yanlığbir ifade olur ama bence haksızlıklara neden oluyor. Mesela yetkin, yeterli kiçiler mülakatlarla alınmıyor. Yüksek lisans arkadağım, mesela iki keredir mülakata giriyor. Ondan daha düğük puanlı olanlar atanıyor. Çocuk beni, isminden dolayı atamıyorlar herhalde diyor. Çmi Agit, isminden diyor herhalde atanamıyorum. Dolayısıyla böyle, bu sefer hükümete yakın olan, Ak Parti'ye yakın olan kesimlerin çocukları da atanınca düğük puanlarla. Bu sefer hükümete, Ak Parti'ye olan bakığa biraz değiğbiliyor özellikle çocukları atanmayan kiçiler ve akrabaları arasında. (E22)

Sürprizlere açık olmayan, nesnel, ölçülebilir olan yapılar daha çok güven verir. Kiğilerin tasarrufuna bırakılan alanlar ise daha çok spekülasyona açıktır, tartığmaya açıktır ve istismar edilebilir alanlardır. Kimi memurluklar, kimi görevler sadece yazılı bilgiyi değil aynı zamanda beceri, farklı hüner ve değerleri de gerektirebilir. Onun için bu alanlarda mülakatlar da yapılabilir. Fakat yaygın olarak herkese mülakat yapacağım deyip mesleki ya da kiğilik özellik özelliklerini, seviyesini ortaya çıkarmaktan çok referanslar üzerinden iliçkiler, bağlantılar üzerinden soyut değerlendirmeler üzerinden yapılan kamu alımlarını hakkaniyetle ve hukukla bağdağtırıyorum. (E23)

Yani sözlü sınav pekala olabilir bir Çey, bir sürü yerde sözlü sınav ile alım yapılıyor. Ama bunun yüzdeliğinin, kriter olarak çok öncelenmemesinin gerektiğini düşünüyorum. Yani minimuma indirilmesi gerekiyor. Sadece eğitimde değil devletin her kademe ve alanında Çı an bu Çekilde alım yapılıyor diye biliyorum. Son dönemlerde daha çok güvenilirlik üzerinde duruluyor. Olabilir ama öncelik olarak alınmamalı. Liyakat ve ehliyet sahibi kişiler tespit edilmeli. (K03)

Eskiden biz FETÖ'yu çok fazla eleştiriyorduk. FETÖ bunu çok yapıyordu. Onların içerisinde bulunmayı başla sahalarda barındırmıyorlardı. Tabi biz onları eleştirirken aynıını bizde yapmıyor muyduk? Ben sınava girmedim ama giren kişilerden biliyordum, tamamen siyasi görüşünü anlamak amacı ile yapıldığı söyleniyor. Siz bir öğretmenin iyi olup olmadığını nasıl anlarsınız? Uygulamada görürsünüz, ölçüp değerlendirmeye çalışırsınız. Bu Çekilde yapılırsa çok güzel bir Çey olur. Ama siz kalkıp nerede okuduğunu, nerede kaldığını sorarsanız, siyasi düşüncesini ölçmeye çalışırsanız yeni bir kadrolama ve ayrılmaya sebep olursunuz. Bugün bu kadrolamayı görüyoruz. (K08)

Sözlü sınavların kişilerin öğretmenliğe yeterlilikleri olup olmadığını ölçme adına gerekli olduğunu belirten Öğretim Görevlisi K05, eğitimcilerin bunu gerekli gördüklerini ifade etmektedir. Yine Öğretim Görevlisi K06'da öğretmenliğin ciddi bir iletişim becerisi isteyen bir Çey olduğunu vurgulayarak, bu ve buna benzer yeterlilikleri ölçme adına sözlü sınavın gerekli olduğunu belirtmektedir.

Ben yıllar önce formasyon almışım. O zaman formasyonu aldığımızda eğitim akademisyenleri sözlü sınavı istiyorlardı. Sözlü sınavdan taraftardılar. Yani hatta eğitim fakültesine alınacak öğrencilerin, sözlü sınavı tabi tutulup bu iş yapıp yapamayacakları yeterliliğe sahip olup olmadıklarını karar verilip ondan sonra eğitim fakültesine alınması taraftarıydı. Eğer bu yapılmıyorsa işe iş başlamadan önce bunun bir sözlü sınavla yapılmasını istiyorlardı. Zaten eğitimciler bunu istiyorlardı. Benim için de uygundur.(K05)

Sözlü sınav bence her branşa gereken bir Çey, öğretmenlikte ise mutlaka olmalı. Bence çünkü telaffuzu olmayan, telaffuz yeteneği bile olmayan bir birey özellikle bu kurumlarda çalışıyorsa, ne kadar iletişim sağlayabilir ki. Çünkü öğretmenlik ciddi bir iletişim becerisi isteyen bir Çey, yani ne kadar bildiğiniz değil, bunu ne kadar karışa verebildiğiniz önemlidir. Sözlü sınavların bu ve buna benzer yeterlilikleri ölçmesi için gerekli olduğuna inanıyorum, farklı durumlara çekilmemeli bu sınavlar, yani bu sözlü sınavlarla amaçlarının ciddi bir Çekilde sadece bu amaca yönelik olmasına dikkat edilmeli. (K06)

4.5. AK PARTİ VE SİYASİ EĞİTİM

4.5.1. Vakıf, Dernek ve Cemaatlerin Eğitimdeki Yeri

Eğitimde yaptıkları faaliyetlerle büyük bir yer tutan vakıf, dernek ve cemaatlerin kapladıkları yer ve faaliyetleri hakkında İslamcılarının ne düşündüklerini anlayabilmek amacıyla görüşülere vakıf, dernek ve cemaatlerin eğitimdeki yeri soruldu. Görüşme grubunun görüşlerini "Zenginlik katmaktalar, eğitimde olmalılar",

“Kendilerini Geliştirmeleri Lazım”, “ Siyasileşiyorlar”, “FETÖ vakası” Ğkisinde sınıflandırabiliriz.

Eğitime Zenginlik Katmaktalar, Olmalılar

Görüşme grubunun bir kısmına göre vakıf, dernek ve cemaatler eğitim ortamına zenginlik katmaktadırlar ve mutlaka olmalılar. “Ben eğitimde tekellciliği savunan birisi değilim. Devletin eğitim kurumları olur, devlet böyle bir imkân sağlar ancak devletin burada ideoloji satmaması gerekir. Burada özgür düşümenin olması gerekir. Diğer cemaatlerin, yapıların da bu tarzda faaliyet göstermesi gerekir.” diyen Vakıf Yöneticisi, Dergi Editörü E01’e göre eğitimde tekelleşme olmamalı ve bu yapılar eğitimde olmalıdır.

Yani ben vakıf, dernek ve cemaatlerin okullaşmalarını da zenginlik olarak görüyorum diyen Özel Okulda Müdür Yardımcısı, Vakıf Gönüllüsü E07’ye göre toplumdaki herkesin kendini ifade edeceği eğitim kurumlarının olması gerekmektedir. Vakıf, dernek ve cemaatlerin eğitimdeki yerini çok önemli gördüğünü, çocuğun aile ve okuldan alamadığı bazı eğitimlerin bu yapılarda verilebileceğini belirten Vakıf Eğitim Birimi Sorumlusu E18’e göre bu yapılar pratik eğitim imkânı sağlamaktadır. Vakıf Halkla İlişkiler Müdürü E13 de bu yapıların zenginlik kattığını, olmaları gerektiğini aktarmaktadır.

Yani ben vakıf, dernek ve cemaatlerin okullaşmalarını da zenginlik olarak görüyorum. Sorsan hiçbiri birbirini sevmez hatta eleşirirler. Sadece muhafazakâr kesimi kastetmiyorum. Toplumdaki herkesin kendini ifade edebileceği eğitim kurumlarının olması gerekir diye düşünüyorum. Dinine sahip çıkmak dövüşmek anlamına gelmiyor. Veya kendi düşüncesine sahip çıkmak muhafazakâr düşünlüğü anlamına gelmiyor. Ama kendi çocuğunu rahat Ğkilde yetişirmişoluyorsunuz. Bu ülkede azınlık okulları var. Hiç kavga ediyor muyuz biz onlarla? Çok iyi öğrenciler yetişiriyorlar. Milli Eğitim müfredatına tabiler. Kavga etmeden herkesin kendi anlayışındaki insanları yetişirmesi gerekiyor. (E07)

Sivil toplum kuruluşarı bence özgün eğitim kuruluşarıdır. Kapısı herkese açık, bütün insanların istifade ettiği, homojen olmayan, toplumun her kesiminden insanların bulunduğu bir görüntü arz ediyorlar. Bu müspet katkı sağlar topluma. Belki az önce o Ğkâyetçisi olduğumuz sektöre dönüşmüş eğitim sistemine alternatif bir sistem bu. İnsanların hiçbir ücret ödemededen istifade ettikleri kurumlar. Bunların sayısının artması lazım. (E13)

Bu anlamda ben çok önemli görüyorum bunu. Ğünkü neden diye soracak olursanız, çocuğun aileden aldığı veya alamadığı bir eğitim var, okulda aldığı veya alamadığı bir eğitim var. Ama bu vakıf, dernek, cemaat vesaire noktasında baktığımız zaman bu

eğitimi biraz da pratiğe dökme noktasında, burada yaptığı çalışmalar olabilir. Yani nedir, ocuk bu sefer burada organize etme boyutuna geliyor. (E18)

Kendilerini Geliştimeleri Lazım

Görüşme grubunun bir kısmına göre ise ciddi bir eğitim sıkıntılarının olması, kaliteli insan yetiştirme eksiklikleri, devletin açtığı alanı dolduramama, sınırlı görüşlerde olmaları ve kendilerini açamamaları gibi konulardan dolayı vakıf, dernek ve cemaatlerin kendilerini geliştimeleri lazım.

Devletin kendine düşni yapması lazım cemaatlerin de kendine düşni yapması lazım, benim devletin yanlığını doldurmam lazım diyen Yayınevi Sahibi, Yazar E02, FETÖ olaylarından sonra devletin bu yapılara bakışını eleştirmektedir. Cemaatler, dernekler çok fazla eyi karşılamıyor bence hocam. Kuran eğitimi noktasında belli bağlı eyler veriliyor sadece. Ama çok kısır kalıyor, o yüzden buradan çocuklar, gençler yetişmiyor diyen Moleküler Biyoloji ve Genetik Öğrencisi, Vakıf Gönüllüsü E06'ya göre ise cemaatlerin ciddi bir eğitim sıkıntısı var.

Yani devletin bir sivil alan bırakması gerektiğine inanıyorum. Her eyin tek elden yukardan ađđıya dizayn edilmesi Ğimdi değilse bile ileride sıkıntılar yaratır. Bir denge unsuru lazım. Cemaatler, topluluklar bağımsız olursa daha hayırlı olur. Devletin kendine düşni yapması lazım. Cemaatlerde kendilerine düşni yapması lazım. Olumlu eylere destek olması lazım. Devlet uluslararası siyasi arenada bazı eyleri mecburen kabul etmek zorunda kalabilir. Ama onu ben kabul etmek zorunda değilim. O noktada benim devletin yanlığını doldurmam lazım. Devletle düşmanlık yapmak manasında da söylemiyorum. Bir alan olması lazım. Öbür türlü karşılığı yoktur. Herkes kendi iğni yapsın. Ğimdi ben Ğını anlıyorum. Bu fetö olaylarından sonra devletin dengesi sarsıldı. Müslümanlara, cemaatlere karş güven de sarsıldı. Bunu telafi etmek için devlet kendi eliyle kurduğu, desteklediği kurumlar üzerinden kontrollü bir şey yapıyor. Geçici olarak olabilir ama Ğimdi eğitim ve insan yetiştirmeyi güvenlik ve sadakat üzerine in ederseniz ileride sıkıntı çıkar. Ğu anda ben Ak Parti hükümetinin bunu daha merkeze koyduğunu görüyorum. Sadakat ve güveni merkeze koymuğ lıyakat ve ehliyeti ikinci plana koymuğ durumda. Bu sağlıklı bir ruh hali değil. Kontrol etsin ona da bir ey demiyorum ama bir alan bıraksın. Devlet eliyle sivil toplum olmaz yani. Adı üstünde. Adı öyle olsa bile o sivil değildir. Cumhuriyet döneminde ki en büyük sıkıntı da buydu. Güvenlik merkezli, sadakat merkezli bir zihin cumhuriyeti in etti. Bugün de aynı eye dönersek... yani kalkış noktaları farklı olabilir ama usul olarak yöntem olarak, tarz olarak bir benzeşme var. Bu zararlı bir eydir.(...). (E02)

Onu pek bilmiyorum da ama beli bağlı kurslar oluyor, eğitimler oluyor. Mesela Aziz Mahmut Hüdai'nin ahlak üzerine baya övülen bir sistemi var. (...). Cemaatler dernekler çok fazla eyi karşılamıyor bence hocam. Kuran eğitimi noktasında belli bağlı eyler veriyor sadece. Ama çok kısır kalıyor. O yüzden buradan çocuklar, gençler yetişmiyor. Öktidarın bu noktada eleştirisivar STK'lara. Genç gelmiyor bize diye. O yüzden ie kendi TÜRGEV'ini, TUGVA'sını kuruyor bu insanlar. Cemaatlerin ciddi bir eğitim sıkıntısı var yani. Hep Ğlami, Ğlami, Ğlami... dünya öyle değil yani. Hep Ğlami eyler

görmüyor bu çocuklar. Başka şeylerle de karşılaşıyorlar. Eğitimdeki yerimiz çok iyi değil hocam. (E06)

“Belki bir takım başarılar elde ettikleri söylenebilir. Ancak ne kadar başarılı oldukları tartışılır. İnsan yetiştirme noktasında ciddi problemleri var. Kaliteli insan yetiştirme noktasında devlet olarak da millet olarak da, vakıf, dernek ve cemaatler olarak da ciddi sorunlarımız, problemlerimiz var.” diyen Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E10’a göre bu yapıların eksiklikleri var ve kendilerini geliştirmeleri lazım. Dindar nesil için öncelikle STK’ların üzerine düşeni yapmaları lazım, gerçekten halk için çalışmalar yapması lazım diyen Esnaf, Dernek Gönüllüsü E12’ye göre de bu yapıların kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir. Hukuk öğrencisi, Vakıf Gönüllüsü E17 ve Vakıf Yöneticisi E19’da da benzer görüşleri görmekteyiz.

Dindar nesil hedefine ulaşabilmek için öncelikle STK’ların üzerine düşeni yerine getirmeleri lazım. Gerçekten halk için çalışmalar yapması lazım. Konferans salonlarımız dolsun derdiyle değil halka nasıl faydalı olabiliriz derdi ile dertlenmeleri gerek. Kalabalıkların peşinden koşuyorlar. Çünkü kalabalık demek, güç demek, güç demek para demek. Hepsi güce ram olduğu için dindar nesil ülküsü maalesef bir ütopya olarak kalacak. (E12)

Genel bir özgürlük alanı sağlanıyor, bundan global kesimde faydalanmıyor. Böyle de bir durum var tabii; devletten hem bu kurumların önünü açması hem de tek başarı içinini doldurmasını beklememek lazım. Bu alanda vakıfların, derneklerin de bu işi el atması gerekir. Bu camianın yapması gerekiyor bu işi. Devlet büyük oranda imkan, destek ve alan verdi diye düşünüyorum. (E17)

Kendileri için çalışıyorlar. Kendi yapıları içerisinde programlarını yapıp bu şekilde çalışıyorlar. Sundukları hizmetler, ilgilendikleri insanlara kattıkları şeyler var tabii ki ama her kurumun kendi içinde özelleştire yapıp, perspektifini bu anlamda genişletmesi lazım diye düşünüyorum. Şu anda çok sınırlı bir görüş alanları var ve kendilerini çok açamıyorlar. Biraz daha bu alanda kendilerini geliştirmeleri lazım. (E19)

FETÖ vakası...

FETÖ vakasının görüşme grubunun bir kısmı tarafından vakıf, dernek ve cemaatlerin eğitimdeki yerini yorumlayışında yer ettiğini görmekteyiz. “Orada da herkes kendi dini anlayış doğrultusunda dini anlamaya çalışıyor. Dini anlayışının din ile sağlamasını yapmıyor. Yetiştirdiği nesilde böyle oluyor. (...). Bunu 15 Temmuz hadisesinde yaşadık gördük. Sadece bir nesil üzerinde değil 3 nesil üzerinde görüyoruz bunun etkisini.” diyen Yayınevi Yöneticisi E09’a göre bu yapılar gettolaşmaktadır. Devletin bunları kendisinin yönetmesi lazım. Bu işleri sistematik edenlerin ağından kurtulmak adına devlet kucaklayıcı ve merhametli bir anlayışla

bu iÇeri kendisi yürütmeli. Dikkatli olmak lazım diyen Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E11'e göre bu yapılar devlet denetiminde olmalı.

Orada da herkes kendi dini anlayığı doğrultusunda dini anlamaya çalığıyor. Dini anlayığının din ile sağlamasını yapmıyor. Yetiğirdiği nesilde böyle oluyor. Bu sefer gettolağmalar bağlıyor. Orada yetiÇen öğrenci Allah'ın maksadından çok hocasının ne diyeceğine bakmaya bağlar Bu ciddi bir sapmadır. Yani bizim Ėlam alemi olarak yağadığımız en büyük sorunun temeli de budur. Allah'ın maksadını gözetmediler. Biz nasıl etkin olabiliriz diye düğündüler. Bunu 15 Temmuz hadisesinde yağadık gördük. Sadece bir nesil üzerinde değil 3 nesil üzerinde görüyoruz bunun etkisini. ĖıĖallah bundan sonraki nesillerde devam etmez. (E09)

Daha önceleri bu çalığmalar bağlıları tarafından yapılıyordu. Bunların devlet eliyle tekrar yapılmaya çalığılması, unutulmuş değerlerin tekrar kazandırılmaya çalığılması güzel tabi. Bazı değerlerin tekrar hatırlanmasını, dini konularda çalığmalar yapıyor olmasını bu kuruluğara borçluyuz bence. Devletin bunları kendisinin yönetmesi lazım. Bu iÇeri suiistimal edenlerin ağından kurtulmak adına, devlet kucaklayıcı ve merhametli bir anlayığile bu iÇeri kendisi yürütmeli. Dikkatli olmak lazım. Tabi bütün dernekler ve vakıflar da suiistimal ediyor diyemeyiz. Ama genel kanaatim bu yöndedir benim. (E11)

15 Temmuz ile beraber devletin bu yapılar üzerindeki baskısının bir süre daha devam edeceğini belirten dernek Genel Bağkanı E16, denetleme olabilir ama engelleme olmamalıdır demektedir. Öğretim Görevlisi K06 ise "Cemaatlerin öyle çocukları farklı yerlere çekme gibi durumları oluyor. Mesela fetö gibi bir olay geçirdi ülkemiz. Bu insanlar üzerinde ciddi bir etki yarattı ve vakıf, dernek, cemaatlere de bakığı olumsuz yönde etkiledi" diyerek insanların bu yapılara karĖı bakığının değiğtiğini belirtmektedir. Benzer görüğleri Öğretim Görevlisi K01, K07 ve K08'de görmekteyiz.

15 Temmuz ile beraber bu konuda ciddi bir sıkıntı var. Gülen okulları üzerinde bağayan Çey bütün bir toplum düzenini etkiledi. Uzun bir müddet bir travma olarak yağınacağını düğünüyorum. En azından önümüzdeki birkaç yıl daha bu konuda sıkıntılar olacaktır. Ama asıl olan Çıdır, insanların bu konuda en azından engellenmemesidir. Denetleme olabilir bu anlağılabilir bir Çey. Ama engellenmemesi lazım. (E16)

Demin konuğduğumuz gibi onların kendi içlerinde ciddi çabaları var. Alternatif bir eğitim anlayığarı oluyor çoğunun. Buna ihtiyaç duyuluyor gibi geliyor bir taraftan bu ihtiyacı karĖılamaları açısından anlamlı. Fakat artık Çöyle bir korku hepimizin içinde var bunlar bağımıza ne zaman bela olacak diye. Yani bu anlamda bir denetlenebilirlikleri bir problem. Yani bir taraftan bir boğuk doldurmaları önemli ama diğer taraftan gittikçe siyasallağmaları hem kendilerine hem de devlete zarar olabiliyor.(...)Ve Türkiye'de hiçbir zaman Ėlami eğitim ilahiyat ya da imam hatiplerle sınırlı kalmadı bunun zararlarını gördüğümüz tarafları oldu iÇe mesela son Fetö olayı bunun zararlarından biri ama bence biz vakıf, dernek ve cemaatlerin zararlarından çok ama çok daha fazla yararlarını gördük bu durumun. ĖıĖe bir yandan da alternatif eğitim ihtiyacını karĖıladığını görüyoruz. (K01)

Bence eğitim tamamen parasız, devlet tarafından hiçbir kurum cemaat, vakıf ve derneğin müdahil olmaması gereken bir iÇir. Nitekim 15 Temmuz Darbe giriğimde FETÖ'nün Türk eğitim alanındaki varlığından kamu kuruluğarındaki kadrolağmalarına ve devlet aleyhine yönelik tutumlarına kadar topluma nasıl bir zarar verdiğini hepimiz

gördük. Bu cevap biraz da bu örnekten hareketle geleceğe yönelik aynı durumları yaşıma konusundaki korku ve kaygılarımdan kaynaklanmaktadır. (K07)

Son dönemde, FETÖ olayları patlak vermeden önce Çınu düşünüyordum; Türkiye onların ellerinde diyordum. Eğitimde, her yerde onlar vardı. Hatta sadece Türkiye değil tüm dünyada vardılar. göyle ki ben dini grupların, cemaat, vakıf ya da derneklerin eğitim ile çok fazla içli dışı olmaları taraftarı değilim. Çünkü her cemaatin bir bakış açısı ve dini yorumlayıcıları vardır. Ve bu çerçevede yetiştirdiği tek tip bir kafa yapısı vardır. Eğitimde tek tip bakış açısının, tek tip kafa yapısının olmaması gerektiğini düşünüyorum. (K08)

Dernek ve Cemaatler STK'laşıyorlar

Vakıf, dernek ve cemaatlerin bir değişimden geçerek STK'laşmaları Vakıf Yöneticisi E03 ve Yayınevi Editörü E20 tarafından vurgulanmaktadır. “Kırsal kesimde çok önemli dernek, cemaat, vakıf. Ama şehirdeki güçlerini kaybediyorlar bence. Bağıla yerlere kayıyorlar. Bağıla kurumları görüyoruz artık. O cemaat mantığından ziyade daha çok STK mantığı ile hareket ediyorlar. O cemaat olmanın verdiği sıcaklığı pek göremiyoruz artık şehirlerde” diyen E03 bu yapıların özellikle şehirlerde cemaat olma mantığından STK mantığıyla hareket etmeye başladıklarını ifade etmektedir. Bu yapıların 1990'lardaki etkinlik seviyelerinin çok gerisinde olduklarını belirten Yayınevi Editörü E20'de bunun nedenini işidevlete bırakma ve cemaatlerin STK olmasına bağlamaktadır.

Tabii cemaatlerin işe var olan Eğitim'de ikinci bir alternatif olma durumlarının ben doğrusu doksanlardaki seviyeye bile ulaşmadığını düşünüyorum. Yani ben mesela 90'larda Adana'daydım, gidip geldiğimiz işe bir dernek, vakıf vardı. Yani bizim orada kendi bulunduğumuz bölgede, mahalledeki tüm okullar, ilkokullar dahil, hepsinde bir çalışma grubu vardı. Şu anda onun fersah fersah gerisindeyiz. Bunun nedeni de galiba devleti kendimizden görme ve iş devlete bırakma olabilir, bir de cemaat olma halindeki değişim, cemaatler biraz STK olmaya başladı, sivil toplum kuruluşu olmaya başladı. Dolayısıyla bu anlamda bir gevşeme var. (E20)

Siyasileşiyorlar

Görüştüğümüzden dernek Genel Başkanı E14'e göre ise bu yapılar maalesef genelde siyasi çevrelere entegre oluyor, sivil toplum özelliklerini kaybederek birilerini temsil konumuna geçiyorlar.

Bunlar daha çok gönüllü eğitim ortamları ve birlikleridir. Dolayısıyla bir beklentisizlik, hasbiklik esas olmalıdır. Kendilerine adam devşirme, kazanma gibi değil de Allah rızası gözeterek hareket edilmesi lazımdır. Bireysel, kurumsal ya da toplumsal menfaat göz önüne alınmamalıdır. Bu yönüyle küçük çaplı da olsa sivil toplumun çok özgün, farklı

katkıları da var bence. Ama maalesef genelde bu tür kurumlarda siyasi çevrelere entegre oluyor. Sivil toplum olma özelliklerini kaybediyorlar. Birilerini temsil konumuna geçiyorlar. Siyasi çevrelerin gölgesi altında büyüyüp gelişmeleri için bir özgünlük ya da sivilite ortaya koyamıyorlar. Bugünkü şartlarda kendileri olarak var olamıyorlar. Genel olarak devletin himayesinde yaşıyorlar için devlet kurumlarından da pek bir farkları olmuyor. (E14)

4.5.2. TÜGVA, TÜRGEV ve Maarif Vakfı

TÜGVA ve TÜRGEV Ak Parti iktidarı tarafından ciddi bir şekilde desteklenen ve yönetim kadrosunda Ak Parti'den birçok ismi barındıran sivil toplum kuruluşları. Bu kuruluşların sivil eğitim noktasında birçok faaliyette bulunmaktadır. Bu kurumlar ve bu kurumların yaptıkları faaliyetler hakkında İslamcılar ne düşündüğünü anlamak amacıyla görüşme grubuna bu kuruluşları sorduk. Görüşme grubunun farklı sebeplerle farklı tutumlar geliştirmelerine rağmen temelde "Olumlu" ve "Olumsuz" diye ikiye ayrıldıklarını gördük.

Olumlu, Çünkü

Görüşme grubu tarafından TÜGVA ve TÜRGEV'in olması, faaliyetlerde bulunması çeşitli sebeplerden dolayı olumlu görülmüştür. "Geniş imkanlar sağlıyorlar", "Vatana, millete faydalı olacak öğrencilere burs sağlıyorlar", "Yurt imkanları sağlıyorlar", "Çok sesliliğin ifadesi", "Sivil eğitim boşluğunu dolduruyorlar", "Sivil alanın genişlemesi için iyi", "Çok güzel yurtları var" gibi ifadelerle bu kuruluşları olumlu görülmüştür.

Özellikle buluyorum, yani eleştirek birçok şey çıkar. Ama yaptıkları şeyi bir teraziye, eleştirdiğimiz şeyleri bir teraziye koyduğumuzda, iyi şeyler çok fazla ağır basıyor diyen Özel Okulda Müdür Yardımcısı, Vakıf Gönüllüsü E07'ye göre bu kuruluşların eğitim imkânları sağlıyorlar. Vakıf Eğitim Birimi Sorumlusu E18, "şimdi hayırla ilgili bir çalışmayıldıktan sonra, ne kadar çok kurumun olması o kadar iyidir.(...)Çünkü bu gerek Ensar olsun, gerek TÜGVA olsun gerek TÜRGEV olsun, bu alanda yaptıkları güzel hizmetler var. Özellikle TÜRGEV'in ve Ensar'ın biraz da yurtçuluk noktasında ciddi hizmetleri var. Özellikle TÜRGEV'in hanım kızlar noktasında ciddi hizmetleri var." Vakıf Yöneticisi E19, "Yani iktidar tarafından desteklenseler de sivil toplum çalışması yapıyorlar. Tabii bu kurumlara gençlik çalışması olarak bakılıyor, bazı kişiler tarafından devletin STK'sı olarak

bakılıyor. Ama tabi toptan bir yaklaşımda doğru değil. TUGVA'nın güzel çalışmaları var. TÜRGEV'in yurtlar anlamında güzel hizmetleri var. Yani bu noktada bir gayretleri var. Ama o algı ister istemez oluyor tabi insanlarda. Devletle iç içe olma durumu var. Bakalım ilerleyen süreçte göreceğiz bazı şeyleri. İnşallah verilen bu desteğin hakkını verirler." Yayınevi Editörü E20, "Göçmenler yapıyorlar, TÜGVA TÜRGEV de. Bunların hükümete yakın bir sistemleri var. Çiğdem mütevelli heyetinde Tayyip beyin oğlu var Bilal Bey var. Yani dolayısıyla genel anlamda, yani neye tekabül ediyor. Aslında Refah Partisi'nin AGD'sine tekabül ediyor. (...). Bu anlamda zaten var olan cemaatler, işçi dernekler zaten kendi varlıklarını sürdürüyorlar ve kendi içlerinde bir şeyleri var, örgütlenmeleri var. Çiğdem mesela Özgür-der'in kendi öğrenci teşkilatı birimi zaten var ama onun dışında daha geniş bir kitle var, dağılık. Bu anlamda TÜRGEV ve TÜGVA eğer bu boşluğu doldurabiliyorsa, bir şeyler yapabiliyorsa, insanlar için bir çekim alanı oluşturabiliyorsa bu iyi bir şey" diyerek bu kuruluşların çalışmalarını çeşitli sebeplerden dolayı olumlu, doğru bulmaktadırlar. Özel Okulda Müdür Yardımcısı, Vakıf Gönüllüsü E07, İmam-hatip E08 ve Vakıf Yöneticisi, Yazar E21'in de çeşitli sebeplerden dolayı bu kuruluşların çalışmalarını onayladıklarını görmekteyiz.

Çiğdem buluyorum. Yani eleştirirsek bir çok şey çıkar. Ama yaptıkları şeyi bir teraziye, eleştirdiğimiz şeyleri bir teraziye koyduğumuzda iyi şeyler çok çok ağır çıkıyor. Çok fazla ağır basıyor. Çünkü öğrencilere verilmeyen kıymeti, verilmeyen fırsatları veriyorlar. Onlar açılmamış kapılar daha önce. Sundukları imkanları çok geniş kitlelere ulaştırdılar. Kaynak nereden geliyor bu benim için soru işareti. Bazı şeyler duyuyoruz, hoşumuza gitmiyor. Ama onları bir kenara koyacak olursak daha önce hiç yapılmamış olan eğitim imkanları sunuyorlar. (E07)

Çiğdem özel okul alanında özellikle darbeden sonra Çiğdem açıklarını gördüklerinin farkındayım. Şimdi asıl yatırım gençlere yapıyor. Şu anda genç nesilden, zeki olanlar seçilerek, aileleri araştırılarak, vatana millete faydalı olacak öğrencilere burs verilerek sahip çıktığını biliyorum. Bu tür işlere yardımcı olduklarını düşünüyorum yani. Ama yeteri derecede mi onu bilmiyorum. Sayısını arttırmak lazım. (E08)

TUGVA, daha önce bizim işçi cumhuriyetin ilk yıllarından bu yana olduğu halk evleri, akıncılar, ülkü ocakları gibi, dev-sol gibi, ÇYDD gibi Çiğdem bunlar gibi, sonuçta çok sesliliğin bir göstergesi. Ben bu tür şeyleri olumlu görüyorum. Bu normal yani. Belli anlayıştaki insanlar çocuklarını daha çok güvenip, gönderebilecekleri kurumlara vermek isterler. Özellikle bir Fetö tecrübesi yaşadığından sonra, çok önemli bir şey bu. Lisede, üniversitede aileden ayrı kalmak durumunda olan çocukların güvendikleri bir kurumda kalmalarını ister. Bu bir ihtiyaçtan doğmuş bence. Ben isterim ki diğer görüşlerdeki işçi Alevilerde, Kemalistler de buna benzer şeyler yapsınlar. Ki yapıyorlar onlar. Şu ana kadar bunu Fetö yaptığı için, muhafazakar kesim pek dikkat çekmiyordu. Hani dedim ya herkes Kemalist olmak zorundaymış gibi düşündükleri için şimdi biri farklı oldu mu gözlerine batıyor. (E21)

Bu kuruluşlarında yıllar önce yani cemaat gruplarının eğitim alanına nüfuz etmeden önce gerçekleştirilmesi gereken gecikmiş vakıflardır. Devlet destekli bu tür kurumların artmasıyla eğitimde öğrencilerin farklı cemaat ve gruplara yönelmesinin önüne geçilecektir diyen Öğretim Görevlisi K07 bu kuruluşları olumlu bakmaktadır. Din bir sivil alandır, eğitim bir sivil alandır, kültür bir sivil alandır diyen Sendika Yöneticisi, Yazar E23'e göre TÜGVA ve TÜRGEV'de sivil alanın genişlemesi adına önemlidir. "Ben bu kurumların özel bir destek aldığını düşünmüyorum. Belki daha popülerdirler diğer özel kurumlara göre bunlar. Onun da sebebinin Reis'in oğluna bağlanmasında söz konusu olabilir" diyen Memur K02'ye göre bu kuruluşları güzel, temiz çalışmalar yapıyorlar.

(...). Din bir sivil alandır, eğitim bir sivil alandır, kültür bir sivil alandır, sosyal dayanışmaya yönelik birçok teşebbüs, imkan sivil alanlardır. Bu alanlarda sivillerin örgütlenebildiği dayanışma içinde olabildiği toplumlarda devletin birçok yükünün toplum tarafından gönüllü olarak sırtlamış olur. Son dönemde buna dair çok ciddi bir alan genişlemesi olduğunu, 2015 yılına kadar olduğunu görüyoruz. Son dönemlerde belki güvenlik kaygısıyla bu sivil alanın biraz daraltıldığını söyleyebiliriz fakat genel olarak Ak Parti bu sivil alanın genişlemesi amacını taşımış ve adımlarını da buna yönelik olarak atmıştır. Sivil toplum kuruluşlarını ve uygun bulunduğu faaliyetlerini desteklemiştir. Bahsettiğiniz bu iki kurumun da sivil alanın genişlemesi adına önemli kurumlar olduğunu düşünüyorum. (E23)

Ben bu kurumların özel bir destek aldığını düşünmüyorum. Belki daha popülerdirler diğer özel kurumlara göre bunlar. Onun da sebebinin Reis'in oğluna bağlanmasında söz konusu olabilir. Şimdi ben şöyle düşünüyorum. Bu kurumların çok konuşulmasının sebebinin popülaritesi olan bir isim bunun içinde nihayetinde, cumhurbaşkanının oğlu. Dolayısıyla sizin, benim müteveli heyetinde olmamız başka bir şeydir. Bilal Erdoğan'ın olması bambaşka bir şeydir. Ama önemli olan işte bu. Yani biz zaten isimlerde takılıyoruz. Hani kimin söylediğine takılıyoruz ne söylediğine değil. Yani şimdi belki bu TÜGVA, TÜRGEV'in popülaritesi buna bağlı olabilir. Bu isme bağlı olabilir ama ben böyle düşünmüyorum, güzel çalışmalar yapıyorlar, temiz çalışmalar yapıyorlar. (K02)

Olumsuz, Çünkü

"Siyasi tarafın da vurgulanması gençler açısından sorgulanıyor", "Faaliyetlerine bakıyoruz benim anladığım dindarlıkla örtüşmüyor", "Evet bir nesil yetiştirilmeye çalışılıyor ama yani çok kalitesiz bir nesil", "Çok boğ. Hiçbir şey yapmıyorlar, sadece görüntüden ibaretler", "Dışarıdan gördüğüm kadarıyla söyleyeyim, ortada bir kalite göremiyorum", "Çok nitelikli, arka planı, alt yapısı olan bir şeyden ziyade, daha çok çıkar noktasında, ekonomik bağlamda", "Bunun ne kadar hormonlu büyüdüğünün herhalde herkes farkındadır", "Çok fazla devlet

merkezli düğünüyorlar” gibi sebeplerle görüme grubunun bir kısmı tarafından bu kuruluşlarolumsuz görülmüştür.

Vakıf Yöneticisi, Dergi Editörü E01, bu kuruluşlam eğitim faaliyetlerinde siyasi tarafın da vurgulanması gençler açısından Ğüpheile karğılanıyor diyerek siyasi yönünün daha az vurgulanmasının kendilerini daha cazip kılacağını belirtmektedir. Vakıf Yöneticisi E03, Ak Parti'nin istediğı dindarlık bu dindarlık mı TÜGVA ve TÜRGEV de gördüğümüz dindarlık mı? Ğlami sembollere önem veriyorlar. Namaz, oruç, giyim ama Ğlami Ğuurbilinç bunlara yeni yeni Ğeyler ekliyorlar diyerek bu kuruluşlam dini algılayığ veya Ğayığlarında sıkıntılar olduğunu vurgulamaktadır.

TUGVA, TÜRGEV gibi yönetim kurulunda Ak Parti'den birilerinin olması, yani Bilal Erdoğan'ın açıkçası yönetim kurulunda olması TÜRGEV gibi eğitim faaliyeti yapılan yerlerde siyasi tarafın da vurgulanması gençler açısından benim gördüğüm kadarıyla Ğüphe ile karğılanıyor. Gençlere bir dayatmaymığ gibi geliyor. Ancak bunu daha bu kadar baskın içe Ak Parti olgusu bu kadar baskın, Erdoğan vurgusu bu kadar olmazsa, gençleri kendileri için daha cazip hale getirebilirler. Çünkü gençler böyle bir siyasi kısıpaca girmek istemiyorlar. (E01)

(...). Yani tamamen Ak Parti'nin kontrolünde olan vakıflar. Ve faaliyetlerine bakıyoruz tabii benim anladığım dindarlıkla çok örtünüyor belli noktalarda örtünüyor ama belli noktalarda örtünüyor. Bu da Ğyle bir soru getiriyor akla Ak Parti'nin istediğı dindarlık bu dindarlık mı TÜGVA ve TÜRGEV de gördüğümüz dindarlık mı? Ğlami sembollere önem veriyorlar. Namaz, oruç, giyim ama Ğlami Ğur bilinç bunlara yeni yeni Ğeyler ekliyorlar. Bu eklemeleri de fıkhaya dayanarak değil de daha çok siyasetten siyasete dayanarak ekleme yapıyorlar ve absürt Ğeyler çıkıyor ortaya. Bu zamanda Ğı olur mu bu olur mu deyip -kabaca yani- mantığıyla hareket edip yeni yeni Ğeyler çıkıyor. Bu da dindar nesil hedefinden uzaklağırıyor yani bu kurumların içeriğini doldurma babında bilmiyorum yani çok mesela konferanslarında toplantılarında derslerinde derslerin niteliklerinde hareket tarzında çok da Ğlami değiller ve o dindar nesil hedefinden uzak bence. (E03)

TÜGVA, TÜRGEV bunları pek sindiremiyorum yani. Burada da bir yurtları var mesela sindiremiyorum yani ya. Çünkü hocam insanlar, gençler ilgisizler dine karğı. Evet bir nesil yetiğtirilmeye çalığırılıyor ama yani çok kalitesiz bir nesil diyen Moleküler Biyoloji ve Genetik Öğrencisi, Vakıf Gönüllüsü E06'ya göre bu kuruluşlar bir basamak olarak görülmektedir. “Çok boğ. Hiçbir Ğey yapmıyorlar, sadece görüntüden ibaretler. Sadece TÜGVA değil, Ensar da aynı, AGD de aynı. Çok sembolikler hepsi, sadece görüntüden ibaretler. Faaliyet yaptık, fotoğrafladık, Twitter'a koyduk, Facebook'a koyduk, raporlara yazdık. Görüntü yani. Bağkahiğbir Ğey yok. Bir derinlik yok diyen Esnaf, Dernek Gönüllüsü E12'ye göre bu kuruluşlarda ciddi nitelik sıkıntısı var. Vakıf Genel Müdürü E15 ve Dernek Genel Bağkanı E16 „nın da bu kuruluşlaa ciddi eleğtiriler yönelttiğini görmekteyiz.

Maarif hakkında bir bilgim pek yok ama TUGVA,TÜRGEV bunları pek sindiremiyorum yani. Burada da bir yurtları var mesela sindiremiyorum yani ya. Çünkü hocam insanlar, gençler ilgisizler dine karşı. Evet bir nesil yetiştirilmeye çalışılıyor ama yani çok kalitesiz bir nesil. Çocukların davranışlarından tutun bilgi seviyelerine kadar. Sadece sayı ile övünülecek kurumlar gibi buralar. Pek nitelikli bulmuyorum bunu. Belki iktidarın kendi gençliğini oluşturma çabası da çok sıkıntılı olabilir. Yani bu çocuklar ne olacak? Sivrikenlerden bazıları bir yerlere gelecek iktidar vasıtasıyla. Yani bir nevi parsellenecek bir şeyler yine. Ben şimdi buralara kayıt olmazsam geleceğimde bir sıkıntı olur değil mi? Çözüm böyle olmaması lazım. İktidar bütün kurumlara eğitim mesafede olmalı. Yoksa kendi nazisini kuracak gibi bir şey olur yani ileride. Yani bugün bir gehir Üniversitesi mezunu olmak çok para eden bir şey. TÜ"den daha fazla yani belki de.(E06)

Dışarıdan gördüğüm kadarıyla söyleyeyim, ortada bir kalite göremiyorum. Bakın, sosyal medya alanı Türkiye'de ciddi güçlü bir alan. Ve bu alandaki tepkiler üzerinden bir okuma yapılabiliyorsunuz. Sosyal medyadaki paylaşımlar ve getirilen eleştirilere baktığım zaman desteklendiği kadar büyük çapta başarıları olan kurumlar olmadığı kanaatine vardım. (E15)

Üniversitelerin ciddi anlamda artması ile birlikte gençlerin barınma, burs gibi ihtiyaçları arttı. Bunların karşılanması noktasında bu yapıların fonksiyonel olduğunu düşünüyorum. Ama bununla beraber temel anlamda oturmuş bir temeli, çerçevesi var mı? Maalesef orada karşılığını bulamıyor. Dolayısıyla daha çok gençlerin fiziki ihtiyaçlarını karşılamaya dönük bir çaba olarak görüyorum. Çok nitelikli, arka planı, alt yapısı olan bir şeyden ziyade, daha çok çıkar noktasında, ekonomik bağlamda, gelecekte kariyer yapabilme kaygılarının da etkili olduğunu düşünüyorum Şahsen. (E16)

“Ben TUGVA”da şunu görüyorum, hükümet ile yakın olduğu için siyasi bir yeri olsun isteyenlerin, bir yerlerde yer edinmek isteyenlerin kariyerleri için kullandıkları bir basamak gibi geliyor bana” diyen Hukuk Öğrencisi, Vakıf Gönüllüsü E17 ve “Çok fazla devlet merkezli düşünüyorlar. Ve birde devlet ne ister, ben ne yapmalıyım gibi gündürüyor bu kurumlar. Biz sivilitesi yok yani. Tamamen devlete yaranmak adına işler yapıyorlar.” diyen Mimar, Dernek Yöneticisi K03 bu kuruluşun siyasi yönlerini eleştirmektedirler.

Siyasete bu kadar yakın bir AGD var, Saadet partisi ile içli dışı. Zaten aynı kökten geliyor ikisi de. TUGVA dediğimiz kurum ise 15 yıllık bir iktidarın kurduğu değil, kurdukları bir kuruluş Daha açık konuşayım. Bunun ne kadar harmonik büyüdüğünü herhalde herkes farkındadır. Kurulalı 3-4 yıl oldu herhalde, şu an neredeyse tüm ilçelerde, illerde, okullarda teşkilatları var. Ve onlarca kolu var. Ben TUGVA”da şunu görüyorum, hükümet ile yakın olduğu için siyasi bir yeri olsun isteyenlerin, bir yerlerde yer edinmek isteyenlerin kariyerleri için kullandıkları bir basamak gibi geliyor bana. Çok samimi, gerçekten bir şeyler yapmak için bulunan insanlar vardır ama genel olarak çıkarları için duranların daha fazla olduğunu düşünüyorum.(...)(E17)

Devlet çok fazla sivil topluma müdahale ediyor. Ve ben bunun çok yanlış olduğunu düşünüyorum. Bu kuruluşları tamamen devletin bir parçasıymış gibi çalışmak mecburiyetinde bırakıyor. Bu kısır bir döngüye dönüyor bir yerden sonra. Ben böyle istiyorum sen böyle yapıyorsun, sen böyle istiyorsun ben böyle yapıyorum, gibi bir meseleye dönüyor. Bu kurumlar bizim görebildiğimiz, görünürde olan kurumlar. Mardin”de de var bu. Burada iş yaparken çoğu zaman onlarla iş yapmak durumunda kalıyoruz. Ama söylemlerine katılmıyoruz. Çünkü bunu yaparsak onlarla bir akit, anlaşma yapmış gibi oluyor. Çok fazla devlet merkezli düşünüyorlar. Ve bir de devlet

ne ister, ben ne yapmalıyım gibi düğündürülüyor bu kurumlara. Biz sivilitesi yok yani. Tamamen devlete yaranmak adına iÇer yapıyorlar. Etraftaki sivil toplum kuruluşlarını da etkiliyorlar. Devletin direktifleri ile hareket ediyorlar. Bir nevi devlet gibi davranıyor bu kurumlar.(...) (K03)

Maarif Vakfı

Maarif Vakfı özellikle 15 Temmuz darbe girişiminde sonra FETÖ'nün yurt dışındaki okullarını devlet kontrolüne alabilmek ve yurtdışında Milli Eğitime bağlı okullar açmak amacıyla okullar açmaya çalışın bir kurum. Görüşmegrubuna Maarif Vakfı'nı da sorduk fakat görüşme grubunun büyük bir kısmı FETÖ okullarını almak için kurulmuş bir kurum bunun dışında pek bir bilgim yok cevabında bulundular. Görüşülenlerden Vakıf Yöneticisi, Dergi Editörü E01 ve Vakıf Yöneticisi E03 bu kurumlar hakkında yorumlarda bulundular.

Maarif Vakfı Fethullah Gülen'in açmış olduğu okullar vardı, diğer ülkelerde. 15 Temmuz yağıandıktan sonra bu okulların devralınması, Türkiye'nin eğitim politikaları açısından çok çok önemli bir yere sahip. (...). Ben Çu Fetullah Gülen'in zamanında oradaki gençlere Türkçe öğretim gibi bir Çey vardı. Ben Türkçe öğretilmesi gibi bir Çart, öyle bir Çart görmüyorum. Oradaki insanlara bu noktada yardımcı olunabilir, gelişmelerine katkı sağlanabilir. Bir diploması unsuru olarak kurulabilir. ÇiÇkilerimiz geliİirilebilir. Ancak Türkçe öğretilmesi açıkçası benim için bir ön Çart değildi. Dayatma değil, bu yönde talep olursa elbette karİlanmalı. Ancak bu eğitimin Türkçe verilmesi bence çok doğru bir Çey değil. Bir diploması olarak sonuçta Türkiye'nin o bölgelere göre gelişmişlik oranının daha yüksek olmasının onlara daha yardım etme, onların kendilerini geliİirmeleri için gerekli olarak görüyorsunuz yani. Bunu yapabiliriz yani biz. (E01)

Maarif Vakfı bağlarının düİinmesini kiralama gibi bir Çey Maarif Vakfı en nihayetinde Ak Parti'nin kurduğu, istediİi bir Çey değil, zorunlu. 15 Temmuzdan sonra Fetö okulları kapatılınca aktif hale getirmek kendi tarafına çekmek için, bağlamak için kurulmuş bir vakıf yani özgün bir kurum değil o manada çok bir kıymeti yok ama iÇe ona yeni politikalar ekleyerek bir Çeyler yapılırsa muhakkak olur.(E03)

4.5.3. Sendikaların Eğitim Politikalarına Etkileri

Eğitim sendikaları temelde eğitimcilerin hak ve özgürlüklerini korumak ve geliİtirmek amacıyla kurulmuş sivil toplum kuruluşlarıdır. Fakat sendikalar bugün eğitim politikalarının oluşumunda ve gelişiminde çok etkili yerleri olan kuruluşlar Görüşme grubuna "sendikaların eğitim politikalarına etkileri hakkında ne düİünüyorsunuz" diye sorarak görüşlerini almaya çalıştık.

Eskiden Eğitim-sen vardı, İindi Ak Parti dönemi le birlikte Eğitim-birsen ona çok güçlü bir rakip oldu diyen Moleküler Biyoloji ve Genetik Öğrencisi, Vakıf

Gönüllüsü E06'ya göre durum kendi iktidar alanını oluşturmak. "Sendikalar da bu arada zorunlu aidatlar ile sanki bir saltanat devGire yapı görünümündeler. Sendikaların camianın hakkını koruma bakımından çok da sorumluluk üstlendiklerini düşünüyorum. Sendika patronlarının hayatından da bu görünüyor zaten. Bu bir saltanat düzeni gibi geliyor bana. Zorunlu aidat ödeme konularında bir Çeffalık var mı, bir denetleme var mı bilmiyorum" diyen Vakıf Halkla İlişkiler Müdürü E13'e göre ise sendikalar hak koruma noktasında çok bir sorumluluk almıyorlar.

Dernek Genel Başkanı E16'ya göre sendikalar toplumun istekleri çerçevesinde gelişmiyor ve ya iktidarın tam anlamda yanında olma ya da tamamen iktidarın karşısında olma durumlarındalar.

Eskiden Eğitim-Sen vardı. şimdi Ak Parti dönemi ile birlikte Eğitim-Bir Sen ona çok güçlü bir rakip oldu. Mesele o içte hocam. Herkes kendi iktidar alanını oluşturur. Belli bağıparsellemeler yapar ama içte bu sıkıntı yani. Sadece bir cemaatin ya da tarikatın üstünlüğü etkisi altında olmak kötü. şimdi ileride bu durumlar bçmıza bela olmayacak mı? Türkiye'nin sosyolojik durumunu düşünürsek sorun olma ihtimali çok yüksek. O noktada iktidarın belli bağılcemaatlerle içli dışı olmasını sıkıntılı buluyorum ben. Ve bunları kadrolaştırması ciddi sıkıntı. Sınav sonucu neyse o hocam. Çocuğu sınava sokacaksın ne ise o. Liyakat böyle ölçülür. (E06)

Valla sendikacılık Türkiye'de sıkıntılı. Ne memur sendikaları, ne içi sendikaları toplumun istekleri çerçevesinde gelişiyor. Daha ziyade üye aidatlarını arttırma, siyasi iktidarların etkisi altında kalma gibi durumları var. Ya iktidarın tam anlamda yanında olma ya da iktidarın tamamen karşısında olma durumu var. Yani içeri daha ileriye taşıma, yol kazandırma gibi sendikal çabaların, çalışmaların yetersiz olduğunu düşünüyorum. (E16)

Türkiye'de sendikaların sadece belli fikirleri temsil etmekle görevli oluşunu, eğitimcilerin yararına en haklı ve doğru konularda bile bir araya gelemediklerini belirten Öğretmen, Dernek Yöneticisi E22, sendikaların pek bir etkileri olmadığına inanmaktadır. "Sendikalar da biraz daha devletin kanalize ettiği alana kayıyorlar sanki. Kaymak zorunda kalıyorlar." diyen Mimar, Dernek Yöneticisi K03'e göre ise sendikalar devletin etkisinde kalmaktadırlar.

Sendikaların normalde çok etkili olması gerekiyor fakat Türkiye'de sendikalar Türkiye'de sadece belli fikirleri temsil etmekle görevli. Örneğin bir eğitim konusu oluyor ve bu konu hakkında herkesin ortak hareket etmesi gerekir, çünkü eğitimcilerin, eğitimin yararına bir şey fakat sendikalar en haklı ve doğru konularda bile bir araya gelemiyorlar fikirlerinden ötürü ya da temsil ettikleri fikirlerden ötürü. Halbuki söz konusu hak ve eğitim ise normalde bir araya gelmeleri gerekiyor. Bir araya gelemedikleri için de Çı an bence pek de bir etkileri yok. (E22)

Sendikaların amacı memurlara yönelik programlar düzenlemek. Faydalı çalışmaları oluyor. Ama yani yeterli değil bunlar. Ve TUGVA, TÜRGEV gibi kurumlardan etkilenme durumları da var maalesef. İktidarın talepleri doğrultusunda, aynı yolda yürüyorlar. Bu kurumlar devletin istediği şekilde hareket ederek, istedikleri içe, hedefe,

ulaşmak için kullanılan bir kanal olarak da kullanılmaya başlandı. Yani akademik faaliyetler, gençlere bilinç oluşturma faaliyetleri her zaman çok kıymetlidir. Sendikaların da bu anlamda kıymetli olduğunu düşünüyorum. Ama tam anlamıyla kıymet kazanması için devletin sivil toplum kuruluşlarından elini çekmesi gerektiğini düşünüyorum. Sendikalar da biraz daha devletin kanalize ettiği alana kayıyorlar sanki. Kaymak zorunda kalıyorlar. (K03)

Vakıf Eğitim Birimi Sorumlusu E18, insan için sendikalaşmanın olumlu olduğunu, en azından hak arama noktasında toplanıp bir şeyleri daha iyi ifade etme noktasında olumlu katkı sunduklarını belirtmektedir. 1966 Mardin doğumlu, Sendika Yöneticisi, Yazar E23, “Kendi başlama eğitim meselesi, sendikalara daha başkibir kuruma da bırakılmaz ama eğitimle ilgili politikalar gözden geçirilecekse revizyon edilecekse mutlaka sendikaların da buna, özellikle eğitim ile ilgili sendikaların mutlaka bu çalışmalara dahil edilmesi gerekiyordur yoksa bir ayağı eksik kalır.” diyerek sendikaların eğitim politikaları oluşturulurken mutlaka olması gerektiğini vurgulamaktadır.

Açıkçası sendikaların eğitim politikası ile ilgili bir fikrim var desem yanlış olur. Fakat özellikle son yıllarda, zaten Akif Çınar'ın kurmuş olduğu bir kurum Memur-sen ve onun eğitimle ilgili kuruluşu eğitim-birsen'in eğitim noktasında yapmış olduğu şeylere baktığımız zaman, mesela bu başörtüsü noktasında ilk girişimi onlar yaptılar. Bir imza kampanyası başlattı memur-sen başörtülü öğretmenler olsun, başörtülü doktorlar olsun noktasında ve toplumda ciddi bir etki bu anlamda yarattılar. Yani bu gerek sol görüşü olsun gerek sağ görüşü olsun içte gerektiğinde dindar olsun gerek farklı bir yapıya bürünen insan için sendikalaşmanın ben olumlu olduğunu düşünüyorum. En azından hak arama noktasında toplanıp bir şeyleri daha iyi ifade etme noktasında, olumlu bir katkı sunduklarını düşünüyorum.(E18)

Sendikalar neticede bir parça eğitim kurumlarıdır da meslek kurumlardır daha doğrusu. Tıpkı odalar birliğinin, Berberler Derneği'nin, Hamamcılar Birliği'nin, Çıracatçılar Meclisi'nin pozisyonu neyse bir boyutuyla sendikaların da aslında çalışma alanı ile ilgili hizmet alanı ile ilgili pozisyonu da odur. Üyelerinin hepsinin bürokraside çalıştığı, devlet kurumlarında çalıştığı bir yapıdır sendikalar. Dolayısıyla hem tek tek hem de totalde eksik aksak nedir hem yararlılık açısından, hem psikolojik rahatlık açısından, verimlilik açısından artı ve eksilerini en iyi görebilen yapılardan birisidir. Kendi başlama eğitim meselesi, sendikalara daha başkibir kuruma da bırakılmaz ama eğitimle ilgili politikalar gözden geçirilecekse revizyon edilecekse mutlaka sendikaların da buna, özellikle eğitim ile ilgili sendikaların, mutlaka bu çalışmalara dahil edilmesi gerekiyordur yoksa bir ayağı eksik kalır. (E23)

4.6. GİLAMCILIK VE MÜFREDAT

4.6.1. Eğitim Müfredatının Temeli/Kaynağı

Görüşme grubuna “eğitim müfredatının temeli, kaynağı ne” diye sorarak Gılamcılarının müfredat ile ilgili genel görüşlerini almaya çalıştık. Görüşme grubunun

cevaplarını “Yeni düzenlemeler olumlu”, “Müfredat geliştirilmeli, düzenlenmeli”, “Kemalist temelli”, “Müfredat kalabalık” olarak sınıflandırabiliriz

Yeni Düzenlemeler Olumlu

GörüŖme grubunun bir kısmı müfredatta son dönemlerde yapılan düzenlemelere vurgu yaparak, bu düzenlemelerin yetersiz olmakla beraber olumlu olduğunu belirtmişlerdir. Vakıf Yöneticisi, Dergi Editörü E01, Kemalist ideolojinin ders kitaplarından nispeten temizlendiğini görüyorum, bu umut verici, güzel bir Ŗy. Resmi ideolojinin baskısını anlatan Ŗyler kitaplardan temizlenmeli. Dernek Genel Başkanı E14, Eskiye nazaran daha sorgulayıcı, yorumlayıcı, ezberden uzak, donanımlı bir müfredat var. Dernek Genel Başkanı E16, Geçmişe nazaran daha nitelik artırma çabaları olduğunu görüyorum. Okul Öncesi Öğretmeni K04, Artık daha çok öğrenciyi derse katmaya çalışıyorlar, öğrenci yaparak yaşayarak öğrensin istiyorlar, diyerek müfredatta yapılan düzenlemelere vurgu yapmaktadırlar.

Müfredatın tartışılabilir olması gerekiyor. İdeoloji noktasında da tartışılabilir hale getirilmeli. Eski ders kitaplarında, Osmanlıdan cumhuriyete geçişte bir takım inkılaplardan bahsediliyordu. Bu inkıaplarda bizim değerlerimizden bir Ŗyler vardı. Yani çarçafı bayanın tamamen değiştirilerek, açık bir hale getirilerek işte bakın modernleşmiş, aydınlandık tarzı diye gençlere anlatılması yada orada resmedilen bir erkek; sakallı, karnı Ŗşelinde tespîh olan adamın cumhuriyetle birlikte, kravatlı takım elbiseli gösterilmesi. Şimdi bunun doğru olduğunu nereden öğreniyoruz biz? Ya da sakallı bir kişinin anlatılmak istenen Müslüman kimlikte bir kişi belli ki. O kişinin kötü olduğunu söyleyen Kemalist ideoloji. Bu Kemalist ideolojinin ders kitaplarından nispeten temizlendiğini görüyorum. Bu umut verici, güzel bir Ŗy. Resmi ideolojinin baskısını anlatan Ŗyler kitaplardan temizlenmeli. (E01)

Biraz vakıfım ders kitaplarına. Eskiye nazaran daha sorgulayıcı, yorumlayıcı, ezberden uzak, donanımlı bir müfredat var. Çocukları bir Ŗyler üretmeye yönelik içerikler var ders kitaplarında. Yeni Ŗyler oluşturma, icat etmeye yönelik teŖik var. Bunlar gelecek açısından ümit verici güzel adımlar bence. (E14)

Benim bu konuda bir incelemem yok. Ama tabii veli olarak baktığımda bir takım gelişmeler olduğunu düşünüyorum. Geçmişe nazaran daha nitelik artırma çabaları olduğunu görüyorum. Ŗyi bir Ŗy bu. Ama bununla beraber, besmele çeker gibi her kitabın başına istiklal marşı, Türk bayrağı, Atatürk’ün resminin konulması, bunlar artık çok komik ve ilkel Ŗyler yani. Bu dayatmalardan vazgeçilmesi lazım. Ben bir genç olarak ya da bir gencin velisi olarak daha en baştan Mustafa Kemal’e bağlılık beyanıyla başlamasını doğru bulmuyorum yani. (E16)

Artık daha çok öğrenciyi derse katmaya çalışıyorlar, öğrenci yaparak yaşayarak öğrensin istiyorlar. Yani belki öğrenci daha çok derse katılmaya başlad, daha çok fikrini söylemeye başlad. Yani öğrenciyi derse daha çok katma politikası olduğu işte yaparak yaşayarak öğrenme ile. Müfredat okul öncesinde mesela değişti birkaç yıl öncesinde etkinlikler azaldı, daha çok uygulamaya, deneye dayalı bir Ŗy getirilmeye çalışıldı. Bu iyi bir Ŗy bence çünkü etkinlikler cidden fazlaydı. (K04)

Müfredat Geliştirilmeli, Düzenlenmeli

Görüştüğümüzün bir kısmına göre müfredat geliştirilmeli, düzenlenmeli. “Bir devlet politikası ortaya konulmalı.”, “Müfredatın içi ciddi anlamda doldurulmaya muhtaç”, “Müfredat insan fitratı eksenli olarak yeniden geliştirilmeli”, “Halen araştırmaya yönelik kişinin kendisini keşfetmesine yönelik değil ders kitaplarımız” gibi ifadelerle görüşülenler müfredatın geliştirilmesine, düzenlemesine vurgu yapmışlardır.

Yayınevi Yöneticisi, Yazar E02, akli erenler oturup belki yıllarca çalışmalı ama bir devlet politikası olarak bir şey ortaya koymalıdır. Hükümetin eğitim politikası çok az etkili olmalı diyerek eğitimin devlet politikası şeklinde düzenlenmesi gerektiğini belirtmektedir.

“Müfredatın içi ciddi anlamda doldurulmaya muhtaç. Popüler kültürün etkisinde kalmış bir müfredat sağlıklı değildir. Yarın sizin yetiştirdiğiniz çocuğun ihtiyacına cevap vermez. Siz bilginin temelini çocuklarınıza veremezseniz, yarın popüler olanın etkisinde kalarak fikir üretecektir. Müfredatın dini esasları göz önünde bulundurarak tekrar yapılandırılması gerekiyor bence. Müfredat, son 100 yıl göz önünde bulundurularak yapılmış maalesef. Kemalist bir yaklaşım var. Eğitimciler de bunun etkisinde kalmış. Çocuk okula bağlarbağlamaz daha hiçbir şey öğretilmeden maalesef bu Kemalist sistemin temellerini öğreniyor. Bu bizi bir yere götürmez. Örnek aldığımız Batı bile kendi gettolarından sıyrılmaya çalışıyor. Kabuklarını kırma mücadelesini veriyor.” diyen Yayınevi Yöneticisi E09’a göre ise bilgini temelini vermeyi sağlayacak bir müfredat düzenlenmeli.

Ders programları ile ilgili önce sivil toplum kuruluşlarının da görüşlerini alalım dediler. Sonra ilgilendik, baktık ki zaten kararlarını vermişler. Bizim vakfa da dediler. Biz görüşmedik. Aldık, baktık zaten vakit dardı. Tanıdıkları zaman bizim kendi düşüncelerimizi elle tutulur bir hale getirip sunabileceğimiz bir zaman değildi. Öyle işe sormuşlardı. Sordular yani. Biz cevap veremedik ama bir kısmı cevap verdi. Eğitim işi bilen insanların işidir. Oturup dünyadaki eğitim sistemlerini, kendi ülkemizin gerçeklerini de göz önünde bulundurarak bir komisyon tarafından hazırlanması gereken bir konudur. Böyle her şeyi halka sunarak yapmayı çok gerçekçi bulmuyorum. Çün ehline soracaksın. Bilmeyen adama sorsan ne olur sormasan ne olur. Eğitim ciddi bir iş ve işe ilgilenen insanlar vardır. Osmanlı geleneğinden bugüne kadar her şeyin göz önünde bulundurularak çıktısı alınarak bir sonuca varılmıştır. Türkiye acayip daldan dala atılıyor. Bir Bulgar projesi getiriyor, köylüyü köyde tutma ondan sonra Almanlar dolayısıyla bir meslek lisesi oluyor bir bakıyorsun Fransız şeyine kapıldık liseler açtık

falan. Yani böyle bir şey olur mu? Aklı erenler oturup belki yıllarca çalışmalı ama bir devlet politikası olarak bir şey ortaya koymalıdır. Hükümetin eğitim politikası çok az etkili olmalı. Bu tıpkı dış siyaset gibi, iç güvenlik gibi bir şeydir. Dış siyaset her hükümete göre değişirse sizin dış dünyadaki itibarınız olmaz. Milli Eğitim de her hükümete göre değişirse onun milliliği çıkar gider. Biter o iş şu an Türkiye de öyle her gelen değişiyor. Bu sıkıntı bir şey. Bu Ak Parti hükümeti ile de alakalı bir şey değil. Cumhuriyet kurulduğundan beri dönüp dönüp dolaşıyor. (E02)

Müfredatın insan fitratı eksenli olarak yeniden şekillenmesi gerektiği kanaatinde olduğunu belirten Vakıf Halkla İlişkiler Müdürü E13, seküler düşünmenin dini bilgi- pozitif bilgi ayrımının yanlışlığına vurgu yapmaktadır. Yani biz hala ders kitaplarıyla belli kurallar vermeye çalışıyoruz. Kuralları veriyoruz yani klasik bilgi vermeye çalışıyoruz. Halen araştırmaya yönelik kişinin kendisini keşfetmesine yönelik değil ders kitaplarımız diyen Öğretim Görevlisi K05 ise müfredatın araştırmaya yönelik olması gerektiğini belirtmektedir. Açığıda görüşlerini verdiğimiz Sendika Yöneticisi, Yazar E23 ve Öğretim Görevlisi K07 de müfredatın düzenlenmesine, geliştirilmesine vurgu yapmaktadır.

Müfredatın insan fitratı eksenli olarak yeniden şekillenmesi gerektiği kanaatindeyim. Mesela İslam bilgisini, dini bilgi-pozitif bilgi diye ayırmaz. Bilgi derken hepsini içine alır. Hiçbir pozitif bilim bilgi dışı değildir. İmin dışı değildir. Rabbimiz birdir ve hepsini o var etmiştir. Hepsini bilginin kapsamı içerisindedir. Şe seküler düşünce bunu da ayırdı. Pozitif bilim pozitivist zihin ortaya çıkardı. Laboratuvara giren, ispatlanabilen doğrudur, girmeyen tartışılabilir. Tartışılabilen inkâr da edilebilir. Ama biz gaybe iman ediyoruz. İmanın şartlarından birisidir bu. Allah'a, meleklerle, ahrete, resule ve kitaplara iman da gaybe girer. Dolayısıyla ayıramayız. Onun için dinsiz ilim kördür, ilimsiz din topaldır. Batı; teknoloji, bilim diyor ama bir yerde tıkanıyor, yol alamıyor. Bilimsel gelişmeleri inkâr eden dindarlıkta ilerleyemiyor. Kör çünkü önünü göremiyor. İslam ikisini de kabul etmez. (E13)

Müfredat değişimleri çok zor, çünkü bir anlamda karakterine, ruhuna müdahale etmektir eğitimin. Oluşan iskelet zaten ideolojik bir paradigma ile yapılmış Kemalist ideoloji paradigması ile yapılmış Buna yönelik köklü, radikal ama bilimsel veriler, sosyal ihtiyaçlar, gelecek ile ilgili imkânlar ve ihtiyaçlar üzerinden henüz yapılacak duruma gelmedik. Bugüne kadar yapılanlar da hep pansuman, günü birlik ya biraz popülizm kokan ya da refleksif olarak bir şeyden öbür duruma geçmek için ortaya konan çabalardı. Ben eğitim ile ilgili politikaların özellikle ders müfredatlarının kitaplardaki bütün bilgilerin baştan sona hem konu itibarıyla hem içerik itibarıyla yeniden gözden geçirilmesi kanaatindeyim. (E23)

Bugünkü müfredatta öğrenci merkezli, araştırmaya yönelik, ezberden uzak bir temel görülmektedir. Ayrıca müfredatın kendi içinde dönüşüm ve gelişim göstermesi de oldukça önemlidir. Buradaki temel sorun bu müfredatın uygulanabilir ve sürdürülebilir olması için öğretmenlerin bu programlara adapte noktasında sistemli seminerler alması gerektiğini düşünüyorum. Aksi halde sadece belgeler üzerinde var olan uygulamada eksikliklerle yürütülen bir müfredat başarıya ulaşamaz. (K07)

Kemalizm, Cumhuriyet, Ulus Devlet Temelli

GörüŖme grubunun bir kısmı ise müfredatın Kemalizm, Cumhuriyet ilke ve inkılapları, ulus devlet temelli olduğu vurgusu yapmıŖtır. GörüŖülenler yeni düzenlemeler olmasına rağmen müfredatın bu temel üzerinde ilerlediğini belirtmiŖlerdir. Vakıf Yöneticisi E03, Daha önceleri iŖte Cumhuriyet ilke ve inkılaplarına uyumlu bir nesil yetiŖtirmek çabası vardı. Ŗu anda da ondan çok uzaklaŖmıŖ değil. Vakıf Yöneticisi E19, kurulduğu dönemdeki ideolojiye bağlı Ŗekilde gidiyor. Nasıl bir veri ile bağlandıysa o Ŗekilde ilerliyor. Yayınevi Editörü E20, Ŗimdi Ŗöyle söyleyeyim, bir defa eğitimde, müfredatta bu 90 yıllık ruh bir türlü atılamadı. Bu bütün derslerde baskın bir Ŗekilde Kemalist ruh duruyor, olduğu gibi duruyor. Yani en temel Ŗey bu, diyerek müfredatın Kemalizm, Cumhuriyet ilke ve inkılapları, ulus devlet temelli olduğunu ifade etmiŖlerdir.

Tamamen siyasi Ŗeyler, politik Ŗeyler. Her gelen hükümet kendi politikasına düŖüncesine uygun eğitim müfredatı getiriyor. Daha önceleri iŖte Cumhuriyet ilke ve inkılaplarına uyumlu bir nesil yetiŖtirmek çabası vardı. Ŗu anda da ondan çok uzaklaŖmıŖ değil. Cumhuriyetin ilke ve inkılapları doğrultusunda yetiŖiriliyor ama eklemeler bazı çıkarmalar yapıldı. Bu Ak Parti'nin kendi siyaset politikası ama yetiŖirilmesiylemanlarla yaptığını düŖünmüyorum.(...) (E03)

Ya tabii ki dediğimiz gibi bu müfredatın temeli, Cumhuriyetin ilk yıllarında kurulması düŖünülen ve kurulan ulus devlete yönelik bir müfredat. Orda öne çıkarılması gereken bazı ilkeler var, onlar her kitapta ve her üniteye öne çıkıyor. Milletın çocuklarının hafızasında ve gönlünde kötü anılsın istenilen kiŖlerle ilgili meseleler var onlarla ilgili olumsuz Ŗeyler yapılıyor. Tabii ki dediğimiz gibi son dönemde bunlarla ilgili bazı deđiŖiklikler yapılıyor, yapıldı ama bu ne kadar yeterli tabii ki yetersiz. Bununla ilgili daha köklü daha sistemli deđiŖikliklerin yapılması lazım.(...) (E18)

Kurulduğu dönemdeki ideolojiye bağlı Ŗekilde gidiyor. Nasıl bir veri ile bağlandıysa o Ŗekilde ilerliyor. Kaynak itibariyle çok farklı bir kaynak değil yani. KuruluŖ aŖamasından itibaren çok ciddi deđiŖiklikler olduğunu düŖünmüyorum. Ufak ufak rötuŖar belki yapılmıŖtır. (E19)

Ŗimdi Ŗöyle söyleyeyim, bir defa eğitimde, müfredatta bu 90 yıllık ruh bir türlü atılamadı. Bu bütün derslerde baskın bir Ŗekilde Kemalist ruh duruyor, olduğu gibi duruyor. Yani en temel Ŗey bu. Müfredatta tabii bir Ŗeyler de yapılıyor, bunu görüyoruz, yeni kitap yazılımları, yeni çabalar olduğunu görüyoruz. Mesela Ŗstanbul milli eğitim müdürlüğünde komisyonlar oluŖurulmuŖ kitap yazılıyor, bunlar hani özel sektörde olduğu gibi talim terbiye kuruluna bu kitapları verecekler. Seçilme ihtimali olur olmaz bilmiyorum ama yani hazırlanan bazı kitapları görebilme imkânım oldu, iyi çalıŖmalar, iyi hazırlanmıŖ kitaplar olarak geldi bana. (E20)

Müfredat Kalabalık

Memur K02 ve Öğretim Görevlisi K06 müfredatın aŖırıcı bilgi içerdiğine, öğrencilere gereksiz bilgi yüklemesi yapılmasına neden olduğuna vurgu

yapmıĞıdır. Memur K02 “Ben on dört yıl fiilen öğretmenlik yaptım, üç buçuk yıldır idarecilik yapıyorum. Bir öğretmen olarak gerçekten müfredatı yetiĞirtmekte ciddi anlamda zorlanıyordum. Ya etkinliklerim kalıyordu ya da konudan kırıpıyordum. Konudan kırparken de konunun içindeki her Ğöyi verebilmek için ayrı bir çaba sarf ediyordum. Mesela öğrenci merkezli eğitim diyoruz ama biz öyle bir müfredat yapıyoruz ki zaten öğretmen anlata anlata öğrenciye sıra gelmiyor ki. AĞırıbilgi, malumat yüklü müfredat, uygulama fırsatı vermiyor, bilgiyi aktaracağım diye” diyerek bu müfredatla öğrenci merkezli bir eğitimi mümkün olmadığını belirtmiĞiti. Öğretim Görevlisi K08”de benzer görüĞlœi görmekteyiz.

Mesela Ği an üniversitede bazı kaynaklar var açıp bakıyorum, çok fazla gereksiz bir bilgi yığını görüyorum ben, diyorum ki bu kadar bilgi fazla, ben mecburen elemeye gitmek zorunda kalıyorum. Seçiyorum bunu bütün bir eğitim sisteminde görebiliyoruz aĞırı bir bilgi yığını yükü var bence ve mecburen bunu ezber dayalı bir Ğekilde öğrencilerin alınması isteniyor. Bir ezber dayalılık var, yorumlama, araĞtırma, sorgulama değil. Bence bazı temel bilgiler verir, onun üzerine bir Ğyler inĞa edilmesi gibi bir Ğylerin değerlendirilmesi çok daha iyi olabilir. (K06)

Türkiye”deki müfredat çorba halde. Her gelen yeni bir Ğyler yapmaya çalıĞıyor. Aslında bunun sebeplerinden birisi de bizim eğitimci olan bir milli eğitim bakanımızın hiç olmaması bence. Eğitimin içinden gelen öğretmen olan bir bakanımız yok. Ama düĞünsenize avukat olan birisi kalkıp milli eğitim bakanı olabiliyor bizde. O yüzden böyle birinin doğru kara verip bir Ğyler yapması mümkün değil yani. Öğretmenlerin 10 tanesinden en az 8’i Ğkayetçi bu konuda. Bize müfredat dayatılıyor diye. Müfredattaki konuları yetiĞirmek için uğraĞyoruz. Aslında bizim kaliteli eğitim vermek gibi bir gayemiz olmalı diye eleĞiriler var. (K08)

Beni Ders Kitaplarından Uzak Tutan Bir Ğey Vardı...

1980 Bursa doğumlu, Öğretim Görevlisi K01, Yani beni ders kitaplarından uzak tutan bir Ğey vardı. Benimsemeyeceğim, istemeyeceğim görüĞlœ ve yeterli göremediğim bilgiler içeriyordu kitaplar. Biz de ders dıĞıkitaplara yönelik kendimizi geliĞtirme yolunu seçiyorduk, diyerek ders kitaplarından uzak durduğunu vurgulamıĞır.

Ders kitaplarından çok ders dıĞ okuduğum kitapları hatırlıyorum daha çok bugünden baktığımda. Yani beni ders kitaplarından uzak tutan bir Ğey vardı. Benimsemeyeceğim, istemeyeceğim görüĞler ve yeterli göremediğim bilgiler içeriyordu kitaplar. Biz de ders dıĞ kitaplara yönelik kendimizi geliĞirme yolunu seçiyorduk. Ğgi duyacağımız kitaplara konulara yöneliyorduk lisedeyken. Mesela Ğmet Özel okuduğumu bilirim, Mustafa Kutlu okuduğumu. Bir yandan edebiyat, bir yandan Ğlam düĞüncesi anlamında o dönemin. Gerçek hayat çıkıyordu mesela Ğmet Özel’in Cuma Mektupları olurdu, her hafta takip ederdik. Ğmail Kara’nın Ğeyh efendinin rüyasında Türkiye’yi almıĞım mesela Ğnam Hatip”teykendi bunlar. Yani bunları hatırlıyorum. Yani müfredatın, ders

kitabının dışında arayışlara girerdik. (...). Yani o zaman, o zamanın koşulları dini düşüncenin ciddi baskı altında olduğu zamanlar, yönetimlerin dini bilginin her noktasına müdahil olduğu zamanlar biz yine de başlıca bir bilgiye ulaşıyorduk. Ama tabii bugün muhafazakar İslamcı bir iktidar döneminde bence öğrencilerde ders kitapları da derste öğretilen bilgi de çocuklarda yer edebilecek bir şekilde düzenlenmeli ama bunun yapıldığını pek göremiyorum(K01)

4.6.2 Seçmeli Dersler(Kuran'ı Kerim ve Siyer-i Nebi)

Görüşme grubuna yapılan yeni düzenlemelerle birlikte müfredatta önemli bir yer tutan seçmeli dersleri, özelde Kuran'ı Kerim ve Siyer-i Nebi gibi seçmeli dersleri sorarak görüşülenlerin bu derslerle ilgili düşüncelerini anlamaya çalıştık.

Dini Eğitim İçin Olmalı

Görüşme grubunun bir kısmı için bu dersler temel dini eğitim için mutlaka olmalı. “Olumlu görüyorum, eğer İslam ülkesiysek, Müslümanlar nüfusun çok büyük bir bölümünü oluşturuyorsa, olmalı yani insanlar dinlerinin temel bilgilerini öğrenmeli.” diyen Öğretim Görevlisi K06’ya göre insanlar dinlerinin temel bilgilerini öğrenmeli. “Eklensin. Kuranı Kerim ve Siyer her zaman iyidir. Bu konuda eksiklikler var ise en kısa zamanda giderilsin. Neslimiz, geleceğimiz dinini öğrenerek yetişsin.” diyen Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E11 için de geleceğimiz dinini öğrenerek yetişsin.

Mesela bir tefsir, fıkıh, akait, hadis dersleri olabilseydi bütün okullarda, eğer Müslümanız diyorsak İslam’ın bu temel eğitim müfredatına niye karşılık geliyoruz ki, okuyalım, bilelim diyen Vakıf Halkla İlişkiler Müdürü E13 için de bu dersler mutlaka olmalı. Benzer görüşleri Sendika Yöneticisi, Yazar E23 ve Öğretim Görevlisi K06’da da görebilmekteyiz.

Bence İmam Hatiplerin sayısı ilahiyatların sayısı sınırlanmalı fakat bütün okullarda Türkiye Cumhuriyeti’ndeki bütün okullarda ve her kademede Kuranı Kerim ve siyer mutlaka olmalıdır. Bu toplumsal bir ihtiyaçtır. Ayrıca bir aydın olunacaksa, bir kültür adamı olunacaksa kendi toplumu ile yabancılaşmaması için bence gereklidir. Bunun yeterli miktarda ve doğru şekilde olması lazım. Kuranı Kerim ve Siyerin bütün okullarda üniversiteler dâhil hatta buna mutlaka bir ahlak dersi de eklemek lazım. (E23)

Olumlu görüyorum, eğer İslam ülkesiysek, Müslümanlar nüfusun çok büyük bir bölümünü oluşturuyorsa, olmalı yani insanlar dinlerinin temel bilgilerini öğrenmeli. (K06)

Olumlu Ama Nasıllığı Önemli..

GörüŖme grubunun bir kısmı için seçmeli derslerin olması olumlu fakat bu derslerin nasıl verildiği, içeriklerinin mahiyeti önemli. Yayınevi Yöneticisi E09, “Yani kuru kuru bir Kur’anı Kerim harfleri öğretmek yerine kuru kuru bir siyer tarihi öğretmek yerine bunların arka planını öğretmek gerekir. Çünkü bu iki ders birbirini tamamlayan derslerdir peygamberimiz canlı Kur’an’dır. Dolayısıyla model olarak biz bunları alıyorsak bunların arka planını da vermemiz gerekir.” diyerek derslerin uyum içinde, düzgün bir şekilde verilmesi gerektiğini belirtmektedir.

Bu derslerin müfredatta olmasını güzel bulan, fakat bu dersleri verecek öğretmen sıkıntısının olduğunu belirten Esnaf, Dernek Gönüllüsü E12’ye göre ilkin öğretmenlerin yetiştirilmesi lazım. Genel olarak bu derslerin içerikleri yetersiz olmakla beraber iyi olduğunu düşünüyorum, Ama tabii çok yetersiz bunlar diyen dernek Genel Başkanı E16’ya göre bu derslerin iyileştirilmesi gerekmektedir.

Ders olarak müfredata girmesi güzel. Ama bunları anlatacak olan hoca yok. Bu müfredatı bu anlayış uygulayacak eleman yok, yetiştirme adam yok. Önce onları yetiştirip bu projeler uygulansaydı çok daha iyi olurdu. İmam hatip okullarında da bu böyle olmalıydı. Bir imam hatip daha açılrsa da çocuğumuzu gönderebilesek diye bakılmıyordu. Sadece nicelik olarak imam hatip sayısını arttırmak bir şey yaramaz. şimdi hiçbir yere giremeyen çocuğu imam hatip'e gönderiyoruz mesela. (E12)

Genel olarak bu derslerin içerikleri yetersiz olmakla beraber iyi olduğunu düşünüyorum. Ama tabii çok yetersiz bunlar. Daha çok girişim mahiyetinde, değinme amaçlı derslerdir. Ama en azından geçmişe kıyaslandığında bu tür derslerin bağlanması faydalı olduğunu düşünüyorum. Toplum kendisini Müslüman olarak tanımlıyor. Toplumun belli bir kesimi aileden bu eğitimi bu bilgiyi alabiliyor belki ama toplumun önemli bir kesimi aile düzeyinde bu bilgilere sahip değil. Dolayısıyla gençler içinde yaşadıkları toplumun en temel inanç kimliğini, değerlerini hiç tanımadan büyüyorlar. Bu ciddi bir eksiklik. Dini bir kenara bırakalım, içinde yaşadığı toplumun değerlerini bilmemesi, onun hakkında bilgi sahibi olmaması ciddi bir eksiklik. En azından bunun hakkında bilgi sahibi olması noktasında bile olsa bunun anlamlı olduğunu düşünüyorum. (E16)

“İçerik önemli, ne kadar verilecek? Kaç saat verilecek?”, “Seçmeli derslerin artması da hani. Burada tabii tercihler önemli, angarya olarak görülmemeli”, “Onlar gerçekten seçmeli mi bunu konuşmamız gerekiyor önce. Seçmeli mi? Dayatmalı mı?” gibi ifadelerle derslerin nasıl verildiğinin önemli olduğu vurgusunu Vakıf Yöneticisi E19, Öğretim Görevlisi K01 ve Mimar, Dernek Yöneticisi K03’te görebilmekteyiz.

İçerik önemli, ne kadar verilecek? Kaç saat verilecek? Yani içerik ne şekilde hazırlanıyor bunlara bakmak lazım. Sadece isimlerinin var olması, veriliyor olması bir şey ifade etmez. Faydalı bir şekilde sokmak lazım. (E19)

Seçmeli derslerin artması da hani. Burada tabii tercihler önemli. Seçmeli dersler, Çey angarya olarak görülür ya hani, öğretmeni tam olarak belli olmaz böyle bakılmadığı müddetçe bir renklilik çeşitlilik katması önemli. Siyer, Kur'anı Kerim gibi dersler kondu tabii. Yazın da alıyordu bunu öğrenciler. ğimdi okul denetimine alınmığ oldu.(K01)

Onlar gerçekten seçmeli mi bunu konuşmamız gerekiyor önce. Seçmeli mi? Dayatmalı mı? Eğer bir dayatmaysa doğru bulmuyorum. Ki gördüğüm kadarıyla öyle. Ama seçmeli ders olarak tabii ki olabilir, yapılması gerekir. Bu çok iç içe geçmiş bir Çey. Tek taraflı konuşmak çok doğru olmaz. (K03)

4.6.3. Yapılandırmacı Yaklaşım

Öğrenciyi derste daha aktif bir duruma getirmek, dersi öğrencinin katılımı ile içlemek, öğretmeni yönlendirici kılmak vb. amaçlara sahip yapılandırmacı yaklaşım 2006'dan itibaren ülkemizde de uygulamaya konulmuştur. Görüşme grubuna yapılandırmacı yaklaşımın uygulanışı hakkında düğündükleri soruldu.

Olumlu, Öğrenci Aktif Olmalı

Görüşme grubunun bir kısmına göre öğrenciyi derste aktif kılacak yapılandırmacı yaklaşım olumlu bir uygulama. Dernek Genel Başkanı E14, çocukların özgünlüklerini destekleyen, derse katılımlarını artıran her türlü çalışmayı olumlu buluyorum. Mimar, Dernek Yöneticisi K03, Öğrenmeyi sağlayabilmek açısından, öğrenci ile öğretmenin bir ilişki içerisinde bulunmasını yararlı buluyorum. Öğretim Görevlisi K05, Eğitim amacı olarak, daha böyle günümüz eğitimini, basılı kitaplardan ve hocanın kendi bireysel çabalarından aktivitelerinden ziyade artık daha böyle günümüz teknolojisine uygun, daha interaktif bir eğitime geçirme amacı var, diyerek yapılandırmacı yaklaşım olumlu bulduklarını belirtmişlerdir

Çocukların özgünlüklerini ön plana çıkaran, özgüvenlerini destekleyen, derse katılımlarını artıran her türlü çalışmayı olumlu buluyorum. Bu değişiklik ile birlikte çocukların derse katılımlarının ciddi oranda arttığını ve yaratıcılıklarının geliştiğini kanaatindeyim. Güzel bir gelişme ve çalışma. (E14)

Faydalı Çeyler bence. Öğrenmeyi sağlayabilmek açısından, öğrenci ile öğretmenin bir ilişkisi içerisinde bulunmasını yararlı buluyorum. O yüzden doğru. Bunu verecek olan hocanın etkinliğini sorgulamak lazım tabii. (K03)

Eğitim amacı olarak, daha böyle günümüz eğitimini, basılı kitaplardan ve hocanın kendi bireysel çabalarından aktivitelerinden ziyade artık daha böyle günümüz teknolojisine uygun, daha interaktif bir eğitime geçirme amacı var. Teknolojiyi kullanarak, teknolojiyi çocuğun hayatına adapte edebilmesi için okuldan bağlayarak, dijital çağın gereklerine uygun bir insan tipi yetiştirmek. Bu yurt dışında da var artık bize de formasyon alınca öğretilen Çey artık öğrenci odaklı bir eğitim var, öğrencinin aktif

olduğu, öğrencinin çalıştığı, öğrencinin öğrenmek için çaba harcadığı bir politika yürütülmeye çalışıldı. (K05)

Olumlu, Fakat...

Görüşme grubunun bir kısmı ise yapılandırmacı yaklaşımı olumlu bulduklarını belirtmekle beraber farklı sebeplerden dolayı çekincelerini aktarmışlardır. Yapılandırmacı yaklaşım 2000'li yılların başındaki popüler yaklaşımlardan bir tanesiydi, bu çok güçlü bir karşılık buldu diyen Özel Okulda Müdür Yardımcısı, Vakıf Gönüllüsü E07'ye göre bu kadar hızlı değişen bir çağda metotların modası geçiyor. Esnaf, Dernek Gönüllüsü E12, çocukların sorgulayıcı ve eleştirel olması açısından doğru bulmakla beraber öğretmen- öğrenci ilişkisini bozması yönünde çekincesini ifade etmiştir. Benzer görüşleri Vakıf Yöneticisi, Dergi Editörü E01'de de görmekteyiz.

Yani gençlerin derse katılıp interaktif bir şekilde derslerin içenmesi faydalı. Öğretmenin tamamen çekilmesi, gençlerin tamamen kitapla başbaşa bırakılması da doğru bir metot değildir. Öğretmen kitaptakini belki kitaptakinden daha fazlasını öğrenciye açıklamakla mükelleftir. Olması gereken öğretmen anlatır öğrenci dinler de değildir. Olması gereken interaktif bir şekilde öğrencinin de katılıp, merak ettiğini rahat bir şekilde sorabilecek bir ortam yaratarak. Bu dengenin yakalanması gerekiyor. (E01)

Yapılandırıcı yaklaşım 2000'li yılların başındaki popüler yaklaşımlardan bir tanesiydi. Bu çok güçlü bir karşılık buldu Türkiye'de. Üniversitedeki öğretmenler bu şekilde yetiştirildiler ve sahaya bu şekilde geldiler. Zannederseniz dönemini tamamlıyor. Bu kadar hızlı değişen bir çağda metotların kalması zor görünüyor. Kıyafet gibi maalesef. Yaklaşımların da modası geçiyor. Psikanalist diye bir şey vardı 60'lı yıllarda şimdi o kadar üstüne düşün yok. Halbuki popüler olduğu zamanda bunu desteklemezseniz kötüydünüz yani. Her şey böyle işe. Ama insanlar bunu unutuyorlar. (E07)

Çocukların sorgulayıcı ve eleştirel olması iyi bir şey. Ama bunun da bir sınırı olması gerekiyor. Talebe talep eden, öğretmen öğretendir. Öğrenci-öğretmen ilişkisini bozmayacak şekilde hareket edilmeli. Tabi ki eleştirel olmak önemli ve güzel. Ama sınırı aşmamak lazım. Öğrencinin öğretmeni değerlendirmesi gibi saçmalıklara girmemek lazım. (E12)

Yapılandırmacı yaklaşım öğrencinin özgüvenini kazanması adına olumlu bulan Vakıf Eğitim Birimi Sorumlusu E18, proje ödevlerinin öğrenci seviyesinin üzerinde olması ve öğretmen-öğrenci ilişkisinin değişmesi bakımından yaklaşım hakkında çekinceleri olduğunu ifade etmiştir. Öğretmen, Dernek Yöneticisi E22 ise bu yaklaşımın uygulayabilecek öğretmenlerin yeterliliği hakkındaki çekincelerini dile getirmiştir.

Bu olumlu bir şey, hani öğrencinin kendisini ifade edebilmesi, öğrencinin kendisine bir şeyler katabilmesi ama burada da şöyle bir handicap var bazı ödevler, özellikle bu proje

ödevleri, öğrencinin seviyesinin çok üstünde oluyor. (...). Tabii önemli şey, bu projeler vesilesiyle veya işte derse katılım vesilesiyle öğrencinin öz güvenini kazanması, bunun açılması gerekiyor. Yani bizim eğitim sistemimizin şu ana kadar ki en büyük handikapı özgüvensiz insanlar yetiştiriyorduk biz baktığımızda. Bu anlamda eğer ki bu özgüvenini verebilirsek tabii ki bunun da öğretmeni hiçe sayma noktasında olmaması lazım. Öğretmenin yine en büyük faktör olması lazım çünkü öğretmenin etrafında dönüyor birçok mesele. Buradan baktığımız zaman bu bizim yine gelenegimizde de olan bir şey, öğretmenin büyük bir önemi vardır. (E18)

Eskiden hep ezbere dayalıydı. Öğretmen merkezliydi, şu an öğrenci merkezli. Ama bu derslerde ne kadar yapılıyor, buna bir soru işareti koymak lazım. Çünkü bu yaklaşımla yetinmeyen öğretmenler, bunu yapmıyor veya yapamıyor. Biz de görüyoruz hala eski sistem bildiklerini okuyorlar. Diyelim ki bir öğretmen kitabın hepsini çocuğun defterine geçirirken öbür öğretmen hakikaten yaparak yaşıyarak öğrenciye ders işliyor ve öğrenciler arasında da bu farklılığı görebiliyoruz bu iki öğretmenin yetiştirdiği öğrenciler arasında. (E22)

Öğretmen Baş Aktör Olmalı

Yayınevi Yöneticisi, Yazar E02 ve Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E04'e göre öğretmen sınıfta baş aktör olmalı. E02, Öğretmen eğer öğrenciye hükmedemezse, öğrenciyi idare edemezse, öğretmenin elinden bu iradeyi alırsanız, eğitimin tadı da kaçır disiplini de kaçır. E04, Bence ne olursa olsun, öğretmenin daha ön planda olması iyidir. Bir şey öğreneceksem benden üstün birinden öğrenmek isterim ben, diyerek öğretmene vurgu yapmaktadırlar.

Öğretmen eğer öğrenciye hükmedemezse, öğrenciyi idare edemezse, öğretmenin elinden bu iradeyi alırsanız, eğitimin tadı da kaçır disiplini de kaçır. Bir öğretmen yanlış yaptığı zaman öğrenciyi gerekirse ikaz eder, kulağını çeker, ceza da verebilir insani bir şekilde. Siz bunları öğretmenin elinden alırsanız öğrenci psikolojisini hepimiz biliriz. Rayından çıkar bu ya. şimdi yeni bir şey getiriyorlar, öğrenci öğretmene not verecek. Bu sefer öğretmen öğrenciden iyi not almak için öğrenciyi okuyacak. Öğretmenin vazifesi bu değildir. Öğretmen bir şeyleri öğretendir. Tamam dün baskıcı bir şey vardı ama bugün de öğretmen disiplini sağlayamıyor. Neticede eğitim evet öğrenciyi biraz sıkacaksınız, zorlayacaksınız. Öğretmen insanlıktan çıkarılıp elemanlaştırıldı. (E02)

Bunun zararları çıkıyor ortaya. Televizyonlara da çıkıyor. Öğrenci neredeyse öğretmeni dövecek. Böyle bir şey getiriyor bu. Çünkü öğrenci senin önüne geçiyor. Geçince saygı kalmıyor. Disiplin olmayınca baş gelmez. Bence ne olursa olsun, öğretmenin daha ön planda olması iyidir. Bir şey öğreneceksem benden üstün birinden öğrenmek isterim ben. (E04)

4.7. DEĞERLENDİRİLEN EĞİTİMSEL ARAÇLAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİSİ

4.7.1. Eğitimde Artan Teknoloji/Görüntü Kullanımı

Hayatımızda büyük bir yer tutan teknoloji ve görüntü bugün okullarda da büyük bir yer tutmaktadır. Akıllı tahtalar, bilgisayarlar, projeksiyon cihazları, öğrenci tabletleri bugün en çok kullanılan önemli eğitimsel araçlardandır. Görüşme grubuna Fatih projesi de hatırlatılarak eğitimde artan teknoloji/görüntü kullanımı hakkında ne düşündükleri soruldu.

Teknoloji Mutlaka Olmalı

Görüşme grubunun bir kısmına göre teknoloji/görüntü eğitimde mutlaka yer edinmelidir. Teknoloji çağında yaşıyoruz. Gençlere teknolojiyi ulaştırmak gibi bir vazifemiz var. Gençler teknolojiyle erken yaşta tanışmalı. Bu şeyleri bu açıdan uygun buluyorum diyen Vakıf Yöneticisi, Dergi Editörü E01'e göre bulunduğumuz çağda gençler teknolojiden bağımsız yaşayamaz. Vakıf Yöneticisi E05 de teknoloji zaten hayatımızın bir parçası. Bundan geri durursak ne bileyim matbaa gibi oluruz. Çıkal ediyoruz bunu ama artık bu hayatın bir gerçeği maalesef, diyerek teknolojinin eğitimde mutlaka yer etmesi gerektiğini belirtmektedir.

Teknoloji çağında yaşıyoruz. Gençlere teknolojiyi ulaştırmak gibi bir vazifemiz var. Gençler teknolojiyle erken yaşta tanışmalı. Bu şeyleri bu açıdan uygun buluyorum. Drone eğitimi veriliyor gençlere. Yani bizim zamanımızda iki pili bağlayıp ışık yakmak varken artık gençler daha fazla şeyler yapıyor. Teknoloji ile gençlerin daha fazla buluşması gerekiyor. Bence gençlerin bu alanla ilgileri var bu alana yönlendirilmeleri lazım. Gençlerin teşvik edilmesi gerekiyor. Bulduğumuz çağda gençler teknolojiden bağımsız yaşayamaz artık. Bunların daha da artırılması gerekiyor. Bu teknoloji bağımlılığına sebep olur mu? Zaten teknoloji her alanda var. Teknolojinin nasıl doğru kullanılacağı ile ilgili bir mesele. (E01)

Teknoloji zaten hayatımızın bir parçası. Bundan geri durursak ne bileyim matbaa gibi oluruz. Çıkal ediyoruz bunu ama artık bu hayatın bir gerçeği maalesef. Bunu kabul etmezsek sıkıntı. Her alanda var bu çünkü. O yaşlardaki çocuklar bunları bilsin ama el becerilerimizi, zihinsel çalışmalarımızı da eğitime entegre etmemiz lazım. Teknolojinin karşısında edilgen değil de etken kısımda olmalıyız. Bu bilgisayar benim yüklediğim şeyi bana sunar. Olmayan bir şeyi bize sunamaz. Ondan dolayı kiş bunun karşısında pasif kalırsa faydalı olmaz. Ama etkin kalırsa her zaman için teknolojiyi kullanmak iyidir güzeldir. (E05)

“Bence olumlu, güzel şeyler bunlar. Bir çocuğun ne kadar fazla duyusuna hitap edilirse, kalıcılık o kadar artıyor. Mesela bizde Çu an projeksiyon var. Çocuk görüyor, duyuyor evet bir şeyler yerleşiyor ama bence dokunabilseydi daha da yerleşirdi diye düşünüyorum. Bir de akıllı tahtalar bence ilkokullara da inmeli” diyen

Öğretmen, Dernek Yöneticisi E22'ye göre çocuğun daha fazla duyusuna hitap edilmeli. Öğretim Görevlisi K05 de, Yani bunu okuldan soyutlamak da mümkün değil, aksine teknoloji okullarda var olmalı ki bunun doğru kullanımı, bilinçli kullanımı yöntemleri öğrenilebilensin ya da bilinçli kullanım amacına hizmet etsin, diyerek teknolojinin eğitimde yer etmesinin doğru kullanımının edinilmesi için de gerekli olduğunu ifade etmektedir. 21. yüzyılda teknolojinin zorunlu bir hal aldığını belirten Öğretim Görevlisi K08, fakat teknolojik araçların teknik aksaklıklardan dolayı etkin bir şekilde kullanılmadığını belirtmektedir.

Yer etmeli teknoloji okullarda. Çünkü teknoloji hayatın her alanında var. Yani eğitimde olmadığını düşündüğümüzde, okul dışındaki her yerde var öğrenci zaten. Hayatın her alanında ona kolaylıkla ulaşabiliyor. Yani bunu okuldan soyutlamak da mümkün değil, aksine teknoloji okullarda var olmalı ki bunun doğru kullanımı, bilinçli kullanımı yöntemleri öğrenilebilensin ya da bilinçli kullanım amacına hizmet etsin. Yoksa çocuklar çünkü evlerinde her türlü imkana sahipler ve bunu çok farklı amaçlar için kullanıyorlar. En azından o farklı amaçlardan biraz uzaklaşabilirler okuldaki bilinçli kullanım sayesinde. (K05)

21. yüzyılda teknoloji olmadan, ben kullanmayacağım diyemezsiniz. Zorunlu bir hal almış kullanmanız gerekiyor. Bence bunun eğitimde kullanılması, eğitimde bundan faydalanılması çok doğal ve gerekli bir şey. Mesela şu an siz bu görüşmeyi yaparken benim tek tek dediklerimi yazmaya kalksanız saatlerinizi alırdı bu. Onun yerine teknolojinin nimetlerinden faydalanabiliyoruz. Bu bakımdan yerinde bir uygulama ve kullanılması lazım bence. Ancak Türkiye'de teoride çok güzel olan şeyleri pratiğe çok iyi dökemiyoruz. Akıllı tahtalarımızın %80'i bozuk, projeksiyon makinelerimizi bozulacaklar korkusu ile kullanamıyoruz. Maalesef böyle durumlar var. (K08)

Teknoloji Olmalı, Ama

Görüşme grubunun önemli bir kısmı teknolojinin eğitimde olması gerektiğini belirtmekle beraber teknolojinin çocuk ve eğitim üzerindeki etkileri hakkında çekincelerini vurgulamışlardır. Yayınevi Sahibi, Yazar E02, "Teknoloji girsin eğitime ama o girince öğretmen dışarıda kalsın." Vakıf Yöneticisi E03, "Teknolojinin çocukları çekebileceği gereksiz alandan çocuklar nasıl, ne kadar uzak tutulabiliyor." Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E04, "Getirisi çok iyi olmadı sanki." Moleküler Biyoloji ve Genetik Öğrencisi, Vakıf Gönüllüsü E06, "Eğer güçlü bir denetim olursa güzel, olmazsa sıkıntı yani." Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E10 "Biz teknolojiye karşı değiliz. Gereklidir ama bunu kullanım noktasında çok ciddi sorunlarımız var." Vakıf Genel Müdürü E15, "Bunlar güzel gelişmeler. Ama iyi

değerlendirirsek güzel gelişmele.” Dernek Genel Başkanı E16, “Bu tablet meselesi zaten Çu an unutuldu bildiğim kadarıyla. Fos çıktı, hiçbir Çey üretmedi.” Hukuk Öğrencisi, Vakıf Gönüllüsü E17, “Her Çeyde olduğu gibi bununda zararı ve faydası var.” Vakıf Yöneticisi E19 “KolaylaÇtırmaya çalıÇıyoruz hayatı. Ama kolaylaÇtırırken, teknolojinin hayatımıza girmesi ile birlikte bir Çeyleri de kaybediyoruz.” Sendika Yöneticisi, Yazar E23 “Teknoloji kaçınılmazdır ama bunun sınırlandırılması bunun denetlenmesi bunun içeriğinin düzeltilmesi üzerinde daha çok durmak gerekiyor.” Memur K02, “Ben hep teknolojiyi Çunabenzetiyorum, bir meyve bıçağına, sen o meyve bıçağını amacı doğrutusunda meyve kesmek için de kullanabilirsin ama bir adam da öldürebilirsin.” gibi ifadelerle görüşlüler teknoloji ile ilgili çekincelerini dile getirmiÇlerdir.

Teknoloji girsin eğitime ama o girince öğretmen dıÇarıda kalsın. Teknoloji öğretmen eliyle girsin. Öğretmen yapsın bunu. Öğretmeni çıkaracaksın o zaman uzaktan eğitim gibi koy oraya televizyonu falan herkes izlesin. Öyle bir Çey olmaz. Öğrenci öğretmenin elinde yoğrulacak. Ve her öğrencinin değeri öğretmeniyle ölçülür. Öğretmenin kalitesi yükselirse öğrencinin de kalitesi yükselir. Öğretmensiz eğitim olmaz. Öğretmen öğrenciye, edep öğretir, ahlak öğretir, sosyal iliÇkileri öğretir yani sadece kuru bilgi değil ki eğitim. Eğitim dediğimiz aynı zamanda bir nesil yetiÇtirmedir. Yarını inÇa ediyorsun. (...). (E02)

Bilemiyorum Çu an elimde çok bir veri yok verimli oldu mu olmadı mı bilemiyorum uygulamaların. Ama tabi ki teknolojinin eğitimde yer etmesini kaçınılmaz bir Çey olarak görüyorum mecbur girecek yani. Çünkü her tarafımız teknoloji, yani insanlar evinde teknoloji ile donatılmışken okula gittiğinde sıfır teknoloji böyle bir Çey olamaz. Zaten olursa geride kalmıÇ olacağız. Biraz mecburi bir Çey ama ne kadar doğru iliÇkilendiriliyor soru iÇareti bende. Yani ne kadar teknolojiden doğru bir Çekilde verim alınabiliyor, teknolojinin çocukları çekebileceği gereksiz alandan çocuklar nasıl, ne kadar uzak tutulabiliyor bu araÇtırılması gereken bir Çey. (E03)

Moleküler Biyoloji ve Genetik Öğrencisi, Vakıf Gönüllüsü E06, teknolojinin hayatın her alanında olduğunu, eğitime de girmesi gerektiğini belirtmekle beraber güçlü bir denetimi gerekli görmektedir. Evet teknoloji lazımdır. Biz teknolojiye karÇı değiliz. Gereklidir ama bunu kullanım noktasında çok ciddi sorunlarımız var, diyor Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E10, teknolojinin kullanımında sorunlar olduğuna vurgu yaparak bunun halledilmesi gerektiğini belirtmektedir. “GidiÇat bu yönde yani. Bunu çok tartıÇmanın da bir âlemi yok. Ama bazen bunlarında biraz popüler tüketim kültürüne dönüÇtüğünü düÇünüyorum. Bu tablet meselesi zaten Çu an unutuldu bildiğim kadarıyla. Fos çıktı, hiçbir Çey üretmedi. Üretmeyeceği de belliydi zaten. Bu konuya daha yatkın insanlar bunun yapılmaması gerektiğini söylüyorlardı zaten. Akıllı tahta gibi ortak kullanımın söz konusu olduğu gereçler, bunlar anlamlı olabilir.

Ama çocuklara, birey olarak bunların verilmesinin bir yararı yoktur. Amaç sosyalleşmek ise bu şekilde daha çok bireyselleştiren unsurlardı bunlar. Bunu devlet desteklememeli.” diyen Dernek Genel Başkanı E16 teknolojinin bireysel ve ortak kullanımı notasında ayrım yaparak bireysel kullanımı olan tabletleri olumsuz, ortak kullanımı olan akıllı tahtaları olumlu görmektedir. Hukuk öğrencisi, Vakıf Gönüllüsü E17 ise bilgiye ulaşım yönteminin bilginin kalıcılığı üzerindeki etkisini vurgulayarak klasik bilgi edinme yönteminin değişimini belirtmektedir.

Teknoloji önemli. Hayatın her alanına girdi çünkü. Eğitime de girmesi lazımdı yani. Çocukların ama okul dışı zamanda ne yaptıklarına bakmak lazım. Mesela benim kuzenim okul dışı zamanında film falan izliyor. Eğer güçlü bir denetim olursa güzel, olmazsa sıkıntı yani. Çocuğun zaten bunu eline vermeniz iyice yalnızlaştırmanız, iyice sanal ortama itmeniz demektir. (E06)

Bunu çok da iyi bulmuyoruz. Şu anda çocuğu olan bütün ailelerin genel problemi bu. Şimdi siz çocuğa bir şeyi yasaklayarak engel olamıyorsunuz. Çocuk her ne kadar engellemeye çalışsın da, uykusundan feragat edip yine de o sanal âlemde gezebiliyor. Sapık ve sapkın anlayışlarında yer aldığı bir ortam bu sanal âlem. Teknoloji ile birlikte insanların bu sapkınlıklara ilgi gösterdiğine şahitlik ediyoruz maalesef. Bunun önüne nasıl geçilir, eğitimcilerin ve devletin halletmesi gereken bir meseledir bu. Evet, teknoloji lazımdır. Biz teknolojiye karşı değiliz. Gereklidir ama bunu kullanım noktasında çok ciddi sorunlarımız var.(E10)

Öğrencinin kitap açıp karıştırarak, okuyarak, kütüphanede araştırarak bulunduğu bilgiye verdiği önem ile iki tuşla ulaştığı bilgiye verdiği kıymet, o bilginin kalıcı, zihinde yer ettiği aynı değildir. Buna kötü diyemeyiz ama teknoloji arttıkça o klasik bilgi edinme yolu değişti yani. Kitaba ve bilgiye verilen değer düşüyor. Klasik bilgi edinme yöntemlerimiz değişiyor teknoloji ile. Ve bu bilgiyi, kısmen kıymetsizleştiriyor. Ama internet, teknolojide olmalı mı? Olmalı yani. Teknoloji çağı denilen gerçeğe sırt çevirmek mümkün değil maalesef. (E17)

“Avrupa’nın teknolojisini alalım ama kültürünü almayalım” diye bir şeyin olmayacağını, teknolojisini alırken kültürünü de almış olduğumuzu dile getiren Vakıf Yöneticisi E19, bunun zararlarını görüyoruz demektir. Fakat küresel bir dünyada yaşıyoruz diyerek teknolojiyi almama, kullanmama lüksümüz olmadığını da ifade etmektedir. “Ben hep teknolojiyi şuna benzetiyorum, bir meyve bıçağına, sen o meyve bıçağını amacı doğrultusunda meyve kesmek için de kullanabilirsin ama bir adam da öldürebilirsin. Teknoloji de böyle bir şey, amacına uygun kullanıldığı zaman sana hizmet eden bir hizmetkârdır. Amma ve lakin. O kadar çok hayatımızın içine girdiler ki, artık bizi esir alan bir asker gibi. Yani o komut veriyor, o hayatımızı yönlendiriyor. Elimizden telefonlarımız, tabletlerimiz, bilgisayarlarımız düşüyor oluyor. Yanlış.” diyen Memur K02, teknolojinin kullanım amacına vurgu yapmaktadır.

Kolaylaştırmaya çalışıyoruz hayatı. Ama kolaylaştırırken, teknolojinin hayatımıza girmesi ile birlikte bir şeyleri de kaybediyoruz. Bu kadar iç içe olmak doğru mu bilmiyorum. Önkanları tabii ki kullanalım. Ama klasik bir söz var işte Avrupa'nın teknolojisini alalım ama kültürünü almayalım diye. Böyle bir şey yok yani. Teknolojisini alırken kültürünü de almış oluyoruz. Dolayısıyla zararlarını da görüyoruz açıkçası. Ama işte almayalım, kullanmayalım deme lüksümüzde yok maalesef. Böyle bir dünyada yaşamıyoruz. Küresel bir dünyada yaşıyoruz. (...). (E19)

gimdi bilimin ürettiği neticeler olarak teknoloji sırt çevrilebilecek, görmezden gelinecek kendisinden kaçınılacak bir şey değildir. Teknoloji kullananlara göre kullanmayanların birçok alanda geri kalacakları ve yarışamayacakları kesin. Teknolojinin kendisinden ne beklendiği önemli. Teknoloji organik bir şey değil mekanik bir şeydir, mekanik olarak verilebilecek her şeyi sonuna kadar alalım fakat organik olan, etik olanı da biz insan olmamız hasebiyle daha çok bunun pratik canlı örnek olabilecek insanlardan almamız çok daha doğrudur. Teknoloji kaçınılmazdır ama bunun sınırlandırılması bunun denetlenmesi bunun içeriğinin düzeltilmesi üzerinde daha çok durmak gerekiyor. Yoksa teknolojiye karşı gelmek veya yok saymak rüzgara karşı tükürmek gibi bir şeydir. (E23)

İnsanı Robotlaştırarak, Doyumsuzlaştırarak Bir Şey Bu

Küresel eğitim, modern dünya diyoruz ya. İnsanı robotlaştırarak, doyumumsuzlaştırarak bir şey bu. (...). Şu an teknoloji öyle bir şey ki yani öğretmeni devre dışı bırakıyor, hayatı devre dışı bırakıyor. Zihni ve düşünmeyi devre dışı bırakıyor, diyor Vakıf Yöneticisi, Yazar E21 teknolojinin yeni bir insan, yeni bir nesil ortaya çıkardığını belirtmektedir. Yayınevi Yöneticisi E09 ise “gimdi siz eğer teması, kitabı insanların arasından çekerseniz ruhsuz bir alet edevatla bırakırsanız, o insan da ruhsuzlaştırılır. Sadece ruhsuz bir şeye bakmak bir şey ifade etmez. Bunun psikolojik olarak da bir sonucu var.” diyerek teknolojinin çocuklarda ahlaki bir sapma doğurduğunu belirtmektedir.

Küresel eğitim, modern dünya diyoruz ya. İnsanı robotlaştırarak, doyumumsuzlaştırarak bir şey bu. Ben bu konuda bir makale yazıyorum. Bu karımıza en çok ciddi bir sorun olarak işliyor yani. Şu an teknoloji öyle bir şey ki yani öğretmeni devre dışı bırakıyor, hayatı devre dışı bırakıyor. Zihni ve düşünmeyi devre dışı bırakıyor. gimdi bak sözel kültür 3 boyutludur. Yazılı kültür 2 boyutludur. Şu anki sanal kültür tek boyutludur. Konuşmayı da unutuyoruz yani sadece beynimizle algılamaya çalışıyoruz. Ve bu küresel bir dil olduğu için teknoloji, devletleri aradan çıkarıyor, dinleri aradan çıkarıyor, dilleri aradan çıkarıyor. Yeni bir insan yeni bir dil üretiyor. Bunun işte Batılı-doğulu olması hiç önemli değil. Robot bir nesil üretiyor. Küresel bir sürü, robotlar sürüsü inşa ediyor. Çok tehlikeli bir şey bu. Ben bunu bir kıyamet alameti olarak görüyorum. (E21)

Az önce dediğim gibi biz Doğu toplumuuz. Doğu toplumu temastan hoşlanır. Biz kitaplı bir toplumuz. Dolayısıyla kitapla temas etmemiz gerekir. Allah bize vahiy gönderdi. Ve bu sadece vahiy olarak kalmamalı. Somut hale getirilmeli bu. gimdi siz eğer teması, kitabı insanların arasından çekerseniz ruhsuz bir alet edevatla bırakırsanız, o insan da ruhsuzlaştırılır. Sadece ruhsuz bir şeye bakmak bir şey ifade etmez. Bunun psikolojik olarak da bir sonucu var. Eğitim materyallerinde bir kontrol var. Zaten siz onu vereceğiniz kitabı seçmişsiniz. Siz bunun yerine bir de teknolojiyi verirseniz, çocuğun eline canlı bomba vermiş gibi olursunuz. Her an patlamaya hazır. Çocuğun

zihninde, yüreğinde, ufkunda patlamalar yağıacak bir şeydir bu. Kontrol edemezsiniz bunu. Çocuğunuza sırtınızı döndüğünüz anda çocuğunuzun ekranı değıyor çünkü. Bu olumsuz birçok ahlaki sapmayı da yanında getiriyor. (E09)

4.7.2. Çoktan Seçmeli Test

Sınav sistemleri ve bu doğrultuda çoktan seçmeli testler gittikçe artan kullanımı ile milli eğitimin en çok eleğtirdiğı konulardan biri. Görüşme grubuna artan çoktan seçmeli test kullanımını sorarak görüşülölerin bu konudaki görüşleri alınmaya çalışıldı.

Ezbercilik... Yorumlama, Sorgulama, Özgün Fikirler Ortadan Kalkıyor

Görüşme grubunun büyük bir kısmı çoktan seçmeli testlerin ezbere dayalı bir eğitim getirdiğini ve çocuklardaki yorumlama ve sorgulama kabiliyetlerini körelttiğini, özgün fikirleri ortadan kaldırdığını vurgulamışlardır.

Vakıf Yöneticisi E03, “Olumsuz bir şey. Özgün fikirleri ortadan kaldırıyor. şablonlara insanları zorunlu kılıyor. Düğüne biçimimiz de öyle olacak sürekli bu sınavlara girip çıkan birinin düğüne özgürlüğü ortadan kaldırılıyor yani. Ona dört seçenek üzerinden düğünmesi empoze ediliyor ve bütün olaylara böyle bir dar çerçeveden bakmış oluyor. Yayınevi Yöneticisi E09, “Çoktan seçmeli durumuna baktığımız zaman aslında çok iyi bir şey değil. Çocuğu ezbere itiyor. Yani totolojinin hayatta çok uzun süre yağılığı görülmemiştir. Çocuğu ezberciliğe iter, çocuğu günü kurtarmaya iter. Aslında çocuğun hafızası doğduğı günden itibaren veri almaya hazırdır. Dolu doludur çocuk ama bir süre sonra siz onu test çözmeye, ezberci yöntemle alıtırırsanız, çocuğun potansiyelinde de düğünölür. Bir süre sonra aptal bir zümre ile karğıkarğıya kalıyoruz. Çünkü orada soru sorma yok. Yorumlamamışır, ezber yapmışır. Bu doğru bir mantık değil.” Vakıf Genel Müdürü E15, “Test sistemi, insanın üretme mantığını öldürüyor. Önünüze alternatif konuluyor. Sorunların çözümü noktasında zihnin kıvraklığını, tanımlama yeteneğini öldürüyor diye düğünüyorum.” Vakıf Eğitim Birimi Sorumlusu E18, “Bu test mantığının artması, bizim az önce konuğumuz o sorgulama olsun, yorum gücü olsun, bunu, zayıflattığını düğünüyorum ben. Çünkü orada 4 veya 5 tane çıkvar, çocuk onlardan

birini seçiyor. Fakat bir klasik soru noktasında, çocuğa soru sorulduğu zaman, çocuk apıGp kalıyor. Çünkü onunla ilgili bir Gey neredeyse bilmiyor, hep Gıkarla, seçeneklerle büyümüG Bu muhakeme ve yorum gücümüzü zayıflatıyor o yüzden bizim bu anlamda diğer metotlara da yönlendirmemiz gerektiğini düşünüyorum.” Vakıf Yöneticisi E19, “Faydalı değil, tamamen yorum yapma olayını ortadan kaldırıyor. Ezbere dayalı bir sisteme yöneliyor. Öğrenciye hiçbir Gey kazandırmıyor yani. Eğitim sisteminin kanayan yaralarından birisi bu. Yani çeliGn de bir durum. Hem yapılandırmacı yaklaGımdıyeceksiniz hem de test usulüne devam edeceksiniz.” Mimar, Dernek Yöneticisi K03, “Seçenekler arasında karar verme, çocuğu o Gkilde düşünmeye itiyor. Yani hayatının geri kalanında da bu yöntemi uyguluyor. 4-5 seçenek üzerinden düşünüyor. Dolayısıyla bunun azaltılması gerekiyor. Aslında bir taraftan da kendisini anlatabilmesi, ifade edebilmesi gibi hususlarda, hayal gücünü kısıtlayıcı bir Gey. Özgünlüğünü daraltan bir durum.” Okul Öncesi Öğretmeni K04, “Yani sanki biraz yorum yapmaya yönelik olmadığı için çocukları kısıtlayıcı bir uygulama olarak görüyorum ben. Bu çoktan seçmeli testlerin yerine daha böyle yoruma dayalı çocuğu geliGtrebilecek uygulamalar bulabilirsek daha iyi olacak diye düşünüyorum.” Öğretim Görevlisi K05, “Çok doğru değil bence. Hayatımız çoktan seçmeli oldu. Yani çocuklar her Geye çoktan seçmeli bakıyor gibi, çocuklar yakında evde de tercihlerini çoktan seçmeli sunacaklar gibi geliyor bana. Bence fazla, çünkü çocuklardan artık cevap alamıyoruz, bir Çey sorduğumuz zaman evet ya da hayır”ın dıGna pek bir cevap çıkaramıyoruz. Yani bir yorumlama, akıl yürütme, analiz etme durumlarının azaldığını görüyoruz.” Öğretim Görevlisi K06, “Telaffuz yeteneğine ciddi bir kısıtlama getiriyor bence. Öğrenci kendi duygu, düşünelerini dile getiremiyor. TembelleGiren bir Gey. Seçenekler, olanaklar üzerinden sizin düşünmenizi istiyor.” diyerek çoktan seçmeli testlerin ezberciliğe neden olduğunu ve çocuklardaki yorumlama, sorgulama kabiliyetlerini körelttiklerine ve özgün fikirleri ortadan kaldırdıklarına vurgu yapmıGladır.

Moleküler Biyoloji ve Genetik Öğrencisi, Vakıf Gönüllüsü E06, çoktan seçmeli testlerin kolaycılığa kaçmak amacıyla hocalar tarafından tercih edildiklerine vurgu yapmaktadır. Vakıf Halkla İlişkiler Müdürü E13 ise, çoktan seçmeli testlerin yazılı sınavlarla dengelenmesi gerektiğini belirtmiGti.

Kolaycılığa kaçmak bu hocalar tarafından. Cevap anahtarını koyuyor doğru yanlığ doğru yanlığ Çocuğun nasıl bir hayal dünyası, bilgi birikimi var bilmeden sadece çocuğu değerlendirip notunu giriyor. Bu o yüzden yanlığ bir Çey. Klasik usul yapsa çocuğun nerede açığı var görecek. Ama kolaycılığa kaçıyorlar. Ama hakikaten Çi da var. Hocalar da insan yani. Onlarda sanal dünyada. Onların da iÇe baÇka bir dünyaları var artık. Post-modern düşünüyorlar onlarda bazı noktalarda. Bu kadar Çey yapmamak lazım yani. Biraz rahatlarına düşkünler. Bizde öyleyiz yani. Adam istemiyor yani klasik yapıp uğraÇmayı. (E06)

Öğrencinin iÇni kolaylaÇtırıyor. Ama sanki dengelense daha iyi olur. Öğrencinin yorumlama kabiliyetini gelişirecek olan, çocuğun bakıÇ açısını kısıtlamayan yazılı sınav ile bunun desteklenmesi gerektiği kanaatindeyim. (E13)

Sınav Sistemi Bunu Gerektiriyor

“Türkiye’de sınavlar sürekli olacağı için bu sistem oldukça, yani üniversiteye giriÇ ne zaman sınavsız olursa bu olmayabilir. Fakat liseye, üniversiteye giriÇer sınavlı oldukça ilkokula kadar bunun inmesi normaldir.” diyen Öğretmen, Dernek Yöneticisi E22 çoktan seçmeli test kullanımını sınav sisteminin gerektirdiğini vurgulamıÇtır. Sendika Yöneticisi, Yazar E23 ve Öğretim Görevlisi K07 ve K08 de sınav sistemi ile çoktan seçmeli test kullanımı iliÇkisine vurgu yapmıÇlardır.

Sınav teknikleri, tabii sadece Türkiye’de, bize mahsus bir Çey değil. Bütün dünyada Çi anda uygulanan Çeyler vardır. Bunlardan hangisinin daha faydalı olacağı, biraz da onlara neyi, nasıl vereceğiniz ile de alakalıdır. Sınav ile eğitim sürecinin beraber ele alınması gerekiyor. Bu eğitim süreci ile sınav arasındaki uyumsuzluk bize okul dış kurumların öne çıkmasını ki daha önce belki fetö okullarının ya da dershanelerinin bu kadar öne çıkmasının ana nedenlerinden biri sınav tekniklerini çok iyi iÇeyebilmeleri ydi. Yani müfredat ve sınav sistemi çok uyumlu olmalı ve çocuklar sınavlar için okullardan baÇka bir yere ihtiyaÇ duymamalıdır. (E23)

Bu durum maalesef sınav sistemine yönelik öğretimden kurtulamamanın bir çıktısıdır. Oysaki sınavsız ve öğrencilerin yeteneğine göre yükseköğretim programlarına alınmaları öğrenciler üzerindeki çoktan seçmeli öğretim sistemini de ortadan kaldıracaktır. Zorunlu ders sayısının azaltılarak seçmeli ders havuzunu artırmaya yönelik bir sistem gelişirilmelidir. Seçmeli ders havuzunun felsefe, resim, müzik, beden eğitimi, psikoloji, sanat tarihi gibi derslerle gelişirilerek öğrenciler, ders seçimini ilgi ve becerilerini dikkate alarak yapmalarına yönlendirilmelidir. (K07)

Maalesef biz çocukları sınava yönelik eğittiğimiz için böyle bir sonuç ortaya çıkıyor. Mesela ben ilk kez lisede çoktan seçmeli sınav olmuÇum. Bu ne diye dumura uğramıÇım. Ök defa o zaman test usulü ile karşılaÇmıÇım. Çok olumsuz sonuçlanmıÇım, çok düşük puanlar almıÇım. Bu sistemin yaygınlaÇması maalesef Türkiye’deki eğitim sisteminden kaynaklanıyor. Biliyorsunuz ki Türkiye’de bir yerlere gelmek için çok fazla sınavdan geçmek gerekiyor. Sistem bizi sınavlara, teste, belli bir alanın içinde tıkanıp kalmaya mecbur bırakıyor. (K08)

Bunu Ağmaya Çalışıyorlar

Milli eğitimin bu durumu ağmaya yönelik çabaları olduğu Esnaf, Dernek Gönüllüsü E12 ve Yayınevi Editörü E20 tarafından dile getirilmiştir. Eskiden bir motivasyon ile bunlara mecbur ediliyordu insanlar. Bu kırıldı. Yavaş yavaş bir geçiş olacaktır, diyen E12 ve şu anda işte o geçişin farkına vardılar, tersini yapmak için çabalar olduğunu görüyorum. Yani testten, yani yine test şeklinde ama ciddi yoruma dayalı hale getirmeye çalışıyorlar, diyen E20 sınav sistemi değişiklikleriyle bunun ağmaya çalışıldığını belirtmiştir.

Yok çok şey değil o. Eskiden bir motivasyon ile bunlara mecbur ediliyordu insanlar. Bu kırıldı. Yavaş yavaş bir geçiş olacaktır. Örnek sorular açıklandı mesela. Yani 1000 test çözsünüz de, dünyadan haberiniz yoksa çözebileceğiniz sorular değil bunlar. Yani böyle uygulamalar ile PISA'da önümüzdeki yıllarda üst seviyelere tırmanacağımıza inanıyorum ben. (E12)

şu anda işte o geçişin farkına vardılar, tersini yapmak için çabalar olduğunu görüyorum. Yani testten, yani yine test şeklinde ama ciddi yoruma dayalı hale getirmeye çalışıyorlar, test matematiği var ama seni çözmeye zorluyor. Tabiri caizse tabii test sistemi, şans oyunu gibi, seni bir şekilde ya tutarsaya itiyor. Yani şöyle söyleyeyim, ben soruları inceledim yani bu TEOG değişti ya, onun örnek sorularını inceledim. Yani bu örnek sorular, yani şey açısından iyi gibi görünüyor öğrencide en azından testten daha çok yorumu ön plana alma çabası olduğunu gördüm. Çok uzun sorular var, matematik soruları bile uzun paragraflar içeriyor. Yani okuduğunu tek seferde anlıyor mu, anlamıyor mu bunu direk ölçecek bir şey. (E20)

4.8. AK PARTİ KADIN VE AĞİE

Modern hayat ile birlikte erkek-kadın, aile, anne-çocuk ilişkilerinin büyük değişimlerden geçtiği görülmektedir. Geleneksel ilişki biçimlerinin değişerek modern hayatın gerekliliklerini sağlayacak bir duruma kavuştuğunu görebilmekteyiz. Türkiye'de de bunu rahatlıkla gözlemleyebilmekteyiz. Türkiye'de İslamcılar modern hayatın ortaya çıkardığı ilişki biçimlerine büyük eleştiriler getiren bir kesim oldu. Ak Parti ile birlikte devam eden bu değişim hakkında İslamcıların ne düşündüğünü anlamaya çalıştık. Özellikle kadının istihdamının, iş gücüne katılımının tevikinin anne-çocuk ilişkileri, çocuk eğitimi üzerinde nasıl etkileri olduğu anlaşılmasına çalışıldı. Görüşme grubunun görüşleri erkek görüşme grubunun görüşleri ve kadın görüşme grubunun görüşleri diye verilmeye çalışılacaktır..

4.8.1. Erkek Görüşme Grubu

Annelik Kutsaldır...Kadın Çalışmalı... Fakat...

Erkek görüşme grubunun önemli bir kısmı değişen erkek-kadın, aile, anne-çocuk ilişkilerini doğru bulmadığını belirtmektedir. Kadının çalışma hayatında da olabileceğini fakat bunun kadın fitratına uygun, anneliği ihmal etmeyecek bir şekilde olması görüşme grubunun bir kısmı tarafından paylaşılmıştır.

Kadının birinci özelliği anneliktir diyen Yayınevi Sahibi, Yazar E02, kadının belli alanlarda ve kadın fitratına uygun bir şekilde istihdam edilmesi gerektiğine vurgu yapmıştır. Vakıf Yöneticisi E05, Anne ilk eğitmandir. Eğitim anne karnında bağılar Onun için annelik kutsal bir şeydir diyerek anneliğin önemine vurgu yapmakla birlikte kadının hayatında rahat edebileceği şekilde olması gerektiğini belirtmiştir. İslam geleneğinde annelik görevi kutsaldır. Eğer anneler çocukları iyi yetiştirirse toplumun ıslahı çok çabuk olur diyen ve kadının istihdamını Batının içimize attığı bir nifak tohumu olarak gören Yayınevi Yöneticisi E09, kadın istihdamının sadece sınırlı alanlarda, eğitimde, güvenlikte, sağlıkta olması gerektiğini belirtmektedir.

Kadının birinci özelliği anneliktir. Anneliği arka plana atıp iş birincil merkeze koyma, Türkiye’de çok övülen bir şeydir. Bu doğru bir şey değil. Çalışmak zorunda olanlar var, modern dünyanın, çekirdek ailenin getirdiği şeyler var. Binaların yapılış bile geniş ailelerin bir arada yaşamasına imkân yoktur. Bunlar keşke olmasa ama olmuşlardır. Ama şimdi burada da bir denge gerekir. En azından Müslüman aileler kızlarını okuturken biraz kadın fitratına uygun meslek seçimleri daha hayırlı olur. Yani anaokulunda falan belli alanlarda belki hanım istihdamı da gerekebilir. (E02)

Anne iş, baba iş, çocuk kreş diye bir söz vardır. Kreşten çocuğun, anası babası da kreştekiler olur. Anne ilk eğitmandir. Eğitim anne karnında bağılar Onun için annelik kutsal bir şeydir. Ama yeni gelen jenerasyonda dizilerin, filmlerin daha farklı birçok şeyi bize kadının evde olmaması gerektiğini öğretti. Bu anlamda tabi aile yapısının içi bozuluyor. İnsan bir rol içindedir her yerde bağıla bir rolü vardır. Bayanlar olmalı mı? Olmalı ama kendilerinin rahat edeceği alanlarda olmaları lazım(...) (E05)

İslam geleneğinde annelik görevi kutsaldır. Eğer anneler çocukları iyi yetiştirirse toplumun ıslahı çok çabuk olur. Ama maalesef ebeveyn çalışıyor. Çocuğu da bağıları yetiştiriyor. Bu büyük bir kayıp. Bu çocuktan bir şey beklenmez. Kadın istihdamı sadece sınırlı alanlarda bu ne olabilir mesela eğitimin, güvenliğin, sağlığın bir bölümünde olabilir. Ama yani ihtiyacı karşılayacak şekilde. (...). Bu Batının içimize attığı bir nifak tohumudur. Maalesef bizim insanımız eğitim sisteminin zayıflığından dolayı buna teşne oldu. Biz kadını olması gereken yere çekmedikçe toplumu düzeltme çabalarımız bir yere varmaz. Hep atıl kalacak. Çünkü kadın olması gereken yerde değildir.. (E09)

Kadın istihdamının çok büyük sıkıntılar yarattığını, çalışın kadının evine ve ailesine yönelik işleri yapmakta ciddi bir manada zorlandığını belirten Esnaf, Vakıf

Gönüllüsü E10, bayanlar istihdam edilebilir ancak her Çey kararında yapılmalı demektedir. Modern yaşam tarzı kadını evden kopardı. Bizde de bu sorun gittikçe artıyor. Kadın aldığı maaşın tamamını kreş yatırıyor. Trajikomik bir durum diyen Vakıf Halkla İlişkiler Müdürü E13, kadının anne olmayı asla ihmal etmemek Çartıyla fitratına uygun alanlarda olması gerektiğini ifade etmektedir.

Çok büyük sıkıntılar yaratıyor bu. Anne çocuğundan kopuk yaşıyor. Kadın bütün gün gidip bakalarına hizmet ediyor. Akşam gidip 2 saat çocuğuyla birlikte olabiliyorsa ne ala. Çalışan kadın evine ve ailesine yönelik içeride yapmakta ciddi manada zorlanıyor. Sıkıntılar büyük yani. Taşıyamayacağı yükü bayanın üzerine yüklüyoruz biz. Bir de teğvük ediliyor bu durum. Pozitif ayrımcılık adı altında böyle bir adaletsizlik ile karşı karşıyayız. Kadına eşitlik altında, benim kanaatim, uygulanan bu yanlış politikaların etkisi vardır. Bayanlar istihdam edilebilir. Ancak her Çey kararında yapılmalı. Kadındaki o annelik duygusunu öldürmemek lazım.(...). (E10)

Öğretmen kadını asla 2. sınıf görmez. Fakat ona fitratına uygun alanlar açar. Modern yaşam tarzı kadını evden kopardı. Bizde de bu sorun gittikçe artıyor. Kadın aldığı maaşın tamamını kreş yatırıyor. Trajikomik bir durum. Sen anasın, sen öğretmen ol evde. Anneler evin öğretmeni, öğretmenler okulun anneleridir. Sırf o kompleksi adına sabah erken yola çıkan kadını, aldığını da çocuğun kreşine yatıran bir anne modeli var. Son derece ilginç ve gayri fitri bir durum bu. Yani kadın hayatına fitratına uygun alanlarda girmeli. Ama anne olmayı da asla ihmal etmemek Çartıyla. Yani modern yaşam tarzı bize çok ilginç şeyleri dayatmaya başlıyor. Ekonomik özgürlüğünü kazanan kadınlarda da feminist duygular oluşmaya başlıyor, bu da ilginç. Erkek egemen zihniyeti asla onaylamayalım ama kadıncı olanı da onaylamayalım. Erkek kadına, kadın erkeğe muhtaçtır. Her ikisinin de farklı görevleri farklı ve birbirinden güzel kabiliyetleri mevcuttur. (E13)

“Biz nedense dengeyi bir türlü bulamıyoruz. Uçlarda yaşıyoruz her şeyi. Ya tamamen eve hapsedilip cahil kalıyoruz, ya dışarı çıkıp evi ihmal ediyoruz. Çocuklarımızı, gözbebeklerimizi kendi ellerimiz ile sevgisizliği, bizzizliğe alıştırıyoruz, dışarıya itiyoruz. Çalışan kadın kendisini daha özgür, özgüvenli, bağımsız hissediyor. Evi ve ailesi ile ilgili sorumlulukları bir bağlayıcılık, kısıtlayıcılık olarak görmeye başlıyor. Kadının ekonomik özgürlüğü aile facialarına sebep oluyor. Aile kurumu temelinden sarsılıyor. Daha dün okudum, Türkiye’de son 1 yılda boşanma oranı evlenme oranını geçmiştir. Bu çok feci bir durum. İnsanlar bireyselleşiyor, aile yok oluyor. Kadınların üretime katkı sağlaması güzel bir şey ama hiçbir çalışmamaanneğine engel olacak önemde olmamalı. Kadın için her şeyden önce annelik gelmeli. Çalışmamaahayati hem anneliğin hem eGölmmanın önüne geçilmemeli. Bu altın dengeyi kurmak ve korumak lazım” diyen dernek Genel Başkanı E14 kadının hayatında olmasıyla çocukların sevgisizliğe maruz kaldığını vurgulamakla birlikte kadınların üretime katkı sağlamasının anneliğe engel olacak şekilde olmaması gerektiğini belirtmektedir.

Kadın hayatın içinde olmalı, kadının hapsedilmesi ciddi bir problemdir. Ancak kadının yaratılış olarak kendisine verilen görevi ihmal ettirecek şekilde hayatın içerisine sokulması ciddi bir problemdir diyen Vakıf Genel Müdürü E15, vahiy ile inç, kadın fitratı ve kapitalizme vurgu yapmaktadır. Kadınların istihdamının, iş gücüne katılımının işsizliği artırdığına, erkeklerin iş bulamamasına neden olduğunu vurgu yapan Hukuk Öğrencisi, Vakıf Gönüllüsü E17 erkek ve kadının görevlerinin sağlıklı bir şekilde düzenlenmesi gerektiğini belirtmektedir. Vakıf Eğitim Birimi Sorumlusu E18 de kadınların çalışmasını çocuğu ailesinden kopardığını ve kadınların çalışmasını doğru bulmadığını belirterek kadınların belli alanlarda olması gerektiğini ifade etmektedir.

Bizim her alanda önceliğimiz fitrata uygun eğitim modelidir. Hayatı vahiy ile inç etmemiz gerekiyor ya hani, iş bu hayatı fitrat üzerine inç etmek demektir. Hayatı fitrat üzerine inç ettiğimiz zaman bu tür sorunlar ile karşılaşmayız. Bir toplumda kadın birey hayatın içerisine alınırken hayatın en temel yasasına ters düşüyorsa burada bir yanlış vardır. Fıtrata ve vahiye karşı gelinmiş demektir. Kadın hayatın içinde olmalı, kadının hapsedilmesi ciddi bir problemdir. Ancak kadının yaratılış olarak kendisine verilen görevi ihmal ettirecek şekilde hayatın içerisine sokulması da ciddi bir problemdir. Tabii bunlar fitridir. Kapitalizm bizi parçalara ayırdı. Ayırdığı parçaların hepsi içinde bir ihtiyaç alanı, listesi oluştu. İnsanların ideal olarak özeneceği bir dünya meydana getirdi. Ve bugün bütün pazarlığı insan üzerinden döndürmeye çalışıyor. Bu çerçevede en çok hangi grup tüketim ağına düşmeye meyilli ise onunla oynamaya başladı. Dolayısıyla bu çerçevede en çok gençlik ile ilgilendi. Gençliğin içerisinde de bayanları ağına düşürme noktasında daha çok çalıştı. Çünkü duygusal bir alanları var onların. (E15)

Bu büyük bir yanlış Bugün gidin bir devlet dairesine, bütün çalışanlar bayan neredeyse. Ondan sonra ne oluyor işsizlik, %10- %11. İşsizlik uçuyor yani. Şu olsa daha iyi olmaz mıydı yani. Erkekler çalışıyordu, kadınlar çalışmasını denmiyorum ama erkeklerin çalışacağı birçok iş kadınlar var. Erkekler çalışsa, kadınlar çocuklarına baksa, hem nesil daha düzgün gelecektir, hem iş ortamı düzelecek. Gelir durumu da artar yani. Çünkü kadınlar ucuz iş gücü olarak piyasaya sürülüyor. Kadın çalışmasını denmiyorum ama çına değinmek istiyorum. Çin çlami bir boyutu da var. Bir ara iş ilk kadın komiser, ilk kadın pilot gibi haberler oldu. Buna sevnen Müslümanlar gördüm ben maalesef. çahsen çok üzülüyorum ben bunlara. Kadın niye komiser olsun? Kadının yapacağı iş mi bu? (E17)

Bunun çok olumlu olduğunu düşünmüyorum, çünkü o çocuk ailesinden koparılmış bir çocuk oluyor, hani bizim genelde çyle bir çy yapımızda vardır. Biz başkalarının çocuklarına koçarken, kendi çocuklarımızı ihmal ederiz genelde. Bunun sonuçlarını da olumsuz olarak birçok noktada görmüşüçümüz vardır. Bu açıdan baktığımız zaman, bunun, çok doğru olduğunu düşünmüyorum. Fakat tabii ki örnek veriyorum kadınların tıp alanına yönlendirilmesi gerekiyor, iş öğretmenlik alanında bizim kadınlara ihtiyacımız var, fakat bir askerlik, polislik gibi güvenlik alanında olması gerekir mi tartışılır.(...) (E18)

Yani tabii ki kadının istihdam edilmesi gereken yerler var ve olmalıdır, gereklidir de. Ama hangi ölçüde? Annelik yönünü ihmal etmeyecek şekilde bir çalışmasaati, çalışmaprensibi oluşturulmalı diyen Vakıf Yöneticisi E19 anneliğin

önüne geçmeyecek bir çalışmadüzenini savunmaktadır. Yayınevi Editörü E20 de kadınların olmasının ihtiyaç olduğu alanlarda kadının olmasını, böyle bir ihtiyacın olmadığı alanlarda olmaması gerektiğini ifade etmiştir.

Yani bunların hepsi birbirine bağlantılı durumlar. Annenin evde olmaması demek çocuğun krete olması demek. Akşam yorgun gelen anne-baba, zihinsel ve bedensel olarak yarının planını yapar. Çocukla vakit geçirmemiyolacak. Çocuk belli bir dönem krete kalacak akşamda bir ilgilenme olamıyor genelde. Yani tabii ki kadının istihdam edilmesi gereken yerler var ve olmalıdır, gereklidir de. Ama hangi ölçüde? Annelik yönünü ihmal etmeyecek şekilde bir çalışma saati, çalışma prensibi oluşturulmalı. Çocuğu ile vakit geçirebileceği bir planlama yapılması lazım. Bu şekilde olursa kısmen sıkıntının ortadan kalkabileceğini düşünüyorum. (E19)

göyle söyleyeyim, o anlamda kadınların o alanda var olmasıyla ilgili bir sıkıntı varsa, bu alanda kadınlar olmalı. Fakat bu anlamda bir sıkıntı yoksa, hani kadınlar, hadi illa buralarda olsun gibi bir çabanın bir anlamı olmuçolmuyor. Yani ben ne bileyim. Bir annenin çocuğu dururken çalışmak isteyeceğini sanmak istemiyorum. Yani annelik de bir sanattır, evde olmak da çok önemli bir şeydir. Ama onun dışında tabii ki bir açıklık varsa, hani burada kadınlar illa var olmalı anlamında bir sıkıntı, bir ihtiyaç varsa buyursunlar olsunlar. Aslında mesele Gı, Glam'da kadınların çalışmaya hakkı var, kadınların çalışma hakkı ile ilgili bir problem yok. Erkeğin mesela öyle bir hakkı yok, erkek zorunludur, buna mecburdur.(E20)

Adalet ve eğiliğin ayrı şeyler olduğuna, bizim adil olmamız gerektiğine, kadının anneliğine vurgu yapan Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E11 toplumun kadınların çalışması ilgili bir talebinin olduğunu, Ak Partinin de bunu desteklemesinin normal kaldığını belirtmektedir.

Kadınların bu kadar çok istihdam edilmesi kadına karşı bir zulümdür bence. Batının eşitlik diye bir söylemi var. Ama bizim buna adalet gözü ile bakmamız lazım. Eşitlik nedir? Aslan ile egeş bir görmektir. Biri ot yer biri et yer. Kısine de yiyeceği cinsten yemek vermek gerekir. O yüzden bizim adaletli olmamız lazım. Çok güzel bir söz var. Diyor ki, kadın toplumun yarısıdır. Diğer yarısını da onlar yetiştirir. Dolayısıyla kadına bu gözle bakılmalı. Kadın, annedir. Kadın çocuğu ile ilgilenmeli. Çık öğretmen annedir. Merhametleyle, ahlakıyla o çocuğu yetiştirecek olan annedir. (...). Adam 5 vakit namazını kılıyor, dindar bir adam. Ama bakıyorsun, diyor ki, okusun çocuğum ekonomik özgürlüğünü kazansın diyor. Baba bile bunu destekliyor. Dolayısıyla iktidarın desteklemesi normal kalıyor. Ekonomik özgürlüğünü kazansın diye okula gönderilen bir kız çocuğu, evlendiğinde kocasıyla mücadele içine girer. (E11)

Ak Parti Kendiyle Çeliyor

Vakıf Yöneticisi E03 ve Sendika Yöneticisi, Yazar E23 Ak Parti'nin kadınları iğhayatına katılımı teçvkinin kendi içinde bir çeliğkidoğurduğunu belirtmektedirler. "Ben Ak Parti'nin kadın politikalarını, diğer partilerden daha ileri görmüyorum. Ak Parti'nin kadın ve aileye, özellikle Fatma ğahin döneminde, yönelik çıkarmıçolduğu yasalar bugün bir kandinav ülkesinin maalesef ötesinde ağırlıklar içeriyordur"

diyen Sendika Yöneticisi, Yazar E23 kadının bir dayatma Çkisinde istihdama katılımının Ak Parti'nin ruhuna zarar vereceğini belirtmektedir. "Bunu dindar nesil yetiÇirmek ile zıt görüyorum ilk bakıÇta. Kadının dıÇarıda olması dini açıdan baktığımız zaman ne kadar doğru tartıÇmalı.Öncelikle hükümetin önceliğini anlamak lazım. Hükümetin önceliği kadının üretime katkısı mı yoksa dindar bir nesil mi? Bence hükümet bunu kendine iyice sormalı. Bu ikisi çok çeliÇkil Çeyler yani" diyen Vakıf Yöneticisi E03 de çeliÇki vurgusu yapmaktadır.

Ben Ak Parti'nin kadın politikalarını, diğçer partilerden daha ileri görmüyorum. Ak Parti'nin kadın ve aileye, özellikle Fatma ğahin döneminde, yönelik çıkarmıÇ olduğu yasalar bugün bir Çkandinav ülkesinin maalesef ötesinde ağırılıklar içeriyordur. Aile bütünlüğünü korumaya yönelik değıil, birey olarak kadını erkekten ayrıÇıran ve ona meydan okumasına yol açan bir paradigmanın, ithal bir paradigmanın mahsulü olarak görüyorum. Devletin bir zamanlar aile planlaması gibi nüfus planlaması gibi adeta bütün evlere zorla dağıttığı kondom, doğum hapları gibi dayatmaları andırır Çkilde bugün her evden mutlaka bir kadının dıÇarıda olması gerekiyor, kamuda çalıÇması gerekiyor, dıÇarıda görünür kılınması gerekiyor gibi bir telkin, dayatma ismi konmamıÇ bir dayatma olmasının uzun vadede en çok Ak Parti'nin ruhuna zarar vereceğı düÇüncesindeyim. ğunu kabul edelim ki bu iÇin gerçeğı, dıÇarıda çalıÇan, zaman sıkıntısı yaÇayan, dıÇarıdaki ev dıÇ meÇalelerle yorgun düÇen bir kadın, çocuk doğurmak istemez, doğurduğı çocuğı da mutlaka baÇkasının eğitmesini, büyütmesini bekler. Dolayısıyla ben bunun çocuğın psikolojik durumuna verdiğı zararları psikiyatrist ve psikologlara bırakıyorum ama sosyal dokumuzda, geleneklerimizde bunun negatif sonuçları olduğı kanaatindeyim. (E23)

Tabii bunu dindar nesil yetiÇirmek ile zıt görüyorum ilk bakıÇta. Kadının dıÇarıda olması dini açıdan baktığımız zaman ne kadar doğru tartıÇmalı. Öncelikle hükümetin önceliğini anlamak lazım. Hükümetin önceliği kadının üretime katkısı mı yoksa dindar bir nesil mi? Bence hükümet bunu kendine iyice sormalı. Bu ikisi çok çeliÇkili Çeyler yani. Hem dindar nesil hedefiniz olacak hem de kadını aileden evden çocuktan uzaklaÇıracaksınız. Bilmiyorum bu çeliÇkiyi nasıl görmüyorlar. Dindar nesil için bir aile lazım bence. Her ne kadar okulda eğitim verilse de ailedeki eğitimin yerini hiçbir Çey alamaz bence. Bugün anneler, çalıÇan anneler bir dini bilgi aktarımı yapamıyor mesela. Çocuk annesinden bir dini bilgi, bir dini yaÇayıÇğöremiyor mesela. (E03)

Batı ve Kapitalizm Telkinleri

GörüÇme grubunun büyük bir kısmı tarafından değıiÇen iliÇkilerin Batı ve Kapitalizm eksenli olduğı belirtilmiÇtir. Moleküler Biyoloji ve Genetik Öğrencisi, Vakıf Gönüllüsü E06 ve Çınam-hatip E08'de bu vurgu daha ileri düzeyde olmuÇtur. E06, Kadının iÇ hayatına girmesi nedir hocam? Ucuz iÇ gücü yani. Erkek çalıÇsa sadece 3000 veriyorsun. Kadın da çalıÇıncabu sefer ne oluyor? Çkisine de 1500 lira veriyorsun. Tamamen kapital sistemin istediğı bu. Çok üretiyor ama ucuza üretiyor. Bu iÇte liberal dediğimiz sistem diyerek kapitalizm ve liberalizm vurgusu yapmaktadır. Çınam-hatip E08 ise, Batılı yapmak istediğini kendi elimizle yaptırıyor.

Aileleri yıkmak, dinine, vatanına hayırlı sadık bir nesil gelmesin arkadan diye uğraşyor Batı. Şu anda bunu başadılar yani. Bu olay kötüye gitmekte diyerek Batılı ülkelerin bu telkinleri yaptığını vurgulamaktadır.

Kadının iğhayatına girmesi nedir hocam? Ucuz iğgücü yani. Erkek çalışsa sadece 3000 veriyorsun. Kadın da çalışınca bu sefer ne oluyor? Üksine de 1500 lira veriyorsun. Tamamen kapital sistemin istediği bu. Çok üretiyor ama ucuza üretiyor. Bu iğe liberal dediğimiz sistem. Böyle bir sıkıntı var ama iğe kadınlar niye hala kendilerini daha çok vurguluyorlar? 50'li yıllardan sonra iğe kadının her alanda üstün görünme çabası var. Eğitte değil üstün görme çabası buralara sürüklüyor iğe. Bu böyledir o yüzden kadınlar kesinlikle çalışmamalıdır da dememek lazım. Ama iğe böyle bir sıkıntının olduğunu da bilmek lazım yani. Bu iğe aile kurumuna nasıl yansıyor? Çocuk ailesinden ne görüyor ki yani çocuk annesini babasını görmüyor. Ne görsün ki? Çekirdek ailelerde yaşıyoruz. O da ayrı bir sıkıntı hocam. Eskiden hep geniş aileler vardı. (E06)

Sen kadının görevini erkeğe, erkeğinkini kadına yüklersen iğe toplumda Şu anda var olan problemler olur. Bunu bizden öncekiler görememiğ mi ki biz görüyoruz yani. Batıdaki tüm kötülöklere pisliklere bakıp aynısını uygulamaya çalışıyoruz. Yani bir defa çocuğu anneden ayırıyor. Hangi kreş hangi bakıcı olursa olsun annesi gibi bakamaz çocuğa. Bir defa annesinin kokusundan mahrum kalıyor çocuk. Çocuğun dengesi bozuluyor. Çocuk anasının bağrında büyüyen, yetiçen, kendine güvenendir. (...). Batılı yapmak istediğini kendi elimizle yaptırıyor. Aileleri yıkmak, dinine, vatanına hayırlı sadık bir nesil gelmesin arkadan diye uğraşyor Batı. Şu anda bunu başadılar yani. Bu olay kötüye gitmekte. (E08)

Ev Kadını Değerli Görülmeli

Dernek Genel Başkanı E16, İnsanlara siz eğer 12 yıl zorunlu eğitim diyorsanız, toplumun kadın-erkek hepsi bu eğitim sürecinden geçiriliyorsa, insanlar üniversitelerde okutuluyorsa bir müddet sonra çalışmakta isteyeceklerdir, diyerek bunun doğal olarak kadın istihdamı doğuracağını ama belki aileyi, çocuk eğitimini buna benzer toplumsal, geleneksel değerleri güçlendiren çabalar, söylemler, yönelimler ile bunu etkilerinin aza indirileceğini belirtmektedir.

İnsanlara siz eğer 12 yıl zorunlu eğitim diyorsanız, toplumun kadın-erkek hepsi bu eğitim sürecinden geçiriliyorsa, insanlar üniversitelerde okutuluyorsa bir müddet sonra çalışmak da isteyeceklerdir. Tabi toplumun daha modern hayat tarzı ile beraber beklentileri ve talepleri artıyor. Bunları karşılamak için de ekonomik anlamda bir gelir elde etme çabası oluyor. Bu beraberinde istihdam alanına yönelmeyi getirebiliyor. Bunu engellemek çok kolay değil. Ama belki aileyi, çocuk eğitimini buna benzer toplumsal, geleneksel değerleri güçlendiren çabalar, söylemler, yönelimler artırılabilir. Mesela evde çocuklarına bakıp evin iğlerini yapan kadının hiçbir şey yapmıyormuş gibi algılanması bir sorundur. Bu sosyal bir süreç ile alakalıdır. Burada sosyal sürece müdahale edip bu algı yanlışını düzeltmek lazım. Ev kadınları da çalışıyor, ciddi bir mesai harcıyorlar. Şimdi kadın çalışıyor, bir başla kadın da gelip onun evinde çalışıyor. Şimdi ortada bir iğ olduğunu ispatı mahiyetindedir bu. Ev hanımı evin iğini yaparken kendini boş yaşıyan bir insanmış gibi görmemeli. (...). (E16)

Modern Hayat Bunu Gerektiriyor

Modern hayatın ilişkileri bir değığinden geçirdiğı, yeni bir aile, erkek-kadın, anne çocuk iliğksi doğurduğunu iktidarın da bu ortamda aileyi ayakta tutabilmek için kadın istihdamını teğvk ettiğini belirten Vakıf Yöneticisi, Yazar E23 modern yaşamın bunu gerektirdiğini ifade etmektedir.

Bu da bizim muhafazakâr kesim tarafından bir türlü anlağlamayan bir konu. Hayatı ıskalayan bir Çey. ğimdi biz köy toplumuzda yaşamıyoruz. Büyük aileyi kaybetmiğz. Büyük aileyi kaybetmek demek aileyi kaybetmek demektir. Biz aileyi zaten kaybetmiğz. ğimdi aileyi ayakta tutabilmek için kadını ayakta tutmanız lazım. ğimdi devlet bunu gördü. Pek çok toplantıya da katıldım. ğu an Çehirlerde kadını istihdam edemediğın sürece aileyi ayakta tutamıyorsunuz. Yani birilerinin dediğinin tam tersine, bu kadını istihdam etmek aileyi çökertiyor falan deniliyor. Ben tam tersini düğünüyorum. Kadını istihdam etmek aileyi yeniden inç etmek demektir. Biz hala geleneksel aile modeli ile yağıyoruz. Geçti artık o, bitti. Klasik aile yok daha çekirdek aile var. Sen 5-10 milyonluk bir Çehre geldiğın zaman, hayatın sana dayattığı Çeyler vardır. Çntiyaçlar vardır. Bir sürü tasavvur, algı vesaire var. Zaten kreğlerde var artık. Diyelim ki kadın artık çalışmıyor, yine anaokuluna, kreğgönderiyorlar çocuğı. Yani dolayısıyla yeni bir gerçeklik var. Bunu eleğirelim tamam ama bunun kısa vade de uzun vadede yapılması gerekenler var. Biz bunları hep birbirine karışıyoruz. Devlet, kısa vadeli olarak, boçanmaların arttığı, evliliklerin azaldığı, doğum oranlarının düğüğü, Batıdaki Çeyleri yağıyoruz. Bu çok tehlikeli bir Çey. Dolayısıyla aile kurumunun kurulabilmesi için devlet kadınlara pozitif ayrımcılık yaparak, kadının istihdam edilmesini, kadının hayatın içerisinde olması sağlanmalı. Bir de kadın eskiden vesayet altındaki bir varlık olarak düğünülüyordu. Erkek reğit olarak kabul ediliyordu, kadın reğit olarak kabul edilmiyordu. Kadın, kocası üzerinden babası üzerinden bir rol almaya çalışıyordu sosyal hayatta. Bunu Çehre indirgediğın zaman bu mümkün değıl. Büyük ailede bunun bir karğılığı vardır. Ama siz Çehre indiğın zaman bu iğdeğıyor. Orda çekirdek ailesiniz ve orada kadın ile erkek eğt iki bireydirler. Sen de çalışıyorsun o da çalışıyor. Artı kadın erkekten farklı olarak birde çocuk doğuruyor. Annelik rolü var. Dolayısıyla kadına pozitif ayrımcılık yapılması gerekiyor, kadının istihdam edilmesi gerekiyor. Hem de annelik rolünün devam ettirilmesi sağlanıyor. Bence Ak Partinin bugün en çok alkıçanması gereken, desteklenmesi gereken Çey bu. Mesela süt izni veriyor, yarım gün çalışma imkânları veriyor. Kadınların kendi özel iğlerini kurmalarını teğvik ediyor. Bunların hepsinin ben aile kurumuna bir katkı olduğunu düğünüyorum. (E21)

4.8.2. Kadın Görüğme Grubu

Kadın görüğme grubunda kadının iğ hayatında olması gerektiğı vurgusunun erkeklerden çok daha fazla olduğı görülmektedir. Kadın görüğme gruplarının kadının çalışma hayatının düzenlenmesi ile ilgili taleplerinin de baskın olduğunu söyleyebiliriz.

Öğretim Görevlisi K01, çocuğın babaya da ihtiyaç duyduğunu bu şekilde baba da mı çalışması diye sorarak, anne ve babanın çocuk ile kaliteli zaman geçirme durumunun olması gerektiğini belirtmiştir. Eğlerarasında bir sorumluluk paylaşımı

olması durumunda kadının çalışmasının çok olumlu olacağını ifade etmektedir. Mimar, Dernek Yöneticisi K03, sıkıntılı bir durum, ben faydasından çok zararı olduğunu düşünüyorum diyerek kadınların çalışmasının çocuk eğitimi açısından olumsuz durumlar doğurduğunu belirtmekle beraber kadın çalışmakolarının düzenlenmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Bilemiyorum tabii çocuk eğitimi açısından çalışan kadının çocuğu ile ilişkisini. Ama yani çocuk sonuçta babasına da ihtiyaç duyuyor. Bunu göz ardı ediyoruz sanki. O zaman da baba da çalışmasını mı yani ve burada ben çeyi önemsiyorum bir anne ve babanın çocuğu ile kaliteli vakit geçirme durumunu önemsiyorum. Hani belki ona çok az vakit ayıracak ama vakti gerçekten ona ayırmak. Bu anlamda zihinde iğyle ailesini olması gerektiği yerlerde konumlandırma meselesi önemli. Bu hassasiyetin olması, sağlanması durumunda eşler arasında bir sorumluluk paylaşımının olması durumunda, kadının çalışıyor olması çok büyük bir artı da bence. Bu sağlanmadığı zaman kadın çalışmasını demiyorum asla ama yani biraz kadından fazlaca çey bekleniyor gibi geliyor bana. Hem ev işi yapsın hem çocukla tam olarak o ilgilensin hem iğce ne bileyim ekonomik anlamda aileye katkısı bulunsun falan. Ama bunların hepsi bir insan için çok değil mi. (K01)

Yani sıkıntılı bir durum. Ben faydasından çok zararı olduğunu düşünüyorum. Çocuk annesi ile büyümesi gereken yaşta, kreşlerde büyüyor, ne yazık ki. Ve kadın istihdamı erkek istihdamı ile aynı şartlarda yapılıyor. Yani aynı zorunluluklara tabi tutuluyorlar. Eğer gerçekten kadın istihdam edilmek isteniyorsa ona başka şartlar oluşturulmalı. Daha az çalışma saati ayarlanmalı. Kadının hem annelik hem eçik hem de çalışan olarak görevlerini yerine getirebilmesi için daha uygun şartlar ve ortamlar oluşturulmalı. Çocukların annesiz yetişmesi ciddi bir problem. Çocuğun karakteri üzerinde annenin etkisi neredeyse sıfır oluyor. Çok bireysel, bireyci bir topluluk haline dönüşüyoruz. Tamamen o Batılı aile yapısı yerleşiyor. Kadın istihdamı eğer bu şartlarda devam edecekse, ben bir kadın olarak söylüyorum; bunu asla doğru bulmuyorum. (K03)

“ğimdi bundan anne çocuk ilişkileri etkileniyor. Hayır, etkilenmez kadınlar çalışmalı, bu ilişkide hiçbir şekilde etkilenmiyor demek kesinlikle çok saçma bir değerlendirme olacaktır. Yani annenin çocukla ilgilenecek zamanı kalmıyor, onunla vakit geçirmeye, ona bir şeyler öğretmeye, onu hissetme durumları zedeleniyor. Anne çalışsın mı, eve gelip yemek mi yapsın, çocuklarla mı ilgilensin, eçile mi ilgilensin birçok büyük yüklüyoruz annelerin omuzuna. Yani düşünün ben öğretmenim ve tüm günüm burada geçiyor. Ben ailemle ne kadar sağlıklı vakit geçirebilirim ki, çocuğumla ne kadar ilgilenebilirim ki. Onun için bence kadının çalışması, ama nasıl çalışması önemli. Yani iğce çalışmakolarının iyileştirilmesi lazım. Yarım gün, iğce süt izni veya çocuk belli bir yaşa gelinceye kadar annenin çalışmaması gibi tedbirlerin daha da güçlendirilmesi lazım” diyen 1981 Mardin doğumlu, Okul Öncesi Öğretmeni K04, kadınların çalışmasının anne çocuk ilişkilerini ister istemez etkileyeceğini belirtmekte ve kadının çalışmakolarının düzenlenmesi gerektiğini ifade etmektedir. Öğretim Görevlisi K05, “Ben bunu

kendim de çalışan bir anne olduğum için, evet kadın çalışmalı, eĐalıŐmalı, anne çalışmalı diye dnyorum. Ve kadınların çalışabilmesi adına evet eğili kolaylıklar var ama bu kolaylıklar daha da arttırılmalı” diyerek kadının iğhayatında olması gerektiğini dnmektedir. Öğretim Görevlisi K06 da kadının çalışma koğularına odaklanmaktadır.

Ben bunu kendim de çalışan bir anne olduğum için, evet kadın çalışmalı eĐalıŐmalı anne çalışmalı diye dnyorum. Ve kadınların çalışabilmesi adına evet eğili kolaylıklar var ama bu kolaylıklar daha da arttırılmalı. Bugün bu destekler var ama bunlar daha da arttırılmalı. Kadın her zaman alıŐmıŐır, yani ı anda eğitim alarak alıŐyor ama bir 30-40 yıl öncesinde ya da 50 yıl öncesinde kadın zaten alıŐyordu. Tarlada alıŐyordu ne Ocak, ğubat'taki karı dinliyordu ne de Haziran, Temmuz'daki sıcağı dinliyordu. Yani ne yapıyordu, tarlaya gidiyordu, ne ekilecekse ekiyordu ne biçilecekse biçiyordu, meyvesini topluyordu, evcil hayvanları besliyordu. Yani zaten kadın alıŐyordu, her zaman alıŐyordu. ğu anda da çalıŐmasıyla ilgili bence tartışılacak bir şey yok. Kadın bir üretici olarak bulunmalı üretmeli. Aile ve çocuklara gelince evet belki biz erkekleri biraz fazla Őmarttık. Biraz böyle onların bir dediklerini iki etmedik, o anlamda ı anda onun sıkıntısını yaŐyoruz yani. (K05)

Düzenleme doğru yapıldığında bir sıkıntı olmaz. Süt izni, falan gibi bunlar yapıldığı zaman, bir sıkıntı olmaz. Bir de erkek kadını desteklemeli anne çocuğun yanında kalıyor ama ona bir ey katmıyor. (K06)

1989 Bitlis doğumlu, Öğretim Görevlisi K08, dinin kadının iğ hayatında olmasına karşı bir engel koymadığını, çalışan bir kadın olarak sıkıntılar yaşadığını belirtmekle beraber çalışmanın kadını mutlu edeceğini ve bunun olumlu etkileri olacağını ifade etmiŐır. Memur K02 ise çalışan bir kadın olarak çocuklarıyla yeteri kadar vakit geçirememesinin onu üzdüğünü, çalışan kadının gerektiği kadar çocuklarıyla ilgilenemediğini, kadının ekonomik özgürlüğü diye bir eyin olmadığını da ifade etmiŐır.

Benim hiçbir zaman için kadın evde oturmalı gibi bir dncem olmadı. Bu konuda en büyük dayanağım da ı oldu. Ben yüksek lisansımı dini eğitim alanında yaptım. O konuda peygamberimiz dönemindeki kadına bakıŐaısı, kadının çalışmasına bakıŐaısı ile ilgili konuyu irdelemiŐim. Mesela peygamber efendimiz kadın evde oturmalı dememiŐ Kadın öğretmen görevlendirmiŐ kadın zabıta görevlendirmiŐ Yani tabi sabır ve güç olarak erkeklerden farklı yaratılmıŐız. ğu an bir erkeğin iğni yapıyorum. Akademisyenim, eŐim de akademisyen. Ama benim evde de farklı sorumluluklarım var. Ev kadınıym aynı zamanda. Evde bazı kopukluklara sebep oluyor tabi ki. Mesela ben istediğim ölçüde çocuğum ile ilgilenemiyorum. Ama ı var eğer kadının önündeki engeller kaldırılmıŐıse ve kadın çalışmak istiyorsa o kadın mutludur. Mutlu kadın eŐni de çocuklarını da mutlu eder. Bence çok iyi bir gelişme bu. (K08)

Bir anne olarak çalışan bir anne olarak ben de evlatlarımla yeteri kadar ve kaliteli zaman geçiremediğim için mustaribim bu anlamda. ın bu boyutu var. Anne çok önemli bir etmendir çocuğun hayatında, çok önemli bir rol modelidir. Dolayısıyla alıŐan anne hakikaten, gerektiği kadar çocukları ile ilgilenemiyor bu bir. incisi çalışan bir kadın olarak nasıl bakıyorum olaya, ekonomik özgürlük diyorlar ya aslında o bile sınırları çok belli bir eydir. Hani ekonomik özgürlük, ekonomik özgürlük diyoruz ya tamı tamına

bunun gerçek anlamda hayat bulduğunu düşünen bir kadın değilim. Ben çalışan bir kadın olarak söylüyorum o da yine toplumun, eğerizin ölçtüğü sınırdadır yani maaşını eyle paylaşmayan bir kadın var mıdır, var mıdır? Yok(...). (K02)

4.9. AK PARTİ'NİN EĞİTİM POLİTİKALARI VE İSLAMCILIKTAKİ DEĞİŞİM

Ak Parti'nin eğitim politikalarının İslamcılık ve İslamcılar üzerinde nasıl bir değişim yarattığı ve bu değişim hakkında ne düşündükleri görüşüne grubuna yönelttiğimiz son soruydu. Bu soruya birçok farklı açıdan farklı cevaplar verildi. Bu cevaplar geniş bir şekilde verilmeye çalışılmıştır.

Vakıf Yöneticisi, Dergi Editörü E01, Ak Parti'nin eğitim politikalarının yarattığı değişimi görebilmek için zamana ihtiyacımız olduğunu belirtmekle beraber eğitimle kendimize ait bir şeyler var etme hususunda daha iyi bir yerde olduğumuzu ifade etmektedir.

Eğitimin değişimini çok çabuk görme imkânına sahip değiliz. Eğitimdeki değişimi görmek için o eğitimle yetişmiş nesillerin, kadroların yönetime gelmesi gerekir. Yönetimle birlikte bir değişim oluyor mu ona bakılmalı. O nesil yetişti. Kadrolara yeni yeni giriyor. Daha yeni yeni kadrolara gelmeye başlıyor, 16 yıllık bir eğitim sürecini baz alırsak. O açıdan birebir toplumda yansımaları daha tam oturmuş değil. Ancak gidici görme imkânımız oluyor. Ben eğitim kurumlarının siyasetten uzaklaşınca başarı sağlanır diye düşünüyorum. Ben Türkiye'nin önceki yıllara göre eğitimde mesafe aldığını düşünüyorum. Eğitimle imkânların buluşma noktasında farklı bir şey var. (E01)

Yayınevi Sahibi, Yazar E02, Ak Parti ile devletin ve İslamcılığın bir uzlaşmaya girdiğini, İslamcılarının bazı tezlerinden vazgeçtiğini, devletin de bazı rezervlerini kaldırarak yumuşadığını belirtmektedir.

göyle söyleyeyim ben biraz siyasi bakıyorum farkındaysan. Cumhuriyetin kuruluşunda Türkiye 2 büyük problem ile karşı karşıya kaldı. Daha doğrusu 2 büyük problem bıraktılar bize. Birincisi İslamcılık ile devletin ilişkileri. İkincisi Kürtlük meselesi. Buna girmeyeceğim. Çünkü bizim konumuzun dışındadır. Ama bu İslamcılık meselesi yani Müslümanlar ile devletin bir yerde uzlaşmalarını sağlamaya çalışıyor Ak Parti. İslamcılarının bazı tezlerinden vazgeçmesi devletin de İslam'a karşı bazı rezervlerini kaldırarak yumuşaması gibi bir netice doğdu, Ak Parti ile. Ben bunun tek başına Ak Partinin hükümet politikası olduğuna da inanmıyorum. Devletin derinliğinden gelen bir anlayış bunun yani halkın devlet ile kapışmasının gelecek için zararlı olacağını fark etti artık neo-liberal mi dersin adını ne koyarsak koyalım. Bu Ak Parti üzerinden bir uzlaşmaya doğru gidildi. Bunun neticesi olarak biz, ben bir İslamcı olarak konuşuyorum şimdi. Yani ne kazandık ne kaybettik? Yani bir netice yok elimizde. Ama herkes yakınıyor. Kimine göre devlet İslamlaşmaya çalışıyor. Karşı taraftan bakarsan. Bu taraftan bakarsan Müslümanların ideallerinden vazgeçip, Ak Partinin dolayısıyla devletin yedeğine alınmış bir durum ile karşı karşıyayız. Zamana ihtiyaç var ama bunu bizim İslamcılara yönelik bir tenkitte kabul edebilirsin. Bunu bizim akliselim ve adil bir şekilde vakıfaları da göz önünde bulundurarak, olmakta olan, olmuş olanları da bir değerlendirmemiz lazım. Biz yani Ak Parti vasıtasıyla, iğne imam hatiplerin açılması, Kur'an kursları, bağırtüsü falan, bağırtütlü pilotlarımız gibi kazanımlarımız oldu. Ama

bunun yanında 28 gubat ile bize dayatılan o 18 maddelik Çeyin tamam bir kısmı zahiri manada ortadan kalktı ama Ğlamcılarda belli tezlerinden vazgeçtiler. Kimse artık mesela bir Ğlam devletinden bahsetmiyor. Bankaya rahat girip çıkıyor herkes. Değil mi yani? Bazı taraflarımızı da yonttular yani. Biraz ehlileÇirildik. Bu ne kadarı doğru ne kadarı yanlış? Belki bir sivri taraflarımız vardı o da törpüledi onu da kabul ediyorum tamam ama burada bir muhasebe edemedik. Ve eğitimi de değıÇen bu kabullerimiz üzerinden kurmaya çalışıyoruz. Çerde ne olur bilmiyorum ama derin bir Ğlamcı düÇincenin bu toplumda yaÇaması gerektiğine inanıyorum. O zaman zaman toplumu sarsacak ve kendisine getirecektir. O olmadı mı sele kapılıp gidiyoruz. Modern dünyanın da, sınır tanımayan teknoloji, bilim, sermaye... falan bilirsin. Bunların topyekün bizim anlayışımıza bir saldırısı da var. Bunu da hesaba katmamız lazım. Kendimizi muhafaza etmemiz artık zorlaÇtı. Bizim sıkıntımız Ğlamcılar olarak yani bugün modern dünyanın dilini anlayarak, hem modern dünyayı anlamamız hem de modern dünyanın sapkınlıklarına modern dünyanın diliyle cevap verecek bir vizyon bakıÇaçısı geliÇirmemiz lazım. Böyle bir Çey yapabildiğimize inanmıyorum. (E02)

Vakıf Yöneticisi E03, Ak Parti'nin olumlu veya olumsuz Ğlamcılarını etkilediğini belirterek olumlu olarak Ğlamcılardaki bastırılmışlık, durağanlığı giderdiğini, olanakları artırdığını vurgulamaktadır. Bu olanakları, Ğlamcılarının doldurması gerektiğini ifade etmiştir.

Ben kendimden sağımdan solumdan örnek vererek bu soruya cevap verebilirim. Çevremden gördüğüm kadarıyla Ak Parti'nin öncelikle bu yapılmış olduğu Çeyler doğru veya yanlış Müslümanları etkiledi. Ğlamcılarını etkiledi, hem olumlu etkiledi hem olumsuz etkiledi. Olumlu olarak, bir durağanlığı vardı bu Ğlami Camiaların. Yani bir bastırılmışlık, durağanlık vardı. Bu bastırılmışlığı, bu durağanlığı giderdi yani. Olanaklarını arttırdı artık. Ne yapacağız ne edeceğiz gibi sorunları vardı Ğlami camiaların. Buna bir cevap niteliğinde oldu politikalar. Bu olanakları nasıl kullanabiliriz daha etkili nasıl bir Çeyler yapabiliriz gibi sorunları var artık. Ama bunu etkili bir Çekilde değerlendirebiliyorlar mı bu olanakları onu göremiyorum. Bence Ğlami camiaların bu avantajları ciddi bir Çekilde değerlendirmesi lazım. Bir Çey yapmamız lazım yani hükümet imam hatipler açıyor hükümet içte vakıfları destekliyor deyip çalışmalar yapmalılar. Yani hükümet imam hatipler açıyor ve olanak sağlıyor bizde bu imam hatipleri daha da zenginleÇirebilmeli altını doldurmalıyız demeliler. Hükümet olanaklar sağlar. Asıl bunun içini doldurması gereken Ğlamcılar en nihayetinde. Hükümetin politikalarının içini doldurarak destek vermek önemli bence. Kendi düÇincelerini, farklılıklarını bu olanakların verdiği imkânlarla görünür kılabilmeli Ğlamcılar. Bence genel olarak Ğlamcılar bu politikalarından, olanaklardan memnun. Saçmaladıklarını düÇinenler de var ama genel memnun bence. Sadece dindar nesil söyleminin kullanılması bile Ğlamcılarda acayip bir memnuniyet yaratıyor. (E03)

Vakıf Yöneticisi E05 de devletin ciddi manada olanakları, fırsatları artırdığını, Ğlamcılarının ve Ğlami STK'ların bunun içini doldurması gerektiğini vurgusunu yapmıştır.

Benim için Çahsen çok değıÇen bir Çey yok. Dediğim gibi bu bana göre Ak Partinin bir politikası değil. Çünkü beraber yol yürüdüğü kişiler vardı. O kadroların vardı. Bana göre sistem aynı sistem. Geçmişten bugüne tabi ki yapılan Çeyler var. Ancak ben kendi açımdan çok çok iyi bulamıyorum. Örneğin ben geçen yıl oğlumu 1. sınıfa. Biri 60 ayda vermiş biri 88'inci ayda vermiş Bir Ğlamcı olarak değil bir vatandaş olarak diyorum. Benim oğlum mesela kendinden 14 ay büyük olanlarla okursa, hayatı boyunca hayata ezik başlamış olur. Bu taraftan bakarsan böyle. Ğlami noktadan bakarsan. İmkanları sunmuş Her Çeyi devletten beklememek lazım. Sistemi bir Çey yapacaksan sen

örgütlenmelisin. STK'lar ile. Bizde STK'lar yanlıştır. STK'lar devletin yanında onaylama mercii gibi davranıyor. STK'ların yapacakları projeler ile devleti yönlendirmesi gerekir. Veya onları bir yerlere itmesi gerekir. Devletler de bunu istemelidir. Bugün mesela bir Çeylere karşı çıktığımızda içinde bulunduğumuz ortamdan dolayı farklı yaftalar yiyebilirsiniz. O yüzden insanlar da bu noktada çok ses etmiyor olabilirler. Ama bir Çeyleri devletten değil de kendinden beklemen lazım diye düşünüyorum. Örgütlenip mahallede 20 kişi Kuran dersini seçebilirsiniz. Örgütlenip 20 kişi Siyer dersini seçebilirsiniz. Devlet bana göre elinden geleni yapıyor. İmkanları açıyor bu imkanları insanlar değerlendirecek. Ama Ak Partinin insanları getirdiği nokta Çeyle sıkıntılı; devlet yapıyor zaten bize gerek yok. Devlet her Çeyi yapıyor artık bize gerek yok. Biz cebimize bakalım gibi bir Çey giriyor insanlar maalesef. Getirdiği nokta bana göre bu. Eskiden o direnç kısmı vardı. Ama şimdi o direnç kısmı yok. Çünkü sen onu kendinden mi gibi görüyorsun bir Çeyler oluyor. Kendi yapacağın işi de oraya havale ediyorsun. (E05)

Moleküler Biyoloji ve Genetik Öğrencisi, Vakıf Gönüllüsü E06, Ak Parti ile birlikte yeni, farklı bir insan, gençliğin ortaya çıktığını ve bundan memnun olmadığını ifade etmiştir.

Benim açımdan açıkçası pek bir Çeyi de didnmedi ama İlamcıları çok özgürlükçü kıldı. Bireysel kıldı. Çocuklar dindar olmaktan artık çıktı. Kendini dindar diye tanımlıyor ama namaz kılmıyor mesela. Böyle garip garip tipler çıktı. Ak Partiye sırtını veriyor, Reis diye sloganlar atıyor ama çocukta hiçbir Çey yok yani. Böyle bir gençlik ortaya çıktı ne yazık ki. Eğitim sisteminin bizi ulaştırdığı nokta bu açıkçası. O yüzden adamlar bazen çıkıyor CHP'liler haksız diyemiyorsun yani. Bir adım ötesi diktatörlüğe kadar gider yani. Sorgulamamak, her Çeyi işe onun üzerine Çey yapmak. Böyle bir durum açıldı. Bu tehlikeyi de görmemiz lazım Müslümanlar tarafından. Yapacağımız Çeyleri birilerinin üzerine yıkıp ondan sonra desteklemek, pohpohlamak. Yine bir toparlama yapalım hocam. Bu parti muhafazakâr-demokrat kuruldu. Öncesinde İlamcıydı, refah partisiydi. Sonra gömleğimizi çıkardık dediler. Muhafazakâr-demokrat oldular. Ve yani açık açık (...) Birazcık daha yani neo-liberal politikalara da yakınlaştı Bağıntısı serbestisini kusura bakmasınlar ama bunu velinimet olarak görmemek lazım. Zamanında insanlar istemediği için verilmedi bu. İsteseydiler biraz baskı yapsaydılar bunun karşılığını alacaklardı. Sadece oy devirmektir bu. Çünkü neo-liberal sistem zaten bunu bize verecekti. Hala daha istemediğimiz olmayan birçok Çey var. Biz istedikçe olacak bunlar. İstemek lazım bu sistemde. 2010 yıllardan sonra biraz daha İlamcı politikalara döndüğü söyleniyor. Ama ne kadar bu yani bilmiyorum (E06)

Özel Okulda Müdür Yardımcısı, Vakıf Gönüllüsü E07, İlamcıların çok devlet merkezli düşünmeye başladıklarını, cemaat, vakıf ve derneklerin devlete entaje olduklarını, aile içi eğitimin de devletin üzerine yıkıldığını, çocuk devletindir rüzgârının estiğini belirtmektedir.

İlamcıları nerede yetiyorlar? Cemaatlerde, vakıflarda, derneklerde. En iyi ihtimalle cami cemaatinde yetiyor. Kendi kendime okudum bu hale geldim diyen çok az insan vardır. Ak Parti özellikle bu kurumların rolünü çaldığı için onlara yapacak çok fazla Çey bırakmadı. Bu yapılar yozlaştı, daraldı, küçüldü. Ya partiye entaje oldular ya da yok oldular. Öyle bir sonucu oldu. Genelde ne oldu? Bizim söyleyeceğimiz her Çeyi devlet söylüyor. Yapacağımız her Çeyi devlet yapıyor. Aile içindeki eğitim devletin üzerine yıkıldı. Şu an esen rüzgâr çocuk devletidir. Şimdi teslim ettim devletimiz büyüktür, gereğini yapar o şekilde. Daha çok devlet merkezli bir durum var. Usta-çırak ilişkisi ile büyüyen çocuk kötü olmaz. Birebir kültürü kaybediyoruz. Evleri dikine yaptık, komşuluğu kaybettik mesela. Yan yana olunca komşuluk yapıyorduk. Mahallenin

bakkalı market oldu mesela. Alan daralıyor. Çocuğu bilgisayardan uzaklaştırmaya çalışıyorsunuz ama çocuğun gidecek başka yeri yok. Çocuğun derdi iletişim kurmak. Cep telefonu ile kuruyor bunu. Siz çocuğu bir açık alana götürün sabah gider akşam gelir. Benim oğlum evdeyken tablet, bilgisayar, telefon soruyor bana. (E07)

Ak Parti İslamcılarda Batılılaşmayı hızlandırdı diyen İmam-hatip E08, Batının kültürü, örf ve adetlerinin daha fazla yerleştiğini düşünmektedir.

Ak Parti İslamcılarda Batılılaşmayı daha da hızlandırdı. Ak Parti bir Batı hayranı değil belki ama yaptığı değişimlere, bu genel çerçevedeki hadiselerle baktığımız zaman bir defa davranışlarımızda sıkıntılar var. Maneviyatımız artmalıyken azaldı. Hassasiyet kaybı oldu. Dinde bakış açımız, hassasiyetim kayboldu. Önceden kırk kırk yaran bir nesil varken şimdi anda ne olacak diyen bir nesil meydana geldi. Mesela bir bağımsızlığa sahip çıktı. Ama iş bununla bitmiyor. Mesela bir imam hatip'e, askeriyeye, diğer kurumlara sahip çıktı. Yapılması gereken güzel şeyler bunlar. Ama salih amel, hassasiyet konusunda bir şeyler belki yapılmaya gayret edildi ama Batının bizim üzerimizdeki çalışmalarını bizim çalışmalarımızdan daha çok olduğu için her alanda, Batının kültürü, örf ve âdeti daha fazla yerleşti. Belki bu konuda geri kaldı. Artık sadece silahla savaş yok. Kültürel alanda da ciddi bir savaş var. Bu alanda Batıya karşı biz ne yapabildik? Yozlaşma maalesef. Ve çok ilginç bir Müslüman ortaya çıktı. Ortaya koyduğu değer boyutu açısından ortaya sembolik bir şey çıktı. Her türlü alanda da siyasette de her zaman şunu sormalı Müslüman kendine. Ben kimim, benim gayem ne, nereden geldim nereye, kimin huzuruna gideceğim ve beni yaratanın huzuruna çıktığımda beni mükellef tuttuğu şeyler için ne yapmışım? Kısacası olay bu. (E08)

Rahatlık İslamcılarda birçok şeyi değiştirdi. Gerek yaşıtlarında gerek zihinlerinde birçok şey değişti. Benim gözlemim bu yönde. Ama çok belli kesimler kendini muhafaza etmektedir diyen Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E10 İslamcılardan ciddi bir değişimden geçtiğini söylemektedir.

Güç insanı boğuyor. Bugün Ak Parti tabanına baktığımız zaman belki çok azı İslamcıdır. Büyük bölümü başka düşüncelere sahip olan kesimdenlerdir. Ve bunlarda menfaatle dönüştürülmüş insanlardır. Mesela son dönemlerde ciddi şekilde artan umre ziyaretleri var. Burada insanlar dönüştürülmeye çalışılıyor. Ancak ruh olarak bu dönüşüm gerçekleşmediği için yapılanlar sadece şekilde kalıyor. Ötesine geçemiyor, kalbe işlemiyor. İslamcı dediğimiz kanat dünyevileşti. Bunu herkes için söylemiyoruz tabii. Ama partiden geçinen, parayı seven ve davasını para ile satan bir kesim olduğu maalesef. Yaşadıkları tarzları değişen, semtleri hayatları dünyaya bakışları değişen İslamcılar türedi. Bunlar iyi şeyler değil bence. Meşhur sosyolog Seyyid Kutub'un bir sözü geldi aklıma, Allah rahmet eylesin. Der ki, Müslümanlar rahat zamanlarda değil savaş meydanlarında imanlarına daha güzel muhafaza eder. Bunu önemserim ben. Rahatlık İslamcılarda birçok şeyi değiştirdi. Gerek yaşıtlarında gerek zihinlerinde birçok şey değişti. Benim gözlemim bu yönde. Ama çok belli kesimler kendini muhafaza etmektedir. Hala biz örnek Müslüman modelini, İslamcı modelini ortaya çıkarabilişimiz değil. Bu bizim ciddi bir problemimizdir. (E10)

Aslında Ak Parti İslamcılarını değiştirmede. İslamcılar kendileri değişti diyen Esnaf, Vakıf Gönüllüsü E11 İslamcılardan geniş olanaklara kavuştuğunu, bugünkü rahat döneme erişen Müslümanların, görevlerini ve değişimlerini iktidarın üzerine atarak haksızlık yapmamaları gerektiğini belirtmektedir.

Aslında Ak Parti İslamcılarını değiştirmemi. İslamcılar kendileri değışti. Son 100 seneden beri Müslümanlar en rahat dönemlerini yaşıyor. Hiçbir baskı yok, rahatlık var. Çocuklarımızı okula almadıkları dönemlerde biz bir şey yapamadık. Ellerimiz bağılıydı, güç bacaklarımızdaydı. Çocuklarımızı onların istediğı tarzda okutmak istemediğimiz de maddi yaptırımları vardı bunun. Hapis cezasına kadar varan şeylerle karışabiliyorduk. O günlerden bugünlere, bugünkü rahat döneme erişen Müslümanlar, görevmelerini ve değışmelerini iktidarın üzerine atamazlar. Burada Müslümanlar haksızlık yapmasın. (E11)

Esnaf, Dernek Gönüllüsü E12, iktidarın dindar görünümlü olmasının İslamcı kesimin motivasyonunu düşürdüğünü, devlet merkezli düğünmesine neden olduğunu belirtmektedir.

Bu iktidarın dindar görünümlü olması, İslamcı kesimin motivasyonunu düşürdü. Sorumluluğun kendi üzerlerinden kalktığı vahametine kapıldılar. Niye? Çünkü devlet dindar nesli yetiştiriyor fikrine kapıldılar. Millete ders anlatan, din iman anlatan adamın çocuğı Allah'tan peygamberden habersiz hale geldi. Çünkü o çocuğunu devlete verdi. Devlet İslam'ı anlatıyor ya. Oysaki öyle bir şey yok. O anlamda bir zararı oldu yani. Bu iktidarın böyle bir zararı oldu, eğitim politikalarının değil. Eskiden İslamcılarının gözünde devlet sekülerdi, kafirdi. Okula anne-babalarımız bizi istekli yollamazlardı. Ben bir defa bile andımızı okuduğumu hatırlamıyorum mesela. Çünkü biz bunların nasıl bir dayatma ile ortaya çıktığını annelerimizden babalarımızdan dinledik. Evdeki muhabbetlerden falan muhalif bir bilinç oluştu mesela. Ama şimdi öyle değil. Devlet bizim devlet. Dindar devlet deyip çocukları veriyoruz. Eti de kemiğı de sizin olsun diyoruz ama onlarda etiğini kemiğinden ayırıp geri yolluyorlar. Öyle bir zararı oldu yani. Son dönemde bir de milliyetçilik ile birlikte bir İslamcılık yükseliyor. Bu eğitimcilerde de yansıyor. Milliyetçiler daha faşizan bir hale geliyor. Sonuç olarak dindar nesil ilkemiz, hedefimiz olmalı. Ama dindarlık, dini darlık olmaması lazım. (E12)

Vakıf Halkla İlişkiler Müdürü E13, İslamcılarının Ak Parti ile birlikte açılan hareket alanını dolduramadığını, değerlendiremediğini belirtmektedir.

Benim kanaatim elinden geleni yapmaya çalıştığı yönünde. Biz onların bize açtığı alanı, faaliyetlerimiz, gayretlerimiz ve hizmetlerimiz için ne kadar kullanabildik? Ben bunu soruyorum. 15 yıldır önümüzde bir hareket alanı var, rahat bir dönemi yaşıyoruz. Günün saat 5'te 6'da kapıları çalınmıyor artık. Bir güven ortamı mevcut. Biz bundan ne kadar istifade ettik bunu konuşmalıyız bence. Yeterince değerlendiremedik diye düşünüyorum. (E13)

Dernek Genel Başkanı E14, devletin dini eğitime el atmasını sağlıklı bulmamakta ve sivil toplum kuruluşlarının önünün açılması gerektiğini belirtmektedir. İslamcılarının liberalleştiklerini de ifade etmektedir.

Dini eğitime el atması sağlıklı bir yaklaşım değil. Devletin dini olmaz, vatandaş dini olur. Dolayısıyla sivil toplum kuruluşlarının önünü açması lazım ve buralara müdahale etmemesi lazım. Çok devlet merkezci bir durum söz konusu, bu tabuyu yıkması lazım. İslamcılarını liberalleştiğin bir hayat anlayışını sundu maalesef. Belki böyle olsun diye yapmadı ama netice bu oldu. Müslümanların, dindarların, bağıtülülerin sayısı arttı ama içi boşaldı. Değerler içselleştirilmeden yapılan çalışmaların sonucu çok da iç açıcı olmuyor. Bu noktada öncelik nitelik olmalı onun ardından nitelikli bir çoğunluğun oluşturulması için çalışılmalı. (E14)

Vakıf Genel Müdürü E15, Ak Parti İslamcılarını daha çok dünyevileştirdi, daha çok ideolojikleştirdi, siyasileştirdi diyerek olumsuz bir tablo çizmektedir.

Benim gördüğüm Ak Parti, İslamcılarını daha çok dünyevileştirdi. Daha çok ideolojikleştirdi. Ve daha çok hayat ilkelerinden, İslami unsurlardan taviz verdiler. Daha çok siyasileştirdi. Ve bu durum açık bir şekilde eğitime de yansıyor. Öğretmenleri ve menfaatleri doğrultusunda kendilerine hayat alanı sunan her şeyi mubah görmeye, menfaatleri dışında kalan tarafları ise dışlamaya, şeytanlaştırmaya başladılar. Bu bir felakettir. Gelenek nokta benim gördüğüm kadarıyla budur. (E15)

28 şubat döneminde uygulanan politikalar, toplumun ruh sağlığını bozuyordu. Ak Parti toplumun ruh sağlığının düzelmesi konusunda önemli adımlar attı diyen dernek Genel Başkanı E16'nın tutarlı toplumsal yapıyı kuracak şekilde bir eğitim sistemi oluşturabildiği konusunda ise soru işaretleri olduğunu görebilmekteyiz.

Birbiriyle farklılaşan, çelişen yönleri var. Yani tek bir boyutla açıklamak zor. Genel hatlarıyla açıklayayım biraz. 28 şubat döneminde uygulanan politikalar, toplumun ruh sağlığını bozuyordu. Ak Parti toplumun ruh sağlığının düzelmesi konusunda önemli adımlar attı. Hatırlayacak olursak, başörtüsü yasağı, imam hatiplere dayatılan katı engeli, ilahiyatların kapatılması noktasında buna benzer uygulamalar, toplumsal yapıda derin yaralar açmıştı. Bunları giderdi Ak Parti. Ama bununla beraber daha kendine güvenen, tutarlı toplumsal yapıyı kuracak şekilde bir eğitim sistemi oluşturabildi mi? Onu yapabildiğini söyleyemeyiz. Çok kötü de diyemeyiz. Ama istenilen noktaya gelemedik. 28 şubat sürecinde yaşanan travmanın ortadan kaldırılması için ciddi çaba gösterildi. Ancak bunun üzerine bir şey oluşturmada ciddi sıkıntıları var. Enkaz kalktı ama yeni bir inşaat henüz başlanabilmiş değil. (E16)

Vakıf Eğitim Birimi Sorumlusu E18, Ak Parti ile birlikte gelen rahatlamanın İslamcılardaki mücadele azminin köreltmesine vurgu yapmaktadır.

Ak Parti bize ciddi bir rahatlama getirdi, imam hatipler açıldı başörtüsü olarak okullara gidilebiliyor, istenilen üniversiteye girilebiliyor başörtüsüne kılık kıyafetimize karışmıyor. Aynı şekilde devlet dairelerinde veya özel sektörde istenildiği gibi çalışıyor, artık cuma namazları bir sıkıntı olmaktan çıktı. Yani bu neye sebep oldu, bu belki de bizdeki en önemli şeyin biraz azalmasına, zayıflamasına sebep oldu. Mücadele azmimiz artık eskisi gibi yok ama aslında olaya bir de şu açıdan bakmamız lazım. Bizim ülkemizdeki her şeyin mükemmel bile olsa hakiki anlamda her şeyi en doğru noktada bile olsa, bizim bu mücadele azmimizin kırılmaması gerekiyordu.(...)(E18)

Ak Parti ile birlikte İslamcılarının dünyaya bakışlarının değiştiğini, küresel ölçekte düşündüklerini belirten Vakıf Yöneticisi E19, bu durumu doğru bulmayarak küresel ölçekte düşünülmemesi gerektiğini düşünmektedir.

Dünyaya bakışını değiştirdi. Yeni bir vizyon kazandı, yeni bir vizyon geliştirdi. Artık farklı bir açıdan bakmaya başladı İslamcılar. Dolayısıyla dünyanın küresel ölçekte düşünemeyeceğini gördüler. Tabii benim şahsi kanaatim değil bu. Ortaya çıkan sonucu söylüyorum ben. Bana göre bir Müslüman olarak küresel ölçekte düşünmek diye bir şey olmaz. Eğer küresel ölçekte düşünür olursak dünyayı değiştirme idealimiz yalan olur.. Bu şartlara teslim olmak demek, bizim elimizden bir şey gelmez bu şekilde devam edelim demek olur. Ama işte bugün örneklerin temelinde cumhurbaşkanı vardır. O bu pozisyonda ve makamdayken dünya

beğten büyüktür diyorsa burada bir karğ durma söz konusudur. En azından söz anlamında bu mevcut. Cumhurbaşkanının böyle dediğı bir yerde bizim fert olarak, vakıf, dernek, STK ya da bir siyasi parti olarak bir Çy yapamayız deme lüksümüz olamaz. Toplumdaki sivil inisiyatifin de bu konuda duyarlı olması lazım. Ama iÇe pek sivil bir durum kalmamığ gibi. Duruma, Çartlara göre hareket eden bir yığın halini almığ daha çok. (E19)

Yayınevi Editörü E20, Ak Parti'nin Ğlamcılarda bir Çy değışmediğini Ğlamcıların zaten iddialarını yitirdiklerini belirtmektedir.

Ak Parti, Ğlamcılarda bir Çy değıçmedi. Ğlamcılar zaten iddialarını yitirmişti. Ak Parti bu minvalde kuruldu, Ak Parti neyi değışirsin, Ak Parti'nin niye değışirsin, Ak Parti'nin bağıla derdi mi yok. Ak Parti'nin ben Ğlamcıları değışireyim diye bir ajandasının olduğunu düşünmüyorum, öyle bir çabası olduğunu da düşünmüyorum. İnsan biz, insan değışim içerisinde, iddiasını yitirirse. Ve Ğlami kesim de devleti tanıdı, küresel odakları tanıdı, hayatı tanımaya bağıladı. Bu konuda bir kısım bir Çyler de çözümler, değıçimler oldu. Çe iğ adamı olundu, müteahhit olundu, para kazanılmaya bağıladı, değışik yerlerde var olmaya bağıladı, milletvekili olundu, hatta bakan olundu neyse.. Dolayısıyla iddialarını bir kenara bırakmak zorunda hissettiler kendilerini. Burada temel Çy Ak Parti değildir, temel olan Çy insanın kendisidir. İnsan kendi nefisini değışirmedikçe Ak Parti ona ne yapsın, hiçbir Çy yapamaz Ak Parti hiçbir Çy yapmadı, bu meselede en masum Ak Partidir. (E20)

Vakıf Yöneticisi, Yazar E21 devlet merkezli eğitimin tarihine vurgu yaparak Cumhuriyetle birlikte bir devlet merkezli aileyi dışayan bir eğitimin olduğunu bunun Ak Parti ile birlikte devam ettiğini ifade etmektedir.

Nizamülmülk ile birlikte bağıamığ bu, biz bütün bu okul olgusunu Nizamülmülkten almığ. Orada da çok ciddi problemler var. Bu alanda bize Nizamülmülk eğitim anlayığ hep olumlu olarak anlatılır. Ama ben olumsuz boyutunun çok daha fazla olduğunu düşünüyorum. Yani nizami medreselerde çok yönlülük teke indirgenmiş Burada mesela eğitim, güvenlik merkezli. Çünkü o Ğii ayaklanmaları, isyanlar çerçevesinde devlet tehlike girmeye bağılayınca, devletin beka sorunu ortaya çıkmaya bağılayınca, devletin tekelinde devletin yönlendirilmesi ile tek tip bir okul sistemi kurulmaya bağıladı. Bilgi dediğimiz Çy kıyaslama ile elde edilir. Nizamiye öncesini, sonrasını ya da nizamiyeyi birbiriyle karğılaştırırsak, nizamiye öncesinde medrese sistemi, camide, kiğnin kendi evinde, farklı yerlerde A Çahsından, B Çahsından gider eğitimini alır. Burada birey özgürce seçimini yapar. Ve burada en temel Çy devletin müdahil olmamasıdır. Devletin güvenlik ve beka sorununu eğitim ile nasıl aÇarız denilmiştir. HaÇağ olmalarını, Batını olmalarını nasıl engelleriz, devletine itaatkar bir nesil nasıl yetişiriz sorusunun cevabı olarak nizamiye medreseleri inÇa ediliyor. Yine aynı Çekilde Batıda aydınlanma ile birlikte, kilise ile olan savağardan sonra falan biraz daha feodal beyliklere bağılı, Batının o aydınlanma felsefesine tabi olabilecek bireyler yetişirmeye çalışıyorlar. Dolayısıyla orada da eğitimde devlet merkeze alınıyor, aile devre dış kalıyor. Oysa eğitimde en temel Çy, ailenin merkezde olmasıdır. Dolayısı ile Türkiye'ye geldiğimizde, daha sonra Ak Partiye geldiğimizde, Ak Parti eğitim sisteminde eskisi ile kıyasladığımızda ben yeni hiçbir Çy göremiyorum. Çın felsefesi açısından, varlık tasavvuru açısından, eğitim tasavvuru açısından yapıyor diyebileceğimiz herhangi bir bakığaçısı göremiyorum. Ama ben bu konuda hükümeti de suçlamıyorum. Sonuçta bizim bu mahallenin insanlarından bahsediyoruz. Bunu milli görüğen, hatta Osmanlı'nın devamı olarak da düşünebiliriz. Bir mahalleden geliyoruz, bir bakığ açısına sahip olan insanlar olarak, Sunni paradigmanın devamı olarak geliyoruz. Buraya baktığımızda da suni paradigmanın arka planında yine egemen güç olan devlet var, otorite var.(E21)

Öğretmen, Dernek Yöneticisi E22, Ak Parti Şlamcılara tembelliği getirdi diye düŞünüyorum diyerek Şlamcıların artık her Şeyi devletten beklediğini vurgulamaktadır.

Ak Parti Şlamcılara tembelliği getirdi diye düŞünüyorum. Neden? Ak Parti'den önce Şlamcılar Şını düŞünüyordu, bizim çalıŞmamız lazım, bizim iŞe dindar kesim yetiŞirmemiz gerekiyor ama Ak Parti ile beraber zaten Ak Parti bunu yapıyor bizim oturmamız lazım gibi bir durum oldu. Biz daha çok ticaret yapalım, binalar dikelim geçti Şlamcılar. göyle dün bir profesör arkadaşla görüşüm yurtdışından dedi ki mesela peygamber döneminde davet ümmetiydi Müslümanlar ama Tabiunlardan sonra böyle sadece devlet oldular. Yani iŞe biraz Şlam'dan, Şlam'ın nimetinden faydalanma oldu. Yani bunu bizim Türkiye'deki Şlamcılar üzerinden okursak mesela bir 28 şubat'tan önce bir daha gayretli, daha çabalayan, birilerine bir Şeyler anlatmaya çalıŞan, birilerinin iŞe kurtuluŞuna vesile olmak gibi durumları görebiliyorduk. Bunları Şlami kesimde, Şlami camiada yaŞayabiliyorduk. Fakat Ak Parti'nin iktidar oluŞu ile birlikte bu refleksler arka planda kaldı. Daha çok devlet merkezli oldu, devlet yapıyor ben de ona entegre olayım diye bir bakıŞ açısı oluŞtu. Hükümete, Ak Parti'ye entegre olurken asıl yapması gereken bir dindar kesim yetiŞirme iŞni de savsaklayıp yapmamıŞ oluyor. Bugün yapılmayınca o en azından 28 şubat'tan önceki bilinçli insan sayısında azalma oldu bence. (E22)

Ak Parti Türkiye'de laikçilerle dindarlar arasında dindarların aleyhinde olan makası bence büyük oranda kapattı ve Türkiye'de muhafazakâr geleneksel yapıdaki ailelere, kiŞilere bir özgüven açıldı. Devleti sahiplenmek, devletimdir demekle ilgili bir derin aidiyet oluŞturmada Ak Parti büyük bir başarı kaydetti diyen Sendika Yöneticisi, Yazar E23 Ak Parti'nin Şlamcılara ciddi fırsatlar doğurduğunu belirtmektedir.

Ak Parti Türkiye'de laikçilerle dindarlar arasında dindarların aleyhinde olan makası bence büyük oranda kapattı ve Türkiye'de muhafazakâr geleneksel yapıdaki ailelere, kiŞilere bir özgüven açıldı. Devleti sahiplenmek, devletimdir demekle ilgili bir derin aidiyet oluŞturmada Ak Parti büyük bir başarı kaydetti. Ancak iktidar olmanın getirmiŞ olduğu birçok eskimeler, birçok yıpranmalar, birçok kırılmalar Şlamcılar arasında da yaŞandı. Bu iktidar üzerinden Şlamcılara da fatura ettirildi. Bunların en başta geleni de para ile iliŞkiler, statü ile iliŞkilerde, iddia ile pratik arasında gittikçe açılan makastır. Uzun süre Şlam dünyasında bir başarı örneği görülmemiŞir ve bu konuda bütün Şlam dünyasında ciddi bir arayış ve ihtiyaç vardır. Recep Tayyip Erdoğan önderliğindeki Ak Parti hükümeti bu anlamda, umudun bitmediği ve yapılabilecekler olduğu noktasında bence büyük bir umut ve cesaret oluŞturdu. Yine bizim geleneksel din eğitimi, felsefe, dışpolitika ve yönetim tarzı ile ilgili Şlamcılar son 15 yılda daha geniŞbir yüzleşme ile karŞ karŞya kaldıkları için kendi dar kalıplarını açma, değerlendirmelerini açma noktasında da bir farkındalık oluŞtuğu kanaatindeyim. (E23)

Öğretim Görevlisi K01, Şlamcılara bir özgüven kazandırdı ama bana biraz değer de kaybetti gibi geliyor diyerek kapitalizm, gökdelenler üzerinden bir okuma yapmaktadır

Şlamcılara bir özgüven kazandırdı. Ama bana biraz değer de kaybetti gibi geliyor. Yani evet mesleki anlamda, iŞ hayatında, orada, burada, sosyal statü anlamında bir

yükseliş söz konusu oldu. Bir zamanlar sadece bağlamlarına ait olarak görülen yerlerde artık İslamcılar kendilerini buldular. Ama bu birden bulmuşuk bence bir değer problemine yol açtı yani ne olduğumuzu bilemedik gibi geliyor bana, klişe bir söz vardır mücahitlerin müteahhit olması. Bunu beton çirileri karımıza çıkarması problemi görünür kıldı. Bir dönem iÇe sloganik giden bir mücadeleci tavır hayata karÇ dururken bunu terk etme ve daha iÇe kapitalist bir çarka girme. Bundan da olabildiğince kazanç elde etme ve bunun insanlar tabiat ve dünyaya dönük tarafını ciddi anlamda ihmal eden ürünler ortaya koyma. Bunu düşünce dünyamızda da yaÇadk sanki bu çok Çey gibi geliyor bana iÇn özeti gibi geliyor Mesela gökdelen gerçekliğinden, kavramından, durumundan okuyarak bitirirsek İslamcılar, yaÇadıklarını özetleyebiliriz diye düşünüyorum. Mesela hiç gökdelenin hangi dünyaya ait olduğu hangi düşüncenin ürünü olduğu ile ilgili tek bir soru sormadık. Hemen kabullendik ve gökdelenlerin yayılmasının aracı olduk resmen. Mesela Bursa'ya gidin Gökdelenler karÇlaÇacağınız ilk Çey, gökdelenlerden Ulu Camii rahat göremiyorsunuz. (K01)

“Dolayısıyla biz bence ülke olarak bu süreçte, bu yönetim, bu iktidar sürecinde daha esnek düşünbilmeyi, daha gerçekçi, daha pozitif, daha yaratıcı, daha yapıcı, daha hedeflerine ulaÇbilmek için elinden gelen her Çeyi yapan insanlar haline geldik diye düşünüyorum. Özelde İslamcılar olarak. Yani biz tabuları yıktık. Güzel bir geleceğe yürümeye çalıÇıyoruz hep birlikte” diyen Memur K02 İslamcıların tabularını yıktığını belirtmektedir.

Ben hani Çyle düşünüyorum Ak Parti ile birlikte büyüyoruz. Benim bu anlamda siyasi olayları olgunlukla takip etme dönemim Ak Parti dönemine tesadüf etti. Dolayısıyla biz bence ülke olarak bu süreçte, bu yönetim, bu iktidar sürecinde daha esnek düşünbilmeyi, daha gerçekçi, daha pozitif, daha yaratıcı, daha yapıcı, daha hedeflerine ulaÇbilmek için elinden gelen her Çeyi yapan insanlar haline geldik diye düşünüyorum. Özelde İslamcılar olarak. Yani biz tabuları yıktık. Güzel bir geleceğe yürümeye çalıÇıyoruz hep birlikte. Bu parti gerçekten buna ön ayak oldu, ciddi değıÇimler gerçekleÇti. Herkesin bir kere Çinu içinden geçirdiğini biliyorum ben bu dönemde herkesin maddi anlamda da manevi anlamda da yeteri kadar doyuma ulaÇtığını düşünüyorum. Kim kaldı evsiz, barksız, arabasız Allah aÇına bu parti döneminde. 15 yıl için de çok yol alındığı bir gerçek. Ama durmak yok yola devam.. devam yani.. (K02)

Mimar, Dernek Yöneticisi K03, Ak Parti'nin ciddi bir yüzleşme yaÇması gerektiğini vurgulamaktadır.

(...). Ak Partinin ne olduğuna bir karar vermesi lazım. Çık ortaya çıktığı zamanki kimliği ile Çimdiki kimliği arasındaki farkı görmesi lazım. Biz buyduk bu olduk deyip, bizlere itirafta bulunması lazım. Kendini yeniden tanımlaması lazım. Kapsayıcı bir bakıÇaçısı vardı ve herkes kendinden bir parça buluyordu ilk zamanlarda. Mağdurun ve mazlumun yanında olma sözüyle geldiler. Çık etapta bunu gerçekleÇtirdiler de. Ama Çimdi ben ve benim karÇmdakiler gibi bir tavrı var. Kendisi bizzat mağdur ve mazlum üretmeye baÇadı. Kendisi dıÇındakini ÇeytanlaÇırma, ötekileÇirme hastalığına yakalandı ve her iktidar gibi olmaya baÇladı. (K03)

Öğretim Görevlisi K05, Ak Parti'nin özgür bir eğitim fırsatı sağladığını belirterek, artık daha rahat bir din eğitiminin çocuklara verildiğini düşünmektedir.

İslami kesim olarak artık özgürce kızlarımızı okullara gönderebiliyoruz. Özgürce eğitim olanaklarına ve çalıÇma olanaklarına sahibiz. Artık bütün kurumlarda rahat bir Çekilde

çalılabiliyoruz toplumun her alanında bulunabiliyoruz. Ve çocuklarımıza rahatlıkla dini eğitim verebiliyoruz. Bu, bir artık insanlık suçu olarak görülüyor. En baştasöylediğim gibi insanların kendi dinlerini çocuklarına öğretirken, hani sen bu çocuğun özgürce seçme hakkını elinden alıyorsun gibi saçma eleştirilere maruz kalmıyoruz. (K05)

Ak Parti İslamcılarda düşünme eğilimlerinde ve eleştirme bakış açısında geriye giden bir durum ortaya çıkardı diyen Öğretim Görevlisi K07 eğitim politikalarında henüz tam anlamıyla demokratikleşen bir politikanın gerçekleştirilmesini bunun temeli olarak görmektedir.

Ak Parti İslamcılarda düşünme eğilimlerini ve eleştirme bakış açısında geriye giden bir durum ortaya çıkardı. Ortaçağ İslam dünyasında ve coğrafyasında felsefe temelli eleştirme yaklaşım doğrultusunda İbn-i Sina, İbn-i Haldun, Farabi, Gazali gibi düşünürler yetişti. Oysaki bugün hem ortaöğretim hem de yüksek öğretim kurumlarında bu yaklaşımdan, felsefeden ve düşünen insan profilinden uzak nesiller yetişiyor. Bunun sebebi eğitim politikalarında henüz tam anlamıyla demokratikleşen bir politikanın gerçekleştirilmemesidir. Devlet politikasından çok siyasi anlamda hükümet politikası olarak eğitimin ilerleyememesidir.(K07)

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmamızın sonuç ve önerilerine yer verilmiştir.

5.1. SONUÇ

Ğlamcıların Ak Partinin eğitim politikalarına ilişkin görüşlerini anlamaya çalıştığımız bu çalışmada, genel hatlarıyla Ğlamcıların Ak Parti'nin 16 yıllık eğitim politikaları ile ilgili ne düşündüklerinin çerçevesi çizilmeye çalışıldı. Dokuz temel tema ve her bir ana tema altında alt temalarla uygulanan politikalar hakkında ne düşünlüğünün anlaşılması amaçlandı.

Ak Parti'nin eğitim politikalarının Ğlamcılar tarafından bağımsız bulunduğu çalışmamızın ulaştığı en önemli sonuç olmuştur.16 yıl boyunca uygulanan politikaların bir tutarlılık ve süreklilik içermeden devamlı bir değişim geçirdiği genel kanı olarak paylaşılmıştır. Fakat Ğlamcıların nasıl bir eğitim politikası benimsedikleri ve bundan sonra nasıl bir politika izlenmesi gerektiği ile ilgili de derin kafa karışıklıkları yaşadığı görülmüştür. Verilen cevapların kişilerin verdikleri cevaplar üzerinden veya aynı kişinin verdiği cevaplar arasında bile derin karışıklıklar taşıdığı gayet rahat bir şekilde görülebilmektedir. Çalışma ile Ak Parti'nin 16 yıl boyunca izlediği eğitim politikalarının neden bir tutarlılık ve süreklilik taşımadığı Ak Parti'nin içinden çıkmış olduğu Ğlamcıların eğitim ile ilgili yaşadığı kafa karışıklığı ile bağlantılı olduğu belirtilebilir. Görüşme grubundan Ğlami Vakıf Yöneticisi, Yazar E21'in "*Dolayısıyla Ak Partinin herhangi bir eğitim politikasının olmadığını görürüz. Devam edegelen sistem dışında. Kendisine ait bir eğitim sisteminin olma ihtimali yok. Çünkü Ak Partinin üzerinde yükseldiği tabanın herhangi bir eğitim tasavvuru yok. Sonuçta küpün içinde ne varsa dışarıya o sızar.*" görüşünün bu durumu gayet iyi bir şekilde anlattığı söylenebilir.

Ak Parti'nin eğitim politikalarının nasıl amaç taşıdığı görüşme grubuna dindar nesil hedefi, yeni Türkiye ve muasır medeniyetler seviyesini aşmak, dindar doktor/mühendis/avukat/öğretmen, imam-hatip okulları ve ilahiyat fakülteleri, neoliberal eğitim politikaları alt bağıkları halinde soruldu. Eğitim politikalarında bir amacın olduğu, Ğlam'a, geleneğe, ihmal edilen kendi değerlerimize bir dönüşüm amaçlandığı ile bir eğitim amacının olmadığı, karışık bir sürecin izlendiği sorulara

verilen cevapların toplanabileceği iki temel görüş olarak özetlenebilir. Görüşlere göre eğitimde kısa sürede birçok şey yapılmaya çalışıldığı, hızlı geri dönüş alınmaya çalışıldığı için sık sık değişimler gerçekleştirilmekte ve bu Ak Parti'nin eğitim politikalarında bir amaç olmadığı izlenimini doğurmaktadır. Ayrıca nicelik olarak ciddi bir iyileşme olmasına rağmen nitelik olarak sıkıntıların yaşandığı dile getirilmiştir.

Amaçlanan dindar nesil hedefinin kısa süre olarak görülemeyecek 16 yıllık sürede istenilen düzeyde sonuçları vermediği genel görüş olarak belirtilmiştir. Böyle bir hedefin olmasının, amaçlanmasının doğru olduğu ama gelinen yerde başarısız olduğu paylaşılmıştır. Temel dini gereklilikleri bilen ama kapitalist düzenin de gerekliliklerini de yerine getiren, eklektik bir dindar nesil amaçlandığı belirtilerek eleştirilmiştir.

Sayıları ve öğrenci/mezunları her geçen gün artan ve Ak Parti hükümetleri tarafından temel politika haline getirilen imam- hatip okulları ve ilahiyat fakülteleri hakkında ne düşünüldüğü anlamak çalışmanın amaçları arasındadır. Bu kurumların insanlarımız tarafından talep edildiği, ihtiyaç olduğu ve sayılarının da bu ihtiyaç doğrultusunda arttığı fakat bu kurumların ciddi sorunlar taşıdığı dile getirilmiştir. Eski imam-hatipliliğin olmadığı, ehli sünnet dışı ve deist görüşlerin bu kurumlarda yer bulduğu, nicelikteki artışın nitelik olarak karşılanmadığı, müfredatlarında ciddi sıkıntılar olduğu görüşme grubunun bu kurumlara getirdiği temel eleştiriler olarak görülmektedir.

Ak Parti iktidarıyla birlikte liberal/neoliberal ekonomik politikalar benimsenip bu doğrultuda bir ekonomi oluşturmaya çalışılmıştır. Eğitim politikalarının da neoliberal bir nitelik taşıdığı Ak Parti'ye yöneltilen eleştirilerin başındadır. Görüşme grubuna bu eleştiriler hakkında ne düşündükleri neoliberal eğitim politikaları ile ilintili görülen üniversite-sanayi, meslek liseleri-sanayi işbirliği, üniversitelerin girişimci, girişimlerin üniversiteleşmesi, IMF, OECD, Dünya Bankası ve PCA gibi kuruluşların etkileri ve paralı/parasız eğitim ile birlikte soruldu. Neoliberalizmin ve neoliberal eğitim politikalarının ne olduğu ile ilgili bilimcilerin pek bir bilgilerinin olmadığı, neoliberal eğitim politikaları ile ilgili olan somut politikalar üzerinden yorum yaptıkları ve bu yorumların tutarsızlık içerdiği

görülmüştür. Neoliberal politikalar ile ilintili olan bir konu hakkında olumlu görüş belirtilirken bir başka konu hakkında olumsuz görüş belirtilmiştir. İslamcılar, İslamcılığın temel öğretileriyle yeni oluşan Neoliberal İslamcılık arasında kalır bir pozisyonda oldukları görülmüştür. Geçmişte Batı Kurumları, küfür düzeninin kurumları denilerek direkt olarak reddedilen IMF, Dünya Bankası gibi kuruluşlar hakkında artık daha ılımlı görüşlere dile getirilmiştir. Bu İslamcıların yaşadığı değişim hakkında bize önemli ipuçları vermektedir.

Modern eğitim ile birlikte okullar çocuklara kimlik kazandırmanın en önemli merkezi haline gelmiştir. Ülkemizde de yaklaşık son 150 yıldır okullar kimlik kazandırmak için önemli merkezler olarak görülmüştür. Ak Parti ile birlikte okulların çocuklara nasıl bir kimlik kazandırmaya çalıştığı anlaşılmalıya çalışılmıştır. Görüşme grubunun büyük bir bölümü için okullarda yıllarca ihmal edilen dinsel kimliğin kazandırılması için bir çok şey yapıldı ve halen yapılmaktadır. Bunun doğru bir politika olduğu paylaşılmıştır. Fakat görüşme grubunun bir kısmı için Ak Parti'nin vermek istediği kimlik, eklektik bir nitelik içermekte, milliyetçi muhafazakarlık veya milliyetçi İslamcılık olarak tanımlanabilmektedir.

Ak Parti eğitimde yapısal dönüşümler adına birçok değişiklik ve girişimde bulundu. 4+4+4, sınav sistemlerindeki değişim, zorunlu okul öncesi eğitim, yabancı dil eğitimi, kıyafet serbestisi, her şeye bir üniversite bu dönüşümlerin başında gelmektedir. Görüşme grubunun bu konular hakkında ne düşündüğü anlaşılmalıya çalışıldı. Gerçekleştirilen yapısal dönüşümler olumlu veya olumsuz olarak görülmesine rağmen bu dönüşümlerin hızlı bir şekilde yapıldığı ve bunun derin karışıklıklar meydana getirdiği görüşlerin ortak noktası olarak belirtilebilir. Görüşme grubuna göre değişimler üzerinde çok fazla düşünülmediği izlenimi verilerek yapılmaktadır.

Eğitim en büyük sacayağı, belki de eğitim denilince düşünülmesi gereken en önemli şey olan öğretmenlerin Ak Parti ile nasıl görünümüne büründüğü çalışmaları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ak Parti ile birlikte öğretmen ve yönetici yeterliliği, ücretli öğretmenlik ve sözlü sınavla birlikte gelen kadrolaşma eleştirileri soruldu. Öğretmen-öğrenci ilişkisinin bugün farklı bir şekilde aldığı, aldığı gelen, geleneksel ilişkilerin yerini hiç de sağlıklı olmayan bir yöne doğru evirdiği dile getirilen temel

konulardan biri olmuştur. Ücretli öğretmenlik ve sözlü mülakat sisteminin olumlu yönleri olmasına rağmen temelde olumsuzluklar içerip büyük sorunlara sebep oldukları görüşme grubu tarafından dile getirilmiştir.

Eğitimin devlet tarafından üstlenilmesi, okulların devletin toplum üzerinde gerçekleştirmek istedikleri için en önemli araçlar haline gelmesi modern zamanlar ile ortaya çıkmış bir durum. İslamcılar eğitimin devletin tekelinde olmasını eleştirilenlerin en başında gelmekteydi. İslamcılar bugün bu eleştirilerine ciddi rezervler koydukları görülmektedir. Ve hatta vakıf, dernek ve cemaatlerin gerçekleştirmeye çalıştıkları kısıtlı sivil eğitimin daha çok denetlenmesi gerektiği İslamcılar tarafından paylaşılmıştır. İslamcılar bugün geçmişin aksine eğitimin devletin görevi olduğu görüşünü daha çok dile getirmektedir.

Müfredat, değişen eğitimsel araçlar ve öğretim teknolojisi hakkında İslamcıların ne gündükleri araştırmanın ulaşmaya çalıştığı verilerden biri olmuştur. Müfredat İslamcıların en çok tartıştığı konulardan biri olmuştur. Müfredatın gelenekten uzak bir durumda olmakla beraber toplumun temel değerlerinin karşısında olduğu sürekli bir şekilde dile getirilmiştir. Ak Parti ile birlikte müfredatın geleneklere daha yakın, toplumun temel değerleriyle daha barışık bir duruma gelmesi adına olumlu adımların atıldığı fakat hala istenilen seviyeye gelmediği görüşü görüşme grubunun büyük bir kısmı tarafından paylaşılan ortak görüş olarak görülmektedir. Görüşme grubunun bir kısmı için ise müfredat hala Kemalizm, cumhuriyet ve ulus devlet temelli.

Kadın ve erkeğin toplum içindeki rolü bugün büyük bir değişim geçirmekte, geleneksel kadın ve erkek rollerinden farklı bir çerçeve çizilmektedir. Değişen kadın/anne ve erkek/baba rollerinin çocuk eğitimi üzerinde büyük etkileri olduğundan yola çıkarak bu değişime büyük etkiler getiren İslamcıların görüşleri Ak Parti deneyimiyle birlikte anlaşılmalı. İslamcılar bu değişim hakkında kadın çalışmalı. Fakat, Ak Parti kendiyse çeliyor, Batı ve Kapitalizm telkinleri, ev kadını değerli görülmeli ve moderne hayat bunu gerektiriyor gibi başlıklar altında toplanacak cevaplar vermişlerdir. İslamcıların değişen anne ve baba rolleri ile ilgili geçmişle kıyasla daha ılımlı tepkiler verdikleri görülmüştür.

Son olarak 16 yıllık Ak Parti eğitim politikalarının İslamcılar üzerinde yarattığı değişim hakkında İslamcılar ne düşündüğü anlağılmaya çalışıldı. Görüşme grubunun tamamı için Ak Parti ile birlikte İslamcıların büyük bir değişim geçirdiği bir gerçek. Bu değişimin olumlu veya olumsuz olduğu ile ilgili farklı görüşler dile getirilmiştir. Değişimi olumsuz bulan bir kısım İslamcılar için İslamcılar Ak Parti ile birlikte devlet ve sisteme entegre olarak çok daha fazla devlet ve sistem üzerinden eğitimi ve insanı okumaktadır. Değişimin olumlu olduğunu paylağanlar için ise İslamcılar Ak Parti ile daha aktif bir niteliğe bürünüp toplumun her ağanasında yer alabilmektedir.

5.2. ÖNERGLER

- 1) Eğitim politikaları ile ilgili araştırmalar yapılabilir.
- 2) Geolojilerin, dünya görüşlerinin ve akımların eğitim politikaları ile ilgili araştırmalar yapılabilir.
- 3) İslami eğitim ile İslamcı eğitim arasındaki farkların ortaya konulduğu araştırmalar yapılabilir.
- 4) Türkiye'nin son 100 yılına damga vuran İslamcılık, Batıcılık ve Türkçülük akımlarının eğitim politikaları ile ilgili araştırmalar yapılabilir.
- 5) Ak Parti'nin eğitim politikalarının diğer dünya görüşüne sahip insanlar tarafından nasıl değerlendirildiği ile ilgili araştırmalar yapılabilir.
- 6) İslamcıların Ak Parti'nin eğitim politikalarına ilişkin görüşlerini ortaya koymaya çalışma nicel çalışmalar yapılabilir.
- 7) İslami eğitimde Ak Parti'nin eğitim politikaları nerde yer alıyor ile ilgili çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akdoğan, Y. (2000). *Siyasal İslam-Refah Partisi'nin Anatomisi*. İstanbul:gehir Yayınları.
- Akdoğan, Y. (2005). Adalet ve Kalkınma Partisi. Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce. cilt 6. sf.620-31. İstanbul: Çetiğın Yayınları.
- Akdoğan, Y. (2013). *Muhafazakar Demokrasi*. Ankara: Ak Parti Yayını.
- Arslan, A. (2012). *Sabra Davet Eden Hakikat*.2.Baskı. İstanbul: Pınar Yayınları
- Arslan, A. (2012a). Bütün Müslümanlar Ğlamcıdır. Milat Gazetesi. <http://www.milatgazetesi.com/bütün-muslumanlar-islamcidir-haber-32419>.
- Arslan, A. (2013). Teoloji/Ğahiyat ya da Bilgiyi "Usul"un Dünyasında Aramak. Umran Dergisi. Kasım 2013. sayı:231. syf:28-43.
- Arslan, A. (2013a). *Modern Dünyada Müslümanlar*. 7.Baskı. 2013. İstanbul: Çetiğın Yayınları.
- Beltekin, N. (2014). *Okul ve öteki yurttaşlar: Kürt politik aktörlerin eğitimsel deneyimleri*. İstanbul: Vate Yayınevi.
- Bulaç, A. (2005). Ğlâm'ın Üç Siyaset Tarzı Veya Ğlâmcıların Üç Nesli. Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce. cilt 6. sf.48-67. İstanbul: Çetiğın Yayınları.
- Bulaç, A. (2010). *Göçün ve Kentin İktidarı (Milli Görüş'ten Muhafazakar Demokrasi'ye AK Parti)*. İstanbul:Çıra Yayınları.
- Bulaç, A. (2012). *Modern Ulus Devlet*. 4.Baskı İstanbul:Çıra Yayınları.
- Caymaz, B. (2007). *Türkiye'de Vatandaşlık*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları
- Cookson, P., Sadovnik, A. R. (2002). *Functionalist Theories Of Educations, Education And Sociology*. An Encyclopedia. New-York: Routledge-Falmer.
- Davutoğlu, A. (2005). Moderleşme Sürecinde Entelektüel Dönüşüm ve Zihniyet Parametreleri. sayı.15-16. sf.119-137. İstanbul: Bilge Adamlar Dergisi.
- Demir, F. (2012). Türkiye'de Ğlamcılık Söylemi Milli Görüş'ta Ak Parti'ye. Selçuk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

- Demirli, E. (2013). *Ğlâmcılık Ve Tasavvuf: Tasavvuf ve Tarikatların Modern Dünyadaki Durumu Hakkında Bazı Değerlendirmeler. Türkiye’de Ğlâmcılık Düğünesi Ve Hareketi Sempozyumu (17-19 Mayıs 2013) Tebliğler Kitabı Ğinde. Der. Ğmail Kara & Asım Öz. Ğstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Yayınları.*
- Erkilet, A. (2013). II.Dünya Savağı Sonrası ğartlarda “Arı-Duru” Bir Ğlam ArayığıErcüment Özkan,Ğtibas ve Ğlam Partisi Deneyimi. Türkiye’de Ğlâmcılık Düğünesi Ve Hareketi Sempozyumu (17-19 Mayıs 2013) Tebliğler Kitabı Ğinde. Der: Ğmail Kara & Asım Öz. Ğstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Yayınları.
- Fortna, Benjamin C. (2005). *Mekteb-i Hümayun, Osmanlı İmparatorluğu’nun Son Döneminde İslâm, Devlet ve Eğitim. Ğstanbul: ĞetiĞim Yayınları.*
- Kara, Ğ. (1986). *Türkiye’de İslamcılık Düşüncesi İçin Bir Çerçeve Denemesi. Türkiye’de İslamcılık Düşüncesi; Metinler/ Kişiler. Ğstanbul: Risale Yayınları.*
- Kara, Ğ. (2005). *Ğlamcı Söylemin Kaynakları ve Gerçeklik Değeri. Modern Türkiye’de Siyasi Düğünce. cilt 6. Ğstanbul: ĞetiĞim Yayınları.*
- Kara, Ğ.(2013). Türkiye’de Ğlâmcılık Düğünesi ve Hareketi Üzerine Birkaç Not. Türkiye’de Ğlâmcılık Düğünesi Ve Hareketi Sempozyumu (17-19 Mayıs 2013) Tebliğler Kitabı Ğinde. Der: Ğmail Kara & Asım Öz. Ğstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Yayınları.
- Kaplan, Ğ (2009). *Türkiye’de Milli Eğitim İdeolojisi. Ğstanbul: ĞetiĞim Yayınları.*
- Mardin, Ğ. (2013). *Türkiye, İslam ve Sekülerizm. Makaleler 5. Ğstanbul: ĞetiĞim Yayınları.*
- NiĞanyan Sözlük.(2018).
- <http://www.nisanyansozluk.com/?k=politika&view=annotated>
- Patton, M.Q. (1987). *How to use qualitative methods in evaluation. Newbury Park, CA: Sage.*
- Sezgin, O. (1991). *Üçüncü neslin eğitimi, Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları.*

- Subaşı, N. (2013). Devlet, Cemaat(ler) ve İslamcılık. Türkiye’de İslamcılık Düşüncesi Ve Hareketi Sempozyumu (17-19 Mayıs 2013) Tebliğler Kitabı Çinde. Der: İmail Kara & Asım Öz. İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Yayınları.
- Somel, S.A. (2015). *Osmanlı’da Eğitimin Modernleşmesi (1839-1908) İslamlaşma, Otokrasi ve Dsiplin*. İstanbul: Çetiğın Yayınları.
- Tan, M. (1993). Eğitim Sosyolojisinde Değişik Yaklaşımlar: Yorumcu Paradigma. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. Cilt: 26 Sayı: 1.
- Tanpınar, A.H. (2014). *On Dokuzuncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Tekin, M. (2013). İslamcılığın Cinsiyeti; Değişim Sürecinde İslamcı Kadınlar. Türkiye’de İslamcılık Düşüncesi Ve Hareketi Sempozyumu (17-19 Mayıs 2013) Tebliğler Kitabı Çinde. Der: İmail Kara & Asım Öz. İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Yayınları.
- Ünal, L.I., Özsoy, S. (2010). *Toplumsal Bilimlerin Yeni Açılımlar Işığında Türkiye’de Eğitim Bilimleri. Eğitim Bilimleri Felsefesine Doğru*. Ankara: Tan Yayınları.
- James Watson., Anne Hill.(1984). *A Dictionary of Communication and Media Studies*, Edward Arnold Publishers, London, 1984.
- Yıldırım, A., Çimçim, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldırım, E. (2016). *Neoliberal İslamcılık:1980-2015 İslamcılarının Dünya Sistemine Entegrasyonu*. İstanbul: Pınar Yayınları.
- Yılmaz. Nuh.(2005). İslamcılık, AKP, Siyaset. Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce.Cilt.5. İstanbul: Çetiğın Yayınları
- Türk Dil Kurumu. (2018). Türkçe Sözlük
- Yüksel, S. (2004). *Örtük Program (Eğitimde Saklı Uygulamalar)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

EK:I GÖRÜĞÜLEN KİŞİLER

E01

Görüşme Tarihi:27/02/2018

1990 Adana doğumlu/28 yaşı/Adanalı, İstanbul'da yaşıyor, Düz Lise mezunu, Lisans: Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler mezunu, Yüksek Lisans: Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler okuyor, İslami Vakıf Yöneticisi, Dergi Editörü..

E02

Görüşme Tarihi:27/02/2018

1952 Elazığ Palu doğumlu/66 yaşı/Elazığlı, İstanbul'da yaşıyor, İmam Hatip Lisesi mezunu, Lisans: Arap-Fars Dili ve Edebiyatı mezunu, İslami Yayınevi Yöneticisi, İslami Vakıf Mütevelli Heyeti Üyesi, Yazar..

E03

Görüşme Tarihi:28/02/2018

1990 Gaziantep doğumlu/28 yaşı/Gaziantepli, İstanbul'da yaşıyor, Endüstri Meslek Lisesi mezunu, Lisans: Elektrik Öğretmenliği mezunu, İslami Vakıf Yöneticisi..

E04

Görüşme Tarihi:28/02/2018

1979 Trabzon doğumlu/39 yaşı/Trabzonlu, İstanbul'da yaşıyor, Ortaokul mezunu, Esnaf, İslami Vakıf Gönüllüsü, Vakıf çalışmalarında aktif bir şekilde yer alıyor..

E05

Görüşme Tarihi:01/03/2018

1986 İstanbul doğumlu/32 yaşı/Ezincanlı, İstanbul'da yaşıyor, Açık Lise mezunu, Lisans: Açık öğretim İktisat mezunu, İslami Vakıf Yöneticisi..

E06

Görüşme Tarihi:01/03/2018

1990 Adana doğumlu/28 yaşı/Adanalı, İstanbulda yaşıyor, Anadolu Lisesi mezunu, Lisans: Moleküler Biyoloji ve Genetik okuyor, Vakıf Gönüllüsü, Vakıf çalışmalarıda aktif bir şekilde yer alıyor

E07

Görüşme Tarihi:01/03/2018

1976 Tarsus doğumlu/42 yaşı/Tarsuslu, İstanbul'da yaşıyor, Anadolu Lisesi mezunu, Lisans: İngilizce Öğretmenliği mezunu, Yüksek Lisans: Eğitim Yönetimi, Özel bir Okul'da Müdür Yardımcısı, Vakıf gönüllüsü, Vakıf çalışmalarıda aktif bir şekilde yer alıyor..

E08

Görüşme Tarihi:01/03/2018

1975 Ordu Fatsa doğumlu/43 yaşı/Ordulu, İstanbul'da yaşıyor, Çınar Hatip Lisesi mezunu, Önlisans: İlahiyat mezunu, Çınar-Hatip..

E09

Görüşme Tarihi:02/03/2018

1971 Mardin doğumlu/47 yaşı/Mardinli, İstanbul yaşıyor, Çınar Hatip Lisesi mezunu, Önlisans: İlahiyat mezunu, Lisans: Uluslararası İlişkiler, İslami Yayınevi Yöneticisi..

E10

Görüşme Tarihi:02/03/2018

1965 Çanakkale doğumlu/53 yaşı/Çanakkaleli, İstanbul'da yaşıyor, Düz Lise mezunu, Lisans: Açıköğretim İktisat mezunu, Esnaf, Vakıf Gönüllüsü, Vakıf çalışmalarıda aktif yer alıyor..

E11

Görüşme Tarihi:02/03/2018

1957 Çanakkale doğumlu/61 yaşı/Çanakkaleli, İstanbul'da yaşıyor, İlkokul mezunu, Esnaf, Emekli, Vakıf gönüllüsü..

E12

Görüşme Tarihi:02/03/2018

1976 Giresun doğumlu/42 yaşımda/Giresunlu, İstanbul'da yaşıyor, Düz lise mezunu, Lisans: Öğretme mezunu, Esnaf, İslami Dernek Gönüllüsü, Dernek çalışmalarda aktif bir şekilde yer alıyor..

E13

Görüşme Tarihi:03/03/2018

1967 Ağrı doğumlu/51 yaşımda/Erzurumlu, İstanbul'da yaşıyor, Düz Lise mezunu, İslami Vakıf'ta Halkla İlişkiler Müdürü..

E14

Görüşme Tarihi:03/03/2018

1965 Mersin Silifke doğumlu/53 yaşımda/Mesinli, İstanbul'da yaşıyor, İmam-Hatip Lisesi mezunu, Lisans: İlahiyat mezunu, İslami Vakıf Yöneticisi, İslami Dernek Başkanı..

E15

Görüşme Tarihi:03/03/2018

1973 Erzurum doğumlu/45 yaşımda/Erzurumlu, İstanbul'da yaşıyor, İmam Hatip Lisesi mezunu, Önlisans: İlahiyat, Lisans: Sosyoloji mezunu, İslami Vakıf Genel Müdürü..

E16

Görüşme Tarihi:03/03/2018

1964 İstanbul doğumlu/54 yaşımda/Sirtli, Düz Lise mezunu, Lisans: Uluslararası İlişkiler ve Siyaset, İslami Dernek Genel Başkanı..

E17

Görüşme Tarihi:04/03/2018

1999 İstanbul doğumlu/19yaşımda/Bayburtlu, Anadolu İmam-Hatip Lisesi mezunu, Lisans: Hukuk okuyor, İslami Vakıf Gönüllüsü, Vakıf çalışmalarda aktif yer alıyor..

E18

Görüşme Tarihi:05/03/2018

1992 İstanbul doğumlu/26 yaşında/Muğla İstanbul'da yaşıyor, Anadolu Lisesi mezunu, Lisans: Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği mezunu, İslami Vakıf Yöneticisi, Eğitim Birimi Sorumlusu..

E19

Görüşme Tarihi:05/03/2018

1988 Bayburt doğumlu/30 yaşında/Bayburtlu, İstanbul'da yaşıyor, Anadolu Teknik Lisesi mezunu, Lisans: Elektrik Öğretmenliği mezunu, İslami Vakıf Yöneticisi..

E20

Görüşme Tarihi:05/03/2018

1978 Van doğumlu/40 yaşında/Vanlı, İstanbul'da yaşıyor, İmam-Hatip Lisesi mezunu, Lisans: Sosyoloji, İslami Yayınevi Editörü..

E21

Görüşme Tarihi:05/03/2018

1956 Hatay Yayladağı doğumlu/62 yaşında/Hataylı, İstanbul'da yaşıyor, Lisans: Matematik Öğretmenliği mezunu, İslami Vakıf Yöneticisi, Yazar..

E22

Görüşme Tarihi:14/03/2018

1984 Şanlıurfa Viranşehir doğumlu/34 yaşında/Şanlıurfalı, Mardin'de yaşıyor, Düz Lise mezunu, Lisans: Sınıf Öğretmenliği mezunu, Yüksek lisans: Sınıf Yönetimi, MEB'de Öğretmen, İslami Dernek Yöneticisi..

E23

Görüşme Tarihi:14/03/2018

1966 Mardin doğumlu/52 yaşında/Mardinli, Mardin'de yaşıyor, İmam-Hatip Lisesi mezunu, Lisans: İktisadi mezunu, Memur, Sendika Yöneticisi, Yazar

K01

Görüşme Tarihi:13/03/2018

1980 Bursa doğumlu/38 yaşında/Ezrumlu, İstanbul'da yaşıyor, İmam-Hatip Lisesi mezunu, Lisans: İlahiyat Fakültesi mezunu, Yüksek Lisans: İslam Tarihi mezunu, Doktora: İslam Tarihi devam ediyor, Öğretim Görevlisi

K02

Görüşme Tarihi:14/03/2018

1976 Mardin doğumlu/42 yaşında/Mardinli, Mardin'de yaşıyor, Anadolu Lisesi mezunu, Lisans: Tarih mezunu, Memur..

K03

Görüşme Tarihi:15/03/2018

1993 Diyarbakır doğumlu/26 yaşında/Diyarbakırlı, Mardin'de yaşıyor, Anadolu Lisesi mezunu, Lisans: Mimarlık mezunu, Yüksek Lisans: Mimarlık devam ediyor, İslami Dernek Yöneticisi, Mimar..

K04

Görüşme Tarihi:16/03/2018

1981 Mardin doğumlu/37 yaşında/Mardinli, Mardin'de yaşıyor, Kız Meslek Lisesi mezunu, Lisans: Okul Öncesi Öğretmenliği, Öğretmen..

K05

Görüşme Tarihi:20/03/2018

1981 Adana doğumlu/37 yaşında/Adanalı, Mardin'de yaşıyor, Düz Lise mezunu, Lisans: Kimya mezunu, Yüksek Lisans: Fizikokimya mezun, Doktora: Fizikokimya mezun, Öğretim Görevlisi..

K06

Görüşme Tarihi:21/03/2018

1985 Şanlıurfa doğumlu/33 yaşında/Şanlıurfalı, Mardin'de yaşıyor, Düz Lise mezunu, Lisans: Biyoloji mezunu, Öğretim Görevlisi..

K07

Görüşme Tarihi:22/03/2018

1980 Diyarbakır doğumlu/38 yaşında/Diyarbakırlı, Mardin'de yaşıyor, Güzel Sanatlar Lisesi mezunu, Lisans: Sanat Tarihi mezunu, Yüksek Lisans: Sanat Tarihi mezun, Doktora: Sanat tarihi mezun, Öğretim Görevlisi..

K08

Görüşme Tarihi:28/03/2018

1989 Bitlis doğumlu/30 yaÇında/Btlisli, Mardin’de yaÇyor, Kız Meslek Lisesi mezunu, Lisans: Okul Öncesi Öğretmenliği, Yüksek Lisans: Din Eğitimi, Öğretim Görevlisi..

EK:II GÖRÜŞME SORULARI

GÖRÜŞME FORMU

GİRİŞ ve Açıklama

Mardin Artuklu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi, Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Yüksek Lisans öğrencisiyim. Çılgıncıların Ak Parti'nin (Adalet ve Kalkınma Partisi) Eğitim politikalarına ilişkin görüşleri hakkında bir araştırma yapıyorum. Araştırma ile Çılgıncıların 16 yıllık Ak Parti iktidarının eğitim politikalarını nasıl bulduğunu anlamaya çalışılacaktır. Bu amaçla sizinle bir görüşme gerçekleştirmek istiyorum. Sorularına verdiğiniz cevaplar sadece araştırma raporunda kullanılacaktır. Bunun dışında tarafımda saklanacaktır. Katıldığınız için teşekkür ederim.

Görüşülen Adı Soyadı:

Görüşülenin Kodu:

Görüşme Yeri:

Görüşme Tarihi:

Görüşme Süresi:

BÖLÜM I

Kişisel Bilgiler

Doğum/yer:

Yaş:

Mezun olunan okullar ve yılları:

BÖLÜM II

Sizce Ak Parti'nin Eğitime Gözetin Amaçları

- Eğitim ile yeni bir medeniyet, kültür, yeni Türkiye ideali hakkında ne düşünöyorsunuz?
- Eğitim ile Muasır medeniyetler seviyesini aşmakve 2023, 2053 ve 2071 hedefleri hakkında ne düşünöyorsunuz?
- Dindar nesil hedefi hakkında ne düşünöyorsunuz?
- Dindar mühendis/ doktor'un dindar olmayandan farkı nedir?/Özellikle ortaya koydukları ürünlerin farklılığı/benzerliği üzerinden değerlendirdiğimizizde..
- Eğitimdeki ulus devlet, dinsel kimlik ve ulusal kimlik hakkında ne düşünöyorsunuz?
- Ak Parti'nin neo-liberal politikalara uyumlu eğitim anlayışınıeleğtirmeleri hakkında ne düşünöyorsunuz?
- Genç nüfusun aşırı bir şekilde vurgulanması ve bunların istihdama katılması gerekliliği...
- Ak Parti'nin eğitimi beğeni sermaye yatırımı olarak algılaması...

BÖLÜM III

Ak Parti'nin Bu Amaç Gözetin Uyguladığı Politikalar

- Politikaların kaynağının IMF, OECD ve Dünya Bankası olması eleğtirmeleri hakkında ne düşünöyorsunuz?
- İmam Hatip Okulları/Şahiyat Fakülteleri hakkında ne düşünöyorsunuz?
- Her Şey bir üniversite hakkında ne düşünöyorsunuz?
- Girişimci Üniversite hakkında ne düşünöyorsunuz?
- Üniversitelerin Şirket anlayışınıile yönetilmesi hakkında ne düşünöyorsunuz?
- Üniversite-sanayi işbirliği/meslek lisesi-sanayi işbirliği hakkında ne düşünöyorsunuz?
- Proje okullar hakkında ne düşünöyorsunuz?
- Özel mesleki ve teknik okulların desteklenmesi hakkında ne düşünöyorsunuz?

BÖLÜM IV

Ak Parti'nin Eğitimsel Amaçlar Doğrultusunda Yaptığı Yapısal Dönüşümler

- 4+4+4 hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Dini eğitim veren kurumların nitelikleri
- "İslami Eğitim" in İmam Hatip ve İlahiyat fakültelerine indirgenmiş olması (aydın din adamı yetiştirme projesi olduğu yönündeki eleştiriler) hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Sınavlardaki değişim/TEOG-LKS/YGS-LYS/YKS hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Zorunlu okul öncesi eğitim ve bunun teşvik edilmesi hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Ortaokul hazırlık sınıfları/yabancı dil hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Kılık-kıyafet serbestisi hakkında ne düşünüyorsunuz?

BÖLÜM V

Eğitim Personeli Yönetimi/Yeterlilikleri

- Kadrolaştırma/eleştirileri hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Öğretmen alımlarındaki sözlü sınav hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Sözleşmeli öğretmenlik, ücretli öğretmenlik hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Sendikal eğitim politikalarına etkileri hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Öğretmen ve yöneticilerin yeterlilikleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

BÖLÜM VI

Müfredattaki Düzenlemeler

- Bugünkü eğitim müfredatımızın temeli/kaynağı hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Yapılan yeni düzenlemeler hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Yapılandırmacı Yaklaşım (sorgulayıcı, eleştirici, araştırmacı, yorumlayıcı öğrenci) hakkında ne düşünüyorsunuz?

- Kur'an-ı Kerim ve Siyer-i Nebi dersleri hakkında ne düşünyorsunuz?
- Sınav odaklı eğitim hakkında ne düşünyorsunuz?
- Seçmeli dersler (Kürtçe, ikinci yabancı dil vb..) hakkında ne düşünyorsunuz?

BÖLÜM VII

Yeni Eğitimsel Araçlar, Öğretim Teknolojisi ve Materyal

- Giderek artan eğitim teknolojisi hakkında ne düşünyorsunuz?
- Teknolojisiz Okul Kalmayacak/Tablet/ Fatih projesi /Klavyeli Bilgisayar Projesi/ Akıllı Tahtalar...
- Uzaktan eğitim hakkında ne düşünyorsunuz?
- Artan çoktan seçmeli test kullanımını hakkında ne düşünyorsunuz?

BÖLÜM VIII

Özel Eğitim/Kamusal Eğitim

- Paralı/Parasız Eğitim hakkında ne düşünyorsunuz?
- Kreş, Kolaj ve Özel Üniversitelerin yaygınlaştırılması hakkında ne düşünyorsunuz?
- Eğitimde artan özel sektör oranı hakkında ne düşünyorsunuz?
- Özel Okullar İçin Verilen Eğitim Destek Ödeneği hakkında ne düşünyorsunuz?
- Vakıf, Dernek ve Cemaatlerin eğitimdeki yeri/okulların hakkında ne düşünyorsunuz?
- TÜGVA, TÜRGEV ve Maarif Vakfı hakkında ne düşünyorsunuz?

BÖLÜM IX

Kadınların istihdamı/ iş gücüne katılımının teGviküle kadının çalışmasını aile, anne-çocuk ve çocuk eğitimine etkileri hakkında ne düşünyorsunuz?

BÖLÜM X

Ak Parti eğitim politikaları Glamcılarda neleri değişirdi ve bu eğitim politikaları size ne kadar uyuyor?

ÖZGEÇMİŞ

Bünyamin DEĞER

Kişisel Bilgiler:

Doğum Yeri: Mardin

Doğum Tarihi: 06.04.1991

Medeni Durumu: Evli

EĞitim:

Lise: Mardin Lisesi (2005-2009)

Lisans: Antalya Akdeniz Üniversitesi (2009-2013)

Yüksek Lisans: Mardin Artuklu Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, EĞitim
Yönetimi Teftiği Planlaması ve Ekonomisi (2015-2019)

T.C.

MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İNTİHAL RAPORU

Tez Başlığı: İslamcıların Adalet ve Kalkınma Partisinin Eğitim Politikalarına İlişkin Görüşleri

Yukarıda başlığı gösterilen Tez çalışmamın kapak sayfası, giriş, ana bölümler ve sonuç kısımlarında oluşan toplam 203 sayfalık kısmına ilişkin 10/07/2019 tarihinde tez danışmanım tarafından "Turnitin" adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orjinallik raporuna göre, projemin benzerlik oranı % 05'tir.

Uygulanan Filtrelemeler:

Kaynakça hariç

Alıntılar dahil

Açıklamalar:

Mardin Artuklu Üniversitesi "Turnitin" adlı intihal tespit programı sonucunda; azami benzerlik oranlarına göre Tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Adı Soyadı: Bünyamin DEĞER

Öğrenci No: 15762003

Programı : Eğitim Yönetimi

Statüsü : Tezli Yüksek Lisans

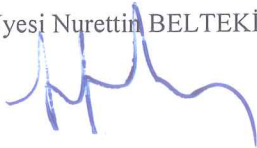
Tarih ve İmza

10/07/2019

Danışman Onayı

Dr. Öğr. Üyesi Nurettin BELTEKİN

Anabilim Dalı Başkanı

Dr. Öğr. Üyesi M. Ali AKIN

